

ИСЛОМ КАРИМОВ

**МАМЛАКАТИМИЗНИ ЯНАДА
ОБОД ЭТИШ ВА
МОДЕРНИЗАЦИЯ ҚИЛИШНИ
ҚАТЪИЯТ БИЛАН
ДАВОМ ЭТТИРИШ ЙЎЛИДА**

21

ТОШКЕНТ
«ЎЗБЕКИСТОН» НАШРИЁТ-МАТБАА ИЖОДИЙ УЙИ
2013

УЎК: 323(575.1)

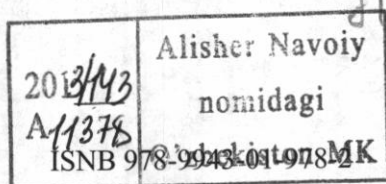
КБК 66.3(5Ў)

К 25

Ушш сўсат

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислон Каримов асарларининг 21-жилдидан давлатимиз рахбарининг 2012–2013 йилларда Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 20 йиллигига бағишланган тантанали маросимда, Вазирлар Маҳкамасининг мажлисида, турли халқаро анжуманларда, маросимларда сўзлаган нутқлари ва маърузалари ҳамда табриклари ўрин олган.

10-38548/21
291

ISBN 978-9943-01-978-2

9 789943 019782

© «ЎЗБЕКИСТОН» НМИУ, 2013

ТАҚДИРИМСАН, БАХТИМСАН, ЭРКИН ВА ОЗОД ВАТАН!

Азиз ватандошлар!

Мухтарам меҳмонлар!

Бугун биз мамлакатимиз ҳаётидаги унутилмас тарихий воқеа – Ўзбекистонимиз мустақилликка эришган куннинг йигирма бир йиллигини нишонламоқдамиз.

Ана шу буюк сана билан, халқимиз асрлар давомида интилиб, орзиқиб кутган, ҳақиқатан ҳам, барчамиз учун энг улуғ, энг азиз байрам бўлмиш Ўзбекистоннинг Мустақиллик куни билан сиз азизларни, сизларнинг тимсолингизда бутун халқимизни чин қалбимдан табриклаш мен учун катта бахтдир.

Мен ишонаман – асрлар, замонлар ўтар. Аммо барчамизга ўзлгимизни англаш, инсоний шаънимизни, кадр-қимматимизни, ўз юртимизга эгалик қилиш ҳуқуқини, тилимиз, муқаддас динимизни, қадриятларимиз, урф-одатларимизни қайтариб берган бу улуғ айём Ватанимиз тарихида олтин саҳифа бўлиб, абадий сақланиб қолажак.

Қадрли юртдошларим!

Ўз-ўзидан аёнки, кишилик тарихида, дунё ҳаритасида давлатлар шаклланишида йигирма бир

йил жуда қисқа муддатдир. Лекин Ўзбекистонимиз шу давр мобайнида, ҳеч шубҳасиз, юз йилларга тенг бўлган масофани босиб ўтди.

Биз эски мустабид тузум, унинг асоратлари ва мафкурасидан бутунлай воз кечиб, тобелик ва қарамлик даврига барҳам бериб, кечаги ночор, ўзини ўзи боқишга кучи етмаган ўлкадан бугун ўзининг куч-қудрати ва салоҳиятига таянган, ўз сарҳадлари, халқининг тинч ва осуда ҳаётини ҳимоялашга қодир бўлган, халқаро ҳамжамиятда муносиб ўрин эгаллаган, тез ва барқарор суръатлар билан ўсиб бораётган мустақил ва суверен давлатлар қаторига кўтарилганимизни яққол намоён этмоқдамиз.

Ўтган давр мобайнида биз олдимизга қўйган буюк вазифа — замонавий ривожланган демократик давлатлар сафига кириш, фуқаролик жамияти барпо этиш, ҳаётимизни, иқтисодиётимизни модернизация ва диверсификация қилиш ҳисобидан қўлга киритган ютуқ ва юксак марраларимизнинг халқаро майдонда эътироф этилаётганини, Ватанимиз салоҳияти, моддий, иқтисодий ва интеллектуал куч-қудратимиз тобора ошиб, шаҳар ва қишлоқларимизнинг қиёфаси ва чехраси ўзгариб, очилиб бораётганини бугун ҳеч ким инкор этолмайди.

Кўпчиликни ҳайратда қолдираётган бундай ҳақиқатни тасдиқлаб берадиган кўпгина рақам ва маълумотларни келтириш қийин эмас.

Шулар қаторида истиклол йилларида Ўзбекистон иқтисодиёти қарийб 3,7 баробар, аҳолимизнинг реал даромадлари жон бошига 7 баробар, ўртача пенсия миқдори қарийб 9 баробар, ойлик иш ҳақи эса 18 баробар ошгани, одамларимизнинг умр кўриш даражаси ўртача 7 йилга узайгани, ёқилғи ва ғалла мустақиллигига, ўзимизни ўзимиз гўшт, сут ва бошқа истеъмол моллари билан тўлиқ таъминлашга эришганимиз буларнинг яққол тасдиғидир.

Буларнинг барчаси, аввало, мустақилликка эришган биринчи кунлардан бошлаб «Ислохот — ислохот учун эмас, аввало, инсон учун» деган принципти ҳаётга татбиқ этганимизнинг амалий самараси, десак, ҳеч қандай хато бўлмайди.

Ўтган йиллар мобайнида юртимизда уй-жой ҳажмининг кўрсаткичи қарийб 2 баробар ошгани, оилаларнинг 98,5 фоизи ўзининг шахсий уй-жойи ёки квартирасига, қишлоқларда яшаётган оилаларнинг 97,5 фоизи шахсий томорқасига эга бўлганини айтиш мақсадда амалга оширган миллий дастурларимизнинг натижаси, деб қабул қиламиз.

Бундан йигирма бир йил олдин ҳар ўнта оиладан бор-йўғи биттаси шахсий машинага эга бўлган бўлса, бугунги кунда ҳар учта оиланинг биттасида автомобиль мавжуд экани, ҳар уч нафар юртдошимиздан бири интернет тармоғидан фойдаланиб келаётгани халқимизнинг фаровонлиги тобора ортиб

бораётгани, унинг эмин-эркин яшаётганини намоён этади.

Шу борада яна бир мисол келтириш ўринлидир.

Бугун барча давлатларни катта ташвишга солаётган, ҳали-бери давом этаётган, жаҳон миқёсида энг долзарб, энг оғир масала бўлиб турган молиявий-иқтисодий инқирозни ҳисобга олган ҳолда, Ўзбекистон охириги етти йил давомида дунёдаги санокли давлатлар қаторида ўртача 8–8,5 фоиз иқтисодий ўсишга эришаётгани мамлакатимиз салоҳияти барқарор ривожланиб бораётганининг яққол далилидир.

Барчамиз Ватанимизни равнақ топтириш йўлида эришган марраларимизни дастлабки қадамлар сифатида қабул қилиб, бир ҳақиқатни чуқур англаб олишимиз даркор.

Бугун шиддат билан тез ўзгараётган глобаллашув даврининг кескин талабларига, дунё бозорида тобора кучайиб бораётган шафқатсиз рақобат курашига бардош бера оладиган, фақат қатъиятлик билан олдинга интилаётган, ўзининг узоқни кўзлаган тараққиёт стратегиясига эга бўлган давлатгина ривожланишнинг катта йўлида ўз эзгу мақсадларига эришмоғи мумкин.

Замоннинг ўзи ўртага қўяётган айти шундай ўткир талабларни инобатга олган ҳолда, бизнинг олдимизда турган энг устувор вазифамиз – бошлаган ишларимизни изчил давом эттириш, мам-

лакатимизни янгилаш ва модернизация қилиш, демократик ислохотларни чуқурлаштириш, жамиятимизнинг барча жабҳаларини эркинлаштириш жараёнларини янги босқичга кўтариш, ҳаётимизнинг даражаси ва сифатини янада юксалтиришдир.

Биз учун бебаҳо бойлик бўлмиш тинчлик ва осойишталикни, жамиятимиздаги меҳр-оқибат, фуқаролар ва миллатлараро тотувлик ва ҳамжиҳатликни кўз қорачиғидек асраб-авайлаш ҳамиша эътиборимиз марказида туриши лозимлигини асло унутмаслигимиз керак.

Бугунги нотинч ва мураккаб замон, яқин ва узоқ ён-атрофимизда, минтақамизда кўпдан буён давом этаётган низо ва қарама-қаршилик, тобора кескинлашиб бораётган вазият бизнинг доимо огоҳ, доимо ҳушёр, сергак ва сезгир бўлиб яшашимизни, хавфсизлигимизга таҳдид солаётган ҳар қандай бало-қазонинг олдини олишимизни талаб этмоқда.

Мустақил тараққиёт йўлида амалга оширган, онгу шууримизни, ҳаётимизни тубдан ўзгартирган ишларимизга баҳо берар эканмиз, биз эришган ютуқ ва марраларни қўлга киритиш осон бўлмаганини таъкидлашимиз ўринлидир.

Бу йўлда эл-юртимиз қандай мураккаб ва таҳликали синов, тўсиқ ва ғовларни енгишда турли ёвуз ва зўравон ҳаракатлар олдида бош эгмасдан, ўз эътиқодидан қайтмасдан келгани, аввало,

Ўзининг меҳнатсеварлиги, мардлиги ва матонати ҳисобидан бугунги ёруғ кунларга етиб келганимизни ҳеч қачон унутмаслигимизни истардим.

Ҳозирги кунларда ҳам бизнинг танлаган йўлимизга шубҳа туғдириш, кечаги даврни кўрмаган, тажрибаси етарли бўлмаган ёшларни йўлдан оздиришга, истиқлолимизнинг маъно-мазмунини сохталаштиришга, бизни яна эски қолип ва тобеликка қайтаришга уринадиган кучлар ва ҳаракатлар кам эмас.

Лекин бу кучлар бир ҳақиқатни англаб олиши керак. Бугун биз кечаги – 90-йиллардаги ўта содда, ҳеч қандай сиёсий тажрибага эга бўлмаган одамлар эмасмиз.

Биз бугун мустақиллик йилларида катта қийинчилик ва синовларда тобланган, дунёқараши, сиёсий ва фуқаролик савияси, ижтимоий фаоллиги ўсиб бораётган, ўзбекона айтганда, биз бугун окни қорадан ажрата оладиган халқмиз.

Бизнинг халқимиз, аввало, йигирма бир йил давомида вояга етган, мустақил фикрлашга, юксалиб бораётган онгу тафаккурга эга бўлган навқирон авлодимиз порлоқ келажагимизга катта ишонч билан қарайди ва ўз танлаб олган йўлидан ҳеч қачон – мен такрор айтаман – ҳеч қачон ортга қайтмайди.

Бугун жаҳон ҳамжамияти билан ҳамқадам бўлиб, узоқ ва яқиндаги хорижий мамлакатлар билан дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро манфаатли

алоқаларни янада мустаҳкамлаш, чет эл инвестицияларини ва энг замонавий технологияларни олиб келиш мақсадида юртимизда қулай иқлим ва имтиёзли шароитларни янада кенгайтириш, бизга хайрихоҳ бўлган давлатлар билан шериклик муносабатларини янги босқичга кўтариш – буларнинг барчаси доимо диққатимиз марказида бўлиши шарт.

Фурсатдан фойдаланиб, шу муаззам майдонда жам бўлган хорижий мамлакатларнинг элчилари ва халқаро ташкилотларнинг вакилларига, барча меҳмонларимизга бугунги тантанамизда байрам қувончини биз билан баҳам кўраётганлари учун сизларнинг номингиздан, бутун халқимиз номидан миннатдорлик билдиришга рухсат этгайсиз.

Бугунги шукуҳли дамларда бизнинг таянчимиз ва суянчимиз, умидимиз бўлмиш ёшларимизга қарата айтмоқчиман:

Қадрли фарзандларим, ҳеч қачон унутманг:

Сиз кимнинг, қандай улуғ зотларнинг авлодсиз!

Сиз қандай ноёб ва бетакрор мерос ворисларисиз!

Ўз куч-ғайратингиз, билим ва қобилиятингизга, буюк Ватанимиз қудратига суяниб, маррани баланд олинг, азиз болаларим!

Сизнинг эришадиган ҳар бир ғалабангиз – юртимиз ғалабаси, Ўзбекистон ғалабасидир!

Азизларим, қадрдонларим!

Барчангизни бағримга босиб, Мустақиллик байрами билан яна бир бор самимий табриклаб, сизларга сиҳат-саломатлик, бахт ва омад, хонадонларингизга файзу барака тилайман.

Бугун мана шундай ёруғ кунларга етказган, эзгу ишларимизда Ўзи мададкор бўлган Яратганимизга шукроналар айтамиз.

Юртимиз тинч, халқимиз омон бўлсин!

Мустақиллигимиз абадий бўлсин!

*Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг
йигирма бир йиллигига бағишланган тантанали
маросимдаги табрик сўзи.*

2012 йил 31 август

БАРҚАРОР ИЖТИМОЙ-ИҚТИСОДИЙ РИВОЖЛАНИШНИНГ МУҲИМ ОМИЛИ

Муҳтарам конференция қатнашчилари, хонимлар ва жаноблар!

Сиз, қадрли меҳмонларимизни, нуфузли халқаро институтлар – Бирлашган Миллатлар Ташкилоти, Жаҳон банки, Халқаро молия корпорацияси, Осиё тараққиёт банки, Ислом тараққиёт банкининг вакиллари, етакчи олим ва мутахассислар, бизнесменлар, дунёнинг 45 та мамлакатидан ташриф буюрган барча конференция иштирокчиларини кутлаш, сизларга ўзимнинг чуқур ҳурмат-эҳтиромимни ҳамда анжуман ишида иштирок этаётганингиз учун самимий миннатдорлигимни билдириш менга катта мамнуният бағишлайди.

Бугунги анжуман учун «Ўзбекистонда ижтимоий-иқтисодий сиёсатни амалга оширишда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликнинг роли ва аҳамияти» деган мавзунинг танланиши бежиз эмас. Бу, биринчи навбатда, Ўзбекистон мустақиллигининг дастлабки кунларидан бошлаб иқтисодиётнинг ушбу тармоғини жадал ривожлантиришга устувор аҳамият берилгани бизга эски мустабид, режали-тақсимот тизимидан қолган ин-

қирознинг ўта ўткир муаммоларини ҳал этишда энг муҳим омил, таъбир жоиз бўлса, локомотив бўлиб хизмат қилгани билан боғлиқ.

Мазкур соҳани тез суръатлар билан тараққий топтириш ва умуман, мамлакатни ислоҳ этиш ва модернизация қилиш бўйича биз танлаган модель 2008 йилда бошланган, бугунги кунда, афсуски, чуқурлашув тенденциясига эга бўлиб бораётган глобал молиявий-иқтисодий инқирознинг салбий ва ҳалокатли оқибатларининг олдини олиш ҳамда бартараф этишда Ўзбекистон учун ҳал қилувчи роль ўйнади.

Жаҳон миқёсида янги рецессия ва банкротлик тўлқини, стагнация ва ишлаб чиқаришнинг пасайиш хавфи тобора ортиб бораётгани, қарздорлик мажбуриятлари ва бюджет тақчиллиги ўсаётгани, ишсизлик муаммоси, аҳоли ҳаёт даражаси ва турмуш шароитининг кескин ёмонлашуви, шунинг натижасида одамларнинг умумий норозилиги ва ижтимоий кескинлик кучайиб бораётгани хавотирга солмай қўймайди.

Банк секторини янги пул массаси, шунингдек, молия бозорини турли деривативалар, яъни иккиламчи маҳсулотлар ҳисобидан назоратсиз равишда тўлдириш давом этаётгани нафақат инқироздан чиқиш муддатининг чўзилишига, балки миллий валюталарнинг янада қадрсизланиши ва шу билан боғлиқ оқибатларга олиб келиши мумкин. Бунинг устига, катта миқдордаги валю-

та маблағлари реал иқтисодиётга етиб бормасдан, жаҳон иқтисодиётида асосан, спекулятив ҳолатлар ва стагнация жараёнини кучайтирмоқда.

Қисқача айтганда, юзага келаётган аҳвол жаҳон иқтисодиётидаги муаммоларни тезда ҳал этиш имконини бермаяпти.

Шу нарса тобора аён бўлмоқдаки, инқироздан чиқиш жараёни ҳали яна узоқ давом этиши кутилмоқда ва унинг қачон тугаши ҳақида олдиндан бир нарса дейиш кўп жиҳатдан қийин бўлиб қолмоқда.

Биз мазкур конференция доирасида инқирознинг салбий оқибатларини юмшатиш ва бартараф этишнинг муҳим омили бўлган кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ривожлантириш борасида тўплаган тажрибамиз асосида сизлар билан фикр алмашишни истар эдик.

Ўз-ўзидан равшанки, ялпи ички маҳсулотнинг 80 фоизи ва меҳнатга лаёқатли аҳолининг камида 70 фоизи иқтисодиётнинг ушбу сектори улушига тўғри келадиган, юксак ривожланган ва ривожланаётган давлатларда юз йиллар давомида тўпланган бой тажриба бизни жуда қизиқтиради. Бу биз учун ниҳоятда муҳимдир.

Мен мана шу залда кўплаб хорижий меҳмонларимизни кўриб турганимдан ғоят мамнунман. Сизларнинг ушбу конференцияда иштирок этаётганингиз, ялпи мажлислар, секция

йиғилишларидаги чиқиш ва маърузаларингиз, ўзбекистонлик ҳамкасбларингиз билан қилган яқин мулоқотларингиз, юртимизнинг турли шаҳарларига ташриф буюриб, баъзи объектларни бориб кўрганингиз, ўзаро баҳс ва фикр алмашувлар — буларнинг барчаси мазкур форумни ҳар томонлама бойитиб, унда фикрлар ранг-баранглигини таъминлашга, бу анжуманнинг сизлар кутган натижаларни беришига ишончим комил.

Бунинг учун сизларга самимий миннатдорлик билдираман.

Қадрли дўстлар!

Ўйлайманки, бугун ўзимизга бир саволни бериш ҳар томонлама мантиқий бўлади. Яъни, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни жадал ривожлантиришни устувор йўналиш сифатида белгилаш нима билан, қандай омил ва сабаблар билан боғлиқ эди?

Бунинг сабабларини қисқача баён этадиган бўлсак, улар қуйидагилардан иборат.

Биринчидан, жаҳон тажрибаси шуни кўрсатадики, иқтисодиётнинг муҳим таркибини ташкил қилувчи тармоқ бўлган кичик бизнес ички бозорни зарур товар ва хизматлар билан тўлдиришнинг асосий манбаи бўлиб хизмат қилади.

Кичик бизнес нафақат иқтисодиётдаги маълум бир бўшлиқларни тўлдиради, балки уни диверсификация қилиш ва барқарор суръатлар билан

ривожлантиришни таъминлашда ўта муҳим роль ўйнайди.

Тадбиркорлик бизнеси аҳоли бандлиги ва да-ромадининг ўсишини таъминлашда, айниқса, биз-нинг шароитда қандай муҳим аҳамият касб этиши-ни баҳолашнинг ўзи қийин. Қуйидаги рақамларни эътиборга оладиган бўлсак, шундай хулоса чи-қариш мумкин.

Агар 2005–2011 йилларда мамлакатимиз иқти-содиётида 5 миллиондан ортиқ янги иш ўрни таш-кил этилган бўлса, уларнинг 60 фоиздан ортиғи кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик ҳиссасига тўғри келади. Бунинг натижасида ҳозирги вақтда мамлакатимизда иш билан банд бўлган жами аҳолининг 75 фоиздан кўпроғи ушбу соҳада меҳнат қилмоқда.

Ўйлайманки, ана шу рақамларнинг ўзиёқ кўп нарсани англатади ва ижтимоий-иқтисодий тараққиётнинг ишончли йўлдан бораётганидан да-лолат беради.

Иккинчидан, тузилишига кўра ихчам, қарорлар қабул қилишда тезкор ва ҳаракатчан, янги тартиб-қоидаларни қисқа муддатда ўзлаштирадиган кичик бизнес жаҳон ва минтақалар бозорларидаги талаб ва конъюнктура ўзгаришларига анча тез мослашади.

Учинчидан, кичик бизнесни ташкил қилиш ва юритиш катта харажат ҳамда капитал қўйилма-ларни талаб этмайди. Бу эса ишлаб чиқаришни тез

ва осон модернизация қилиш, техник ҳамда технологик қайта жиҳозлаш, янги турдаги маҳсулотларни ўзлаштириш, уларнинг номенклатурасини мунтазам янгилаб бориш ва рақобатдошлигини таъминлаш имконини беради.

Тўртинчидан, жаҳон молиявий-иқтисодий инқирозининг таҳдид ва салбий оқибатларига йирик корхоналарга нисбатан ушбу соҳанинг бардош бера олиш қобилияти анча юқоридир.

Фақат кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни жадал ривожлантириш ҳамда ушбу соҳанинг мамлакатимиз иқтисодиётида устувор мавқега эга бўлиши натижасида биз 2008–2009 йилларда глобал инқирознинг салбий оқибатларини ортиқча қийинчилик ва талафотларсиз енгиб ўтиш, ишлаб чиқаришни жаҳон бозори конъюнктураси ўзгаришларини ҳисобга олган ҳолда қисқа муддатларда қайта ташкил этишга муваффақ бўлдик.

Саноатда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик тармоғининг ўсиш суръатлари 2008–2009 йилларда ўртача 23–24 фоизни, хизматлар ва сервис соҳасининг ўсиш суръатлари эса 15–16 фоиздан кам бўлмаган кўрсаткични ташкил этди.

Бешинчидан, кичик тадбиркорлик нафақат даромад манбаи, балки одамларнинг ижодий ва интеллектуал қобилиятини рўёбга чиқариш воситаси ҳамдир. Мазкур соҳа ҳар бир кишига ўз истеъдоди ва имкониятларини намоён этиш учун

замин туғдирмоқда, шу тариқа ташаббускор, омилкор, мустақил фаолият юрита оладиган, ўз олдига қўйган мақсадларига эришишга қодир инсонлар тоифасини шакллантиришга хизмат қилмоқда.

Бир сўз билан айтганда, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик ўрта синфни шакллантириш учун мунтазам кенгайиб бораётган база бўлиб хизмат қилмоқда. Ўрта синф эса, маълумки, ҳар қандай демократик жамиятнинг асоси бўлиб ҳисобланади.

Бугунги кунда айнан шу соҳани ривожлантириш ҳисобидан жамиятдаги ижтимоий-сиёсий ва социал-иқтисодий барқарорликдан манфаатдор бўлган, мамлакатимизни тараққиёт ва демократик ислохотлар йўлидан ривожлантиришда фаол куч бўлиб майдонга чиқаётган ижтимоий қатлам шаклланмоқда.

Ишончим комилки, ана шу ва бошқа омилларни чуқур англаш Ўзбекистонда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни жадал ривожлантиришга қаратилган улкан эътиборнинг сабабларини тушуниш имконини беради.

Шуни айтишнинг ўзи кифояки, 20 йил аввал Ўзбекистонда хусусий тадбиркорлик деярли йўқ эди, бугун эса мавжуд барча хўжалик субъектларининг 90 фоиздан ортиғини кичик бизнес корхоналари ташкил этади. Ҳозирги кунда ялпи ички маҳсулотнинг 54 фоизи, ишлаб чиқарилаётган саноат маҳсулотларининг 22 фоизи ва қишлоқ

172013/143 Λ11378	Ans: Navoiy nomidagi O'zbekiston MK
----------------------	---

хўжалик маҳсулотларининг 98 фоизи айнан шу соҳа ҳиссасига тўғри келмоқда.

Ўйлайманки, конференция қатнашчилари бизнинг ўтган йиллар мобайнида бу соҳада эришган ютуқларимизни муносиб баҳолайдилар.

Шуни алоҳида таъкидлашни истардимки, мамлакатимиз тарихида азал-азалдан хусусий тадбиркорлик муҳим ўрин тутиб келгани кўп жиҳатдан кичик бизнеснинг жадаллик билан ривожланишига хизмат қилмоқда.

Биз аждодларимиздан мерос бўлган тадбиркорлик анъаналари, ота-боболаримизнинг асрлар давомида ўз ери, ўз мулки ва касб-корини эъозлаб, қадрлаб, ҳар томонлама асраб-авайлаб келгани билан ҳақли равишда фахрланамиз.

Хурматли анжуман иштирокчилари!

Яна бир ғоят муҳим масала, яъни Ўзбекистонда тадбиркорлик ва кичик бизнес соҳаси айнан қандай принциплар асосида, қандай заминда ривожланаётгани ҳақида қисқача тўхталиб ўтишга ижозат бергайсиз.

Бу ҳақда гапирганда, авваламбор, соҳа ривожини учун мустаҳкам қонунчилик ва ҳуқуқий база шакллантирилгани ва мунтазам такомиллаштириб борилаётгани, бизнес учун имтиёз ва преференциялар бериш, ишлаб чиқаришни техник ва технологик қайта жиҳозлаш ҳамда модернизация қилиш масалаларида давлат томонидан тизимли равишда ёрдам кўрсатилаётганини таъкидлаш лозим.

Ўтган асрнинг 90-йиллари бошларидаёқ конституциявий норма ва тамойиллар асосида қабул қилинган «Давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш тўғрисида», «Мулкчилик тўғрисида»ги қонунлар қисқа муддатда саноат, савдо, умумий овқатланиш ва хизматлар соҳаларидаги ўн минглаб, юз минглаб давлат мулки бўлган объектларни хусусий мулкка айлантириш учун сотиш, мулкни ижарага бериш принципларини биринчи навбатда қишлоқ хўжалигида жорий этиш имконини яратди.

Мамлакатимизда 2000 йилда қабул қилинган «Тадбиркорлик фаолияти эркинлигининг кафолатлари тўғрисида»ги Қонун хусусий тадбиркорликни ривожлантиришда асосий роль ўйнади. Ушбу қонунда фуқароларнинг тадбиркорлик фаолиятида эркин иштирок этиши учун барча асосий кафолат ва шартлар мустаҳкамлаб қўйилган, тадбиркорлик ва бизнес субъектларининг ҳуқуқлари ҳамда қонуний манфаатлари муҳофаза этилган.

Солиққа тортиш масаласи доимий равишда эътиборимиз марказида бўлиб келмоқда. Фақат 2005 йилдан 2012 йилгача бўлган даврда микрофирма ва кичик корхоналар учун айланма маблағдан олинган ягона солиқ тўлови ставкаси 2,5 баробар камайтирилиб, 13 фоиздан 5 фоизга туширилди, халқ амалий санъати ва оилавий бизнес объектлари эса умуман солиққа тортилмайди ёки энг кам ставка бўйича солиққа тортилади.

Алоҳида эътиборга молик жиҳати шундаки, биз жаҳон молиявий-иқтисодий инқирози даврида кўпгина давлатлар каби инқирозга қарши дастурлар доирасида солиқ ставкаларини нафақат оширмадик, балки аксинча, кичик корхоналар учун ягона солиқ тўлови ставкасини камайтирдик, харидоргир бўлган истеъмол товарлари ишлаб чиқаришга ихтисослашган корхоналарни 5–7 йилга солиқ тўловидан озод қилдик, ишлаб чиқаришни техник ва технологик янгилайдиган, модернизация қиладиган корхоналарни эса божхона тўловларидан бутунлай озод қилдик.

Фақат 2011 йилнинг ўзида кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектларига берилган солиқ имтиёзларининг умумий миқдори 500 миллион доллардан ошди. Корхоналар ушбу маблағнинг 35 фоизини ишлаб чиқаришни кенгайтириш ва модернизация қилишга, 25 фоизини ишчиларни рағбатлантиришга йўналтирди.

Давлатнинг ишлаб чиқариш, ижтимоий ва коммуникация-транспорт инфратузилмасини ривожлантиришга қўшаётган ҳал қилувчи ҳиссасини эътиборга оладиган бўлсак, унинг кичик корхоналар ҳамда тадбиркорлик фаолиятини шакллантириш ва ривожлантириш борасидаги ролини баҳолашнинг ўзи қийин.

Бу борада мамлакатимизда ташкил этилган «Навоий» эркин индустриал-иқтисодий зо-

наси ва «Ангрен» эркин индустриал зонасида юксак технологиялар асосида самарали фаолият кўрсатаётган бизнес субъектлари тажрибасини мисол тариқасида келтириш мумкин.

«Навоий» саноат зонасида муҳандислик тармоқлари, логистика, таъминот тизимлари қурилишига давлат томонидан 100 миллион долларга тенг миқдордаги маблағ сарфланди. Бу ўнлаб замонавий ишлаб чиқариш корхоналарини ташкил этишга хорижий сармоядорларни фаол жалб қилиш имконини берди.

Бу йил ташкил қилинган «Ангрен» саноат зонаси учун умумий қиймати 60 миллион доллардан зиёд бўлган ишлаб чиқариш инфратузилмаси ва коммуникация тармоқларини шакллантириш бўйича махсус дастур ишлаб чиқилди ва амалга оширилмоқда.

Буларнинг барчаси нима учун, қандай мақсадларни кўзлаб амалга оширилмоқда?

Биз кичик бизнес соҳаси бундай кенг кўламли ишларни тўлиқ ўз зиммасига олиши мушкул эканини яхши тушунамиз. Чунки кичик бизнес бундай катта харажатларни кўтара олмайди. Шунинг учун давлат томонидан тадбиркор ва ишбилармонлар эҳтиёжини тўлиқ қондирадиган, уларни рағбатлантирадиган шарт-шароитларни яратиш мақсадида зарур инфратузилма ва коммуникациялар барпо этилмоқда. Бу табиий ҳол ва унинг моҳияти барчага аён бўлиши керак.

Биз бугунги кунда ташкил этаётган, алоҳида имтиёзларга эга бўлган бундай эркин иқтисодий зоналарга киритилаётган хорижий сармоялар миқдори 30 миллион доллардан ортиқ бўлса, ўша объектлар инфратузилмаси юз фоиз давлат томонидан молиялаштирилади.

Айни ана шу омиллар иқтисодиёт ва тадбиркорликнинг жадал суръатлар билан ўсишини таъминлаётган, давлатимиз томонидан кўрилаётган рағбатлантирувчи чора-тадбирлар ҳисобланади.

Хусусий тадбиркорликни шакллантириш ва кенгайтиришни рағбатлантиришда оптималлаштириш ва имтиёзли кредитлаш масалалари ҳал қилувчи омил бўлмоқда.

Фақат 2011 йил якунларига кўра, ушбу тармоқни ривожлантириш ва рағбатлантиришга мамлакатимиз банклари томонидан 2,5 миллиард долларга тенг қийматдаги кредитлар ажратилди, бу берилган умумий кредитлар ҳажмининг 26 фоизини ташкил этади.

Осиё тараққиёт банки, Жаҳон банки, Халқаро молия корпорацияси, Ислом тараққиёт банки каби халқаро молия институтлари, БМТ тузилмалари, Араб Мувофиқлаштириш гуруҳи мамлакатлари, Жанубий Корея, Хитой, Германия ҳукуматлари, бошқа давлатлар ва ташкилотлар томонидан бу борада кўрсатилаётган катта ёрдамни юксак қадрлаймиз. Мазкур давлатлар ва ташкилотлар

томонидан ўтган йиллар давомида иқтисодиётимизнинг кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик тармоғини молиялаштириш учун 1,5 миллиард доллардан ортиқ кредит ресурслари ажратилди.

Бу ҳақда гапирар эканман, Ўзбекистондаги барча тадбиркорлар номидан ва шахсан ўз номидан БМТ ҳамда банк тузилмалари раҳбарлари ва намояндаларига, бугунги анжуманимизда иштирок этаётган хорижий давлатлар элчихоналари вакилларига Ўзбекистонда бизнес соҳасининг шаклланиши ва муваффақиятли ривожланишига қўшаётган ҳиссаси учун яна ва яна бир бор самимий миннатдорлик изҳор этаман.

Бугунги кунда фақат юксак билимли, замонавий фикрлайдиган, интеллектуал ривожланган ва профессионал тайёргарликка эга бўлган ёшларгина сифатли, жадал ва инновацион тараққиётнинг энг муҳим шарти ва гарови бўла олиши, айнан улар мамлакатнинг буюк келажагини таъминлаши мумкинлигига кимнидир ишонтириш ёки буни исботлаб беришнинг ҳожати йўқ, деб ўйлайман.

Ана шу ғоят муҳим жиҳатни эътиборга олган ҳолда, Ўзбекистонда кадрлар тайёрлаш масаласи давлат сиёсатининг энг устувор йўналиши этиб белгиланган. Мана, 15 йилдирки, мамлакатимизда кадрлар тайёрлашнинг ноёб тизими амалга оширилмоқда.

Бу тизимнинг моҳияти 9+3 тамойили асосида 12 йиллик умумий мажбурий бепул таълим тизимига ўтишдан иборат. Бунда умумтаълим мактабларидаги 9 йиллик таҳсилдан сўнг ёшлар кейинги 3 йил мобайнида касб-ҳунар коллежларида ёки ўз хоҳишига кўра академик лицейларда ўқишни давом эттиради.

Одатда, лицейлар олий ўқув юртлари ва университетлар ҳузурида, мактаб таълимидан кейинги ўқишни давом эттириш учун ташкил қилинади.

Ўтган йиллар давомида қарийб 1,5 минг янги, энг замонавий ускуналар билан жиҳозланган ўрта махсус, касб-ҳунар ўқув юртлари – коллежлар барпо этилиб, уларда 3–4 та замонавий мутахассислик бўйича касб-ҳунарга эга бўлиш ва камида иккита чет тилини ўрганиш имконияти яратилган.

Фақат сўнгги 5 йил давомида ушбу ўқув юртларини 2 миллион 500 минг нафардан ортиқ ёшлар тамомлаб, ҳозирги вақтда мамлакатимизда янги барпо этилган замонавий корхоналар ва фермер хўжаликларида меҳнат қилаётган юртдошларимизнинг сафларини тўлдирмоқда.

Мен ишонаман, сиз, азиз меҳмонларимиз – бугунги форум иштирокчиларининг кўпчилиги Тошкент, Самарқанд, Бухоро ва мамлакатимизнинг бошқа шаҳарларидаги коллежлар ва лицейларга ташриф буюриб, бўлажак кадрлар – мутахассислар тайёрлаш даражаси ва сифати билан танишиш асносида бу сўзларимизга ишонч ҳосил

қилиш ва уларнинг амалий тасдиғини кўриш имконига эга бўлганлар.

Мен сизлар билан яна бир ўта муҳим масала юзасидан фикрлашмоқчиман.

Биз Ўзбекистонда бизнес юритишни истаган инсонлар ва, албатта, сиёсатчилар, дипломатлар, хорижий меҳмонлар билан турли мавзуларда кўп суҳбатлашганмиз.

Менга биз бугун барпо этаётган жамият ўз олдига қандай мақсадларни қўйгани ҳақида савол беришганида, мен уларга қуйидагича жавоб бераман.

Агар сиз бу саволга тўлиқ жавоб олишни, бизнинг бу борада амалга ошираётган ишларимизни ўз кўзингиз билан кўриб, ишонч ҳосил қилишни истасангиз, бизнинг коллеж ва лицейларимизга боринг. Майли, ҳаммасига эмас, фақат бир нечтасига бориб кўринг, деб айтаман.

Айнан шу масканларда Ўзбекистоннинг эртанги кунини кўрасиз. Бу даргоҳларда янги авлод вояга етмоқда. Биз йигирма бир йилдан буён, миллий манфаатларимиздан келиб чиққан ҳолда, мустақил тараққиёт йўлидан боряпмиз.

Юртимиздаги бугунги одамлар, бугунги ўзбекистонликлар эркин фикрлайдиган, ўз кучига ишонадиган, собиқ Иттифокда мавжуд бўлган турли иллат ва кайфиятлардан мутлақо холи бўлган инсонлардир. Бу – бизнинг авлод!

Эски замонда юқорида ўтириб ҳамма нарсани биладиган, ҳамма нарсани ҳал қиладиган бош

котиб бор, деган кайфият билан яшар эдик. Табиийки, биз бундай кайфият билан ривожлана олмас эдик. Собиқ тузум айнан шунинг учун ҳам барбод бўлди, тарқалиб кетди. Чунки у тараққий этишга қодир эмасди.

Бутун дунё, демократик жаҳон ҳамжамияти қандай ривожланаётган бўлса, шундай ривожланишимиз керак эди. Биз мустақилликка эришганимиздан сўнг айнан шу йўлни танладик.

Ўйлайманки, бунинг амалий тасдиғини кўраман десангиз, ҳозирги ёшларимиз билан, олий ўқув юртлари, касб-хунар коллежлари ва академик лицейларда таълим олаётган, уларни битириб чиқаётган йигит-қизларимиз билан кўпроқ суҳбатлашинг. Шунда сиз бугун Ўзбекистонда қандай авлод вояга етаётганига ва у ўзининг эртанги ёруғ истиқболини қандай тасаввур этаётганига ишонч ҳосил қиласиз.

Ҳурматли конференция иштирокчилари!

Сир эмаски, бизнеснинг эркин фаолият кўрсатишининг асосий мажбурий шартларидан бири, биринчи навбатда, **тадбиркорлик эркинлигининг кучли ҳуқуқий кафолатларини таъминлаш**, уларни сўзда эмас, амалда бажариш, давлат, ҳуқуқ-тартибот, назорат органлари ва тузилмалари томонидан уларнинг фаолиятига **ноқонуний аралашувларга чек қўйиш** ҳисобланади.

Тадбиркорлик субъектларининг давлат, ҳуқуқни муҳофаза этувчи ва назорат органлари билан ўзаро муносабатларида тадбиркорлар ҳуқуқларининг устуворлиги тамойили қонунчилик даражасида жорий этилган, бунда қонунчиликдаги ҳар қандай қарама-қаршилик ва номувофик ўринлар тадбиркорлар фойдасига талқин қилиниши керак. Кичик бизнес субъектларида улар рўйхатдан ўтган пайтдан бошлаб уч йил давомида режали солиқ текширувларини ўтказишни тақиқлайдиган ва кейинчалик барқарор фаолият юритаётган, солиқ қонунчилиги ва тартиб-интизомга қатъий риоя қилаётган солиқ тўловчиларда текширувлар ўтказишни чеклайдиган тартиб жорий этилган.

2005 йилдан бошлаб тадбиркорлик субъектларини давлат рўйхатидан ўтказишнинг рухсат бериш тизимидан хабардор қилиш тизимига ўтилди. Ўз бизнесини очиш учун тадбиркорга икки кундан ортиқ бўлмаган муддат талаб этилади ва бу қоида ривожланган давлатларда амал қилаётган мезонларга жавоб беради.

Ўзбекистонда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик ривожланишини қўллаб-қувватлайдиган институционал ва бозор инфратузилмасини шакллантиришга катта эътибор қаратилмоқда. Товар-хомашё биржаси бозорда нархлар шаклланиши ва юқори ликвидли хомашё ресурслари ва товарларидан тенг фойдаланиш имкониятини яратишнинг энг муҳим восита-

си ҳисобланади. Бугунги кунда мамлакатимизда биржа савдоларининг изчил йўлга қўйилган механизми мавжуд бўлиб, у ҳар бир тадбиркорга **хомашё ресурсларидан биржа савдолари орқали тенг ва ҳеч қандай тўсиқларсиз фойдаланиш имкониятини бермоқда.**

Жорий йилда мамлакатимизда экспорт қилувчи корхоналар, шунингдек, хорижий инвесторлар учун қўшимча рағбат ва имтиёзлар берилди. Шу йилнинг июль ойида Халқаро молия корпорацияси билан ҳамкорликда ишбилармонлик муҳитини тубдан яхшилаш ва тадбиркорликка янада кўпроқ эркинликлар бериш бўйича чора-тадбирлар ишлаб чиқилиб, улар асосида Ўзбекистон Республикаси Президентининг иккита фармони қабул қилинди.

Мамлакатимизда статистик, молиявий ва солиқ ҳисоботларини тақдим этиш, солиқ ва мажбурий тўловларни тўлаш, рўйхатга олиш ва рухсат бериш жараёнларини амалга ошириш, хўжалик судларига даъво аризалари ва тавсияномалар кириштиш бўйича электрон тизимни кенг жорий этиш кўзда тутилган бўлиб, бу ўз навбатида давлат, назорат қилувчи органлар билан тадбиркорлик субъектлари ўртасидаги бевосита алоқаларни сезиларли даражада қисқартириш ёки бутунлай бекор қилиш имконини беради.

Тасдиқланган чоралар жорий йилнинг 1 августидан бошлаб бизнесни рўйхатга олиш пайтидаги

тартиб-қоидалар сонини 2 баробар қисқартириш имконини берди, рўйхатдан ўтишдан аввал бирламчи устав жамғармасини шакллантириш бўйича талаб бекор қилинди, тадбиркорлик субъектларининг суд харажатлари 2,5 баробар қисқартирилди.

Давлатнинг тадбиркорлик субъектлари фаолиятига аралашувини тубдан камайтириш мақсадида жорий йилда рухсат беришга оид 80 та тартиб-қоида, шунингдек, лицензияланадиган фаолият турларининг 15 таси бекор қилинди, молиявий ҳисоботларни топширишнинг шакллари ва даврийлиги 1,5 баробар қисқартирилди. Бундан ташқари, 2013 йилнинг 1 январидан бошлаб 65 та статистик ҳисобот шакли ва 6 та солиқ ҳисоботи шаклини бекор қилиш, уларни топшириш даврийлигини 2 баробардан зиёд қисқартириш ҳақида қарор қабул қилинди.

Шуни алоҳида таъкидлашни истардимки, мамлакатимизда қабул қилинган қонунчилик талабларига кўра, **давлат органларининг ноқонуний қарорлари, мансабдор шахсларнинг хатти-ҳаракати ёки ҳаракатсизлиги, шунингдек, қонунчиликка зид тарзда қабул қилинган идоравий ҳужжат туфайли тадбиркорлик субъектига етказилган зарар давлат томонидан қопланади.**

Ҳурматли анжуман иштирокчилари!

Бугун биз ўз мустақиллигимизнинг дастлабки кунларидан бошлаб танлаб олган **мамлакатни ислох этиш ва модернизация қилиш, тадрижий ривожланиш йўли ва машҳур беш тамойил асо-**

сида барпо этиладиган фуқаролик жамиятини шакллантириш модели тарихан қисқа муддатда иқтисодиётни барқарор ривожлантиришнинг мустаҳкам пойдеворини яратишни таъминлади, жаҳон молиявий-иқтисодий инқирозининг салбий оқибатларига ишончли равишда қарши туриш, дунёдаги санокли мамлакатлар қаторида иқтисодий ва ижтимоий ривожланишнинг юксак барқарор суръатларига эришиш имконини берди, деб айтиш учун барча асосларимиз бор.

Сўнгги 6 йил давомида мамлакатимизда ялпи ички маҳсулот йилига 8,2 фоиздан кам бўлмаган суръатлар билан ўсиб бормокда. Ялпи ички маҳсулот, 2000 йил билан солиштирганда, 2,9 баробар, саноат маҳсулотлари ишлаб чиқариш 2,6 баробар ошди, иқтисодиётга жалб қилинган инвестициялар ҳажми 3,4 баробар, жумладан, тўғридан-тўғри хорижий инвестициялар миқдори 20 баробардан кўпроқ ўсди.

Бу нимадан далолат беради? Бу шундан далолат берадики, хорижий сармоядорлар бизга ишонмокда. Бу чет эл инвесторлари киритган сармоялар ўзини оқлаши ва Ўзбекистонда бизнес қоидаларининг ҳеч қачон бузилмаслигига бўлган ишончни билдиради. Шунинг учун ҳам бизнинг юртимизга киритилаётган тўғридан-тўғри хорижий инвестицияларнинг оқими кескин ортиб бормокда. Демак, биз жаҳон бизнес оламига, дунё ҳамжамиятига дадил кириб боряпмиз. Демак, биз-

га катта ишонч билан қарашмоқда. Бу биз учун
ниҳоятда муҳим. Мен бу масалага жуда катта эъти-
бор билан қарайман.

Осиё тараққиёт банки маълумотларига кўра,
Ўзбекистонда аҳоли жон бошига тўғри келадиган
даромад сўнгги 7 йил давомида 3 баробар кўпай-
ган. Тўлов баланси жорий ҳисобининг доимий
профицити таъминланмоқда, жами ташқи қарз-
нинг ялпи ички маҳсулотга нисбатан 10–12 фоиз
даражасида бўлишига эришилмоқда, давлат ички
қарзи деярли ноль даражада қолмоқда, етарли
миқдордаги валюта захиралари сақланиб турибди.

Буларнинг барчаси меҳнаткаш ва меҳмондўст
халқимизнинг мамлакатимизнинг эртанги кунига
бўлган ишончини тобора мустаҳкамламоқда.

Бугунги имкониятдан фойдаланиб, конфе-
ренциянинг барча иштирокчиларига яна бир бор
ўзимнинг юксак ҳурматим ва самимий миннатдор-
лигимни билдиришга ижозат бергайсиз.

Ўзбекистон заминига хуш келибсиз!

Барчангизга сиҳат-саломатлик, бахт ва омад ёр
бўлишини тилайман.

Эътиборингиз учун раҳмат.

*«Ўзбекистонда ижтимоий-иқтисодий сиёсатни
амалга оширишда кичик бизнес ва хусусий
тадбиркорликнинг роли ва аҳамияти»
мавзусидаги халқаро конференция
очилишидаги нутқ.*

2012 йил 14 сентябрь

ЗАМОНАВИЙ, ГЎЗАЛ ВА БЕТАКРОР

Пойтахтимиздаги «Бунёдкор» спорт комплексининг очилишига бағишланган тантанали маросимда Ўзбекистон Республикаси Президенти Илом Каримов иштирок этди.

Мамлакатимизда истиқлол йилларида Президентимиз раҳнамолигида жисмоний тарбия ва спортни ривожлантириш борасида беқиёс ислохотлар амалга ошириб келинмоқда. Болалар спорти, айниқса, «миллионлар ўйини» дея таърифланувчи футбол ривожига юксак эътибор қаратилаётгани туфайли футбол Ўзбекистондаги энг оммавий спорт турларидан бирига айланди. Зеро, эътибор ва ғамхўрлик бор жойда ўсиш, ўзгариш рўй беради. Юртимизнинг энг олис қишлоқларига ҳам кўрк бағишлаб турган бетакрор спорт мажмуалари, стадионлар, сузиш ҳавзалари ушбу йўналишда олиб борилаётган саъй-ҳаракатларнинг амалий ифодасидир. Сўнгги йилларда барча вилоят ва туманларимизда қарийб 1500 та замонавий болалар спорти иншооти барпо этилиб, зарур жиҳоз ва анжомлар билан таъминлангани ҳам фикримиз тасдиғидир.

Президентимиз ташаббуси ва ғояси асосида энг улуғ, энг азиз айёмимиз — Мустақиллигимизнинг

21 йиллиги арафасида куриб битказилган, илгари тасаввур қилишимиз ҳам қийин бўлган замонавий «Бунёдкор» футбол мажмуи барчамиз учун ажойиб совға бўлди.

Мустақиллигимиз берган имкониятларнинг ҳаётимиздаги ифодаси бўлган бу каби иншоотлар баркамол авлодни тарбиялаш, эл-юртимиз фаровонлигини янада оширишга хизмат қилиши баробарида, халқимизнинг буюк бунёдкорлик салоҳиятини ҳам яққол намоёиш этиб турибди.

2012 йил, 28 сентябрь. Тошкентда «Бунёдкор» спорт комплексининг очилишига бағишланган тантанали маросим бўлиб ўтди.

Тадбирда Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов нутқ сўзлади.

– Бугун биз ўзбек спорти ҳаётида, қолаверса, Ўзбекистон тарихида чуқур из қолдираётган катта воқеа – «Бунёдкор» деб ном олган янги, замонавий, гўзал ва бетакрор спорт мажмуасини ишга киритиш маросимига тўпландик, – деди Ислом Каримов. – Бу унутилмас воқеанинг аҳамияти ва моҳиятига рамзий маъно ва мазмун берадиган яна бир сана – айни шу кунларда кўпгина маълумотларга кўра ўзбек футболининг майдонга чиққанига роппа-роса 100 йил тўлиши, ҳеч шубҳасиз, барчамизга алоҳида руҳ ва хурсандчилик бағишлайди, бугунги маросимни ҳақиқий тантана даражасига кўтаради.

Шу фурсатдан фойдаланиб, ушбу маросимда қатнашаётган сиз азизларга қаратиб қалбимдаги сўзларни айтмоқчиман.

Аввало, мана шу файзли ва шукуҳли оқшомда сизлар билан – қадрли ҳамюртларим, спорт ва футбол ишқибозлари билан бирга бугунги тантанада қатнашиш мен учун катта бахтдир.

Бундай улуғвор ва ҳашаматли, ўзида 7 та замонавий футбол майдонини, болалар ва ўсмирлар футбол мактаби, ётоқхоналар, бассейн ва бошқа бир қатор керакли объектларни мужассам этган, жами 56 гектар ерни эгаллаган бу мажмуа пойтахтимиз – азим Тошкентимизда қисқа даврда қад ростлагани, ҳақиқатан ҳам, барчамизга мўъжизадай туюлади.

Дунёдаги энг замонавий спорт масканларидан кам жойи йўқ, йирик халқаро турнирларни юқори савияда ўтказишга мослашган бу буюк иншоотга боқиб, биз ким эдик, бугун ким бўлдик, мустақил бўлиб тараққиёт йўлида нималарга, қандай юксак марраларга эришдик, деган шукроналик ҳиссиёти беихтиёр қалбимизни тўлдиради, десам, адашмаган бўламан, – деди Президентимиз.

Ҳеч шубҳасиз, бундай гўзал, ҳар қандай юксак талабларга жавоб берадиган салобатли ва кўркем спорт мажмуасини барпо этганимиз биз учун энг устувор, энг олий мақсад бўлмиш болаларимизни, ёшларимизни ҳам жисмоний, ҳам маънавий жиҳатдан соғлом авлод этиб ўстириш, спорт-

чиларимиз, футболчиларимизнинг жаҳон спорт майдонларида юксак марраларни эгаллашига, Ўзбекистонимизнинг халқаро майдондаги обрў-эътиборини янада юксалтиришнинг гарови сифатида хизмат қилажак.

Лўнда қилиб айтганда, бундай замонавий иншоотлар Ўзбекистоннинг куч-қудратини мустаҳкамлашда, «Ўзбекистон – келажаги буюк давлат» деган шиорни амалга оширишда ишончли замин бўлажак.

Давлатимиз раҳбари бутун халқимизнинг дилидаги орзу-истакларни ифода этар экан, мамлакатимизда бундай буюк иншоотлар кўпайишини, юртимиз кўркига кўрк кўшишини, улар халқимизга хизмат қилишини, спортчиларимизга янада юксак ғалабалар ёр бўлишини, бундан спорт мухлислари қалбида фахр-ифтихор туйғулари жўш уришини тилади.

Ўзбекистон Республикаси Давлат мадҳияси янграйди.

...Майдонга «Умид ниҳоллари», «Баркамол авлод», Универсиада мусобақаларини акс эттирувчи бадий ва спорт жамоалари чиқадилар. Улар ижросида Ўзбекистонда спортни ривожлантириш, униб-ўсиб келаётган ёшларимиз ўртасида спортни, шу жумладан, футболни оммалаштириш борасида амалга оширилаётган кенг кўламли ишларни ифода этувчи бадий композициялар намоиш этилди.

Таъкидлаш жоизки, ёш авлоднинг футбол билан шуғулланиши учун янада қулай шарт-шароитлар яратиб бериш, жаҳон ва қитъа чемпионатлари, халқаро мусобақаларда Ўзбекистон шарафини муносиб ҳимоя қилишга қодир бўлган маҳоратли футболчилар тайёрлашни таъминлаш мақсадида мамлакатимизда қатор ҳуқуқий ҳужжатлар қабул қилинган. Хусусан, Президентимизнинг 2011 йил 19 январдаги «2011–2013 йилларда республикада футболнинг моддий-техника базасини янада мустаҳкамлаш ва уни ривожлантиришга доир кўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарори бу борада муҳим аҳамият касб этаётир. Унда юртимизда футболни оммавийлаштириш, футбол бўйича мактаб-интернатлар, болалар ва ўсмирлар мактаблари, профессионал футбол клублари ва терма жамоаларда ўқув-машқ жараёнининг юксак сифатини таъминлаш, футболчилар, мураббийлар ҳамда ҳакамларнинг маҳорат ва малака даражасини ошириш, стадионлар қуриш, мавжудларини талаб даражасида таъмирлаш каби устувор вазифалар белгилаб берилган.

«Бунёдкор» стадионида яратилган шарт-шароитлар, ҳатто Европадаги айрим донгдор клублар учун ҳам ҳавас қилишга арзигуликдир. Футболни ривожлантириш, ўзбек футболининг ёрқин келажагини таъминловчи истеъдодли спортчиларни тарбиялаш мақсадида «Бунёдкор» футбол мажмуа-

сида болалар ва ўсмирлар футбол мактаби барпо этилган. Ушбу мактаб келажакда халқаро майдонларда Ватанимиз шарафини муносиб ҳимоя қилишга қодир, иқтидорли ва истикболли футболчиларни тарбиялаш учун мўлжалланган. Бу ерда ўқувчиларнинг пухта билим олиши, ўз иқтидор ва маҳоратини ошириши учун барча шарт-шароит яратилган.

...Ён-атрофга қараймиз. Қувончдан, ҳайратдан кўзлари ёниб турган ёшлар зўр ҳаяжон оғушида стадионни томоша қилишмоқда. Чиндан ҳам оқшом чоғи ташқи томондан қараганда ҳам, ичкарига кирганда ҳам камалакдек товланаётган, кўзни қамаштирувчи жозибага эга «Бунёдкор» стадиони халқимизнинг бунёдкорлик салоҳиятини юксак даражада бутун борлиққа намоён этиб турибди.

— Бундай чиройли стадионни илк маротаба кўриб туришим, — дейди тантанага ташриф буюрган меҳмонлардан бири, ўзини кўшработлик Азамат Жайнаров деб таништирган йигит. — Ушбу футбол мажмуини телевизор орқали томоша қилиб, роса ҳавасим келганди. Мана, бугун ўз кўзим билан кўрдим. Бундан бошим осмонга етди. Таърифлашга тил ожиз. Худди мўъжизалар оламига тушиб қолгандек ҳис этаяпман ўзимни. Президентимизга мингдан-минг раҳмат. Истиклол шарофати, давлатимиз раҳбарининг ташаббуси билан етиб бўлмас орзу-умидларимиз рўёбини кўраяпмиз. Бундай

эзгу ишлар учун нафақат спортчиларимиз, балки ҳар биримиз юксак масъулиятни ҳис этиб, Ватанимиз тараққиёти йўлида камарбаста бўлмоғимиз шарт.

Мамлакатимизда спортнинг барча турлари қатори футболни ривожлантириш, юксак маҳорат ва профессионал кўникмаларга эга ёш футболчиларни тарбиялашга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Давлатимиз раҳбарининг 2006 йил 1 майда қабул қилинган «Ўзбекистонда футболни ривожлантиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарорига биноан Футболни қўллаб-қувватлаш жамғармаси тузилган. Мазкур ҳужжатга мувофиқ, юртимизда янги стадионлар барпо этилмоқда, мавжудлари реконструкция қилинмоқда, болалар ва ўсмирлар футбол мактабларини замонавий спорт инвентарлари билан таъминлаш, малакали мураббийлар ва ҳакамлар тайёрлаш ишларини янада кучайтириш юзасидан кенг кўламли ишлар олиб борилмоқда.

Энг замонавий талаблар асосида қурилган «Бунёдкор» стадиони Ватанимиз бўйлаб изчил давом этаётган бунёдкорлик ишларининг амалдаги яна бир ёрқин ифодаси бўлди. 34 минг ўринли стадион трибуналарида томошабинлар учун мўлжалланган ўринлар пастки ва юқори қаватларга бўлинган. Шунингдек, бу ерда ногиронлар учун мўлжалланган алоҳида сектор мавжуд. Стадионда спортчилар ва мухлислар учун яратилган шароит

ҳамда қулайликлар энг замонавий талабларга жавоб беради. Хусусан, биринчи қаватда спортчилар, ҳакамлар, мураббийлар, футбол маъмурлари учун мўлжалланган хоналар, ошхоналар, матбуот анжуманлари зали, футбол клуби музейи мавжуд. Стадионнинг иккинчи қаватида учта ресторан, фитнес маркази барпо этилган.

«Бунёдкор» стадионининг муҳандислик таъминотида алоҳида эътибор билан ёндашилган. 11x7,5 метр ўлчамдаги иккита видеотабло мухлисларга футбол учрашувини ҳар томонлама кўриш имкониятини беради. Ташриф буюрган мухлисларга маълумотларни тез ва сифатли етказиш имконини яратадиган замонавий аудиосистема, рекламаларни намоиш қилиш учун футбол майдони четида видеоборт мосламалари ўрнатилган. Мусобақаларни тўғридан-тўғри эфирга узатувчи теле ва радиотрансляция тизими, шарҳловчилар хонаси халқаро стандартлар даражасида.

...Тантана давомида мамлакатимизнинг икки номдор жамоаси – «Бунёдкор» ҳамда «Пахтакор» футболчилари майдонга чиқишди. ФИФА рефери, Осиёнинг тўрт карра энг яхши ҳаками Равшан Эрматов бошқариб борган беллашувда дуранг натижа – 3 : 3 ҳисоби қайд этилди. Минглаб мухлисларнинг қўллаб-қувватлаб туришлари, ҳар бир киритилган голнинг олқишланиши кечага алоҳида кўтаринкилик бахш этди.

Давлатимиз раҳбари Ислом Каримовнинг футболни ривожлантиришга қаратаётган доимий эътибори ва ғамхўрлиги ўзининг бекиёс самараларини бермоқда. ФИФА рефериси Равшан Эрматовнинг жаҳон футболидаги юксак мавқеи, ногирон-ампутант футболчиларимиз икки маротаба жаҳон чемпионлигига сазовор бўлгани, ёш футболчиларимизнинг Мексикада ўтган жаҳон чемпионатидаги муваффақиятли иштироки, «Бунёдкор», «Пахтакор», «Нефтчи», «Насаф» каби клубларимизнинг Осиё чемпионлар лигаси ва Осиё футбол конфедерацияси кубоги беллашувларидаги қизиқарли ўйинлари бунинг далилидир.

ФИФА президенти Йозеф Блаттер мамлакатимизга ташриф буюрганида, «Сизларнинг болаларингиз мутлақо бошқача. Уларнинг кўзлари ёниб туради», деган эди. Нуфузли ташкилот раҳбарининг, умуман, халқаро ҳамжамиятнинг Ўзбекистон фарзандлари ҳақида билдираётган бундай баҳоси, албатта, ҳар биримизга фахр бағишлайди.

«Ҳеч бир нарса мамлакатни спорт каби тезда дунёга машҳур қила олмайди!» Президентимиз томонидан юксак ишонч ва эзгу орзу-умид билан айтилган бу қанотбахш сўзларнинг нақадар ҳаётийлигини вақтнинг ўзи тасдиқламоқда. Ишончимиз комилки, бундай қулай шароитлар, яратиб берилаётган бекиёс имкониятлар барча спортчиларимиз қатори футболчиларимизнинг ҳам ҳеч

кимдан кам эмаслигини дунё узра намоён этишга, жаҳон ареналарида она Ватанимиз шаънини муносиб ҳимоя қилишга ундайди.

...Тантанада санъатимиз усталари ва ёш истеъдод соҳиблари ижросида янграган кўшиқларда Ватан, Истиқлол тараннум этилди. Халқимиз бунёдкорлиги шарафланди. Кўшиқлар оҳангида ён-атрофда минглаб нурафшон чироқлар ёғдуси жўшқинликни акс эттирди. Шарлар ҳавога кўтарилиб, мусаффо осмонимиз узра ранг-баранг мушаклар отилади. Бири биридан чиройли манзаралар, кўринишлар намоён бўлади. Бу гўзаллик, баравж хонишлар, юртдошларимизнинг завқ-шавқи дилда энг азиз туйғу – Ватанга муҳаббат ҳиссини жўш урдиради.

2012 йил 28 сентябрь

ЎЗБЕКИСТОН ЎҚИТУВЧИ ВА МУРАББИЙЛАРИГА

Қадрли устоз ва мураббийлар!

Муҳтарам юртдошлар!

Бугун, мана шу кутлуғ айёмда барчамиз учун энг азиз, энг қадрли бўлган фарзандларимизга билим ва тарбия беришдек улуғ ишга бутун борлиғини бағишлаган сиз, ҳурматли ўқитувчи ва мураббийларни чин қалбимдан табриклаб, эзгу тилаklarимни билдиришдан бахтиёрман.

Азиз дўстлар!

Ҳақиқатан ҳам, дунёдаги минг-минглаб касблар орасида иккита буюк касб – шифокорлик ва ўқитувчилик касби борки, улар, токи ҳаёт бор экан, ўзининг маъно-мазмуни ва олийжаноблигини, аҳамияти ва ҳурмати ҳеч қачон йўқотмайди.

Бугун биз Ўқитувчи ва мураббийлар куни деб ном олган гўзал байрамимизни нишонлар эканмиз, ўзининг истеъдоди ва маҳоратини, кўз нури ва қалб кўрини бахш этиб, ёш авлодимизга билим, илму фан сирлари ва одамийлик сабоқларини ўргатадиган сиздек мўътабар зотларга ҳар қанча таҳсин ва тасаннолар айтсак, арзийди, албатта.

Шу боис бугун сизларнинг кўлингизда таълим ва тарбия, ҳаётга йўлланма олган, ўзини сизлар-

нинг олдингизда умрбод қарздор деб ҳис этадиган барча инсонлар номидан, ўқув масканларида таълим олаётган миллионлаб ўқувчилар номидан «Раҳмат сизга, муаллим, таъзим сизга, устозлар!» деб миннатдорлик билдиришимиз ҳар томонлама ўринлидир.

Ўзбекистонимизнинг тараққиёти йўлида, биз ўз олдимизга мақсад қилиб қўйган ривожланган демократик давлатлар қаторига кўтарилишдек улуғвор вазифани амалга оширишда сиз азизларнинг қўшаётган беқиёс ҳиссангизни баҳолаш учун яна бир фикрга алоҳида тўхталиш зарур, деб биламан.

Ҳеч кимга сир эмас, бугунги кунда фақат юксак билимли, замонавий, мустақил фикрлайдиган, интеллектуал ривожланган ва амалий касб-ҳунарларга эга бўлган ёшларгина мамлакатнинг буюк келажагини таъминлаши мумкин.

Ана шундай ўта оғир ва ўта долзарб, истиқболимизни ҳал қиладиган мақсадга эришиш учун таълим соҳасида чуқур ва пухта ўйланган миллий дастурларимизни тайёрлаш ва амалга оширишда бизнинг охириги 15 йил давомида қилган ишларимизни бутун дунё тан олмоқда.

Бунинг яққол тасдиғини шу йил февраль ойида Тошкент шаҳрида «Юксак билимли ва интеллектуал ривожланган авлодни тарбиялаш – мамлакатни барқарор тараққий эттириш ва модернизация

қилишнинг энг муҳим шартин» мавзусида бўлиб ўтган халқаро конференция мисолида кўриш мумкин. Ана шу анжуманда БМТ ва бошқа нуфузли халқаро ташкилотларнинг вакиллари, дунёдаги энг донғи чиққан университетларнинг олим ва профессорлари томонидан Ўзбекистоннинг бу соҳада эришган ютуқлари, мамлакатимизнинг таълим модели юксак эътироф этилгани Ватанимизнинг жаҳондаги обрў-эътиборини янги босқичга кўтаришга катта хизмат қилди, десак, ҳеч қандай хато бўлмайди.

Ёшларимизнинг онгу тафаккурини, бутун ҳаётини тубдан ўзгартириб бораётган, илғор хорижий тажрибаларни, миллий ва умуминсоний қадриятларни ўзида мужассам этган бундай дастурларни амалга ошириш, аввало, сиз азизларнинг оғир ва мураккаб меҳнатингиз эвазига бўлаётганини ҳеч ким ҳеч қачон инкор этолмайди. Ва сизларнинг бу эзгу мақсадга эришиш йўлидаги олийжаноб хизматларингизни, юртимизда эркин, обод ва фаровон ҳаёт куриш борасида кўрсатаётган фидойилигингизни жамиятимиз, халқимиз доимо юксак қадрлайди.

Шу маънода, 1 октябрь санасини бундан 16 йил олдин мамлакатимизда Ўқитувчи ва мураббийлар куни – умумхалқ байрами деб эълон қилганимиз сиз, азизларга, сизларнинг машаққатли, шу билан бирга, шарафли меҳнатингизга эл-юртимиз, шах-

сан ўзимнинг юксак ҳурмат ва эҳтиромимнинг яққол ифодаси, десам, ҳар томонлама тўғри бўлади.

Ўзбекистоннинг таълим соҳасига қаратаётган улкан эътиборини тасаввур қилиш учун қуйидаги баъзи бир рақамларни келтириш ўринли, деб ўйлайман.

Мамлакатимизда ҳар йили давлат бюджети харажатлар қисмининг 35 фоиздан зиёди таълим соҳасига йўналтирилмоқда. Кейинги ўн йилда ўқитувчи ва мураббийларнинг маоши иқтисодиётимизнинг реал соҳасидаги иш ҳақи миқдоридан ўртача 1,5 баробар кўп ўсгани, педагог ходимлар меҳнатини баҳолаш ва рағбатлантиришнинг замонавий тизими жорий этилганини алоҳида қайд этиш лозим.

Шу ўринда яна бир мисолга эътиборингизни жалб этмоқчиман.

Ўзбекистонда таълим соҳасини ривожлантириш ва ислоҳ этишга йўналтирилаётган йиллик харажатлар ялпи ички маҳсулотнинг 10–12 фоизини ташкил этмоқда. Ваҳоланки, дунёдаги кўплаб мамлакатларда бу кўрсаткич 2–5 фоиздан ошмайди.

Кейинги йилларда мамлакатимизда 9763 та умумтаълим мактаби, 300 дан зиёд мусиқа ва санъат мактаби, 143 та академик лицей, 1406 та касб-ҳунар коллежи, 59 та олий ўқув юртида катта ҳажмдаги қурилиш ва реконструкция иш-

лари олиб борилгани, уларнинг моддий-техник ва ўқув-методик базаси мустаҳкамланиб бораётгани таълим тизимида биз амалга ошираётган ислохотларнинг миқёси ва кўлами нақадар улкан эканидан далолат беради.

Қадрли ватандошлар!

Бугун дунёда, ён-атрофимизда рўй бераётган нотинчлик, қарама-қаршилик ва зиддиятлар, ҳеч шубҳасиз, ҳаммамизни ўйлантириши табиий.

Мен сиз, ҳурматли ўқитувчи ва мураббийларни бу муаммоларнинг барчасини қалбидан, юрагидан ўтказиб, улардан тўғри хулоса чиқариб яшайдиган инсонлар сифатида биламан.

Айрим қабих кучлар томонидан ўзининг стратегик мақсадларини кўзлаб, ёвуз ният билан амалга оширилаётган бундай ғаразли ишлардан халқимизни, айниқса, ёшларимизни огоҳ этиш, миллат ва элатларни бир-бирига қарама-қарши қўйишга уринишларнинг ҳақиқий маъносини, уларнинг қандай оғир оқибатларга олиб келиши мумкинлигини очиб беришда, одамларни ҳушёр ва сезгир бўлиб яшашга, мусаффо осмонимизни, тинч ҳаётимизни кўз қорачиғидек асраш ва қадрлашга даъват этишда мен биринчи навбатда сизларга ишонаман ва бундан буён ҳам барчангизни ўзимнинг маслакдошим, деб биламан.

Мен давлат раҳбари сифатида сиз жонкуяр муаллим, мураббий ва домлаларнинг, барча маъ-

рифат аҳлининг ўз танлаган касбингиздан рози ва мамнун бўлиб яшашингиз учун, Ватан олдида, келажак олдида қилаётган улуғ хизматларингизни муносиб тақдирлаш, ҳаётимизда юксак обрў-эътибор топишингиз учун ҳам қонуний, ҳам моддий, ҳам амалий замин туғдириб беришни ўзимнинг нафақат вазифам, балки шарафли бурчим, деб ҳисоблайман.

Азиз ва муҳтарам устозлар!

Сизларни Ўқитувчи ва мураббийлар куни – умумхалқ байрами билан яна бир бор самимий табриклаб, барчангизга сиҳат-саломатлик, бахту саодат, хонадонларингизга тинчлик-хотиржамлик тилайман.

Умрингиздан барака топинг, ҳеч қачон кам бўлманг, қадрли устозлар!

*Ислом КАРИМОВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти.
2012 йил 28 сентябрь*

ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ХОРАЗМ ВИЛОЯТИ КЕНГАШИНИНГ НАВБАТДАН ТАШҚАРИ СЕССИЯСИДАГИ НУТҚ

9 октябрь куни халқ депутатлари Хоразм вилояти Кенгашининг навбатдан ташқари сессияси бўлиб ўтди. Сессияда Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов нутқ сўзлади.

Давлатимиз раҳбари, аввало, бу воҳа бошқа ҳеч қайси ҳудуд билан қиёслаб бўлмайдиган табиати, саховатли тупроғи, кўҳна тарихи ва бой маданияти, мана шу ерда ҳар қандай қийинчилик ва синовларга бардош бериб, она юртига садоқат билан яшаётган, ўз кучига ишонган, ўз кадр-қимматини яхши биладиган, мард ва матонатли одамлар юрти эканини, самимийлик, тўғрилиқ, қандай аччиқ бўлмасин, ҳақиқатни очик айтиш, мавжуд вазиятни ҳаққоний баҳолаш каби хусусиятлар айнан шу Хоразм элига мансублигини, бундай фазилат ва аломатларни юқори баҳолаб, вилоят аҳлига яна бир бор ўзининг юксак ҳурматини изҳор этишини таъкидлади.

Бугунги кунда бутун мамлакатимизда бўлгани каби, Хоразм вилоятида ҳам барқарор ўсиш суръатлари таъминланиб, катта ютуқ ва марралар қўлга киритилмоқда. Бунинг тасдиғини вилоят

меҳнаткашлари турли тармоқларда – бу саноат, қурилиш, қишлоқ хўжалиги, маданият, соғлиқни сақлаш, илму фан, таълим-тарбия, спорт соҳалари бўладими – буларнинг барчасида эришаётган салмоқли натижалар мисолида кўриш, кузатиш мумкин.

Вилоят иқтисодиёти тобора юксалиб, жорий йил якуни бўйича 9 фоизга етиши кутилмоқда. Саноат соҳасида охириги беш йил мобайнида 40 фоиздан зиёд ўсишга эришилди. Ушбу тармоқни ривожлантириш, унинг салоҳиятини оширишда сўнгги вақтда мамлакатимиз миқёсида ўзини оқлаган ижобий тажриба вилоятда кенг қўлланилмоқда. Яъни, иқтисодий ночор корхоналарнинг молиявий барқарорлигини таъминлаш, ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш учун уларнинг тижорат банклари балансига ўтказилаётгани Хоразм воҳасида ҳам ижобий натижа бермоқда.

Ҳозирга қадар вилоятдаги касодга учраган 22 та корхонага 21 миллиард сўмдан зиёд инвестиция йўналтирилиб, уларда рақобатдош маҳсулотлар ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. Шу асосда 2 мингга яқин иш ўрни қайта тиклангани, жумладан, Ҳазорасп ип-йигирув фабрикаси, «Унихо» қўшма корхонаси, «Ҳазорасп гиламлари» каби 12 та корхонанинг ишлаб чиқариш қуввати модернизация қилингани эътиборга молик.

Енги́л саноат соҳаси ривожланишида «Боғот текстиль», «Коттонтекс», «Даритал текстиль», «Жиласун», «Коботекс» ва «Ўзтекс Шовот» каби корхоналарнинг ҳиссаси катта бўлмоқда.

Мен бугун фермерлар билан учрашганимда, «Ўзтекс Шовот» корхонасининг ишга тушганини эшитиб хурсанд бўлдим. Шовотлик фермернинг айтишича, одамлар ҳар куни бу замонавий бинони томоша қилиб ўтаётган экан. Бу кўп нарсани билдиради. Бу бино шунчаки чирой бериш учун эмас, балки қишлоқда яшаётган аёлларни, қизларимизни иш билан таъминлаш, уларнинг ҳаётини яхшилашга хизмат қилишини одамлар яхши тушунади, деди Президентимиз.

Сессияда вилоят иқтисодиётининг ўсиш суръатлари, барча тармоқларнинг ривожланаётгани эътироф этилган ҳолда, ялпи ҳудудий маҳсулот таркибида саноат соҳасининг улуши мамлакатимиз бўйича эришилган марралардан анча орқада қолаётгани қайд этилди.

Шу ҳақда гапирганда, муҳим бир масалани эсимиздан ҳеч қачон чиқармаслигимизни истардим, деди Юртбошимиз. Хоразм воҳасини тараққий топган ҳудудлар қаторига чиқариш, биз кўзлаган кўпгина марраларга эришиш йўлида, аввало, одамларни иш билан таъминлаш, даромадини оширишда, ишлаб чиқариш суръатларини ўстириш, қолаверса, бутун Хоразм ўлкасининг қиёфасини

ўзгартиришда айнан саноат соҳасининг ривож
устувор ўрин эгаллаши кераклигини англаб оли-
шимиз зарур.

Биз бу ҳақда кўп гапирамиз, лекин амалий
ишларга келганда, бу соҳада бир ёқлама ривож-
ланиш, асосан, енгил саноат ҳисобидан ўсиш
бўлаётганидан кўз юмиб бўлмайди. Хоразм ви-
лоятида қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини қайта
ишлаш, хусусан, томат ишлаб чиқаришни кенг
йўлга қўйиш керак. Мавжуд консерва заводла-
рининг техник ускуналари эскирганини ҳисобга
олган ҳолда, замонавий технологиялар асосида
ишлайдиган янги корхоналарни куриш лозим.

Қишлоқ хўжалигида жорий мавсумда ҳам
қийинчиликлар кам бўлмади. Лекин шунга қа-
рамасдан, ҳосил яхши бўлди. Бу йил худонинг
ўзи йўлимизни очиб берди. Лекин келгуси йил-
да бундай шароит бўлмаслиги мумкин. Шунинг
учун шартнома тузаётганда чуқур ўйлаб иш
тутиш, фермерларнинг манфаатларини ҳар то-
монлама ҳисобга олиш керак. Бугун фермерлар
пахтанинг катта даромад беришини яхши тушун-
япти, лекин жаҳон бозорида унинг нархи ўйнаб
турганини ҳам эсдан чиқармаслик лозим. Шу
маънода, фермерлар нафақат деҳқон, нафақат
агроном, балки, аввало, иқтисодчи бўлиши ке-
рак. Манфаат ва яна бир бор манфаат устун
бўлиши зарур.

Хоразмда бошқа экинлар қаторида шоли ҳам экиш мумкин. Лекин шартнома мажбуриятларини — бу ғаллачилик бўладими, пахтачилик бўладими — сўзсиз бажарганидан кейин экиш зарур. Давлат фермернинг манфаатини кўзлаши, фермер ҳам давлатнинг манфаатини унутмаслиги даркор. Шундагина адолат бўлади, шундагина ишда тартиб бўлади, деди Ислон Каримов.

Мажлисида бундай вазифаларни амалга ошириш учун ҳар томонлама чуқур ўйланган, Хоразм воҳасининг шароити ва имкониятларини ҳисобга олган ҳолда, ҳукуматимиз бошчилигида алоҳида дастур ишлаб чиқиш ва амалга ошириш вақти келгани уқтириб ўтилди.

Бу дастурда фақат енгил саноатни эмас, балки машинасозлик, қурилиш материаллари ишлаб чиқариш, қайта ишлаш саноатини ривожлантиришга, мамлакатимизда кўп йиллар давомида синаяб келинаётган тажриба — яъни тараққий топган давлатларнинг фирма ва компаниялари билан биргаликда қўшма корхоналар ташкил этиш энг тўғри ва ўзини оқлайдиган йўл эканига эътибор қаратиш зарурлиги таъкидланди.

Қўшма корхоналарни ташкил этишнинг энг афзал ва устувор томони шундаки, бизга шерик бўлган хорижий компаниялар ҳисобидан инвестициялар олиб келиш, шу билан бирга, мана шу корхоналарда биз ишлаб чиқарадиган

махсулотларнинг чет давлатларда бозорини, харидорини топиш каби жиддий муаммоларни ечиш ҳам анча осон бўлишини тушуниш, англаш қийин эмас, албатта, деди Ислом Каримов.

Шу маънода, бугунги кунда Хоразм вилоятида фаолият кўрсатаётган кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектлари сони 2000 йилга нисбатан 1,6 баробар ошиб, соҳанинг ялпи ҳудудий маҳсулотдаги улуши эса 60,5 фоизни ташкил этаётгани алоҳида эътиборга сазовор.

Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектларини молиявий қўллаб-қувватлаш мақсадида жорий йилда тижорат банклари томонидан 172 миллиард сўмлик кредитлар ажратилиб, бу кўрсаткич кейинги беш йил давомида 3,5 баробар ўсганини қайд этиш жоиз.

Шу йилнинг 9 ойида яратилган 47 мингдан зиёд янги иш ўрнининг 60 фоизи кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик ҳисобидан ташкил этилгани, иш билан банд аҳолининг 80 фоизга яқини айнан шу тармоқда меҳнат қилаётгани бу соҳанинг нафақат иқтисодий, балки ижтимоий аҳамияти ҳам беқиёс эканини кўрсатади.

Бу ҳақиқат яқинда Тошкент шаҳрида «Ўзбекистонда ижтимоий-иқтисодий сиёсатни амалга оширишда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликнинг роли ва аҳамияти» мавзусида ўтказилган халқаро конференцияда яна бир бор ўз тасдиғини

топди. Ана шу анжуманда Бирлашган Миллатлар Ташкилоти, Жаҳон банки, Осиё тараққиёт банки ва бошқа нуфузли халқаро ташкилотларнинг вакиллари, дунёдаги 45 дан ортиқ хорижий давлатдан 250 нафарга яқин кўзга кўринган иқтисодчилар, олимлар, бизнес оламининг йирик намояндалари иштирок этди. Уларнинг ҳаммаси бир нарсага тан беришти, Ўзбекистонда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик ривожини учун ҳар томонлама қулай шароит яратилган. Улар бу соҳа нафақат иқтисодиётни, балки одамларни, бутун аҳолининг онгу тафаккурини, ҳаётини тубдан ўзгартирмоқда, деб эътироф этаётгани барчамизга мамнуният етказди ва бундан йигирма бир йил олдин иқтисодиётимизни ислоҳ қилиш мақсадида биз танлаган йўл — ўзбек модели нақадар тўғри эканини яна бир марта тасдиқлайди.

Хоразм вилояти учун хизмат кўрсатиш билан боғлиқ муҳим соҳалардан бири — бу туризм эканини барчамиз яхши биламиз, деди давлатимиз раҳбари. Туризм инфратузилмаларини, хусусан, Урганч ва Хива шаҳарларида ихчам меҳмонхоналар тизимини ривожлантириш, сайёҳларга хизмат кўрсатадиган иншоотларнинг моддий-техник базасини мустаҳкамлаш бўйича кенг қўламли ишлар амалга оширилмоқда.

Кейинги 10 йилда меҳмонхоналар сони қарийб тўрт баробар кўпайгани, сайёҳлик фирмаларини

ташкил этиш ишлари фаоллашгани натижасида Хоразм вилоятига ташриф буюраётган меҳмонлар сони 3 баробардан зиёд ортди. Шу билан бирга, сессияда бу йўналишда ҳали жуда кўп иш қилиш кераклиги таъкидланди. Хусусан, сайёҳлар сонини янада ошириш учун чет давлатларга қатнайдиган чартер рейсларни, хорижий меҳмонларга хизмат кўрсатадиган янги объектлар сонини кўпайтириш, туризм инфратузилмасини ривожлантириш ана шундай вазифалар қаторига киради.

Хоразм вилоятида замонавий йўл ва коммуникация тармоқларини ривожлантириш масаласига алоҳида эътибор қаратилмоқда. Ҳозирги кунда бу йўналишда тасдиқланган дастур доирасида вилоят ҳудудидан ўтадиган халқаро ва давлат аҳамиятига молик 230 километрдан ортиқ автомобиль йўлларида кенг кўламли қурилиш-таъмирлаш ишлари амалга оширилмоқда. Шунингдек, 750 метр узунликдаги 5 та кўприкни қуриш ва реконструкция қилиш бўйича қарийб 322 миллиард сўм ҳажмидаги иш бажарилмоқда. Яқинда «Бухоро – Нукус» автомобиль йўлининг Хоразм вилоятини мамлакатимизнинг бошқа ҳудудлари билан боғлайдиган 60 километр узунликдаги тармоғи қуриб битказилди. Жорий йил охирига қадар ана шу йўналишда яна 40 километр йўл қурилиб, транспорт қатнови очилади.

Мустақиллик йилларида 341 километр узунликдаги «Навоий – Учқудуқ – Султон Увайстоғ –

Нукус» темир йўлининг ишга туширилиши, ҳеч шубҳасиз, шимолий ҳудудларимизнинг қиёфасини бутунлай ўзгартириб, Хоразм воҳасининг ривожини мутлақо янги босқичга кўтаришда катта ўрин олганини изоҳлаб беришнинг ҳожати йўқ.

Айтиш керакки, бу йўлнинг моҳияти ва қиммати йиллар ўтиши билан янада ортиб боради. Бу йўл минтақадаги бой ер ости захираларини ўзлаштириш, янги иш ўринларини ташкил этиш, олдимизда турган улкан режаларни амалга оширишда сўзсиз беқиёс аҳамият касб этади, деб қайд этди Президентимиз.

Собик Иттифоқ даврида Амударёдан понтон кўприклар орқали йўловчилар ва транспорт қатнови қандай қийинчилик ва хавф-хатарлар билан амалга оширилар эди. Кейинги йилларда Амударё узра бир эмас, иккита улкан, муҳташам кўприк барпо этилди ва шу тариқа йиллар давомида ечилмасдан келган ўта муҳим иқтисодий-ижтимоий масала ҳал қилинди.

Вилоятда бу йўналишда амалга оширилаётган ишлар янада кенг миқёсда давом эттирилиши сессияда қайд этиб ўтилди. Бу борада келгуси беш йилда йўл инфратузилмасини ривожлантириш учун вилоят бўйича 450 миллиард сўмга яқин маблағ йўналтириш кўзда тутилмоқда, деди давлатимиз раҳбари.

Маълумки, Хоразм воҳаси ўзининг кўп минг йиллик қишлоқ хўжалик маданиятига эга, ўз иши-

нинг чинакам устаси ва фидойиси бўлган миришкор деҳқонлар айнан шу заминда ном қозонган.

Вилоят фермерлари бу йилнинг ўзида 132 минг тоннадан зиёд дон етиштириб, шартнома мажбуриятини ортиғи билан бажаришга ва қарийб 70 миллиард сўм даромад олишга эришганлари таҳсинга муносибдир. Шу кунларда эса, хоразмлик моҳир пахтакорлар 258 минг тонналик юксак хирмон бунёд этиш йўлида фидокорона меҳнат қилиб, кўзлаган маррага тобора яқинлашмоқда.

Хоразм вилоятида ер шароитининг оғир ҳолати, тупроқнинг шўрланиши қандай катта ва машаққатли меҳнатни талаб қилишини воҳадаги ерларнинг 54 фоизи кучсиз, 33 фоизи ўртача, 13 фоизи эса кучли шўрлангани ҳам исботлаб беради. Бундай мураккаб шароитда деҳқончилик қилиш, юқори ҳосил олиш, очиғини айтганда, ҳамманинг ҳам кўлидан келмайди. Бунинг учун қанча-қанча меҳнат, қанча маҳорат, ўз касбига, ўз ерига садоқат, қолаверса, катта мардлик талаб қилиниши деҳқончилик билан таниш одамларга яхши аён.

Биргина мана шу мавсумни оладиган бўлсак, воҳа меҳнаткашлари кўплаб табиат ноқулайликлари ва иқлим қийинчиликларига дуч келганини кўриш, кузатиш қийин эмас. Хусусан, ўтган йили ноябрь ойидаёқ совуқ ва аёз кунларнинг бошланиб кетгани, қишнинг узоқ давом этгани ерни шудгорлаш, шўр ювиш, кузги экин-

ларни сақлаб қолишда деҳқонлар учун катта муаммоларни туғдирди.

Ёз фаслида эса қирқ кун давомида ҳаво хароратининг кескин юқори бўлиб тургани, жазирама қум ва туз бўронлари ҳосил тақдирини хавф остида қолдириб, Хоразм деҳқонларини яна бир бор жиддий синовдан ўтказди.

Президентимизнинг, шу фурсатдан фойдаланиб, мен мана шу юксак минбардан туриб, бундай оғир вазиятдан ёруғ юз билан чиқаётгани учун Хоразмнинг миришкор деҳқонлари ва фермерлари, барча меҳнаткашлари олдида таъзим қилишни ўзим учун ҳам қарз, ҳам фарз, деб биламан, деган сўзлари сессия иштирокчилари томонидан қизгин олқишлар билан кутиб олинди.

Қишлоқ хўжалигида мўл ҳосил етиштиришнинг омил ва мезонлари кўп. Об-ҳавонинг қулай келиши, навнинг тўғри танланиши, агротехник тадбирларнинг ўз вақтида сифатли ўтказилиши, энг муҳими, деҳқонларимизнинг ер билан тиллашиб, унга бутун меҳрини бериб ишлаши – ана шулар жумласидандир. Шулар қаторида яна бир ўта муҳим омил борки, деди Ислом Каримов, бу тупроқ унумдорлигини ошириш, ернинг мелиоратив ҳолати ва ирригация тизимини яхшилаш билан боғлиқ. Ушбу мақсадда қабул қилинган махсус дастур доирасида сўнгги беш йилда Хоразм вилоятига давлат бюджетидан 80 миллиард сўмга

яқин маблағ ажратилди, бу эса мамлакатимизда шу борада ажратилган маблағнинг 11 фоизини ташкил этади. Ана шу маблағ ҳисобидан 220 километрлик коллектор-дренаж тармоқларида қурилиш ва реконструкция, 6,5 минг километрлик тармоқда эса таъмирлаш ва тиклаш ишлари амалга оширилди. Бунинг натижасида вилоят бўйича 170 минг гектардан зиёд суғориладиган майдоннинг мелиоратив ҳолати яхшиланди.

Энг муҳими, ана шу ҳудудларда пахта ҳосилдорлиги ўртача 2,3 центнерга, ғалла ҳосилдорлиги эса 2,7 центнерга кўпайгани Хоразм деҳқон ва фермерларининг косасини оқартиришга, даромадларини оширишга хизмат қилмоқда.

Бу борада бошланган ишларни изчиллик билан давом эттириш мақсадида келгуси беш йилда давлат бюджетидан Хоразм вилоятига яна 225 миллиард сўм маблағ ажратиш кўзда тутилмоқда. Бундан ташқари, янги йилдан бошлаб вилоятдаги ирригация тизимларини реконструкция қилиш бўйича Ислом тараққиёт банкининг 90 миллион доллардан зиёд кредит маблағини жалб этган ҳолда, умумий қиймати 120 миллион доллар бўлган лойиҳани амалга ошириш мўлжалланмоқда.

Ана шундай кенг қўламли ишлар натижасида 144 минг гектарга яқин суғориладиган ернинг мелиоратив ҳолатини, 225 минг гектардан ортиқ ер-

нинг эса сув билан таъминланишини яхшилашга эришилади.

Хоразм воҳасида халқимизни боқадиган ернинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш, унумдорлигини оширишга қаратилган катта куч ва маблағлар сарфлаш билан бирга, қишлоқ хўжалиги соҳаси самарасини оширишда ўз ечимини кутаётган ишлар ҳали кўп эканига мажлисда алоҳида эътибор қаратилди. Жумладан, ишни тўғри ташкил қилиш, илғор ва синалган агротехник тажрибаларни кенг ёйиш, 15–25 йил давомида ишлатиб келинаётган, эскирган қишлоқ хўжалиги техникасини замонавий трактор ва механизмлар билан алмаштириш, Хоразм шароити ва иқлимига, шу тупроққа мос келадиган сифатли уруғ ва янги навларни етиштириш ва жорий этиш, фермерлик ҳаракатининг олдида турган кўпгина вазифаларни ҳал қилиш ва унинг самарадорлигини ошириш каби ўта муҳим, алоҳида эътиборни талаб қиладиган муаммо ва масалалар устида ишлаш долзарб вазифалардан экани қайд этилди. Бу борада, авваламбор, вилоят раҳбарияти ва жамоатчилиги, мавжуд илмий муассасалар, тажрибали агроном ва мутахассисларнинг ўрни ва масъулияти катта эканига урғу берилди.

Биз мустақилликка эришган дастлабки кунлардан бошлаб инсон манфаатларини таъминлаш масаласи мамлакатимизда амалга оширилаётган барча ислоҳот ва ўзгаришларнинг мазмун-моҳиятини

белгилаб келаётгани ҳақида, ўйлайманки, кўп гапиришга ҳожат йўқ, деб ўз фикрини давом эттирди Юртбошимиз.

Биз учун доимо устувор вазифа бўлган ана шундай сиёсатнинг амалий самарасини бутун юртимиз қатори Хоразм вилоятида ҳам кўп-кўп мисолларда кўриш мумкин.

Бугунги кунда вилоятда аҳолининг реал даромадлари жон бошига 2000 йилга нисбатан 9,2 баробар кўпайгани, шу даврда ўртача иш ҳақи 16,8 марта, пенсия ва ижтимоий нафақалар салкам 11 марта ортгани одамларимизнинг фаровонлигини таъминлашга муҳим ҳисса бўлиб қўшилмоқда. Бунинг яққол ифодасини биргина мисол, яъни юртимизда ишлаб чиқарилаётган замонавий енгил автомобилларни аҳоли томонидан сотиб олиш ҳажми тобора ортиб бораётгани тасдиқлайди. Мамлакатимизда автомобиль ишлаб чиқариш йўлга қўйилган 1996 йилдан бошлаб Хоразм вилояти аҳолиси 60 мингдан зиёд ана шундай автомобилларни харид қилган, бошқача айтганда, ҳозирги вақтда ҳар бешта оиладан иккитасида замонавий автомобиль мавжуд.

Яна бир долзарб масала – Хоразм вилояти учун ғоят муҳим аҳамиятга эга бўлган аҳолини тоза ичимлик суви билан таъминлаш борасидаги ишларни олайлик, деди Ислом Каримов. Вилоятда кейинги ўн йилда 815 километрдан иборат

ичимлик сув тармоқлари янгиланиб, 28 та сув тақсимлаш иншооти реконструкция қилинди. Натижада 174 та аҳоли пунктидаги 200 мингга яқин аҳолининг ичимлик сув таъминотининг яхшила-нишига эришилди.

Шу билан бирга, Жаҳон банкининг 11 миллион АҚШ доллари миқдоридаги маблағи ҳисобидан Урганч шаҳри ва тумани, Осиё тараққиёт банки-нинг қарийб 13 миллион долларлик кредит маблағи эвазига Янгиариқ, Хива ва Қўшқўпир туманлари аҳолисининг ичимлик сув таъминоти яхшиланди. Ана шундай ишлар натижасида кейинги ўн йилда вилоятда аҳолини марказлашган тармоқлар орқали ичимлик суви билан таъминлаш даражасини 64 фоиздан 74 фоизга кўтаришга эришилди.

Бу албатта катта ютуқ, лекин бу рақам бизни қониқтирмаслиги керак. Кўп касалликлар нима-нинг ҳисобидан пайдо бўлади? Аввало, сувнинг тоза эмаслиги ҳисобидан. Хоразмга хос буйракда тош йиғилиш касаллиги ва бошқа касалликларни бартараф этиш учун аҳолини тоза ичимлик суви билан таъминлаш масаласида қаттиқ ишлашимиз, бу муаммони тўла ечишимиз керак, деди давлати-миз раҳбари.

Келгусида халқаро молия институтларининг 60 миллион долларлик маблағини жалб этган ҳолда, бу борадаги ишларни янада кенгайтириш, жумладан, Урганч, Хива ва Питнак шаҳарлари-

даги эскирган канализация тармоқларини модернизация қилиш, янги тозалаш иншоотларини қуриш ва реконструкция қилиш режалаштирилмоқда. Бу, ўз навбатида, ана шу шаҳарларнинг экологик ҳолатини яхшилаш, аҳолининг турмуш шароити ва сифатини янада оширишда муҳим ўрин тутди.

Вилоятда қишлоқ жойларда намунавий лойиҳалар асосида тураржой массивларини комплекс қуриш ишлари ҳам изчил олиб борилмоқда. Ўтган уч йил мобайнида 32 та массивда 1 минг 160 та уй-жой 43 километрдан зиёд газ тармоғи, 70 километр сув тармоғи, 30 километр электр тармоғи, 35 километр автомобиль йўллар ва бошқа инфратузилма объектлари билан бирга қуриб фойдаланишга топширилгани диққатга сазовордир. «Мустаҳкам оила йили» деб ном олган жорий йилнинг ўзида вилоятнинг 20 та қишлоқ массивида 650 та ана шундай уй-жой барпо қилиниб, ўз эгаларига тайёр ҳолда топширилади.

Ўз-ўзидан равшанки, бундай ҳар томонлама қулай ва обод уйларда одамларнинг кайфияти ва қарашлари, эртанги кунга ишончи ҳам бошқача бўлади. Бундай уйлар хонадон бекалари – аёлларимизнинг оғирини енгиллаштиришга, ҳаёт тарзини ўзгартиришга, турмуш шароитини яхшилашга олиб келиши муқаррар, деб таъкидлади давлатимиз раҳбари.

Хоразм воҳасида соғлиқни сақлаш соҳасини янада яхшилаш, янги, замонавий даражага кўтариш мақсадида кейинги беш йил давомида 16 миллиард 200 миллион сўм маблағ йўналтирилди. Жумладан, Республика ихтисослаштирилган урология ва кардиология марказларининг вилоят филиаллари, Боғот ва Янгиариқ туман тиббиёт бирлашмалари, вилоят давлат санитария-эпидемиология нazorат маркази ва 6 та қишлоқ врачлик пунктида кенг кўламли қурилиш-реконструкция ва жиҳозлаш ишлари амалга оширилди. Буларнинг барчаси, табиийки, турли касалликларнинг олдини олиш, оналар ва болалар саломатлигини яхшилаш, инсон умрини узайтиришнинг мустақам замини бўлиб хизмат қилмоқда.

Ёш авлодимизни дунёда ҳеч кимдан кам бўлмаган, ҳар томонлама етук инсонлар этиб тарбиялаш масаласи Ўзбекистонда олиб борилаётган давлат сиёсатининг энг муҳим, энг устувор йўналиши экани яхши маълум. Барчамиз бугун чуқур англаб олдик — фақатгина замонавий, мустақил фикрлайдиган, жаҳоннинг манамен деган мамлакатларидаги тенгдошлари билан беллаша оладиган, жисмоний ва маънавий жиҳатдан баркамол ёшлар биз бошлаган ишларни муносиб давом эттириш ва янги босқичга кўтаришга қодир бўлади. Шунинг учун ҳам биз бу ҳал қилувчи вазифани мамлакатимизни модернизация қилиш

ва янгилаш, унинг халқаро майдондаги обрў-эътиборини янада юксалтириш, тараққий топган демократик давлатлар қаторидан мустаҳкам ўрин эгаллашининг асосий шарти ва гарови деб биламиз, деб қайд этди Юртбошимиз.

Ана шундай юксак ва эзгу мақсадга эришишда Хоразм вилоятида аҳоли, айниқса, ёшлар ўртасида соғлом турмуш тарзини ҳаёт қоидасига айлантириш, жисмоний тарбия ва спортни кенг оммалаштириш борасида катта ишлар қилинмоқда. Сессияда бунинг исботи сифатида баъзи бир рақамларга эътибор қаратилди.

Агар 2003 йилда вилоятдаги умумтаълим мактабларининг фақат 63 фоизда спорт заллари мавжуд бўлган бўлса, бугунги кунга келиб, бу рақам 88 фоизни ташкил этмоқда. Болалар спортини ривожлантириш дастури доирасида ўтган уч йил давомида 85 та спорт иншооти қурилиб, фойдаланишга топширилгани, уларнинг 80 фоиздан зиёди қишлоқ жойларда экани ёшларимизнинг, айниқса, қиз болаларнинг спорт билан мунтазам шуғулланиши учун ҳар томонлама қулай имкониятлар туғдирмоқда.

Бу ҳақда гапирганда, футбол бўйича 16 ёшгача бўлган ўсмирлар Ўзбекистон терма жамоаси кун кеча 4 миллиарддан ортиқ одам яшайдиган Осиё қитъасининг чемпиони деган юксак шарафга эришганини катта ғурур билан

таъкидламоқчиман, деди Юртбошимиз ўз фикри-
ни давом эттирар экан.

Табийки, бундай ғалабага эришиш осон эмас. Барча зарур шарт-шароитларни яратган, спортни кенг оммавий ҳаракатга айлантирган тақдирдагина бундай улкан ютуқларга эришиш мумкин. Аф-суски, бугунги кунда дунёда спортни бутунлай бошқача маъно ва мақсадларда тушуниш ҳолат-лари ҳам йўқ эмас. Ҳамма нарса пулга қурилган, пул билан ҳисобланадиган спорт шахсан мен учун спорт эмас, деди Ислом Каримов.

Яратилган замонавий шароитлар туфайли хо-размлик мактаб ўқувчиларидан 1 минг 500 нафа-ри республика миқёсида, 140 нафари эса халқаро миқёсдаги спорт мусобақаларида иштирок этга-нини таъкидлаш жоиз. Энг муҳими, ёш авлод тар-бияси бўйича олиб бораётган, мана шундай чуқур ўйланган ишларимиз ҳисобидан болаларимиз жисмонан соғлом ва бақувват бўлиб вояга етмоқда.

Ҳозирги вақтда вилоятдаги 91 та академик лицей ва касб-ҳунар коллежида 96 минг 300 на-фар йигит-қиз замонавий билим ва амалий касб-ҳунарларни эгалламоқда. Ҳар йили уларнинг 30 минг нафардан ортиғи коллежларни битириб, ҳаётга йўлланма олмоқда.

Ана шундай ёшларни муносиб иш билан таъ-минлаш, уларнинг мустақил ҳаётга қадам қўйиши, оёққа туриб олиши учун ҳар томонлама ёрдам ва

кўмак бериш – бу давлатимиз, жамиятимизнинг бугунги кундаги энг муҳим, айтиш мумкинки, энг ҳал қилувчи вазифаси ва у доимо эътиборимиз марказида бўлиши зарур, деб таъкидлади Президентимиз.

Вилоятда коллеж битирувчиларини тадбиркорликка кенг жалб этиш мақсадида ажратилаётган кредитларнинг ҳажми кейинги уч йилда 10 баробар ошиб, жорий йилда 3 миллиард сўмни ташкил этгани, албатта, эътиборга молик.

Айни вақтда сессияда ёш мутахассисларни иш билан таъминлаш масаласини яна бир бор танқидий кўз билан қараб чиқиш, бу борада ечилмаган муаммоларни ҳал этиш учун барча чораларни кўриш, авваламбор, шаҳар ва туман ҳокимлари, тегишли раҳбарларнинг масъулиятини янада ошириш зарурлиги уқтириб ўтилди. Вилоятда бандлик масаласи қандай ҳал қилинаётгани айни шу нуқтаи назардан таҳлил этилди. Юқорида айтилганидек, жорий йилнинг 9 ойида 47 мингдан зиёд янги иш ўрни яратилгани ижобий баҳоланди. Лекин ўрганишларга кўра, вилоятда бугунги кунда 34 минг 700 нафарга яқин фуқаро, яъни меҳнатга лаёқатли бўлган аҳолининг 5,1 фоизи ишга жойлашишга муҳтож ҳисобланади. Бу рақамлар, фоизлар ўз йўли билан, лекин ҳақиқий ишлашни истайдиган одамларга албатта иш топиб бериш керак. Бинобарин, бандлик масаласи бўйича олиб бора-

ётган ишларни янада кучайтириш, хусусан, саноат, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик, хизмат кўрсатиш соҳасида янги иш ўринлари ташкил этишга алоҳида эътибор қаратиш лозимлиги таъкидланди.

Хоразм воҳасида қурилиш ва ободончилик соҳасида олиб борилаётган катта-катта ишларни вилоят маркази бўлмиш Урганч шаҳри мисолида яққол кўриш мумкин. Урганч шаҳрини замонавий шаҳарсозлик талаблари асосида қайта қуриш мақсадида умумий қиймати 112 миллиард сўмни ташкил этадиган дастур ишлаб чиқилиб, кенг қўламдаги бунёдкорлик ишлари бошлаб юборилди.

Ҳозирги кунда Хоразмий кўчасида биринчи қаватини савдо ва маиший хизмат кўрсатиш шохобчалари эгаллайдиган 12 та кўп қаватли тураржой биноси, 10 та савдо ва маиший хизмат кўрсатиш объектларини қуриш ишлари якунига етказилмоқда. Шунингдек, ҳар бири 25 ўринли 3 та меҳмонхона қурилиши бошланган.

Айни вақтда Хоразмий кўчасининг марказий чорраҳасида 4 та замонавий супермаркет ҳамда 38 та сервис ва хизмат кўрсатиш объектида ҳам қурилиш ишлари якунига етиб бормоқда.

Тошкент ахборот технологиялари университетининг Урганч филиали учун бунёд этилган мухташам янги ўқув биноси бугун шаҳарнинг кўркига кўрк қўшиб турибди. Бу ерда энди 160

ўринли талабалар тураржой биносини қуриш мўлжалланмоқда. Шулар қаторида «Ёшлар кўли» боғининг муҳандислик коммуникациялари, инфратузилмасини янгитдан барпо этиш кўзда тутилмоқда. Ушбу ҳудуддаги «Кичкинтойлар боғи»да очик сув ҳавзаси қуриш, замонавий аттракционлар ўрнатиш ишлари олиб борилмоқда.

Айтиш керакки, жорий йилнинг ўтган даврида 1 миллиард 800 миллион сўм маблағ ҳисобидан шаҳарнинг канализация тармоқлари реконструкция қилиниб, Хоразмий кўчасида 3 километрдан зиёд ичимлик сув тармоғи ўтказилгани, марказий кўчалар ва ирригация тизимлари босқичма-босқич таъмирланаётгани шаҳар ободончилигига муҳим ҳисса бўлиб кўшилмоқда.

Бундан ташқари, бу ерда шу йилнинг ўзида 70 та кўп қаватли уй-жой капитал ва жорий таъмирланиб, замонавий қиёфа касб этганини қайд этиш лозим, деди Юртбошимиз. Шу билан бирга, Урганч темир йўл вокзалини капитал реконструкция қилиш, жумладан, янги перрон ва очик ёзги павильон қуриш, вокзал олдидаги майдонни ободонлаштириб, кўркем хиёбон, автомобиллар бекати ва фаввора барпо этиш бўйича тегишли ишлар амалга оширилмоқда.

Бундай бунёдкорлик ишлари вилоятдаги бошқа шаҳар ва туманларда ҳам олиб борилаётгани, айниқса, эътиборлидир.

Сессияда ташкилий масала кўрилди. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислон Каримов тавсиясига кўра, 2012 йилнинг январь ойидан буён Хоразм вилояти ҳокими вазифасини бажариб келаётган Пўлат Раззақович Бобожонов вилоят ҳокими этиб сайланди.

Президентимиз бугунги кунда раҳбарнинг масъулияти, унинг одамлар билан ишлаш маҳорати ҳақида алоҳида тўхталиб, қуйидагиларни баён этди.

Раҳбарлик ҳақида, раҳбар шахснинг ўрни ва таъсири ҳақида гапирганда, ҳозирги кунда ҳаётимизда кўпгина ижобий ва салбий мисолларни учратиш мумкин. Минг афсуски, ишни ўзибўларчиликка ташлаб, ҳар қадамда пайдо бўладиган муаммо ва масалаларни ечиш ўрнига, улар ўз-ўзича ечимини топар, деб бепарволикка, лоқайдликка берилиб юрадиган раҳбарлар ҳам кам эмас.

Бу фикрни бошқача ифодалаб, бамисоли ҳарбийларни бошқарадиган қўмондонларни ўзимизга тасаввур қиладиган бўлсак, улар, аввал жангга кирайлик, у ёғи ўзи маълум бўлади, деган тушунча билан қанча-қанча жанглари бой бергани, қанча йўқотишларга йўл қўйганини тарихдан яхши биламиз. Ўйлайманки, ҳаётимизда ҳали-бери учраб турадиган бундай номаъқул қарашлар билан иш тутадиган одамнинг раҳбар вазифасини эгаллашга ҳаққи йўқ.

Ҳаёт – бу, аввало, кураш демакдир. Ҳар куни-миз аслида курашдан иборат. Бу кураш нима учун, қандай мақсадлар учун қаратилган? Бу кураш, биринчи навбатда, эркинлик, тинчлик учун, ҳаётимиз фаровонлиги, болаларимизнинг келажаги учун қаратилган. Шу маънода, ҳар қайси раҳбарнинг зиммасида жуда катта масъулият борлигини ҳеч қачон унутмаслик керак.

Биз бугун ён-атрофимизда, айтиш мумкин-ки, бутун дунёда нотинчлик, қарама-қаршилик ва кескин зиддиятлар рўй бераётган ўта мураккаб бир замонда яшайпмиз, деди давлатимиз раҳбари. Шундай таҳликали вазиятни эътиборга оладиган бўлсак, авваламбор, қандай бетакрор ва гўзал Ватан бизга насиб этгани, ҳаётимиз тобора юксалиб, обод ва фаровон бўлиб бораётганининг қадрига етиб, шукроналик ҳисси билан, юртимизнинг тинчлиги, халқимизнинг ҳамжиҳатлигини ҳар томонлама асраш ва мустаҳкамлаш, доимо сергак, сезгир ва хушёр бўлиб яшашимизни бугун ҳаётнинг ўзи талаб этмоқда. Биз бошимиздан кечираётган бугунги замоннинг ўзи ҳар биримиздан ўз жойимизда, ўз лавозимимизда ўзимизга юкланган вазифани масъулият билан бажариш, эл-юртимиз олдидаги бурчимизни сидқидилдан адо этишни талаб қилмоқда.

Олдимизда турган мана шундай улкан вазифаларни амалга оширишда мен кўпни кўрган, кўхна

тарих ва маданиятга эга, не-не суронли даврларни бошидан кечирмасин, ўзлигини асраб, ҳамиша, ҳар қандай вазиятда ҳам ҳамжиҳат бўлиб, бир-бирига елкадош бўлиб, мардлик ва матонат кўрсатиб, катта умид ва эзгу ниятлар билан яшаётган Хоразм халқига ишонаман. Сизларнинг меҳнаткашлик, олийжаноблик, меҳмондўстлик каби фазилатларингизни, ширин шевангизни, бетакрор санъатингизни мен юксак қадрлайман, деди Юртбошимиз ўз нутқининг ниҳоясида.

Сессия мажлисида Боғот туманидаги «Боғот» фермер хўжалиги раҳбари Шарифбой Ражабов, меҳнат фахрийси Кенжабой Ортиқов, Урганч давлат университети магистранти Нодира Янгибоева ва бошқалар сўзга чиқиб, Президентимиз нутқида Хоразм вилоятини ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришнинг энг муҳим устувор йўналишлари ҳар томонлама чуқур таҳлил этилиб, келгусидаги долзарб вазифалар аниқ белгилаб берилганини, воҳа аҳли билдирилган фикрлардан тўғри хулоса чиқариб, ислохотлар самарасини юксалтириш, барча соҳа ва тармоқлар бўйича қабул қилинган дастурларни изчил амалга ошириш учун астойдил меҳнат қилади, деб таъкидладилар.

* * *

Президентимиз Ислом Каримов шу куни Хонқа туманидаги «Истиклол» фермер хўжалиги дала-

ларида фермерлар билан мулоқотда бўлди. Пахта йиғим-теримининг бориши билан қизиқди.

Ҳамза Жуманиёзов раҳбарлик қилаётган мазкур фермер хўжалиги 67,6 гектар ер майдонига эга. Хўжалик аъзолари бу йил 48 гектар майдонда мўл ҳосил етиштирди. Давлатга пахта ва ғалла сотиш шартнома мажбуриятларини мунтазам бажариб келаётган хўжаликда ҳосилдорлик йилдан-йилга ошиб бормоқда. Фермер хўжалигида мева-сабзавот, полиз етиштириш, чорвачилик, паррандачилик, асаларичилик ҳам йўлга қўйилган. Хўжаликда ташкил этилган тикувчилик цехи ва новвойхонада кўплаб ёшлар иш билан таъминланган.

– Бу йил пахтачилик учун қулай йил бўлди. Бу соҳада эришаётган муваффақиятларимизни чуқур таҳлил қиладиган бўлсак, авваламбор, ерни ҳақиқий эгаларига топширганимиз, фермерларимизда эгалик ҳисси шакллангани, йил давомида бажарилиши лозим бўлган агротехник тадбирлар ўз вақтида амалга оширилаётгани, деҳқонларимизга унумли меҳнат қилиши учун яратиб берилаётган шарт-шароит ва имкониятлар бугунги ютуқларимизнинг муҳим омили бўлмоқда, – деди Юртбошимиз.

Давлатимиз раҳбари ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш, дефолиация тадбирлари ҳосилнинг тез, бир текис ва сифатли пишиб етилишида катта ўрин тутиши тўғрисида тўхталар

экан, бугун фермерларимиз фаолияти натижасини юқори самарадорлик билан ўлчаш энг тўғри йўл эканини таъкидлади. Бугун фермерлик ҳаракати ривожланишнинг янги босқичига қадам қўймоқда, деди Президентимиз. Фермер ўзи етиштирган маҳсулотни ўзи қайта ишлаши, шу орқали қишлоқда саноатни жадал тараққий эттириши лозим. Ишлаб чиқаришнинг бошқа тармоқларини ривожлантириши, хизмат кўрсатиш ва сервис соҳасини йўлга қўйиши, ҳудудларимизнинг ижтимоий-иқтисодий равнақига, аҳоли фаровонлигини оширишга, одамларни, биринчи навбатда, ёшларни иш билан таъминлашга фаол ҳисса қўйиши лозим.

Фермерлар билан мулоқот чоғида одамларимизнинг онгу тафаккури, ҳаётга қараши, талаб ва эҳтиёжлари ўзгараётгани, шунинг баробарида, шаҳар ва қишлоқларимиз янада чирой очиб бораётгани таъкидланди. Айниқса, ёшларимизнинг ўз олдига аниқ мақсадларни қўйиб, дадил интилаётгани, турли соҳаларда катта ютуқларга эришаётгани бутун халқимиз қалбини ғурурга тўлдираётгани қайд этилди.

Президентимиз Ислом Каримов Урганч шаҳри марказий қисмини реконструкция қилиш дастурига асосан амалга оширилаётган бунёдкорлик ишлари билан танишди.

Қурилиш ва шаҳарсозлик ишларида Хоразмнинг ўзига хос табиий иқлим шароитини эътибор-

га олиш лозим, деди Ислом Каримов. Ер остидаги сувларни қочириш, унинг сатҳини пасайтириш учун коллекторлар тизимини такомиллаштириш зарур. Шу билан бирга, ландшафт архитектурасидан кенг фойдаланиш, кўкаламзорлаштириш ишларини воҳа тупроқ ва иқлим шароитидан келиб чиқиб тизимли ташкил қилиш шаҳарни ривожлантириш йўлидаги қурилиш ва бунёдкорлик ишлари жараёнида эътибор марказида бўлиши даркор.

Мамлакатимизда барча соҳаларда эришилаётган улкан муваффақиятлар, халқимиз фаровонлиги муттасил юксалиб бораётгани чексиз ғурур ва ифтихор бағишлайди. Қўлга киритилаётган ютуқларимизни янада мустаҳкамлаш, эркин ва фаровон ҳаёт, фарзандларимизнинг саодатли келажаги учун доимо курашиб яшашимиз шарт. Хоразм вилоятида амалга оширилаётган бунёдкорлик ишлари, одамлар тафаккуридаги ўзгаришлар ҳамда улуғвор мақсадлар бу ҳақиқатни яққол тасдиқлаб турибди.

2012 йил 9 октябрь

ЎЗБЕКИСТОН ПАХТАКОРЛАРИ ВА БАРЧА МЕҲНАТКАШЛАРИГА

Мухтарам дўстлар!

Мамлакатимиз олдида турган эзгу мақсадларни амалга ошириш, кўп тармоқли иқтисодиётимизнинг барқарор суръатлар билан ўсишини таъминлаш, унинг экспорт салоҳиятини юксалтириш, эл-юртимиз фаровонлигини ошириш йўлида қўлга киритаётган ютуқ ва марраларимиз барчамизни албатта қувонтиради ва эртанги кунга бўлган ишончимизни янада кучайтиради.

Шулар каторида пахтачилик соҳасида жорий йилда 3 миллион 350 минг тоннадан зиёд юксак хирмон бунёд этиб, катта меҳнат ғалабасига эришганимиз, ҳеч шубҳасиз, ҳаммамизга чуқур мамнуният етказади.

Бу ғалабанинг осонлик билан эмас, ўта оғир шароитда, машаққатли меҳнат ва фидойилик ҳисобидан қўлга киритилгани унинг моҳияти ва аҳамиятини, қадр-қимматини янада оширади ва барчамизни руҳлантиради.

Бу ҳақда гапирганда, айтиш керакки, ўтган йил кузда – янги мавсумга тайёргарлик пайтида бошланган ёғингарчилик, қорли ва аёзли кунларнинг

февраль ойига қадар чўзилиб кетгани, бунинг натижасида ерларнинг шўрини ювиш, экишга тайёрлаш билан боғлиқ қийинчиликлар юзага келгани, ёз ойларида эса ҳаво ҳароратининг кескин даражада юқори бўлгани, турли қишлоқ хўжалиги зараркунандалари ва касалликлар кўпайгани деҳқонларимиз учун жиддий ташвиш ва муаммолар туғдирмасдан қолмади.

Буларнинг барчаси дала меҳнаткашларидан, ҳақиқатан ҳам, катта мардлик, мустаҳкам ирода ва қатъиятни талаб қилди ва мўл ҳосил яратиш йўлида бутун имконият, бор куч-ғайратни сафарбар қилишга тўғри келди.

Мана шундай мураккаб бир шароитда эришган ютуқларимиз, яъни мамлакатимиз бўйича пахта ҳосилдорлиги ўртача 26,5 центнерни ташкил этиб, 5 йиллик ўртача кўрсаткичга нисбатан 1,6 центнерга ошгани, етиштирилган ҳосилнинг ёғин-сочинли кунларга қолдирмасдан, ғоят қисқа муддатда – 35 иш кунида йиғиб-териб олингани, унинг 90 фоизи юксак сифат билан юқори сортларга топширилгани ҳар қайси деҳқон, ҳар қайси фермер, ҳар қайси мутахассисдан ҳақиқий матонат ва жасорат намунасини, уюшқоқлик ва сафарбарлик кўрсатишни талаб қилганини ҳаммамиз яхши тушунамиз.

Бугунги имкониятдан фойдаланиб, сиз, азиз пахтакорларимизнинг ҳар бирингизни бағримга босиб, ўз зиммангизга олган шартнома мажбу-

риятларини шараф билан адо этганингиз билан чин қалбимдан табриклашни ўзим учун ҳам қарз, ҳам фарз, деб биламан.

Қадрли юртдошлар!

Бугун, мана шу қувончли айёмда пахта тайёрлаш бўйича бошқаларга ўрнак ва намуна бўлиб, мамлакатимизнинг улкан хирмонига муносиб ҳисса қўшган вилоят ва туманлар, фермер хўжаликларининг номларини ҳурмат билан тилга олишимиз ўринлидир.

Бу ҳақда сўз юритганда, Қорақалпоғистон Республикаси, Андижон, Навоий, Бухоро, Самарқанд вилоятларининг пахтакорлари биринчилардан бўлиб юксак маррага етиб келганлари, гектаридан ўртача 30–35 центнердан ҳосил олишга эришганларини алоҳида таъкидлаш лозим.

Амударё, Кегейли, Чимбой, Пахтаобод, Шахрихон, Мингбулок, Олтинкўл, Поп, Дўстлик, Оқолтин, Бўка, Бувайда, Ўзбекистон, Навбаҳор, Вобкент, Нарпай, Иштихон, Шеробод, Косон, Гурлан туманларида ҳосилдорлик ўртача 35–40 центнерга етгани, айниқса, эътиборлидир.

Беруний туманидаги «Акром», Амударё туманидаги «Ғайрат», Шахрихон туманидаги «Азиз», Пешку туманидаги «Фаттоев», Навбаҳор туманидаги «Диёрбек Сулаймонов», Каттакўрғон туманидаги «Ҳосил», Оқолтин туманидаги «Нурафшон орзу», Данғара туманидаги «Ёкубжон Дадамирза», Хонқа туманидаги «Исмоил ота»

фермер хўжаликларининг гектаридан 45–50 цент-
нерга етказиб ҳосил олишга эришгани фермерлик
ҳаракатининг имкониятлари нақадар катта экани-
ни яна бир бор намоён этди, десам, ўйлайманки,
сизлар ҳам бу фикрга қўшиласиз.

Ана шундай ўта оғир, шу билан бирга, шарафли
меҳнат эвазига етиштирилган мўл ҳосил мамлака-
тимизнинг қайта ишлаш корхоналарини юқори си-
фатли хомашё билан таъминлаши ва ундан пахта
толаси, ип-калава, текстиль маҳсулотлари, ёғ, со-
вун, кунжара каби 25 дан зиёд турдаги маҳсулот
олинишини, пахта толасини экспорт қилиш ҳи-
собидан келадиған валюта маблағларини ўзимизга
тасаввур қиладиган бўлсак, деҳқонларимизнинг
кадоқ қўллари билан яратилган бу юксак хирмон-
нинг нақадар бебаҳо бойлик эканини катта миннат-
дорлик билан қайд этиш, албатта, ўринли бўлади.

Бу йилги ҳосилнинг асосий омил ва мезонлари
ҳақида гапирганда, авваламбор, ишни тўғри таш-
кил этиш, қишлоқ хўжалиги соҳасини чуқур ислоҳ
қилиш ва уни самарали бошқаришни замонавий да-
ражага кўтариш, далада ишлаётган инсонларнинг
меҳнатини муносиб қадрлаш ва рағбатлантириш
бу борада энг муҳим аҳамият касб этаётганини
таъкидлаш лозим.

Қўлга киритилган бу ютуқ замирида яна бир
асосий мезон сифатида тараққий топган давлат-
лар тажрибасида ўзини ҳар томонлама оқлаган
фермерлик ҳаракатига ўтиш, бу соҳанинг ривож

учун барча ҳукуқий, ташкилий ва молиявий шарт-шароитларни яратиб бериш бўйича амалга оширган катта-катта ишларимиз мужассам эканини, ўйлайманки, барчамиз яхши тушунамиз.

Шулар қаторида яна бир муҳим омил борки, бу қишлоқ хўжалиги меҳнаткашларининг ўз меҳнатидан манфаатдорлиги, уларнинг ерга, мулкка, ўзи ишлаб чиқараётган маҳсулотга эгалик ҳиссиёти тобора кучайиб, онгу тафаккури, дунёқараши юксалиб бораётгани билан боғлиқ, десак, муболаға бўлмайди.

Ҳурматли дўстлар!

Барчамизга аёнки, халқимизнинг «Сен ерни боқсанг – ер сени боқади», деган ҳикматли гапида чуқур маъно бор ва бу ҳақиқатни ҳеч қачон унутмаслигимизни истардим.

Биз бундан беш йил олдин бошлаган суғориладиган ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш дастури доирасида ўтган давр мобайнида давлат бюджетидан 800 миллиард сўм, жумладан, шу йилнинг ўзида 210 миллиард сўм маблағ сарфланиб, 1 миллион 200 минг гектардан ортиқ экин майдонининг мелиоратив ҳолати яхшилангани ҳосилдорлик даражасини оширишга салмоқли ҳисса бўлиб қўшилгани ҳақида ҳар қанча гапирсак арзийди, албатта.

Миқёси ва аҳамиятини тасаввур қилишнинг ўзи қийин бўлган бу ишларимиз нафақат тупроқ унумдорлиги ва ҳосилдорликни кўтариш, уму-

ман олганда, табиатимизни, атроф-муҳитни яхшилаш, аҳоли саломатлигини мустаҳкамлашдек устувор вазифаларни амалга оширишда самарали замин бўлмоқда, десак, айти ҳақиқатни айтган бўламиз.

Шу билан бирга, жорий мавсумда селекция масаласига, ҳар қайси ҳудуднинг иқлим ва тупроқ шароитига мос бўлган янги навларни танлаб экишга алоҳида эътибор қаратилгани, ғўза парваришида замонавий илм-фан ютуқлари, илғор агротехнологиялар, турли касалликларга қарши биологик кураш усуллари кенг жорий этилгани, энг муҳими, дефолиациянинг ўз вақтида ва сифатли ўтказилгани эришилган ютуқни таъминлашда алоҳида ўрин тутганини қайд этиш лозим.

Юқорида зикр этилган ана шундай тадбир ва ислохотларни амалга оширишда ўз ҳиссасини қўшган барча олим ва агрономлар, иқтисодчилар, турли соҳа мутахассисларига миннатдорлик билдирган ҳолда, бу борада ҳали қиладиган ишларимиз кўп, десак, бу ҳам тўғри бўлади.

Аввало, қўлга киритган марраларимизни янада мустаҳкамлаш, келгуси йил ҳосили ҳақида, жумладан, янги мавсумга тайёргарлик кўриш, экин майдонларини сифатли шудгорлаш, ирригация тармоқларини тартибга келтириш каби масалалар устида ўйлашимиз табиий, албатта.

Бу борада фермерлик ҳаракатининг самарадорлигини янада ошириш, уни замон талаб қиляётган

янги, юксак босқичга кўтариш, бу соҳа олдида турган муаммоларни ҳал қилиш энг муҳим вазифаларимиз қаторига киради.

Айниқса, фермер хўжаликларининг илғор хорижий агротехнологиялар, илм-фан ютуқларини ҳар томонлама пухта ўзлаштириши, уларнинг моддий-техник базасини мустаҳкамлаш учун қўшимча имкониятлар яратиш, ёшларни фермерлик ишига кенг жалб этиш мақсадида олий ўқув юртлари, касб-хунар коллежлари билан ҳамкорлик алоқаларини кучайтириш, фермерларимизнинг касб маҳоратини, хўжалик юритиш, ташкилотчилик салоҳиятини ошириш бундан буён ҳам эътиборимиз марказида бўлиши зарур.

Азиз ва муҳтарам юртдошлар!

Мана шундай шукуҳли дамларда биздан марҳаматини аямасдан, ўз паноҳида асраб келаётгани, доимо йўлимизни очиб бераётгани учун Яратганимизга шукроналар айтамиз.

Барчангизни бугунги юксак меҳнат ғалабаси билан яна бир бор табриклаб, сизларга сиҳат-саломатлик, хонадонларингизга тинчлик-хотир-жамлик, файзу барака тилайман.

Ҳеч қачон кам бўлманг, ҳалол меҳнатингизнинг роҳатини кўринг, азизларим, қадрдонларим!

*Ислом КАРИМОВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти.
2012 йил 19 октябрь*

**ИНСОН МАНФААТИ, ҲУҚУҚ ВА
ЭРКИНЛИКЛАРИНИ ТАЪМИНЛАШ,
ҲАЁТИМИЗНИНГ ЯНАДА ЭРКИН ВА
ОБОД БЎЛИШИГА ЭРИШИШ –
БИЗНИНГ БОШ МАҚСАДИМИЗДИР**

Қадрли дўстлар!

Мухтарам меҳмонлар!

Аввало, сиз азизлар билан мана шу гўзал ва мухташам саройда учрашиб турганимдан, шу фурсатдан фойдаланиб, барчангизга чуқур ҳурматимни билдириш, сиҳат-саломатлик, бардамлик, тинчлик-омонлик тилашдан бахтиёрман.

Бугун биз Ўзбекистонимизнинг янги тарихидаги қутлуғ сана – халқимиз учун мустақил тараққиёт йўлини белгилаб, миллий давлатчилик, янги сиёсий-ижтимоий тизим барпо этиш, демократик давлат ва фуқаролик жамияти куришнинг ҳуқуқий пойдеворини яратиб берган Конституциямизнинг 20 йиллигини байрам қилмоқдамиз.

Ана шу улуғ айём билан сизларни, сизларнинг тимсолингизда бутун халқимизни чин қалбимдан самимий муборакбод этиш менга катта мамнуният бағишлайди.

Ўзбекистонимизнинг мустақил тараққиёт йилларида эришган барча-барча ютуқ ва марралари, унинг улкан суръатлар билан ўсиши, авва-

ло, Конституциямизнинг ҳаётбахш қудрати ва салоҳиятини, унда мужассам бўлган принциплар, қоида ва нормаларнинг нақадар чуқур ўйлангани, ҳар томонлама мустаҳкам асосга эга эканини яққол намоён этади.

Тарихан қисқа бир даврда ҳаётимизда бўлаётган кескин ўзгаришлар ва янгиланишларни чуқур англаш, тасаввур этиш учун биз кеча ким эдиг-у, бугун ким бўлдик, деган табиий саволни бериш ўринли, деб биламан.

Ҳеч кимга сир эмас, собиқ Иттифок таркибида Ўзбекистон ўз салоҳияти ва аҳолисининг ҳаёт даражаси бўйича энг қолоқ республикалардан бири бўлиб, бугунги кунда демократик янгиланиш ва тараққиёт йўлидан қатъий қадамлар босиб бораётган, куч-қудрати тобора юксалиб, замонавий кўп тармоқли иқтисодиётга эга бўлган, ўз халқининг фаровонлигини оширишга қодир мамлакатга айланиб бораётгани мисолида бу фикрнинг яққол тасдиғини кўриш мумкин.

Ўтган даврда бизнинг қандай оғир қийинчиликлар, муаммо, таҳдид ва синовларни енгиб ўтишимизга тўғри келгани ҳаммамизга яхши маълум. Лекин буларнинг барчасига қарамасдан, Ўзбекистон иқтисодиёти йигирма йил давомида 3,5 баробардан зиёд ўсди.

Агарки, шу даврда мамлакатимиз аҳолиси қарийб 9 миллион кишига кўпайиб, 30 милли-

онга яқинлашиб бораётганини инобатга оладиган бўлсак, ўтган вақт мобайнида ялпи ички маҳсулотнинг жон бошига 2,5 баробар ошганининг ўзи кўп нарсадан далолат беради.

Бу ҳақда сўз борганда, 2008 йилдан буён давом этаётган глобал молиявий-иқтисодий инқироз шароитида Ўзбекистонда 2008–2012 йилларда, яъни охириги беш йилда ялпи ички маҳсулотнинг йиллик ўсиш суръати дунёдаги санокли давлатлар қаторида 8,2 фоиздан кам бўлмаган даражани ташкил этгани, макроиқтисодий кўрсаткичларнинг барқарорлиги ва мутаносиблиги, давлат бюджети ва тўлов балансининг профицит билан бажарилиши, экспорт ва олтин-валюта захираларининг кўпайиши таъминланаётганини айтишнинг ўзи кифоя.

Осиё тараққиёт банкининг маълумотлари бўйича, мамлакатимиз аҳолисининг даромадлари кейинги уч йилда 3 баробар кўпайган.

Айни шу йўлда, шу мақсадларга эришишда Конституциямизда мустаҳкамлаб қўйилган тамойил ва нормалар, шунингдек, биз танлаган ва бугун дунёда эътироф этилган, «ўзбек модели» деб ном олган тараққиёт модели мужассам топган.

Шулар ҳақида гапирганда, авваламбор, тадрижий тараққиёт концепциясини амалга ошириш, иқтисодиётни мафкурадан холи бўлиши, демократик ислохотларни босқичма-босқич жорий қилиш,

қонун устуворлигини таъминлаш, давлатнинг бош ислохотчи сифатидаги ролини тан олиш ва ўтиш даврида унинг таъсирини ошириш, мамлакатимизнинг ўзига хос хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда, кучли ижтимоий сиёсат юритиш каби принципларни кўзда тутамиз.

Бу ҳақда сўз юритганда, таъкидлаш керакки, ҳар қандай демократик тизим негизида ётган — ҳокимиятнинг қонун чиқарувчи, ижро этувчи ва суд-ҳуқуқ тармоқларининг вазифа ва ваколатларини аниқ белгилаб қўйиш, уларнинг манфаатлар мувозанатини ва бир-бирини тийиб туришини таъминлаш, сиёсий партиялар ролини кучайтириш тамойилларига асосланган **сиёсий тизимни шакллантириш бўйича пухта ўйланган, замонавий демократик талабларга жавоб берадиган ислохотларнинг таъсирини кўрамиз.**

Бу — собиқ совет давридаги марказлашган режали-тақсимот тизимидан воз кечиш ва бозор иқтисодиётининг бутун дунёда қабул қилинган тамойилларига ўтиш, Ўзбекистонда стратегик тараққиётнинг энг муҳим устувор йўналиши сифатида **хусусий мулкнинг дахлсизлигини мустаҳкамлаш демакдир.**

Бу — айни пайтда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликнинг тез ва жадал ривожланишини таъминлаш, шу асосда бугунги кунда жамиятнинг энг муҳим ва ҳал қилувчи қатлами, ижтимоий-сиёсий

барқарорлик кафолати, мамлакатни ислоҳ этиш ва модернизация қилиш ҳамда ижтимоий-сиёсий барқарорликни таъминлайдиган ўрта синф – **яъни мулкдорлар синфини шакллантириш натижаси, десак, айти ҳақиқатни айтган бўламиз.**

Ҳозирги вақтда Ўзбекистоннинг шиддат билан ўсиб, тобора ривожланиб бораётган мамлакатга, инсон, унинг ҳуқуқлари, манфаат ва эркинликларини ҳақиқий қадрият деб биладиган демократик, ижтимоий-сиёсий ва фуқаролик институтларига эга бўлган мустақил ва суверен давлатга айланишини таъминлаб берган **яна кўплаб ҳал қилувчи омилларни мисол қилиб келтириш мумкин.**

Шу билан бирга, барчамиз яхши тушунамиз: демократлаштириш ва либераллаштириш, биз учун принципиал жиҳатдан мутлақо янги бўлган давлатни шакллантириш – **бу бир-икки йилда ҳал этиладиган вазифа эмас, балки муайян муддат билан чегараланиб қолмайдиган узоқ ва узлуксиз жараён эканини яхши англаймиз, албатта.**

Шу маънода, 2010 йил ноябрь ойида қабул қилинган Мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепцияси Ўзбекистон мустақиллигининг биринчи кунларидан бошланган демократик янгиланиш ва модернизация жараёнларининг мантиқий ва қонуний давомидир, десак, ҳар томонлама тўғри бўлади.

Ислоҳотларни босқичма-босқич, изчиллик ва тадрижий ривожланишнинг давомийлиги асосида амалга ошириш тамойилларидан келиб чиққан ҳолда, мазкур Концепция, ўз моҳият эътиборига кўра, дунёда туб ўзгаришлар юз бераётган ҳозирги замонда ижтимоий, сиёсий ва иқтисодий ислоҳотларнинг энг муҳим устувор йўналишларини амалга оширишнинг **узоқ муддатга мўлжалланган миллий стратегиясидир.**

Мустақил тараққиётимизнинг ўтган йилларида тўплаган оз бўлса-да, лекин ғоят mazmunли тажрибамиз бир ҳақиқатни такрор ва такрор тасдиқлаб бермоқда. Яъни, фақат демократик ўзгаришларнинг ҳаётда ўзини оқлаган моделлари негизида чуқур асосланган сиёсий йўл ва ислоҳотларни изчил амалга ошириш, бугунги дунёдаги тарихий ва реал воқеликни эътиборга олиш ҳисобидангина бу ислоҳотларнинг муваффақияти ва самарадорлигини, давлат ва жамиятнинг, аҳоли турмуш даражасининг юксак ва барқарор суръатлар билан ривожланишини таъминлаш мумкин.

Демократик ислоҳотларни қандайдир ҳавойи мақсадлар, амбициялар ва сохта обрў топиш учун сунъий равишда тезлаштириш, ўз хоҳишини амалдаги ҳақиқат деб кўрсатишга уриниш одатда тескари натижага олиб келади ва буни кўплаб мисолларда кўриш қийин эмас.

Концепцияда кўзда тутилган 50 дан зиёд қонун ва ҳуқуқий-меъёрий ҳужжатлар лойиҳаларини ишлаб чиқиш ва амалга ошириш дастури бўйича бугунги кунга қадар мамлакатимиз Парламенти томонидан 12 та қонун қабул қилинди, 30 дан ортиқ қонун лойиҳаси эса кенг жамоатчилик, жумладан, хорижий эксперт ташкилотларни жалб этган ҳолда кўриб чиқиш ва муҳокама этиш босқичида турибди.

Шулар қаторида 2011 йилда қабул қилинган «Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг айрим моддалари (78, 80, 93, 96 ва 98-моддалар)га ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги Қонун давлат ҳокимияти ва бошқарувини демократлаштириш соҳасидаги ғоят муҳим қадам бўлди.

Мазкур Қонун Президент – Давлат бошлиғи билан қонун чиқарувчи ва ижро этувчи ҳокимият тармоқлари ўртасида янада мутаносиб конституциявий ваколатлар тақсимотини таъминлашга қаратилган бўлиб, унда, шунингдек, Бош вазирга ишончсизлик вотуми билдириш институти жорий этилган, айрим ваколатлар Президентдан Сенатга – Парламентимизнинг юқори палатасига ва мамлакатимиз Вазирлар Маҳкамасига берилган, маҳаллий кенгашларнинг ваколатлари сезиларли равишда кенгайтирилган.

Парламентимиз томонидан «Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайлов тўғрисида»ги

ва «Халқ депутатлари вилоят, туман ва шаҳар кенгашларига сайлов тўғрисида»ги қонунларга киритилган қўшимчалар ҳам сайлов қонунчилигини янада такомиллаштиришга хизмат қилади.

Шу билан бирга, суд-ҳуқуқ тизимини ислоҳ этиш ва янада либераллаштириш, «Хабеас корпус» институтини қўллаш соҳасини кенгайтириш бўйича қонун ҳужжатлари қабул қилингани ҳамда ахборот тизимини ислоҳ этиш, хусусан, мамлакатимизни сиёсий жиҳатдан модернизация қилиш жараёнида ҳал қилувчи роль ўйнайдиган ахборот-коммуникация технологиялари ва телевидение тизимида сўз эркинлигини таъминлаш борасида Концепцияда белгиланган вазифалар амалга оширилганини алоҳида қайд этиш лозим.

Шулар қаторида «Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар тўғрисида», «Ижтимоий шерикчилик тўғрисида», «Жамоат назорати тўғрисида», «Давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари фаолиятининг очиклиги тўғрисида» ва бошқа ҳуқуқий-меъёрий ҳужжатларнинг қабул қилиниши ҳам ғоят муҳим аҳамиятга эгадир. Улар юртимизда фуқаролик жамиятини жадал ривожлантириш, унинг одамларимизнинг конституциявий ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш борасидаги ролини ошириш, ҳокимият тузилмалари фаолияти ошкоралигини кучайтириш ва бошқарув соҳасида

қабул қилинаётган қарорлардан аҳолини хабардор этиш каби мақсадларга хизмат қилади.

Бу йил қабул қилинган «Хусусий мулкни ҳимоя қилиш ва мулкдорлар ҳуқуқларининг кафолатлари тўғрисида»ги Қонуннинг роли ва аҳамияти бағоят катта, деб ўйлайман. Бу қонунда мулк эгасининг ҳуқуқи устувор аҳамиятга эга экани ҳақидаги ҳал қилувчи принцип мустаҳкамлаб қўйилган. Бундан буён қонунчиликда мулк эгаси билан давлат органлари муносабатларида пайдо бўладиган барча зиддият ва тушунмовчиликлар мулкдорнинг фойдасига ҳал этилади.

Ҳозирги вақтда янги таҳрирда амал қилаётган «Оилавий тадбиркорлик тўғрисида»ги, «Рақобат тўғрисида»ги, «Тадбиркорлик фаолияти эркинлигининг кафолатлари тўғрисида»ги қонунлар ва улар асосида имзоланган «Ишбилармонлик муҳитини тубдан яхшилаш ва тадбиркорликка янада кенг эркинлик бериш чора-тадбирлари тўғрисида»ги, шунингдек, «Статистик, солиқ, молиявий ҳисоботларни, лицензияланадиган фаолият турларини ва рухсат бериш тартиб-таомилларини тубдан қисқартириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Президент фармонлари ва бошқа қарорлар мамлакатимиз иқтисодиётини барқарор ривожлантириш, уни диверсификация ва модернизация қилиш ва бунинг учун зарур ишбилармонлик муҳитини шакллантириш ҳамда юртимизда инвес-

тицион муҳит жозибадорлигини ва қулайлигини оширишнинг кафолати бўлиб хизмат қилиши лозим.

Шу борада айтилган фикрларни якунлаб, шуни алоҳида таъкидламоқчиманки, мамлакатимизда бизнес ва хусусий тадбиркорлик манфаатларини ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш ва ҳимоя қилишга қаратилган ана шу барча қонун ҳужжатлари ва ҳуқуқий нормаларнинг ижросини мониторинг қилиш ва назоратга олиш ташқи ва жаҳон бозорларида глобал инқироз авж олиб бораётган бир шароитда ўта муҳим аҳамият касб этади.

Қадрли дўстлар!

Ўзбекистонда демократик ислохотларни чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш бўйича амалга оширилаётган чора-тадбирларнинг барчаси ҳақида тўхталиб ўтиш кўп вақт талаб этади ва ўз-ўзидан равшанки, бунинг ҳожати ҳам йўқ.

Юртимизда қабул қилинган ва қабул қилинаётган қонунлар ва ҳуқуқий-меъёрий ҳужжатлар, умуман, бугун бизнинг амалий ҳаётимизда қилаётган барча-барча ишларимиз мамлакатимизни ривожлантириш ва модернизация қилиш суръатларини қай даражада жадал таъминлаб бераётгани, бизни ўз олдимизга қўйган бош мақсадимизга, яъни **Ўзбекистоннинг**

дунёдаги ривожланган демократик давлатлар қаторидан жой олишидек буюк мақсадга қанчалик яқинлаштираётганини англаш ва баҳолаш биз учун айниқса муҳимдир.

Ана шундай юксак мақсадларга эришишнинг ҳал қилувчи омилларидан бири бу – ҳеч шубҳасиз, мамлакатимиз аҳолисининг онгу тафаккури ва дунёқарашида юз бераётган ўзгаришлар, унинг ҳаётга, меҳнатга бўлган муносабати, тобора ўсиб бораётган сиёсий ва ҳуқуқий маданияти, десам, асло муболаға бўлмайди.

Эски мустабид ўтмишнинг оғир юки ва мероси ҳаётимизда барҳам топмоқда, одамларимиз бугунги кунда шиддат билан ўзгариб бораётган дунёда рўй бераётган воқеаларнинг моҳиятини яхши тушуниб етмоқда, уларнинг миллий манфаатларимизга нақадар жавоб бераётгани ёки бермаётганини ўзига аниқ тасаввур этмоқда. Нега деганда, шуни ҳеч қачон унутмаслигимизни истардим, **биз кўпни кўрган, курашларда тобланган, ор-номусимиз, кадр-қимматимизни, муқаддас динимиз ва қадриятларимизни юксак баҳолайдиган халқмиз.**

Мухтасар қилиб айтганда, эл-юртимиз нималар ҳисобидан, қандай оғир ва машаққатли кунлар, синовларни бошдан кечириб, бугунги ютуқ ва марраларга эришганини ҳолисона баҳолаб, ҳар қандай кибр-ҳаво кайфиятларига берилмасдан, оёғимиз ердан узилмасдан, эртанги ёруғ, ҳеч кимдан кам

бўлмайдиган келажагимизга онгли равишда қадам кўймоқдамиз.

Бу йўлда бизнинг энг катта таянч ва суянчимиз, ҳал қилувчи кучимиз ёш авлодимиздир.

Бу — Ўзбекистонда ташкил этилган, дунё миқёсида катта қизиқиш ва ҳавас уйғотаётган мутлақо янги ўқув тизимида юксак таълим-тарбия олаётган, эски асоратлардан, қарашлардан узоқ бўлган, замонавий касб-хунарларни ўзлаштирган, мустақил фикрлайдиган, эртанги кунга интилаётган бизнинг фарзандларимиздир.

Ҳар йили мамлакатимизда 600 мингдан зиёд бутунлай янгича шарт-шароит ва муҳитда камол топган ёш авлод вакиллари катта ҳаётга йўлланма олмоқда.

Ишончим комил, бундай ёшларимизнинг сафи қанча кўпайса, қанча ривож топса, ҳеч шубҳасиз, марра бизники, Ўзбекистонникидир.

Ҳурматли дўстлар!

Бугунги дунёда жадал ўзгариб бораётган вазият ва жараёнлар, мавжуд можароларнинг кескинлашуви ва янги қарама-қаршиликларнинг пайдо бўлиши, баъзи минтақаларда этник ва конфессиялараро тафовутлар негизида вужудга келаётган тўқнашувларнинг кучайиши, ҳали-бери давом этаётган жаҳон молиявий-иқтисодий инқироzi ҳамда унинг оқибатлари жиддий таҳдид ва хатарларни келтириб чиқармоқда.

Ядровий технологиялар ва оммавий қирғин қуроолларининг тарқалиб кетиш хавфи, муросасизлик, радикализм ва экстремизмнинг ўсиши, янги кескинлик ўчоқларининг пайдо бўлиши дунё ҳамжамиятида катта ташвиш уйғотмоқда.

Бугунги глобаллашув шароитида бундай жараёнларнинг барчаси жаҳондаги йирик давлатларнинг манфаатлари ўзаро тўқнашадиган минтақамизнинг хавфсизлиги, барқарорлиги ва изчил ривожланишига салбий таъсир кўрсатиши мумкинлиги ҳақида ортиқча гапириб ўтиришнинг ҳожати йўқ, деб ўйлайман.

АЙСЕФ деб аталмиш коалицион қўшинларнинг 2014 йилгача ва ундан кейин қўшни Афғонистон ҳудудидан олиб чиқиб кетилиши билан боғлиқ равишда ушбу мамлакат ва унинг атрофидаги вазиятнинг янада кескинлашиб, терроризм, экстремизм ва наркотрафикнинг кучайиши хавфи борлиги, қисқа қилиб айтадиган бўлсак, мамлакатда аҳвол чегарадан чиқиб кетиши мумкинлиги қўшни давлатларда жиддий хавотир уйғотмасдан қолмайди, албатта.

Воқеаларнинг ана шундай йўналишда ривожланиши бугунги қарама-қаршилиқнинг миллатлар ва элатлар ўртасидаги можарога айланиб кетиши, Афғонистонда фуқаролар урушининг янгитдан авж олиши, минтақада турли хавф-хатарлар пайдо бўлиши кўпгина нуфузли экспертлар томонидан истисно этилмаяпти.

Бизнинг қатъий ишончимизга кўра, вужудга келаётган вазиятда воқеаларнинг бундай салбий равишда ривожланишининг олдини олиш учун анча вақтдан буён муҳокама этилаётган энг мақбул вариант – бу Бирлашган Миллатлар Ташкилоти раҳнамолигида Афғонистонга қўшни мамлакатлар ва, шунингдек, Америка Қўшма Штатлари, НАТО ва Россия иштирокида мулоқот гуруҳини шакллантиришдан иборат.

Бу гуруҳ хатти-ҳаракатларининг бош мақсади ўзаро кураш олиб бораётган кучлар ўртасида муросага эришиш ва коалицион афғон ҳукуматини шакллантиришдан иборат бўлиши керак. Ана шу ҳукумат таркибида Афғонистондаги асосий миллий-этник ва диний гуруҳлар ўз ўрнини топган бўлар эди.

Таъкидлаш керакки, бу ечимнинг бошқа муносиб муқобил варианты йўқ.

Ўзбекистон ўзининг қўшни Афғонистон билан муносабатларини икки давлатнинг миллий манфаатларини ҳисобга олиб, афғон халқининг ўз мамлакати келажагини ўйлаб танлаган йўлини ҳурмат қилган ҳолда, икки томонлама асосда шакллантириб келмоқда ва бундан буён ҳам шу принципга амал қилади.

Халқаро ҳамжамиятда катта акс садо берган, 2012 йилнинг сентябрь ойида қабул қилинган «Ўзбекистон Республикасининг ташқи сиёсий фаолияти концепциясини тасдиқлаш тўғрисида»ги

Қонун асосида айнан ана шундай ёндашувлар му-
жассамдир.

Мазкур концепция давлатимизнинг халқаро
майдондаги асосий принциплари, стратегик усту-
вор йўналишларини белгилаб беради ва Ўзбекис-
тон томонидан мамлакатимиз мустақиллигининг
биринчи йилларидан бошлаб амалга оширилаёт-
ган стратегиянинг мантиқий давомидир.

Ўзбекистон, авваламбор, мамлакатимиз ташқи
сиёсатида бош қадрият ва тамойил бўлган ўзининг
узок муддатли миллий манфаатларини кўзлаган
ҳолда:

турли ҳарбий-сиёсий блок ва альянслардан узок
бўлиши ҳақида; ўзининг суверенитети ва ҳудудий
яхлитлигини ҳимоя қилиш бўйича қатъий пози-
цияга эга бўлиши ҳақида ва ўз ҳудудида хорижий
давлатларнинг ҳарбий базалари жойлаштирили-
шига йўл қўймаслиги ҳақида; очик, изчил ва фаол
ташқи сиёсат олиб бориши ҳақидаги принципла-
рини аниқ-равшан баён этади.

Ўзбекистон мафкуравий тамойиллар сабаб-
ли рўй бераётган турли тўқнашувларга ўзининг
жалб этилишига ҳамда қўшни давлатлар ва
ҳудудлар билан чегаралардаги қуролли можа-
ролар ва кескинлик ўчоқларида мамлакатимиз-
нинг иштирок этишига йўл қўймайди, яхши
қўшничиликнинг, юзага келадиган низоларни
фақатгина тинч йўл билан бартараф этишнинг
қатъий тарафдоридир.

Минтақамизда мураккаб вазият вужудга келаётган шароитда, узоқ ва яқин атрофимизда турли қарама-қаршиликлар тобора кучайиб бораётган бир пайтда мамлакатимиз тинчлиги ва фаровонлигини сақлаш, ён-атрофимиздаги давлатлар ва халқлар билан ўзаро бир-бирини тушуниш ва ҳамжиҳатликда яшаш учун шарт-шароитларни таъминлашга қаратилган ана шундай ташқи сиёсатгина халқимизнинг асл орзу-умид ва интилишларига мос келади.

Ишончим комилки, Ўзбекистон ташқи сиёсатини айна шу принципларга асосланиб олиб боришни барча юртдошларимиз, бутун халқимиз қўллаб-қувватлайди.

Хурматли дўстлар!

2012 йилга мамлакатимизда «Мустаҳкам оила йили» деб ном берганимиз ва шу асосда азал-азалдан ҳаётимизнинг таянчи ва суянчи бўлиб келган, жамиятимизнинг ҳал қилувчи бўғини бўлмиш оила институтини янада ривожлантиришга қарор қилганимиз халқимиз томонидан катта мамнуният билан қабул қилинди.

Жорий йилга айна шундай ном бериш орқали ҳаёт абадийлигини, ҳар қайси инсоннинг бахту содати, келажаги, орзу-интилишларини мужассам этадиган оилани янада мустаҳкамлаш ва фаровонлигини ошириш, бу борада олиб бораётган барча ишларимизни янги босқичга кўтаришдек олийжа-

ноб режаларни амалга ошириш кўзда тутилгани ҳаммамизга яхши аён.

Шу муносабат билан қабул қилинган Давлат дастурининг ижроси, унда белгиланган кенг кўламли чора-тадбирларни бажариш натижалари, уларнинг амалий таъсири ва самараси ҳақида йил якунига кўра жойларда бўлиб ўтадиган йиғилишларда албатта батафсил ҳисобот берилади, деб ўйлайман.

Бугун эса, рухсатингиз билан, ана шу дастурнинг маъно-мазмунини ифода этган энг асосий ва устувор йўналишлар бўйича амалга оширган ишларимиз ҳақида қисқача тўхталиб ўтишни зарур деб биламан.

Биринчи навбатда, **оила институтини мустаҳкамлаш билан боғлиқ қонунчилик ва ҳуқуқий базани янада ривожлантириш ва такомиллаштириш** масалаларига алоҳида эътибор берилганини таъкидлаш лозим.

Шу борада бугун замон талаб этаётган оилавий тадбиркорликни ривожлантириш ва бунинг учун ҳуқуқий нормаларни шакллантириш, Оила кодексига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш, «Васийлик ва ҳомийлик тўғрисида»ги ва шунга ўхшаш бир қатор қонунларни қабул қилиш шулар жумласидандир.

Жорий йилда оила, биринчи навбатда, **ёш оилаларга эътибор ва ғамхўрликни кучайтириш,**

уларни ҳуқуқий ва ижтимоий ҳимоя қилиш, моддий ва маънавий жиҳатдан кенг қўллаб-қувватлаш каби ўта муҳим масалалар диққатимиз марказида бўлди.

Ана шу мақсадда «Ёш оилаларни ижтимоий қўллаб-қувватлашга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги ҳукумат қарори қабул қилинди. Шу асосда ёш оилалар учун 2012–2013 йилларда ҳар бири 48 та квартирага эга бўлган 100 та кўп қаватли уй қуриш ишлари амалга оширилмоқда.

2012 йилнинг ўзида 2 минг 400 та квартира фойдаланишга топширилган бўлса, келгуси йилда яна шунча квартира қурилади. Ана шундай уйларни сотиб олишда қулай имконият яратиш учун минглаб ёш оилаларга 15 йил муддатга мўлжалланган 210 миллиард сўмга яқин имтиёзли ипотека кредитлари берилди.

Оилаларнинг фаровонлигини ва даромад манбаларини ошириш учун тижорат банклари томонидан қарийб 80 миллиард сўмга яқин, касб-хунар коллежлари битирувчиларининг бизнес лойиҳаларини молиялаштириш учун эса салкам 47 миллиард сўм миқдорида микрокредитлар ажратилгани ҳам ана шундай эзгу мақсадларга хизмат қилади.

Мазкур банklar томонидан мамлакатимизда ишлаб чиқарилган, узоқ муддат фойдаланиладиган маҳсулотлар, хусусан, мебель, маиший техника ва бошқа уй-рўзғор буюмларини харид қилиш

учун 71 миллиард сўмдан зиёд истеъмол кредитлари ажратилгани ёш оилаларнинг рўзгорини бутлашда, уларнинг оёққа туриб олишида катта мадад бўлди, десак, янглишмаган бўламиз.

Қишлоқларда маиший хизмат кўрсатиш билан шуғулланаётган якка тартибдаги тадбиркорларнинг уч йил муддатга солиқлардан озод этилгани 40 мингга яқин иш ўрнини ташкил этишга имкон берди.

Дастур доирасида биз **эҳтиёжманд оилаларга ижтимоий ғамхўрликни янада кучайтиришга** алоҳида эътибор берганимиз ҳар қандай таҳсинга сазовордир.

Шулар ҳақида гапирганда, боқувчисини йўқотган, ёрдамга муҳтож оилаларга 8 минг 600 дан зиёд қорамол ҳамда 1 миллион 900 мингга уй паррандаси тарқатилганини қайд этиш лозим.

Жорий йилда кам таъминланган оилаларга мансуб ўқувчиларга қиймати қарийб 28 миллиард сўмдан иборат бўлган қишки кийим-кечак берилди. Янги ўқув йилида 510 мингга яқин биринчи синф ўқувчиси, шунингдек, уйда таълим олаётган, имконияти чекланган 11 мингга яқин бола давлат бюджети ҳисобидан 12 турдаги ўқув анжомлари тўплами билан таъминланди.

Айни вақтда ўқувчи қизларни жисмоний тарбия ва спортга кенг жалб этиш ва рағбатлантириш мақсадида 190 мингга спорт кийимлари тўплами уларга совға тариқасида берилгани, 50 минг нафар бола бепул, 270 минг нафар бола эса имтиёзли

асосда ёзги оромгоҳларда дам олдирилганини таъкидлаш лозим.

Шунингдек, юртимиз бўйича мингдан ортиқ ижтимоий ёрдамга муҳтож бўлган ёш оиланинг никоҳ тўйлари ҳомийлар маблағлари ҳисобидан ўтказиб берилди.

2012 йилда яна бир долзарб вазифа – **аҳоли бандлигини таъминлаш** масаласига устувор аҳамият қаратилди. Бу борада кичик корхона ва микрофирмалар ташкил этиш ҳисобидан хотин-қизлар учун 204 мингдан зиёд янги иш ўрни яратилганини алоҳида тилга олиш зарур, деб биламан.

Йил давомида 107 мингдан ортиқ ёшлар ишга жойлаштирилгани, 19 минг нафардан зиёд ишсиз ёшлар зарур касбларга тайёрлангани, 52 минг нафар йигит-қиз эса ҳақ тўланадиган жамоат ишларига жалб этилгани биз учун ўта муҳим бўлган бандлик масаласини ечишда яна бир жиддий қадам бўлди.

Парламентимиз қабул қилган **оилавий тадбиркорлик ва хусусий бизнесни янада ривожлантириш** борасидаги қонунларимиз асосида ўтган давр мобайнида ажратилган кредитларнинг умумий миқдори 905 миллиард сўмни, жумладан, хотин-қизларни тадбиркорлик соҳасига фаол жалб этишга йўналтирилган кредитлар ҳажми 450 миллиард сўмни ташкил этди.

Шунингдек, Қорақалпоғистон Республикаси, Сирдарё, Навоий, Сурхондарё ва Тошкент вилоятларида тадбиркор аёллар учун Халқаро ҳамкорлик бўйича омонат кассалар жамғармаси маблағлари ҳисобидан 218 минг евро миқдорида микрокредитлар ажратилди.

Аёлларимиз, опа-сингилларимизнинг меҳнатини енгиллаштириш, уларнинг салоҳиятидан фаол ижтимоий, маданий, социал ва иқтисодий соҳаларда, болалар тарбиясида янада самарали фойдаланиш мақсадида илгари қўрилмаган аниқ чора-тадбирлар амалга оширилди. Жумладан, бу борада «Оилаларнинг ижтимоий-маиший шароитларини яхшилашга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида» ҳукумат қарори қабул қилиниб, унга мувофиқ хонадонларнинг маиший ва ошхона электр жиҳозлари билан таъминланишини яхшилаш, аёлларнинг уй-рўзғор юмушларини енгиллаштиришга қаратилган истеъмол кредитларини кенгайтириш бўйича катта ишлар қилинди.

Ана шундай чора-тадбирлар натижасида мамлакатимизда электр маиший техникаси ишлаб чиқариш ҳажми 2012 йилда аввалги йилларга нисбатан 4 баробар ошди.

Юртимиздаги оилаларга уч йилга мўлжалланган 317 миллиард сўмга яқин истеъмол кредитлари ажратилгани опа-сингилларимизнинг оғирини енгил қилиш, аҳолининг турмуш мадани-

ятини оширишга қаратилгани билан, айниқса, аҳамиятлидир.

Шу ўринда яна бир эътиборга лойиқ масалага тўхталмоқчиман. Бу йил **қишлоқ аҳоли пунктларини марказлашган тармоқлар орқали тоза ичимлик суви билан таъминлашни янада яхшилаш** бўйича кўрилган кўшимча чора-тадбирларга асосан қарийб 108 миллиард сўм ва 96 миллион АҚШ доллари миқдорида маблағ сарфланиб, 1 минг 220 километрдан зиёд янги сув тармоқлари барпо этилди ва реконструкция қилинди. Бу эса 872 та аҳоли пунктини тоза ичимлик суви билан таъминлаш имконини беради.

Етук ва баркамол авлодни тарбиялашда оиланинг ўрнини кучайтириш, **оила институтининг таълим ва тарбия муассасалари билан амалий ҳамкорлигини мустаҳкамлаш** бўйича ҳам салмоқли ишлар бажарилди.

Бу ҳақда гапирганда, оила, маҳалла ва таълим муассасаси ўртасидаги ҳамкорликни, унинг самарасини кучайтириш бўйича комплекс чора-тадбирлар ишлаб чиқилиб, амалга оширилаётганини қайд этиш ўринлидир.

Ана шу тадбирлар ҳисобидан юртимиздаги 4,5 миллиондан зиёд ўқувчининг 76 фоизи мактаблар ва «Баркамол авлод» болалар марказларида ташкил этилган фан, мусиқа ва санъат тўғаракларида, спорт машғулотларида фаол иштирок этмоқда.

Йил давомида мингга яқин умумтаълим мактаби замонавий компьютер хоналари, 1 минг 150 тадан зиёд касб-хунар коллежидаги ўқув устахоналари амалий машғулотлар учун зарур бўлган жиҳозлар, хомашё маҳсулотлари билан таъминланди. «Электрон таълим» лойиҳаси доирасида олий ўқув юртларининг кутубхона фондларини электрон шаклга ўтказиш борасидаги дастурий ишлар бошланди.

Интернет тармоғида ишлаш кўникмаларини эгаллаш бўйича қишлоқ ёшлари учун ишлаб чиқилган махсус ўқув дастури асосида 30 мингга яқин йигит-қиз ахборот-коммуникация технологиялари бўйича ўз билимини оширишга муваффақ бўлди.

«Мустаҳкам оила йили» дастури асосида **соғлиқни сақлаш соҳаси** бўйича ҳам улкан ишлар амалга оширилганини бугун мамнуният билан таъкидлашга ҳақлимиз.

Хусусан, мамлакатимизда мустақилликнинг дастлабки йилларидан бошлаб жорий этиб келинаётган, халқаро ҳамжамият томонидан тан олинган «Соғлом она – соғлом бола» дастури доирасидаги чора-тадбирларимиз йил давомида янги босқичга кўтарилди.

Айниқса, Бирлашган Миллатлар Ташкилоти, ЮНИСЕФ ва бошқа халқаро жамғармалар билан ҳамкорликда «Саломатлик – 3» лойиҳаси доираси-

да тиббиёт ходимларининг малакасини ошириш, замонавий техник воситалар ёрдамида малакали ташхис қўйиш, касалликларни илк босқичда даволаш ишлари аниқ режа асосида олиб борилди, профилактик тадбирларда аҳолининг барча қатламларини қамраб олишга алоҳида эътибор қаратилди.

Бизнинг олий мақсадимиз бўлган соғлом ва баркамол авлодни тарбиялаб вояга етказиш учун жорий йилда 8 миллион 300 минг нафар фарзанд кўриш ёшидаги аёл ҳамда 8 миллион бола тиббий кўрикдан ўтказилди. Шулар қаторида 5 мингга яқин ёлғиз кекса ва ногиронлар малакали текширувдан ўтказилиб, уларга тегишли тиббий ёрдамлар кўрсатилганини айтиш жоиз.

Тиббиёт соҳасининг моддий-техник базасини мустаҳкамлаш бўйича ҳам катта ишлар амалга оширилди.

Шу борада Тошкент шаҳрида 21,5 миллиард сўм ва қарийб 23 миллион АҚШ долларида иборат маблағ ҳисобидан куриб битказилган, энг замонавий тиббий асбоб-ускуналар билан таъминланган Республика ихтисослаштирилган жарроҳлик марказининг кардиожарроҳлик мажмуаси бугунги кунда ўтқир муаммо бўлиб турган юрак-қон томир касалликларининг олдини олиш ва даволашда алоҳида аҳамият касб этиши билан, айниқса, эътиборлидир.

Таъкидлаш керакки, Мустаҳкам оила йили **жамиятимизнинг маънавий негизларини янада**

ривожлантириш, азалий қадриятларни асраб-авайлаш, юксак маънавий муҳитни қарор топтиришда, миллий менталитетимизга ёт бўлган зарарли таъсирларга қарши туришда бекиёс куч бўлган оиланинг ўрни ва нуфузини оширишга қаратилган кўплаб тадбирларга, жумладан, турли кўрик-танловлар, фестиваллар, кўргазма ва ижодий кечаларга бой бўлди.

Мамлакатимизда ижтимоий аҳамиятга молик бошқа объектлар қатори **замонавий спорт иншоотлари барпо этиш, бу йўналишдаги инфратузилма тармоқларини янада кенгайтириш** бора-сидаги ишлар ҳам изчил давом эттирилмоқда.

Биргина жорий йилнинг ўзида 168 та болалар спорт объектлари фойдаланишга топширилди ва бугунги кунда 6 ёшдан 15 ёшгача бўлган 1 миллион 600 мингдан зиёд болаларимиз спорт билан мунтазам шуғулланиш имконига эга бўлди.

Юртимизда спорт соҳасини янада ривожлантириш, ўзбек футболни ривожини янги босқичга кўтариш мақсадида азим пойтахтимиз Тошкент шаҳрида замонавий «Бунёдкор» спорт мажмуаси куриб фойдаланишга топширилгани мамлакатимиз ижтимоий-иқтисодий салоҳиятини яна бир бор ёрқин намоён этди. Марказий Осиёда ягона бўлган ушбу мажмуа ёшларимизни ҳам жисмоний, ҳам маънавий жиҳатдан соғлом авлод этиб ўстириш, спортчиларимизнинг жаҳон майдонларида юк-

сак марраларни эгаллашига, Ўзбекистонимизнинг дунёдаги обрў-эътиборини янада юксалтиришга хизмат қилиши муқаррар.

Болалар спортини ривожлантириш бўйича амалга ошираётган тизимли ишларимиз бугунги кунда ўзининг амалий самараси ва ҳосилини бермоқда.

Ўзбекистоннинг футбол бўйича иккита терма жамоаси – **ўн олти ёшгача бўлган ўсмирлар терма жамоамиз ҳамда ёшлар терма жамоамиз** **Осиё қитъасининг манаман деган, энг кучли мамлакатларининг терма жамоалари билан кескин курашларда ғалаба қозонгани**, келгуси йили жаҳон чемпионатида иштирок этиш ҳуқуқини қўлга киритгани, ҳеч шубҳасиз, нафақат футбол ишқибозлари ва спорт мухлисларини, ўйлайманки, бутун халқимизнинг кўнглини кўтариб, ғурур ва ифтихор етказди, десам, адашмаган бўламан.

Фурсатдан фойдаланиб, ёш футболчиларимизга, Ватанимиз байроғини халқаро майдонларда баланд кўтариб келаётган барча спортчиларимизга, устоз-мураббийларга ташаккур билдириб, уларга бахт ва омад тилашга рухсат бергайсиз.

Муҳтарам ватандошлар!

«Мустаҳкам оила йили» Давлат дастури бўйича амалга оширган ишларимиз ҳақида батафсил сўз юритишга кўп вақт кераклигини ҳаммамиз яхши тушунамиз. Мен бу ўринда эътиборингизни

фақатгина битта рақамга қаратишни жоиз деб биламан.

Дастур доирасида барча молиявий манбалар ҳисобидан 2 триллион сўмдан ортиқ ҳамда 100 миллион АҚШ долларида зиёд маблағ сарфланганининг ўзи, ўйлайманки, бизнинг амалга оширган ишларимизнинг кўлами ва миқёси нақадар кенг ва улкан эканидан яққол далолат беради.

Фурсатдан фойдаланиб, мана шундай олийжаноб ва савобли ишга ўз ҳиссасини қўшган юртимиздаги давлат ва нодавлат ташкилотлар, хорижий ва халқаро тузилмаларга, шу залда ўтирган чет давлатларнинг элчилари ва дипломатик ваколатхоналар вакилларига, эзгу мақсад йўлида сидқидилдан хизмат қилган барча-барча инсонларга ўз номидан, халқимиз номидан самимий миннатдорлик билдираман.

Ҳеч шубҳасиз, «Мустаҳкам оила йили» ўзининг туб мазмун-моҳияти, руҳи ва фалсафаси билан, амалий таъсири ва натижаси билан эл-юртимиз хотирасида чуқур из қолдиради, десам, сиз азизлар, шу фикрга қўшиласиз, албатта.

Қадрли юртдошлар!

Энди сизлар билан кириб келаётган янги – 2013 йилга қандай ном бериш ҳақида маслаҳатлашиб олишимиз керак.

Ўтган давр мобайнида бизнинг бу борада тўплаган тажрибамиз шуни кўрсатмоқдаки, йилга

фақат чиройли ном бериш эмас, бу ғояни мутлак кўпчилик, умумхалқ манфаатига дахлдор бўлган аниқ мақсад ва мазмун билан, таъсирчан ва самарали тадбирлар билан тўлдириш ҳал қилувчи аҳамият касб этиши шарт.

Лўнда қилиб айтганда, йилга ном бериш негизида, авваламбор, ҳар бир одам, ҳар бир оила, қолаверса, бутун халқимизнинг ҳаёлидан ўрин олган вазифаларни амалга ошириш, тараққиётимизни жадаллаштириш, ҳаётимизни янада фаровон қилиш – айна шу каби эзгу мақсад-муддаолар туриши лозим.

Барчамизга яхши аёнки, ҳар қайси инсон, миллати, тили ва динидан қатъи назар, бу дунёга бахтли яшаш учун келади. Бундай юксак орзуга етишнинг шарти ва гарови бўлган омиллар кўп. Лекин улар орасида ҳаётимизга маъно-мазмун берадиган, уни янада ёруғ ва файзли қиладиган бир омил борки, у ҳам бўлса, одамнинг ўз уйи, ўз юртини ҳар томонлама гўзал ва обод қилиб, шундан ўзи мамнун бўлиб, рози бўлиб яшашида яққол намоён бўлади.

Шуни таъкидлаш керакки, обод деган сўзнинг маъносини биз жуда кенг ва чуқур тушунамиз. Обод деганда, халқимиз, миллатимиз нафақат кўркам ва чиройли, шу билан бирга, тинчлик ва осойишталик, ўзаро меҳр-оқибат, аҳиллик, файз-барака ҳукмрон бўлган жойларни, доимо пок ният ва соғлом интилиш билан яшашни тасаввур қилади.

Мустақиллик йилларида «Ободлик кўнгилдан бошланади» деган чуқур мазмунли ибора эл-юртимиз ўртасида кенг тарқалиб, одамларимизни бунёдкорлик туйғуси билан яшашга даъват этиб келаётгани ҳам бу фикрни тасдиқлайди.

Бундай мулоҳаза ва фикрларни умумлаштириб, ўзбекона айтадиган бўлсак, барчамизни ҳаракат ва интилишларимиз негизида, авваламбор, юртимиз, Ватанимизни ҳар томонлама обод қилиш, инсон эркин нафас оладиган, тинч ва фаровон яшайдиган ҳаёт барпо этиш ғояси мужассам эканини, ўйлайманки, ҳаммамиз яхши тушунамиз.

Айни шундай орзу-ниятлар билан кундалик ҳаётимизни тўлдириш, уларни ҳаётимизнинг мақсадига айлантириш, шундай ғоя ва интилишни амалга ошириш учун давлатимиз ва жамиятимизнинг барча куч ва имкониятларини сафарбар этиш, ҳеч шубҳасиз, бугунги кунда ғоят муҳим ва долзарб аҳамият касб этади.

Азиз дўстлар, юқорида баён этилган фикр-мулоҳазаларнинг барчасини инобатга олган ҳолда, мен кириб келаётган янги — 2013 йилни мамлакатимизда «Обод турмуш йили» деб эълон қилишни таклиф этмоқчиман.

Биз 2013 йилга шундай ном берар эканмиз, ана шу йўналишда бошлаган ишларимизни изчил давом эттириш, уларни янги, юксак босқичга кўтаришни асосий мақсад деб биламиз.

Шу муносабат билан қабул қилинадиган давлат дастурида қуйидаги устувор йўналишларга алоҳида эътибор қаратиш мақсадга мувофиқ деб ўйлайман.

Биринчидан, Ўзбекистонимизда тинчлик-офойишталик ва хавфсизликни, фуқаролар ва миллатлараро аҳиллик ва ҳамжихатликни кўз қорачиғидек сақлаш ва мустаҳкамлаш бундан буён ҳам энг муҳим, ҳал қилувчи вазифамиз бўлиб қолиши даркор.

Албатта, бу масала бўйича масъул бўлган тегишли идоралар бор, куч-қудратимиз ҳам етарли. Лекин қачон юрт тинч ва обод бўлади? Қачонки ҳар қайси уйда, ҳар қайси маҳаллада яшаётган одам тинчлик ва осудаликнинг қадрига етиб, уни мустаҳкамлашни, уни ҳимоялашни ўзининг бурчи, деб билса, тинчлик учун курашсагина бу мақсадга эришиш мумкин.

Иккинчидан, обод ҳаёт деган тушунча азал-азалдан халқимизнинг онгу тафаккурида, авваламбор, фаровонлик, тўкинчилик, мўл-кўлчилик, қут-барақа, бозорларда арзончилик маъноси-ни ўзида мужассам этиб келади. Шунинг учун ҳам бугунги кунда халқ фаровонлиги тушунчаси Ватан равнақи ва юрт тинчлиги деган, биз учун энг азиз ва муқаддас бўлган қадриятлар билан биргаликда миллий ғоямизнинг асосий мазмун-моҳиятини ташкил этмоқда.

Дастурни тайёрлашда аҳоли фаровонлигини, унинг реал даромадларини ошириш, бандлик

масаласини ечиш, кичик бизнес ва хусусий тад-биркорлик, фермерлик ҳаракатини янада ривож-лантириш, давлат томонидан бериладиган аниқ манзилли ижтимоий ёрдам тизимини такомиллаш-тириш каби вазифалар эътиборимиз марказида бўлиши лозим.

Бир сўз билан айтганда, халқимизнинг «Меҳ-натдан келса бойлик – турмуш бўлар чиройлик» де-ган мақоли замирида мужассам бўлган ҳақиқатни ҳаётимиз тарзига айлантириш йўлида янги йилда ҳам катта-катта ишларни амалга оширишимиз за-рур.

Учинчидан, обод турмушнинг яна бир муҳим шарти – бу инсон саломатлигини мустаҳкамлаш билан боғлиқ эканини барчамиз яхши тушунамиз.

Ҳақиқатан ҳам, одамларимиз қачон, қаерда бўлмасин, дуога қўл очар экан, аввало, «Тани соғлиқ, тинчлик-хотиржамлик бўлсин, юртимиз обод бўлсин», деб ният қилиши бежиз эмас, албатта.

Шу боис халқимизнинг саломатлигини ҳи-моялаш, бунинг учун соғлиқни сақлаш тизимини энг замонавий даволаш воситалари, техника ва технологиялар билан таъминлаш, профилактика, яъни касалликларнинг олдини олиш ишларини янада кучайтириш, бу соҳада фидокорона меҳнат қилаётган тиббиёт ходимларининг машаққатли ва масъулиятли меҳнатини моддий ва маънавий рағбатлантириш масалалари биз учун доимий ва-зифа бўлиб қолади.

Тўртинчидан, халқимизнинг ҳаёт сифати ва даражасини юксалтириш, жумладан, янги уй-жойлар, замонавий йўл ва коммуникация тармоқларини барпо этиш, аҳоли пунктларини тоза ичимлик суви билан таъминлаш, коммунал хизмат соҳасидаги муаммоларни ечиш каби долзарб масалалар бўйича ҳам дастурда аниқ чора-тадбирлар белгиланиши керак.

Бешинчидан, биз турмушимизни янада обод қилиш вазифасини олдимизга қўяр эканмиз, бир ҳақиқатни чуқур англаб олишимиз зарур. Яъни ҳаётимизни обод қилишнинг муҳим шарти – бу аввало, маҳаллани обод қилиш демакдир.

Шу борада маҳалла идорасининг, маҳаллада яшайдиган аҳолимизнинг ўзини ўзи бошқариш тизимини, керак бўлса, ижтимоий ҳимоялаш тизимини янада такомиллаштириш, маҳалланинг ижтимоий-иқтисодий ҳаётимиздаги ўрни ва таъсирини янада кучайтириш, унга янги ҳуқуқ ва ваколатлар бериш бўйича ҳам кенг жамоатчилик иштирокида амалий таклифлар ишлаб чиқиш мақсадга мувофиқдир.

Олтинчидан, ҳаётимизни янада соғлом ва обод қилиш, аввало, аёл зотининг жамиятимиздаги ўрни ва нуфузини, ижтимоий фаоллигини янада ошириш, хотин-қизларнинг турли жабҳа ва йўналишларда қилаётган ишларини муносиб баҳолаш, ҳар қайси хонадонда уй бекаси бўлмиш опа-сингилларимизнинг оғирини енгил қилиш асносида турмушимизни фаровон этиш билан уз-

вий ва чамбарчас боғлиқдир. Ана шу ҳақиқатни амалда қарор топтириш учун бизнинг ҳали қиладиган кўп ишларимиз борлигини унутмаслигимизни истардим.

Албатта, 2013 йилда ўз олдимизга мана шундай катта вазифаларни қўяр эканмиз, уларни рўёбга чиқариш учун давлат ва нодавлат ташкилотлар, маҳаллий ҳокимият идоралари, маҳалла, хотин-қизлар, ёшлар вакиллари, зиёлиларимиз, кенг жамоатчилик, бутун халқимиз фаол ва муносиб иштирок этади, деб ишонаман.

Азизларим, қадрдонларим!

Кириб келаётган янги йилга мамлакатимизда «Обод турмуш йили» деб ном берганимиз бизнинг мустақиллик йилларида олиб бораётган сиёсатимизнинг асосий, бош мақсади бўлмиш инсон манфаати, инсон ҳуқуқлари ва эркинликларини таъминлаш, ҳаётимизнинг янада обод ва эркин, эртанги кунимизнинг янада ёруғ бўлиши йўлида яна бир улкан қадам бўлиб хизмат қилишига аминман.

Яна ва яна бир бор барчангизга сиҳат-саломатлик, бахт ва омад, хонадонларингизга файзу барака тилайман.

*Ўзбекистон Республикаси
Конституциясининг 20 йиллигига
бағишланган тантанали маросимидаги
маъруза.*

2012 йил 7 декабрь

ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ФАРҒОНА ВИЛОЯТИ КЕНГАШИНИНГ НАВБАТДАН ТАШҚАРИ СЕССИЯСИДАГИ НУТҚ

14 декабрь куни халқ депутатлари Фарғона вилояти Кенгашининг навбатдан ташқари сессияси бўлиб ўтди. Сессияда Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислон Каримов нутқ сўзлади.

Фарғона деганда, авваламбор, «Олтин водий» деб ном олган, ҳақиқатан ҳам, Ўзбекистонимизнинг гавҳари бўлган гўзал диёр кўз ўнгимизда намоён бўлади, деди давлатимиз раҳбари ўз нутқининг аввалида.

Бекиёс ва бетакрор табиатга, инсоннинг ҳавасини тортадиган мўътадил иқлимга, сўлим боғ-роғлар, фақат шу заминда учрайдиган, дунёга доврўғи кетган турли ноз-неъматларга, кўхна тарихга эга бўлган Фарғона вилояти ҳақида, унинг кўпни кўрган, ҳаётнинг, одамнинг қадрига етадиган, меҳнаткаш ва меҳмондўст, содда ва самимий инсонлари, ўз қўли билан ўзининг эртанги кунини, ёруғ келажагини кураётган, бағрикенг, валломат халқи ҳақида, бу элга хос бўлган эзгу хусусият ва фазилатлар ҳақида алоҳида тўхталар экан, Ислон Каримов вилоят аҳлига ўз қалбида, юрагида бўлган самимий сўзларни, меҳр-муҳаббатни изҳор этиш

катта мамнуният ва хурсандчилик бағишлашини таъкидлади.

Бугунги учрашувимиздан мақсад, деб ўз сўзини давом эттирди Юртбошимиз, жорий йил якунига етиб бориши билан ўтган давр мобайнида қилган ишларимизга ҳолисона баҳо бериш, қўлга киритган ютуқларимиз ҳақида фикр алмашиш, айни вақтда ҳал этилмаган, ечимини кутаётган муаммоларни сизлар билан бирга муҳокама қилиш, олдимизда турган вазифаларни белгилаб олишдан иборат.

Фарғона вилояти ўзининг ер ости ва ер усти бойликлари, ривожланган саноат ва коммуникация тармоқлари, бой меҳнат ресурслари билан мамлакатимиз тараққиётида алоҳида ўрин тутади.

Бутун юртимизда бўлгани каби Фарғона вилоятида ҳам барқарор ўсиш суръатлари таъминланиб, турли соҳаларда – бу саноат, қурилиш ёки қишлоқ хўжалиги бўладими, таълим-тарбия, соғлиқни сақлаш, илм-фан ёки маданият бўладими – буларнинг барчасида салмоқли натижаларга эришилмоқда.

Вилоят иқтисодиётида жорий йилнинг якуни бўйича ялпи ҳудудий маҳсулотнинг 106,7 фоиз, жумладан, қишлоқ хўжалигида 107,5 фоиз, хизматлар бўйича 117,2 фоиз, пудрат ишларида 12 фоиз ўсишига эришиш кутилаётганини қайд этиш лозим.

Вилоятда ялпи ҳудудий маҳсулот ҳажми 2000 йилдагига нисбатан 1,7 баробар ошди. Бундай натижаларни қўлга киритишда замонавий саноат тармоқларини жадал ривожлантириш, халқаро бозорда рақобатдош бўлган маҳсулотлар ишлаб чиқарадиган янги корхоналар барпо этиш ва мавжуд қувватларни модернизация қилиш жараёнларининг изчил амалга оширилаётгани ҳал қилувчи роль ўйнамоқда.

Давлатимиз раҳбари ўз нутқида ишлаб чиқариш соҳаси олдида турган вазифалар ҳақида сўз юритиб, ўтган даврда ишга туширилган қувватлар, биринчи навбатда, энг замонавий технологияларга эга бўлган корхоналар, маҳаллий хомашё, авваламбор, қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини қайта ишлаш негизида чет эллик ишбилармонлар билан ҳамкорликда барпо этилган қўшма корхоналар фаолиятини атрофлича таҳлил этди.

Ана шу корхоналарнинг имкониятидан тўла фойдаланиш, ишлаб чиқарилаётган маҳсулотнинг сифати ва рақобатдошлигини ошириш орқали нафақат ички бозоримизни тўлдириш, шу билан бирга, экспорт ҳажмини кўпайтириш ва шунинг ҳисобидан меҳнатчиларимизнинг даромади, ҳаёт даражасини юксалтириш бугунги кунда қандай долзарб аҳамият касб этаётгани барчамизга яхши аён, деди Ислом Каримов.

Шу мақсадда кейинги вақтда Фарғона нефтни қайта ишлаш заводи 89 миллион АҚШ доллари ҳажмидаги инвестиция ва кредитлар асосида тубдан модернизация қилинган, Фарғона азот ишлаб чиқариш бирлашмасига қарийб 95 миллион долларлик инвестиция жалб этилиб, унинг салоҳияти кескин оширилганини таъкидлаш лозим. Шулар қаторида охириги беш йилда «Кувасойцемент», «Кварц», Қўқон суперфосфат, Қўқон механика заводи каби 10 дан ортиқ йирик саноат корхонасида 128 миллион доллардан зиёд инвестиция маблағи сарфланиб, модернизация ишлари амалга оширилган, албатта, эътиборга лойиқ.

Шу билан бирга, таркибий ўзгартириш ва диверсификация ҳисобидан вилоятда саноат маҳсулотлари ишлаб чиқариш ҳажми 2000 йилдагига нисбатан 1,5 баробар кўпайганини айтиб ўтиш жоиз.

Жорий йилда тўқимачилик, озиқ-овқат ва пойабзал маҳсулотлари ишлаб чиқарадиган 23 та корхона тижорат банклари балансига ўтказилиб, уларни модернизация қилиш учун 130 миллиард сўмдан зиёд инвестиция маблағлари йўналтирилди. Ана шундай ижобий тажриба асосида қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини қайта ишлайдиган ва маиший кимё соҳасида фаолият кўрсатадиган 41 корхонада ҳам маҳаллий ва хорижий инвестицияларни жалб этган ҳолда, модерни-

зация, техник ва технологик янгилаш ишларини амалга ошириш долзарб вазифа бўлиб турибди.

Юртбошимиз нутқида вилоятда енгил саноат соҳасини ривожлантириш бўйича ҳам кенг кўламли ишлар қилинаётгани эътироф этилди. Кейинги беш йилда мазкур тармоқда хорижий компаниялар билан ҳамкорликда умумий қиймати 91 миллион АҚШ доллари бўлган 12 та лойиҳа амалга оширилгани ҳам бу фикрни тасдиқлайди. Ҳозирги вақтда ушбу корхоналарда ишлаб чиқарилаётган маҳсулотнинг 80 фоизидан ортиғи четга экспорт қилинмоқда. Энг муҳими, бу корхоналар 1600 дан зиёд ёшларни замонавий иш ўринлари билан таъминлаш имконини берди.

Амалга оширилаётган ана шундай ишлар туфайли вилоятда етиштирилаётган пахта толасини қайта ишлаш ҳажми 2000 йилдаги 22 фоиз ўрнига 2011 йилда 54,7 фоизга етганини, ҳеч шубҳасиз, жиддий ўсиш сифатида баҳолаш ўринлидир.

Илгари биз четга фақат пахта хомашёсини сотардик. Бугун полуфабрикат, яъни ип-калава маҳсулотини сотаямиз. Дунёнинг узоқ-яқин ўлкаларида бизнинг ана шу маҳсулотларимизга талаб катта. Маълумки, пахта толаси — ноёб маҳсулот, уни етиштириш учун деҳқонларимиз йил давомида фидокорона меҳнат қилади. Мана шундай меҳнат эвазига олинган маҳсулот ҳисобидан минг-минглаб одамларимиз нафақат даромад топяпти,

шу билан бирга, Ўзбекистон пахтасининг дунёда ном қозонишига ҳисса қўшмоқда. Шу маънода, бугун биз пахта хомашёсини биринчи босқичда ўзимизда қайта ишлаб, четга сотаётганимиз, албатта, бу – катта ютуқ, деб таъкидлади Ислон Каримов.

Айни вақтда қимматбаҳо бойлик бўлган пахта толасини биздан сотиб олаётган бошқа мамлакатлар уни яна қайта ишлаб, тайёр маҳсулотга айлантириш орқали қўшимча равишда яна 2–3 карра кўп даромад олмоқда. Савол туғилади – нима учун шу ишни биз ўзимиз қилишимиз мумкин эмас?

Бир вақтлар биз 900 минг тонна пахта толасини собиқ Марказ ихтиёрига жўнатардик, у ерда ўтирганлар бу бойликни кимга, қанча нархда сотаётганини республикамызда ҳеч ким билмасди.

Ўша пайтлари «Ўзбекистон олтин макони» деган сўзлар кўп айтиларди. Лекин Ўзбекистоннинг олтини, бошқа рангли металлари кимга сотиляпти, қайси нархда сотиляпти ва бунинг ҳисобидан Марказ қанча даромад оляпти, бу даромаддан бизга нима тушаяпти – ана шу ноёб бойликлар эгаси бўлмиш халқимиз бу ҳақда ҳеч нарса билмас эди. Ҳатто Ўзбекистоннинг молия вазири бўлатуриб, бу ҳақда мен ҳам билмасдим, деди Ислон Каримов. Мен Давлат план қўмитасида 20 йил хизмат қилганман, Молия вазирлигида 4 йил ишлаганман, бинобарин, ана шу масалалар бўйича менда

маълумот бўлиши керак эди. Бу хусусда бирор-бир ахборот олишга интилсам, бу сенинг ишинг эмас, деган кўпол жавоб олардим.

Минг шукрки, энди у кунлар ортида қолди. Мен жойларда бўлиб, деҳқон ва фермерлар билан учрашганимда бу масалалар бўйича очиқ ва ошкора маълумот беришга ҳаракат қиламан. Айни вақтда уларнинг бу борада етарлича хабардорлиги, мисол учун, пахта ёки ғалланинг жаҳон бозоридаги нархлари қандай экани, бу нарх-навонинг нега ўсгани ёки аксинча, нега пасайгани ҳақида ҳар томонлама маълумотга эга эканини кўриб хурсанд бўламан. Бу ҳақда нафақат қишлоқ хўжалиги ходимлари, балки шу юртда яшаётган ҳар бир одам фикр юритиши табиийдир.

Бизнинг билим ва савиямиз мана шундай ўзгариб бораётганини, халқимиз ўз ери, ўзи етиштирган маҳсулотнинг, мамлакатимиз бойликларининг ҳақиқий эгасига айланганини мен Президент бўлиб ҳар қадамда сезяпман ва бу бизга катта кучкуват бағишлайди. Лўнда қилиб айтганда, онгу тафаккури, дунёқараши тобора юксалиб бораётган бундай халқни ўз танлаган йўлидан қайтариш асло мумкин эмас, деб таъкидлади давлатимиз раҳбари.

Фарғона вилоятида турли хомашё захиралари ва меҳнат ресурслари етарли эканини эътиборга оладиган бўлсак, бу ерда пахта толасини қайта ишлаш ҳажмини янада ошириш, энг асосийси, истеъ-

мол молларини, тайёр маҳсулот ишлаб чиқаришни кескин кўпайтиришни муҳим вазифаларимиздан бири, деб ҳисоблашимиз зарур, деб қайд этди Президентимиз.

Шуни яхши англаб олишимиз зарурки, пахта толасини қайта ишлаш асосида экспорт қилинадиган ип-калавани тайёр маҳсулот даражасига кўтариш учун четдан замонавий технологияларни олиб келиб ўзимизда ишга солсак, бу, биринчидан, маҳсулотга қўшимча қиймат қўшиб, янги даромад топиш, иккинчидан, янги иш ўринларини кўпайтириш имконини беради. Ўйлайманки, бунинг учун бизда барча шарт-шароит бор, деди Ислон Каримов. Бу борада нуфузли хорижий компания ва фирмаларни кенг жалб этиш, уларнинг замонавий технологияларидан, ишни ташкил қилишнинг самарали усулларида фойдаланиш ана шу мақсадга эришишнинг энг мақбул йўлидир.

Бугунги кунда замонавий лицей ва коллежлар, олий ўқув юртларимизни битириб чиқаётган ёшларимизнинг савияси, малакаси шундай ўсганки, буни шу йил февраль ойида Тошкент шаҳрида бўлиб ўтган халқаро конференцияда иштирок этган ривожланган мамлакатларнинг манаман деган йирик олимлари, таълим соҳаси мутахассислари ва ташкилотчилари ҳам тан олди.

Шундай экан, бугунги кунда четга сотаётган полуфабрикатни тайёр маҳсулотга айлантириш

бўйича бизда улкан имкониятлар мавжуд, деб айтишга барча асосларимиз бор. Яъни, дунёда ҳеч кимдан кам бўлмай вояга етаётган, интеллектуал ва маънавий даражаси, замонавий касб-хунар ва етакчи хорижий тилларни билиши жиҳатидан тараққий топган давлатлардаги тенгдошлари билан баҳслашишга, керак бўлса, курашишга, ҳар қандай мураккаб вазифани уддалашга қодир бўлган ёшларимиз бугун ҳаётга кириб келяпти. Бу барчамизга гурур ва ифтихор етказди, албатта.

Мен вилоят ва туманларда бўлганимда, деб фикрини давом эттирди Юртбошимиз, одамларнинг, айниқса, ёшларимизнинг модага қараб, дид билан замонавий кийинишини кўриб чиндан ҳам ҳавасим келади. Бир вақтлар бу масалада қандайдир хижолат тортиб юрган бўлсак, бугун манзара тубдан ўзгаришти. Ўтган йили Наманганда ёш бир тадбиркор ташкил этган тикув фабрикаси фаолияти билан танишган эдим. У ерда тикилаётган замонавий костюмлар чет элларнинг энг яхши компаниялари маҳсулотидан асло қолишмайди. Демокчиманки, бугун бизнинг турмуш маданиятимиз ҳам юксалиб бормоқда. Бу, ўз навбатида, халқимизнинг эркин ва фаровон яшаётганининг намоёни ҳамдир.

Инсон бу дунёда ҳаётдан мамнун бўлиб, унинг неъматларидан баҳраманд бўлиб яшаши керак. Яъни фақат меҳнат қилиш эмас, Худонинг буюрганини бажариб, шу билан бирга, берган неъматини

га шукр қилиб яшаш оқилона ва бахтли ҳаёт кечиришнинг асосий белгиси, десак, янглишмаган бўламиз.

Кейинги йилларда мамлакатимизда кенг тарқалган «Биз ҳеч кимдан кам бўлмаганмиз ва ҳеч кимдан кам бўлмаймиз» деган шиорни бугун юртимизда ҳамма, ҳатто ёшларимиз ҳам билади. Мен сизлардан, сизларнинг тимсолингизда ана шундай олийжаноб даъватни қўллаб-қувватлаган бутун халқимиздан миннатдорман, деб таъкидлади Юртбошимиз.

Сессияда қўшма корхоналар сонини кўпайтириш, ана шу асосда янги иш ўринларини ташкил қилиш, айниқса, қишлоқ жойларда аҳолини иш билан банд этиш, одамларни доимий даромад манбаи билан таъминлаш, ҳаёт сифатини ошириш масаласига алоҳида эътибор қаратилди.

Албатта, бу борада Фарғона вилоятида кўплаб амалий ишлар қилинганини эътироф этиш жоиз. Вилоятда хорижий сармоя иштирокида 107 та корхона ташкил этилгани ҳам бунинг тасдиғидир. Лекин мавжуд қўшма корхоналарнинг асосий қисми – 68 таси ёки 63 фоизи Фарғона, Қўқон, Марғилон ва Қувасой шаҳарларида жойлашгани бу борада номутаносиблик борлигидан далолат беради. Ҳолбуки, баъзи ҳудудларда, масалан, Фурқат ва Кува туманларида бирорта ҳам қўшма корхона ташкил этилмаган.

Вилоятда рўйхатга олинган қўшма корхоналарнинг 12 таси ёки 11 фоизи фаолият кўрсатмаяпти. Уларнинг асосий қисми Фарғона, Қўқон, Марғилон шаҳарлари, Данғара, Риштон туманларига тўғри келмоқда.

Мен, бугунги фурсатдан фойдаланиб, шу масалада бошқаларга ўрнак бўлаётган шаҳар ва туманларнинг раҳбарларига раҳмат айтмоқчиман, деб қайд этди Президентимиз. Айни вақтда бу соҳада қолоқликка йўл қўяётган мутасадди шахсларга ўринли бир савол бермоқчиман: сизларга бу масалада нима тўсиқ бўлиб турибди? Ёки сизлар бош бўлган ҳудудларда ёш бўладими, ўрта ёш бўладими, иш излаб юрган одамлар йўқми? Ишлайман, ўз меҳнатим билан оиламни боқаман, деб юрган одамларнинг, катта умид билан ҳаётга қадам қўяётган ёш йигит-қизларнинг кўзига биз қандай қарашимиз мумкин?

Бундай корхоналарнинг келажакни кўзлаб иш олиб боришда, эртанги кунга ишонч уйғотишда қандай катта аҳамиятга эга эканини қачон тушуниб етамиз?

Айтиш керакки, бу масалада эскича ёндашув, ўзибўларчилик кайфияти билан узоққа бориб бўлмайди. Вақт бор экан, бундай танқидий гаплардан хулоса чиқариб олиш зарур, деб ўйлайман. Раҳбарлик вазифаси бизга вақтинчалик, таъбир жоиз бўлса, насия қилиб берилган. Халқ ишон-

чи бор экан, шу ишончга муносиб бўлиш керак. Етакчи деган одам раҳбар бўлиб узоқни кўра оляпманми, бошқаларга ўрнак бўляпманми, деб доимо ўзига савол бериши лозим. Ишлаш, ишлаш ва яна ишлаш, аввало, ўз устида ишлаш керак. Юзаки ишлар билан юрадиган одамларни халқ ҳеч қачон ҳурмат қилмайди, деди давлатимиз раҳбари фикрини давом эттириб.

Бугунги кунда эл-юртимиз, айниқса, ёш авлодимизнинг дунёқараши, фикрлаш даражаси шундай тез суръатлар билан ўсмоқдаки, энди номига раҳбар бўлиб ўтириш билан ҳеч нарсага эришиб бўлмайди.

Ҳозирги вақтда, қандай қийин бўлмасин, аҳолини иш билан банд этиш масаласини энг муҳим вазифамиз деб билишимиз керак. Янги-янги корхоналар куриш ҳисобидан иш жойларини кўпайтириш учун инвесторларни «отанг — яхши, онанг — яхши» деб кўндириш, ҳамкорлик қилиш учун юртимизга олиб келиш лозим.

Мен ҳокимларни Президентнинг жойлардаги вакиллари, деб таърифлаганман. Агар сиз менинг вакилларим бўлсангиз, Президент бугун ўртага қўяётган фикрлар, ғоялар билан яшашингиз керак эмасми?

Кўшма корхона дегани, биринчи навбатда, замонавий ишлаб чиқариш, замонавий иш ўринлари дегани. Лекин бундай корхоналарни ташкил этишда, аввало, ишлаб чиқариладиган маҳсулотни ким-

га, қайси бозорда сотиш ҳақида ўйлаш зарур, деди Ислон Каримов.

Ҳозирги кунда дунёда нима учун шундай оғир молиявий-иқтисодий инқироз юз бермоқда? Бунинг асосий сабаби ишлаб чиқарилаётган маҳсулотни сотиш қийин бўлаётгани билан боғлиқ. Мана, масалан, Европа баъзи маҳсулотларни сотиб олмаяпти. Инқирозни бошидан кечираётган айрим давлатлар бизнинг экспортга чиқараётган маҳсулотларимизнинг нарҳини ҳам, ҳажмини ҳам камайтирмоқда. Лекин, энди шундай экан деб, «Олма пиш – оғзимга туш», деб ўтиришимиз керакми? Замон қийинчиликларига таслим бўлиш эмас, бу қийинчиликларни енгиб яшашга ўрганишимиз зарур, деб таъкидлади Юртбошимиз.

Барчамизга маълумки, Фарғона вилояти ўзининг қадимий деҳқончилик мактабига эга, тупроқдан зар ундиришга қодир бўлган ҳақиқий миришкорлар юрти ҳисобланади.

Ҳозирги вақтда вилоят меҳнаткашлари 250 минг гектар майдонда деҳқончилик қилиб, отабоболаримизнинг бой тажрибаси, замонавий илмфан ютуқлари асосида пахтачилик, ғаллачилик, боғдорчилик, узумчилик ва бошқа тармоқларни жадал ривожлантириб келаётганлари таҳсинга сазовордир.

Жорий йилда фарғоналик омилкор деҳқонлар 650 минг тонна дон, 282 минг тонна пахта

ҳосили етиштириб, шартнома мажбуриятларини муваффақиятли адо этишди.

Бу йилги мавсумда пахта ҳосили ёғин-сочинли кунларга қолдирилмасдан, 45 кунда йиғиб-териб олингани, унинг 75–80 фоизи юқори сортларга топширилгани, айтиш керакки, пахтачилик соҳасида кам учрайдиган ҳодисадир.

Фурсатдан фойдаланиб, бундай юксак марраларга эришиш йўлида ўзини аямасдан фидокорона меҳнат қилган деҳқон ва фермерларимизга, барча қишлоқ меҳнаткашларига ўз номидан, халқимиз номидан чуқур миннатдорлик билдиришни ўзим учун ҳам қарз, ҳам фарз, деб биламан, деб таъкидлади Президентимиз.

Бугунги кунда қишлоқ хўжалиги соҳасида ер ва сув ресурсларидан самарали ва оқилона фойдаланиш, тупроқ унумдорлигини ошириш энг долзарб масала бўлиб турибди.

Вилоятни етарли сув захираси билан таъминлаш мақсадида олиб борилаётган амалий ишлар натижасида сиғими 350 миллион куб метр бўлган Марказий Фарғона сув омборининг биринчи навбатдаги қурилиши якунланиб, янги мавсумда уни фойдаланишга топшириш кўзда тутилмоқда. Бу деҳқон ва фермерларимиз учун сув таъминотида катта имкониятлар туғдиради.

Шунингдек, Риштон, Олтиариқ, Ёзёвон, Бағдод туманларида 56 минг гектар майдоннинг мелио-

ратив ҳолати ва сув таъминотини яхшилаш учун Жаҳон банкининг салкам 68 миллион 500 минг доллар, «Бешарик», «Фурқат –1» ва «Данғара» насос станцияларини реконструкция қилиш учун Осиё тараққиёт банкининг 33 миллион 500 минг доллардан ортиқ кредит маблағини жалб этиш кўзда тутилмоқда. Буларнинг барчаси қишлоқ хўжалиги ривожини янги поғонага кўтариш, деҳқонларимиз меҳнатини енгиллатиш, халқимиз фаровонлигини оширишга қаратилгани билан, айниқса, эътиборлидир.

Мажлисда қишлоқ хўжалигини ривожлантириш борасида Фарғона вилоятида ютуқлар билан бирга, ҳал қилиниши керак бўлган қатор муаммолар ҳам мавжуд экани қайд этилди.

Масалан, кейинги уч йил давомида вилоят хўжаликларига 30 миллиард сўмдан ортиқ маблағ, турли техника ва транспорт воситалари етказиб берилган бўлса-да, машина-трактор паркларининг ҳолати бугунги кун талаблари даражасида, деб бўлмайди.

Фарғона вилоятининг тупроқ шароити ҳақида гапирганда, айтиш керакки, вилоятнинг 48 фоиз ери турли даражада шўрланган. Биз бу ҳолатни тўғри тушунган ҳолда, шу муаммони ечиш учун барча имкониятларни излаяпмиз: ҳар йили миллиардлаб сўм маблағни айти шу мақсадга йўналтиряпмиз, деҳқонларимизга шароит яратиб бераяпмиз, энг за-

монавий экскаватор ва бошқа техникаларни сотиб оляпмиз. Агар биз шуни қилмасак, бугун қандай аҳволга тушар эдик? Охирги 3–4 йилда қилган ишларимиз деҳқонга енгил нафас олишга имкон бермоқда. Жумладан, вилоят бўйича сўнгги беш йилда Суғориладиган ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш давлат дастури доирасида жами 56 миллиард сўмдан зиёд бюджет маблағи сарфланиб, катта ҳажмдаги ишлар бажарилди.

Бу йўналишдаги лойиҳаларни изчил давом эттириш учун келгуси йилда давлат бюджетидан қарийб 28 миллиард сўм маблағ ажратиш кўзда тутилмоқда. Бу қўшимча равишда 27 минг гектардан ортиқ суғориладиган ернинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш имконини беради. Шу билан бирга, вилоятда бу ўта муҳим масалада айрим камчилик ва нуқсонларга йўл қўйилмоқда.

Ўтган беш йил давомида вилоят бўйича мавжуд коллектор-дренаж тармоқларининг ўртача 51 фоизи таъмирланган бўлса, бу кўрсаткич Бешариқ туманида 31 фоизни, Бағдод, Ёзёвон, Олтиариқ, Риштон туманларида 40–47 фоизни ташкил этмоқда.

«Сен ерни боқсанг, ер сени боқади» деган мақолни мен, аввало, миришкор деҳқонлардан эшитганман. Шу маънода, ер ҳам тирик жон, десак, тўғри бўлади. Шундай экан, нима учун ажратилган маблағларни ўзлаштириш масаласи-

да Фарғона вилоятида камчиликлар бор? Нима учун ажратилган маблағларни бир тумандан олиб бошқасига беришга мажбур бўляпмиз?

Мана, мисол учун, Бешариқ туманига ажратилган 620 миллион сўмдан зиёд маблағнинг 216 миллиони, Данғара тумани бўйича қарийб 800 миллион сўм маблағнинг 130 миллион сўми ўзлаштирилмаган. Шу сабабли бу маблағларни Тошлоқ ва Бувайда туманларидаги мелиоратив тадбирларни амалга ошириш учун қўшимча тарзда йўналтиришга тўғри келган.

Бир туманда раҳбарлар, мутахассислар ишлапти, иккинчисида эса дангасаликка берилган ёки бу ишнинг аҳамиятини яхши тушунмайди. Билиб қўйинглар, агар еримизнинг дардига дармон бўлиб, тупроқ унумдорлигини оширишга эришмасак, ўз кўзлаган мақсадларимизга етиш қийин бўлади, деди Президентимиз.

Юртимизда мустақиллик йилларида фермерлик ҳаракатини бугунги кун талаблари асосида ривожлантириш учун зарур ҳуқуқий-меъёрий замин яратиш, уларнинг ўз меҳнатидан манфаатдорлиги, ерга, мулкка, ўзи ишлаб чиқарадиган маҳсулотга эгалик ҳиссини кучайтириш, фермер хўжаликларининг самарадорлиги ва рентабеллигини ошириш борасида кенг қўламли чора-тадбирлар ҳаётга изчил жорий этилмоқда. Лекин ҳаммамиз яхши тушунамизки, ҳаёт ҳеч қачон бир жой-

да тўхтаб турмайди, замон ўзгаряпти, аҳолининг сони, талаби ва эҳтиёжлари ортиб бормоқда.

Шу борада бошлаган ишларимизни янги, юксак босқичга кўтариш, фермерлик ҳаракатини ҳақиқатан ҳам ҳаётимиздаги ҳал қилувчи кучга айлантириш мақсадида яқинда «Ўзбекистонда фермерлик фаолиятини ташкил қилишни янада такомиллаштириш ва уни ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Президент Фармони қабул қилиниб, унда мазкур соҳани ташкилий жиҳатдан мустаҳкамлаш, фермер хўжаликларининг иқтисодий мустақиллиги ва молиявий барқарорлигини ошириш бўйича долзарб вазифалар белгилаб берилди.

Фермер хўжаликларини нафақат юқори ҳосил оладиган, айни вақтда етиштирилган ҳосилни қайта ишлаш, турли замонавий сервис хизматлари билан шуғулланадиган кўп тармоқли хўжалик субъектларига, туман даражасида ҳақиқий бошқарувчига айлантириш каби вазифаларни амалга оширишда яқинда ташкил этилган Ўзбекистон Фермерлари кенгаши, жумладан, ушбу кенгашнинг Фарғона вилояти ва туман бўлимлари ўзининг ижобий таъсири ва аҳамиятини кўрсатади, деб ишонаман, деди мамлакатимиз раҳбари.

Мажлисда Фарғона вилоятида кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни жадал ривожлантириш, бу муҳим тармоқ учун ҳар томонлама қулай

мухит яратиш борасида амалга оширилаётган ишлар атрофлича таҳлил этилди. Аввало, бу соҳанинг ялпи ҳудудий маҳсулотдаги улуши 2000 йилдагига нисбатан деярли 2 баробар ошгани ва 2011 йил якуни бўйича 61,2 фоизни ташкил этаётгани ижобий баҳоланди.

Фақат жорий йилнинг ўзида юздан ортиқ кичик корхонани барпо этиш ва модернизация қилиш учун 238 миллиард сўмлик инвестиция сарфланди. Натижада кичик бизнес субъектлари томонидан 387 миллиард сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилиб, 38 миллион долларлик маҳсулот экспорт қилинди.

Шуниси эътиборлики, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик маҳаллий хомашё асосида замонавий қурилиш материаллари ишлаб чиқариш соҳасига чуқур кириб бормоқда. Ўтган уч йил давомида вилоят бўйича 9 та ғишт заводи ишга туширилгани, айниқса, Фарғона, Марғилон шаҳарлари, Риштон, Сўх туманларида қурилиш индустрияси корхоналари фаолияти йўлга қўйилгани бу фикрни тасдиқлайди. Ана шу объектларда 6,5 мингдан зиёд янги иш ўрни ташкил этилгани аҳоли ғоят зич яшайдиган Фарғона шароитида қандай муҳим аҳамиятга эга экани ҳаммамизга яхши аён, албатта.

Шу маънода, вилоятда иш билан банд аҳолининг салкам 80 фоизи айнан кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик соҳасида меҳнат қилаётгани

бу тармоқнинг нақадар катта имкониятларга эга эканидан далолат беради. Бундай ўзгариш мамлакатимизда ўрта синфни шакллантиришда бекиёс аҳамиятга эга, деб фикрини давом эттирди Юртбошимиз.

Ўрта синф — мулк эгаси, Ўзбекистоннинг буғуни ва келажагини ҳал қиладиган куч. Бу синф жамиятда тинчлик ва барқарорликни мустаҳкамлашдан энг кўп манфаатдор бўлган ижтимоий қатламдир. Мулк эгаси ҳеч қачон бекорчи ишларга вақт сарфламайди. Чунки у доимо иш билан, меҳнат билан банд. Фермерларимиз ҳам айни шу қатламга мансуб бўлиб, қишлоқ жойларда эртанги кунимиз пойдеворини яратишда ўз ҳиссасини қўшмоқда.

Ўзбекистонда ўта бойлар ҳам, ўта қашшоқлар ҳам бўлмайди, деган тамойил биз танлаган йўл — «ўзбек модели»нинг ажралмас қисмини ташкил этиши сизларга яхши маълум. Биз танлаган бу тизим, бу йўлни халқимиз қўллаб-қувватламоқда. Ана шу мақсад йўлида ўзини аямасдан меҳнат қилаётган юртдошларимизга ҳар қанча раҳмат айтсак арзийди.

Мустаҳкам оила йилида амалга оширган ишларимиз айни шу мақсадлар, яъни ўрта синфни мустаҳкамлаш масаласи билан чамбарчас боғланиб кетган бўлиб, жамиятимизда тадбиркорликни, айниқса, оилавий тадбиркорликни ривожланти-

ришда янги бир босқични бошлаб берди. Оилавий тадбиркорлик деганда, оила деганда, аввало унинг таянчи бўлган опа-сингилларимизни тушунамиз, уларнинг бу борада ҳам фаоллик кўрсатаётгани ҳаммамизни қувонтиради. Фурсатдан фойдаланиб, мамлакатимизнинг барча аёлларига ана шундай хизматлари учун ўз миннатдорлигимни билдирмоқчиман, деди Президентимиз.

Мажлисда ижтимоий соҳа ривож, аввало, замонавий транспорт-коммуникация тармоқларини тараққий эттириш бўйича бутун мамлакатимиз қатори Фарғона вилоятида ҳам жиддий ишлар амалга оширилаётгани таъкидланди.

Бу борада бундан уч йил аввал Ангрен шаҳрида ташкил этилган Халқаро логистика марказининг аҳамияти, айниқса, катта бўлмоқда. Бу марказ бугунги кунда Фарғона водийси билан мамлакатимизнинг бошқа ҳудудлари ўртасида автотранспорт воситасида юк ташиш инфратузилмасини янада такомиллаштиришга хизмат қилмоқда.

Жорий йилнинг 9 ойида мазкур марказдан Қамчиқ довони орқали 5 миллион 200 тонна юк тегишли манзилларга етказиб берилди. Ана шу юкларнинг деярли ярми Фарғона вилоятига тўғри келди.

Шулар ҳақида гапирганда, аввало, Қамчиқ довони орқали барпо этилган коммуникация тармоғини – замонавий автомобиль йўлини ишга туширганимиз қанча-қанча муаммоларни ечиш, Фарғона водийсини мамлакатимизнинг бошқа

минтақалари билан ишончли тарзда боғлаш, корхоналарни зарур материаллар билан таъминлаш, одамларнинг узоғини яқин қилишда қандай бекиёс аҳамият касб этганини, ўйлайманки, изоҳлаб ўтиришнинг ҳожати йўқ, деб қайд этди Ислом Каримов.

Айни вақтда иқтисодиётимизнинг бамисоли қон томири бўлган бундай транспорт-коммуникация тизимларини янада такомиллаштириш учун яна кўп ишлар қилишимиз зарурлигини барчамиз яхши тушунамиз.

Шу борада Фарғона водийсида, жумладан, Фарғона вилоятида мана шундай логистика марказлари, яъни халқ хўжалиги учун зарур бўлган турли юкларни жамлаш, ташиш ва харидорга етказиб беришга ихтисослаштирилган марказларнинг фаолиятини замон талаблари даражасига кўтариш, бунинг учун махсус дастур ишлаб чиқиб, жорий этиш зарурлигига Юртбошимиз нутқида алоҳида эътибор қаратилди.

Яна бир муҳим ижтимоий вазифа — Фарғона вилояти аҳолисини тоза ичимлик суви билан таъминлашни яхшилаш бўйича ҳам катта лойиҳалар амалга оширилмоқда. Буни кейинги ўн йилда 2 минг 120 километрлик сув тармоғи янгитдан қурилиб, вилоят аҳолисининг марказлашган тармоқлар орқали тоза ичимлик суви билан таъминланиш даражаси 91,2 фоизга етказилгани ҳам кўрсатиб турибди.

Ана шундай кенг кўламли ишларнинг изчил давоми сифатида Осиё тараққиёт банкининг қарийб 97 миллион доллар маблағи ҳисобидан Қўқон шаҳрида янги тозалаш иншоотларини қуриш ҳамда оқова сув тармоқларини, шунингдек, Фарғона, Марғилон шаҳарлари ва Риштон тумани марказида сув тармоқларини реконструкция қилиш лойиҳасини 2015 йилга қадар амалга ошириш мўлжалланмоқда.

Яна бир долзарб масала, яъни вилоятда хизмат ва сервис соҳасининг ўсиши мамлакатимиздаги ўртача кўрсаткичдан анча орқада қолаётгани мажлисда афсус билан қайд этилди. Бу борадаги рақам Фарғона вилоятида 2011 йил якуни билан 43 фоизни, мамлакатимиз бўйича эса 50,5 фоизни ташкил этаётгани ҳам бунинг яққол кўрсатиб турибди. Сессияда мазкур ҳолатни ижобий томонга ўзгартириш учун Вазирлар Маҳкамаси бу масалани алоҳида ўрганиб чиқиши зарурлиги уқтириб ўтилди.

Бугун Фарғона шаҳрида барпо этилган айланма йўлни кўриб хурсанд бўлдим, деди Ислон Каримов сўзини давом эттириб. Бу йўл тимсолида мен Фарғонани янгитдан кашф этгандек бўлдим. Бу йўл Фарғона шаҳри ривожига ҳар томонлама кучли туртки бериши шубҳасиз. Коммуникация пайдо бўлса, албатта унинг атрофида дўконлар, хизмат кўрсатиш шохобчалари, гўзаллик салонла-

ри, дам олиш жойлари, энг муҳими, янги-янги иш жойлари ҳам пайдо бўлади.

Бугунги кунда энг ўткир масалалардан бири бўлмиш одамларни иш билан банд қилиш мақсадида Фарғона вилоятида амалга ошираётган ишларни янада жадаллаштириш, унинг самарасини ошириш, биринчи навбатда, коллежларни битириб чиқаётган ёшларни эгаллаган касб-ҳунарига қараб иш билан таъминлаш борасида ҳам кўп иш қилишимиз керак, деб таъкидлади давлатимиз раҳбари.

Ўтган ўқув йилида коллеж битирувчиларининг 58 мингтасидан 7 мингтаси ишга жойлаштирилмай қолгани ҳам бу масалада муаммолар борлигини кўрсатади.

Одамларнинг, айниқса, ёшларнинг тақдирини, келажагини ҳал қиладиган бу масалага эътиборни янада кучайтириш, шу ишга мутасадди бўлган раҳбар ва хизматчиларнинг масъулиятини ошириш лозим. Бир сўз билан айтганда, бу масала доимий равишда кун тартибида туриши зарур.

Айни шу муаммонинг тўғри ечимини топиш, ҳар қайси одамнинг кучи ва қобилиятига яраша иш топиб бериш, шу орқали уларни даромад билан таъминлаш ҳисобидан халқимиз, аввало, қишлоқда яшайдиган аҳолининг кайфиятини кўтариш, уларни ҳаётдан рози қилиш мумкин эканини унутмаслигимиз керак, деди Юртбошимиз.

Замонавий уй-жой ва коммуникация тармоқлари барпо этиш, умуман, ободончилик масаласи аҳоли турмуш маданиятини оширишнинг асосий мезони, фаолиятимизнинг бош мақсади бўлиб келаётгани яхши маълум. Мамлакатимизда кириб келаётган Янги – 2013 йилга «Обод турмуш йили» деб ном берганимизни, авваламбор, Ўзбекистонда шу борада олиб борилаётган давлат сиёсатининг узвий ва мантикий давоми сифатида қабул қилиш ўринли бўлади. Бугунги кунда юртимизда курилаётган намунавий уй-жой массивларини коммуникация тармоқлари ва ижтимоий инфраструктура объектлари билан биргаликда комплекс ҳолда барпо этиш бўйича самарали тизим яратилгани ана шундай эзгу мақсадга хизмат қилмоқда.

Айниқса, Фарғона водийси вилоятларида ер ресурслари чекланган бўлишига қарамасдан, ана шундай уй-жойларни куриш учун 4 сотих ўрнига 6 сотих ер ажратиб бериш бўйича ишлар изчил амалга оширилаётганини алоҳида таъкидлаш жоиз.

Айтиш керакки, ўтган уч йил мобайнида Фарғона вилоятидаги 1 минг 325 та оила шаҳар шароитидан кам бўлмаган замонавий, қулай уй-жойларга эга бўлди. Жорий йилда эса вилоятнинг 28 та массивида жами 700 та намунавий уй-жой курилиши якунига етказилмоқда.

Президентимиз бу борадаги ишларни 2013 йилда ҳам давом эттириш, 29 та массивда намунавий

лойиҳалар асосида яна 700 та уй-жойни сифатли ва ўз вақтида қуриб битказиш чораларини кўриш лозимлигини уқтириб ўтди.

Юртимизда аҳоли саломатлигини мустаҳкамлаш масаласига берилаётган улкан эътиборнинг амалий натижасини Фарғона вилоятида ҳам кўпгина мисолларда яққол кўриш мумкин. Масалан, кейинги икки йилда 25 миллиард сўм маблағ ҳисобидан Марғилон шаҳрида замонавий туғуруқ комплекси, юқумли касалликлар шифохонаси, Қўқон шаҳрида 7 та оилавий поликлиника, Фарғона шаҳрида вилоят онкология диспансери ва бошқа тиббиёт масканлари реконструкция қилинди ва бундай ишлар давом эттирилмоқда.

Ёш авлодни дунёда ҳеч кимдан кам бўлмаган, ҳар томонлама етук инсонлар этиб тарбиялаш мақсадида вилоятда таълим-тарбия, маданият ва спорт иншоотларини қуриш ишларига алоҳида эътибор берилмоқда. Бунинг исботини ўтган етти йилда жами 8 та академик лицей ва 100 та касб-ҳунар коллежи, 11 мактаб, 16 та мусиқа ва санъат мактаби, 115 та спорт объекти, жорий йилнинг ўзида эса 13 та мактаб, 3 та касб-ҳунар коллежи, 730 ўринли ётоқхона қурилгани ва реконструкция қилингани мисолида кўриш мумкин. Яқинда мен газетада Марғилонда бунёд этилган замонавий мусиқа мактабининг суратини кўриб, қани энди, ёш бўлсам, мен ҳам шундай мактабга кириб

ўқиган бўлардим, деб беихтиёр орзу қилдим. Ўйлайманки, барча ота-оналар бугунги кунда фарзандларимиз учун яратилаётган шароитларни кўриб, уларга ҳавас қилиши табиий.

Юқорида зикр этилган барча рақамлар, албатта муҳим, лекин уларнинг негизида турган энг оғир ва мураккаб масала — ёш авлодни жисмоний ва маънавий баркамол этиб тарбиялаш вазифасининг моҳияти ва аҳамиятини ҳеч нарса билан ўлчаб, қиёслаб бўлмайди.

Такрор айтаман, бизнинг бу борадаги ютуқларимизни кўриб, Ўзбекистон шундай ишларга қодир экан, деб, дунё жамоатчилиги қойил қолмоқда. Шундай экан, бу ишларимизни, албатта, охирига етказишимиз, бундай таълим даргоҳларини нафақат қуриш ва жиҳозлаш, балки фарзандларимизга таълим-тарбия бериш учун энг юксак малакали ўқитувчи ва мутахассисларни жалб этиш, уларнинг билим ва малакасини замон талаблари асосида ошириб боришга энг муҳим, ғоят масъулиятли вазифа, деб қарашимиз лозим.

Мана, куни кеча Буюк Британиянинг нуфузли Maplecroft консалтинг компанияси томонидан инвестиция муҳити энг қулай бўлган давлатларнинг рўйхати эълон қилинди. Дунёдаги 175 та мамлакатни қамраб олган ана шу рўйхатда Ўзбекистон етакчи 20 та давлат қаторидан жой олган. Бу нининг далолати? Бу, биринчи навбатда, амалга

ошираётган ислохотларимизга, бизнинг келажагимизга, ёшларимизга бўлган ишончнинг далолати, десак, айна ҳақиқат бўлади, деб таъкидлади Президентимиз.

Сўнгги йилларда қадимий Марғилон ва Қўқон шаҳарларининг қиёфаси мутлақо ўзгариб, улар Ўзбекистонимизнинг энг замонавий ва гўзал шаҳарларига айланиб бораётгани барчамизни қувонтиради. Хусусан, Марғилон шаҳрида амалга оширилган катта ҳажмдаги бунёдкорлик ишлари натижасида кўплаб янги бинолар, маданият ва маърифат масканлари барпо этилди, Пирсиддик меъморий мажмуаси, Улуғмозор зиёратгоҳи, Жаҳон отин Увайсий мақбараси ва музейи каби тарихий-маданий ёдгорликлар қайтадан тикланди.

Қўқон шаҳрида амалга оширилган улкан миқёсдаги қурилиш ва ободонлаштириш ишлари ҳисобидан шаҳарнинг марказий қисмидаги кўримсиз иморатлар ўрнида замонавий бинолар қад ростлади. Жумладан, Ўрда, Озодлик, Чорсу ва Кимёгарлар майдонлари, темир йўл вокзали, Ҳамза Умаров номидаги кинотеатрнинг тубдан реконструкция қилингани, Туркистон ва Алишер Навоий кўчаларида амалга оширилган кенг кўламли бунёдкорлик ишлари Қўқонни чинакам латиф, ҳар томонлама обод шаҳарга айлантирди.

Эсимда бор, мен ўтган йили Қўқонда бўлиб, ана шу ишлар билан танишганимда шаҳар қиё-

фасининг мутлақо ўзгарганини кўриб, хурсанд бўлган эдим. Лекин Қўқон шаҳри вакиллари билан учрашув ва суҳбатлар чоғида уларнинг билдирган фикрлари, юз-кўзларидаги қувонч ва миннатдорлик, одамларнинг кўтаринки кайфияти менда, айниқса, унутилмас таассурот қолдирган эди. Бугунги имкониятдан фойдаланиб, Қўқон аҳлига яна бир бор ўзимнинг самимий ҳурматим ва эзгу тилакларимни изҳор этмоқчиман, деди Ислом Каримов.

Эсингизда бўлса, ўтган йилнинг октябрь ойида вилоят фаоллари билан бўлган учрашувда вилоят маркази бўлмиш Фарғона шаҳрини тубдан қайта қуриш ва реконструкция қилиш дастури ҳақида ҳам атрофлича гаплашиб олган эдик, деб сўзида давом этди давлатимиз раҳбари. Ана шу мажлисда билдирилган фикр-мулоҳазалар, амалий таклифлар асосида Фарғона шаҳрининг бош режасини амалга ошириш, 2012–2015 йилларда ижтимоий ва транспорт-коммунал инфратузилма объектларини қуриш ва реконструкция қилиш бўйича махсус дастур қабул қилинган эди. Ушбу дастур ижроси учун барча манбалар ҳисобидан 1 триллион сўмдан кўпроқ маблағ сарфлаш кўзда тутилганининг ўзи бу борада амалга ошириладиган ишларнинг кўлами ва миқёси нақадар катта эканини кўрсатиб турибди.

Жорий йилнинг ўтган даврида ана шу дастур доирасида 164 миллиард сўм ва 12,4 миллион АҚШ доллари ҳажмидаги маблағ ўзлаштирилиб,

авваламбор, 11 километр узунликдаги шаҳар ҳалқа йўли ва 2,8 километрлик маҳаллий аҳамиятга молик автомобиль йўллари қайта таъмирланмоқда.

Шу билан бирга, 225 тадан ортиқ ижтимоий-маиший бино ва хизмат кўрсатиш объекти, 2 та кўп қаватли уй-жой, 2 та бозор, 5 та истироҳат боғи ва хиёбонлар, 8 та фаввора янгитдан барпо этилди. Шунингдек, 13,5 километр ичимлик сув ва 5,5 километр газ тармоқлари ўтказилди, 32 та трансформатор, 105 километр узунликдаги электр тармоғи капитал таъмирланди.

Ана шундай катта кўламдаги ишлар туфайли 16 мингта хонадон ва ижтимоий соҳа объектларининг ичимлик суви, табиий газ, электр ва иссиқлик энергияси билан таъминланиши яхшиланди.

Амалга оширилган бундай ишлар ҳақида гапирганда, аҳоли, айниқса, ёшларнинг маданий дам олиши, бўш вақтини мазмунли ўтказиши учун кўшимча қулайликлар яратиш мақсадида Фарғона шаҳрида 28 та болалар майдончаси, болалар спорт комплекси ва аквапарк қурилиб, 9 та замонавий аттракцион ўрнатилгани, Ёшлар маркази ва виллоят драма театри бинолари капитал реконструкция қилинганини таъкидлаш лозим.

Ҳозирги вақтда минг ўринли Санъат саройи ва беш юз томошабинга мўлжалланган амфитеатр, Мустақиллик кўчасидаги савдо маркази ва унинг атрофидаги хизмат кўрсатиш объектлари қурилиши жадал суръатлар билан давом эттирилмоқда.

Шулар қаторида шаҳарда халқаро талабларга жавоб берадиган 20 минг ўринли замонавий стадион ва футбол мактабини яқин муддат ичида фойдаланишга топшириш мўлжалланмоқда.

Мухтасар қилиб айтганда, ана шу ишларимизнинг барчаси Фарғонани том маънода гўзал ва бетакрор шаҳарга айлантиришга муносиб ҳисса бўлиб қўшилиши муқаррар.

Бутун юртимизда амалга оширилаётган бундай ўзгаришларни кўрганда, биз бекорга яшамадик, ўзимизнинг куч-ғайратимиз, ақл-заковатимиз, билим ва тажрибамизни мана шундай улуғ ишларга бағишладик, деб бошимизни баланд кўтариб, ғурур ва ифтихор билан айтишга ҳар томонлама ҳақлимиз, десам, ўйлайманки, сизлар ҳам бу фикрга қўшиласиз. Менинг тилагим битта: Фарғонанинг қиёфасини тубдан ўзгартираётган мана шундай обод ва чиройли шаҳар ва қишлоқлар шу саховатли заминда яшаётган Фарғона халқига буюрсин, деди Юртбошимиз.

Президентимиз раҳбарнинг бугунги кундаги ўрни ва масъулияти ҳақида атрофлича тўхталиб, жумладан, қуйидаги фикрларни баён этди.

Айтиш керакки, амал ҳар қандай одамни синайди. Биз бундай ҳолларни кўп кўрганмиз. Сирти ялтироқ – ичи қалтироқ раҳбарларни ҳам кўрганмиз. Лекин одамларни барибир алдаб бўлмайди.

Мен вилоятларга бориб, раҳбарларни масъулиятли лавозимларга тавсия қилаётганимда, биланманки, сизлар бу одамга эмас, аввало, Президентга ишонасизлар. Президент бизни ҳеч қачон алдамаган деб, тавсия этилаётган номзодга ишонч билдирасизлар ва шу тариқа менинг зиммамга, менинг гарданимга жуда катта масъулият тушади. Мен доимо ана шу масъулият ҳиссини чуқур англаб, сезиб яшайман.

Бугун замон тез ўзгарапти, деймиз. Лекин замон эмас, одамлар тез ўзгарапти. Бундай шароитда раҳбарлик қилишнинг ўзи тобора қийин бўлиб борапти. Шу ўринда биз кимнинг, қандай буюк зотларнинг, қандай буюк халқнинг фарзандлари эканимизни яна бир бор эсга олишингизни истардим. Етакчилик масъулиятини ўз бўйнига олган ҳар қайси одам бу ҳақиқатни ҳаммадан ҳам кўра кўпроқ англаши, эл-юртга қаратилган ҳар қандай зарбани ўзига олишга қодир бўлиши лозим, деди давлатимиз раҳбари.

Сессияда ташкилий масала кўрилди. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов тавсиясига кўра, 2011 йилнинг ноябрь ойидан буён Фарғона вилояти ҳокими вазифасини бажарувчи бўлиб ишлаб келаётган Шухрат Мадаминovich Ғаниев вилоят ҳокими этиб сайланди.

Сессияда Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси Фарғона вилояти бўлими раиси Э. Сиддиқова,

«Маҳалла» хайрия жамоат фонди Фарғона вилояти бўлими раиси А. Йўлбарсов, Фарғона давлат университети талабаси Г. Эргашева сўзга чиқдилар.

Юртбошимиз ўз нутқини якунлар экан, жумладан, шундай деди:

Мен сиз, азизларни яхши биламан, барчангизни чин қалбимдан ҳурмат қиламан, барчангизни яхши кўраман. Фарғона аҳли билан бўладиган ҳар бир учрашув менга катта маънавий озиқ беради.

Агарки бошқа сабаб бўлмаганда ҳам, айти сизлар билан яна бир бор дийдор кўришиш учун ҳам Фарғонага келишим керак эди. Сизлар билан ҳар сафар учрашганда мен ўзимнинг энг яқин кадрдонларим билан кўришгандек, суҳбат кургандек бўламан. Айти вақтда бошқа учрашувлар ҳам беихтиёр хаёлимга келади.

1989 йил 23 июнь куни мен Тошкентда Ўзбекистон раҳбари этиб тайинландим. 25 июнь куни эса Фарғона вилоятига келиб, мана шу бинога кирдим. Гарчи республика миқёсидаги масъул лавозимларда, жумладан, Давлат план қўмитасида, Молия вазирлигида кўп йиллар ишлаган, Қашқадарё вилояти раҳбари бўлиб хизмат қилган бўлсам-да, Фарғона вилоятида мени ҳали кўпчилик танимасди.

Ўша пайтда бу ерда қандай оғир ва қалтис вазият ҳукм сургани барчангизга, ўйлайманки,

яхши маълум. Обком биносини автомат таққан десантчилар қуршаб олган, кўчаларда ҳам қуролли соқчилар. Тез орада Қўқонга қараб йўл олдим. Йўл-йўлакай учраган одамларнинг кайфияти ниҳоятда тушкун, уларнинг қиёфасида ғам-ташвиш якқол сезилиб турарди. Қўқонда, минг афсуски, учта ёш йигит десантчилар билан бўлган тўқнашувда ҳалок бўлган экан. Албатта, бундай оғир вазиятда расмий шахслар билан учрашувлар бўлди-ю, лекин халқ вакиллари билан, Қўқон аҳли билан очиқ ва ошкора мулоқот қилишнинг имкони бўлмади. Ўша кунларни мен ҳали-бери унутмайман, деди Ислон Каримов. Ҳақиқатан ҳам, бугунги тинч ва осойишта ҳаётнинг қадрига етиш, уни ҳар томонлама асраб-авайлаш учун ана шундай кунларни барчамиз ҳеч қачон унутмаслигимиз, ўтмишдан сабоқ чиқариб яшашимиз даркор.

Яратганимизга шукрки, мана энди халқимиз, жамоатчилигимиз билан бўладиган учрашувлар ҳаммамизга мамнуният, баланд руҳ бағишлайди. Тилагим шуки, мана шундай учрашувлар кўпроқ бўлсин, нафақат мажлисларда, балки яхши кунларда, тўйларда, байрамларда дийдор кўришиш барчамизга насиб этсин. Ҳаммамизни янада ёруғ ва қувончли кунларга етказсин, деди Юртбошимиз ўз нутқининг ниҳоясида.

2012 йил 14 декабрь

ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚИГА ЯНГИ ЙИЛ ТАБРИГИ

Азиз юртдошларим!

Қадрли дўстлар!

Янги йилга санокли дақиқалар қолган мана шу шукухли дамларда юртимизга қутлуғ қадамлар билан кириб келаётган 2013 йил билан Сиз, азизларни чин қалбимдан табриклаш, барчангизга ўзимнинг чуқур ҳурматимни билдириш, самимий тилакларимни изҳор этиш мен учун катта шараф, катта бахтдир.

Ўтган давр мобайнида бошимиздан кечирган, эл-юртимиз ҳаётида рўй берган воқеаларни, амалга оширган ишларимизни баҳолар эканмиз, ўз поёнига етаётган 2012 йилни шукроналик туйғуси билан, мамнуният билан кузатишга тўлиқ асосларимиз бор.

Бунинг исботини, авваламбор, Ватанимизнинг олдида турган буюк мақсад ва муддаоларга эришиш, замонавий, эркин ва мустақил давлат, фуқаролик жамияти барпо этиш йўлида амалга ошираётган улкан ишларимизда, иқтисодиётимизнинг барқарор суръатлар билан ўсишида, аҳолимизнинг яшаш даражаси ва сифати юксалишида, юртимизнинг қиёфаси тобора чирой оча-

ётганида, мамлакатимизнинг халқаро майдонда обрў-эътибори ва ўрни кучайиб бораётганида кўришимиз, англашимиз қийин эмас.

Шу борада бир ҳақиқатни ҳеч иккиланмасдан айтишни ўзимнинг бурчим, деб биламан.

Ўзбекистонимизнинг бугунги кунда бутун дунё тан олаётган юксак марраларга эришишида, бир сўз билан айтганда, обод ва фаровон ҳаёт барпо этишда, аввало, шу саховатли заминда яшаётган ҳар қайси инсоннинг муносиб ҳиссаси борлигини, бу ютуқларнинг барчасига халқимизнинг кундалик оғир ва машаққатли меҳнати, мардлиги ва матонати, бир ёқадан бош чиқариб, ягона оила бўлиб, юртимизда ҳукм сураётган тинчлик ва осойишталикни, ўзаро ҳурмат ва меҳр-оқибатни кўз қорачиғидек асраб яшаётганимиз мустаҳкам замин бўлаётганини ҳеч қачон унутмаслигимизни истардим.

Мамлакатимизнинг тараққиёт суръатларини, ҳаётимизда рўй бераётган туб ўзгариш ва янгиланишларнинг миқёси ва кўламини ўзимизга тасаввур қилиш учун, биринчи навбатда, қуйидаги рақам ва кўрсаткичларга эътибор беришимизни ўринли, деб биламан.

2012 йилда жаҳон миқёсида молиявий ва иқтисодий инқироз давом этаётган бир пайтда, кўпчилик мамлакатларда ўсиш ўрнига пасайиш ҳолатлари юз бераётганига, жиддий ижтимоий муаммолар ва ён-атрофимизда кескинлик,

турли қарама-қаршилик кучайиб бораётганига қарамасдан, Ўзбекистонимизда иқтисодиётимиз барқарор суръатлар билан ривожланиб, бу борадаги кўрсаткич 8,2 фоизни, охириги уч йил якуни билан 27,7 фоизни ташкил этганининг ўзи ортиқча таърифлашга ва изоҳлашга ўрин қолдирмайди.

Ўтаётган йилда давлат бюджети умумий харажатларининг 59 фоизи айнан социал соҳаларга, яъни аҳолининг эҳтиёжини қондиришга йўналтирилганини алоҳида таъкидлаш лозим, деб ҳисоблайман.

Фақатгина жорий йилнинг ўзида аҳолимизнинг реал, яъни амалдаги даромадларининг ўртача 17,5 фоизга ошгани, давлат бюджетидан ойлик оладиган ходимларнинг иш ҳақи, нафақа ва стипендиялар миқдори ўртача 26,5 фоизга ўсганини қайд этиш зарур.

Даромадлар ошиши билан аҳолимизнинг банкларда сақланаётган омонатлари ҳажми ўтаётган йилда 34,6 фоизга, охириги уч йилда эса 2,4 каррага кўпайгани ҳаётимиз тобора фаровон бўлиб бораётганининг яққол кўрсаткичи, десам, айтиш ҳақиқатни айтган бўламан.

Ўз якунига етаётган йилда мамлакатимиз миқёсида 9,3 миллион квадрат метр, шу жумладан, қишлоқ жойларда 7,2 миллион квадрат метр уй-жой фойдаланишга топширилганининг ўзи ҳам шундай хулоса чиқаришга асос бўлиши муқаррар.

Ҳаётимизни тубдан ўзгартираётган бундай мисолларни мамлакатимизнинг турли соҳа ва жабҳаларидан яна кўплаб олиб келиш мумкин.

Ўзбекистон қўлга киритаётган бундай марраларнинг мустаҳкам замини одамларимизнинг, аввало, ҳал қилувчи кучга айланиб бораётган ёшларимизнинг дунёқараши, сиёсий ва ижтимоий фаоллиги, гражданлик позицияси тобора кучайиб бораётганида, десак, ҳеч қандай хато бўлмайди.

Буларнинг барчаси шу юртда яшаётган ҳар қайси инсон ўзининг, оиласининг тақдирини биз учун ягона Ватан бўлмиш Ўзбекистон тақдири билан узвий ва чамбарчас боғлиқ ҳолда кўраётганидан далолат беради. Ва ҳаётга бундай ёндашиш эртанги кунимизнинг мустаҳкам пойдеворига айланиб бормокда.

Айни шу фурсатдан фойдаланиб, ҳаётимизда юз бераётган ана шундай ўзгариш ва янгиланишларнинг ижодкори ва бунёдкори бўлмиш Сиз, азиз юртдошларимга мамлакатимизнинг тараққиёти, уни дунёдаги ривожланган демократик давлатлар қаторига кўтаришдек эзгу мақсадларимизни амалга ошириш йўлидаги муносиб хизматларингиз учун чин қалбимдан миннатдорлик билдиришни ҳам қарз, ҳам фарз деб биламан.

Мухтарам дўстлар!

Бугун, мана шу мунаввар дақиқаларда янги йилга пок ва қутлуғ ниятлар билан қадам қўяр эканмиз, Оллохдан аввало ўз марҳамати ва наза-

рини аямасдан, бебаҳо неъмат бўлмиш тинчлик ва осойишталикни, аҳиллик ва бағрикенгликни, кут-баракани янада зиёда қилишини, бундан буён ҳам доимо йўлимизни очиб беришини сўраймиз.

Биз кириб келаётган янги – 2013 йилга мамлакатимизда «Обод турмуш йили» деб ном бердик. Бунинг замирида халқимиз, Ватанимиз истиқболини, шу муқаддас заминда яшаётган ҳар бир инсон, ҳар қайси оиланинг орзу-умидларини рўёбга чиқариш, шаҳар ва қишлоқларимизни янада обод, ҳаётимизни янада фаровон этишга қаратилган амалий интилишларимиз мужассам экани, ўйлайманки, барчамизга яхши аён.

Янги йилда иқтисодиётимизнинг ўсиш суръатларини 8,0 фоиздан кам бўлмаган даражага кўтариш, унинг рақобатдошлигини кучайтириш, модернизация ва диверсификация қилиш, мулкдорлар кафолатини янада ошириш, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик, фермерлик ҳаракатини кенг қўллаб-қувватлаш, халқимизнинг виждони бўлмиш маҳалла ваколатларини янада кенгайтириш бўйича бошлаган ишларимизни, ҳеч шубҳасиз, изчил давом эттирамиз.

Шу борада аҳолининг реал даромадларини кўпайтириш, жумладан, иш ҳақи, пенсия, ижтимоий нафақа ва стипендиялар 23 фоиздан кўпроқ оширилиши кўзда тутилмоқда.

Янги йилга мўлжалланган бундай дастур ва режаларимизнинг барчаси 2013 йилнинг ўтиб

бораётган эски йилдан асло кам бўлмаслигига, ҳаётимизнинг ҳар томонлама файзли ва баракали, сермазмун бўлишига хизмат қилади, иншоолло.

Азиз ва мухтарам ватандошларим!

Барчангизни бағримга босиб, кириб келаётган янги – 2013 йил билан яна бир бор табриклайман.

Мана шу гўзал айёмда қалбим тўрида бўлган энг эзгу, энг олийжаноб тилакларимни сиз азизларимга изҳор этмоқчиман:

Янги йил ҳар бир инсон, ҳар бир оилага сиҳат-саломатлик, бахту саодат ва омад олиб келсин!

Ватанимиз тинч, халқимиз омон бўлсин!

Яратганимиз эл-юртимизни ўз паноҳида сақласин!

Янги йил барчамизга муборак бўлсин!

*Ислом КАРИМОВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти.
2012 йил 31 декабрь*

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҚУРОЛЛИ КУЧЛАРИ ТАШКИЛ ЭТИЛГАНИНИНГ 21 ЙИЛЛИГИ МУНОСАБАТИ БИЛАН ВАТАН ҲИМОЯЧИЛАРИГА БАЙРАМ ТАБРИГИ

Хурматли аскар ва сержантлар, офицер ва генераллар, Қуrolли Кучларимиз фахрийлари!

Сизларни ва барча юртдошларимизни мамлакатимиз ҳаётидаги қутлуғ сана – Ватан ҳимоячилари кунини ва Қуrolли Кучларимиз ташкил этилганининг 21 йиллигини билан чин қалбимдан самимий муборақбод этиш менга катта мамнуният бағишлайди.

Ўзбекистон Қуrolли Кучлари ўтган тарихан қисқа даврда мураккаб шаклланиш йўлини босиб ўтди ва бугунги кунда сон жиҳатдан ихчам, ҳаракатчан, замонавий талабларга жавоб берадиган, яхши тайёргарликка эга бўлган армия сифатида ўзини намоён этмоқда.

Қуrolли Кучларни изчил ислоҳ этиш давомида принципиал янги ташкилий-штат тузилмаларини, ҳарбий бошқарув тизимларини, турли қўшин турлари ҳаракатларини мувофиқлаштириш ва уларнинг ҳамкорлигини таъминлаш механизмларини шакллантириш, ҳарбий хизматчиларнинг профессионал тайёргарлигини ва уларни ижти-

моий кўллаб-қувватлашни тубдан яхшилаш бўйича кўлами ва маъно-мазмунига кўра улкан ва беқиёс ишлар амалга оширилди.

Дунёдаги вазият шиддат билан ўзгариб, хавфсизликка нисбатан таҳдид ва хатарлар тобора кучайиб бораётган ҳозирги шароитда Куролли Кучларни модернизация қилиш ва уларнинг жанговар тайёргарлигини, мамлакатимизга қарши қаратилган ҳар қандай тажовузга ўз вақтида ва муносиб зарба бериш қобилиятини оширишни таъминлаш алоҳида аҳамият касб этмоқда.

Юзага келаётган мураккаб шароитда ядровий технологиялар ва оммавий қирғин куролларининг тарқалиш хавфи, тобора кучайиб бораётган қарама-қаршилик, сиёсий ва диний радикализм ва экстремизм, чегараларимизга бевосита яқин ҳудудларда можароларнинг давом этаётгани, биринчи навбатда, АЙСЕФ деб аталмиш халқаро коалицион кучларнинг Афғонистондан 2014 йилгача ва ундан кейин олиб чиқиб кетилиши кўзда тутилаётгани билан боғлиқ равишда кескинликнинг янада ортиб бораётгани жаҳон ҳамжамиятида ҳақли равишда хавотир уйғотмоқда. Бугунги кунда дунёда кибержиноятчилик, коммуникация технологияларидан фойдаланган ҳолда салбий информацион таъсир ўтказиш каби халқаро хавфсизликка нисбатан илгари кўрилмаган хавф-хатарларнинг авж олаётганига етарли баҳо бер-

масдан, уларнинг олдини олмасдан, бепарво бўлиб яшаш мутлақо мумкин эмас.

Минтақамизда ташқи кучлар ўртасидаги ман-фаатлар курашининг кучайиб бораётгани вазиятни янада чигаллаштирмоқда. Чегарага яқин ҳудудларда бузғунчи тўдалар ва қўпоровчи-террорчи гуруҳларнинг фаоллашуви, ижтимоий-иқтисодий муаммолар, сиёсий ва миллатлараро зиддиятларнинг кескинлашиб бораётгани оқибатида ҳарбий-сиёсий вазиятни издан чиқариши мумкин бўлган жиддий таҳдид ва хатарлар пайдо бўлмоқда.

Сарҳадларимизга бевосита яқин ҳудудларда мураккаб вазият юзага келаётгани, биринчи навбатда, юқорида зикр этилган хавф-хатарларнинг олдини олиш ва бартараф этиш, юртимизда тинчлик ва осойишталикни таъминлаш бўйича кечиктириб бўлмайдиган чора-тадбирлар кўришни тақозо этмоқда. Бугунги кунда халқаро ҳамжамиятда катта акс садо бераётган ҳужжат, яъни Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси томонидан 2012 йил сентябрь ойида қабул қилинган «Ўзбекистон Республикасининг ташқи сиёсий фаолият концепциясини тасдиқлаш тўғрисида»ги Қонун айнан ана шу мақсадларни амалга оширишга қаратилган.

Мазкур ҳужжатда Ўзбекистоннинг турли ҳарбий-сиёсий блок ва альянсларга қўшилмаслиги, ўзининг суверенитети ва ҳудудий яхлит-

лигини ҳимоя қилиш бўйича қатъий позицияга эга экани, ўз худудида хорижий давлатларнинг ҳарбий базалари жойлаштирилишига йўл қўймаслиги, мустақил, изчил ва фаол ташқи сиёсат олиб бориши ҳақидаги принциплар аниқ-равшан баён этилган.

Айни вақтда Қуролли Кучларимизнинг салоҳияти ва жанговар тайёргарлигини ҳар томонлама мустаҳкамлаш, мамлакатимиз суверенитети ва унинг давлат чегараларини ҳимоя қилиш чораларини кучайтириш борасидаги ишларни давом эттириш ана шу ташқи сиёсий стратегияни изчил амалга ошириш, Ўзбекистоннинг хавфсизлиги ва барқарорлигини таъминлашнинг энг муҳим шарти ва кафолатидир.

Қуролли Кучларни қўллаш стратегияси ва тактикасини янада такомиллаштириш, жанговар операцияларни олиб бориш бўйича замонавий тажрибани чуқур ва пухта эгаллаш, шунингдек, шерикларимиз бўлган мамлакатлардаги ўқув ва тадқиқот марказларида қўмондонлик таркибининг малака ошириши бўйича узоқ муддатга мўлжалланган режаларни амалга ошириш алоҳида аҳамият касб этади.

Давлат чегараларимизни кўриқлаш ва ҳимоя қилиш тизимини янада такомиллаштириш, бўлинмаларни реал вақт мезонлари асосида самарали бошқариш имконини берадиган замонавий

ахборот-коммуникация воситалари ва технологияларини кўшинларни бошқариш тизимига кенг жорий этиш бўйича бошлаган ишларимизни изчил давом эттириш ва чуқурлаштириш даркор.

Кўшинларнинг ўқув, жанговар тайёргарлиги маъно-мазмунини тубдан ўзгартириш Қуролли Кучлар кўмондонлигининг устувор вазифаси ҳисобланади. Тезкор-тактик, кўмондонлик-штаб ўқув машқларини пухта режалаштириш, уларни жанговар шароитларга имкон қадар тўла яқинлаштирган ҳолда олиб бориш тизимини такомиллаштириш масалалари ҳам ғоят жиддий эътиборни талаб қилмоқда. Ўқув машқлари давомида моделлаштириш ва симуляция усулларида фаол ва кенг фойдаланиш, мамлакатимиз ҳудудига суқилиб киришга уринадиган бузғунчи тўдалар, кўпоровчи-террорчи гуруҳларни бартараф этиш бўйича жанговар операцияларни олиб боришнинг турли модель ҳамда вариантларини синаб кўриш муҳим аҳамиятга эга.

Қуролли Кучларни замонавий қурол-аслаҳа ва техника билан қайта таъминлашни давом эттириш доимий эътиборимиз марказида бўлиши шарт. Бу соҳада шерикларимиз бўлган хорижий мамлакатлар билан халқаро ҳарбий-техник ҳамкорликни яхшилаш ва унинг кўламини кенгайтириш зарур.

Ҳарбий кадрлар, биринчи навбатда, чуқур билимга эга бўлган ва замонавий фикрлайдиган, ин-

теллектуал етук офицерларни, шунингдек, бугунги кунда армиямизнинг ўзагини ташкил этаётган юксак профессионал малакали кичик командирлар — сержантларни тарбиялаш тизимини тубдан яхшилаш ҳам Қуролли Кучлар қўмондонлиги фаолиятининг энг муҳим йўналишларидан бири бўлиши даркор.

Бу борада ҳарбий билим юртлари ва сержантлар мактабларида ҳарбий кадрларга ҳарбий соҳа ва ҳарбий санъат ривожига асосий тенденцияларни акс эттирадиган, принципиал жиҳатдан янги мутахассислик ва илм-фан йўналишларини жанговар ҳаракатларни олиб боришнинг хорижий тажрибаси, замонавий шакл ва методларини ҳисобга олган ҳолда ўргатиш олдимизда турган ишларнинг энг масъулиятли жабҳаси, десам, ҳеч қандай муболаға бўлмайди.

Армияда офицерлар, сержантлар ва оддий аскарларда юксак маънавий фазилатлар, мустаҳкам ирода, Ватан тақдири учун масъулият ҳиссини камол топтириш, ҳарбий жамоаларда соғлом ахлоқий-руҳий муҳитни шакллантиришга қаратилган тарбиявий ишлар тизимини тубдан яхшилаш Қуролли Кучларимиз барча бўғинлари командирларининг алоҳида муҳим вазифасидир.

Шуни яхши англаб олиш керакки, бугунги кунда ҳарбий хизматга чақирилаётган ёшлар аввалги йиллардаги муддатли ҳарбий хизматчи-

лардан мутлақо фарқ қилади. Ҳозирги вақтда мустақиллик йилларида туғилиб вояга етган, мамлакатимиздаги лицей ва коллежларда энг замонавий таълим-тарбия олган йигитлар армия сафларига кириб келмоқда. Улар замонавий ахборот, компьютер технологияларини, хорижий тилларни пухта эгаллаган ва энг асосийси – ҳаёт ҳақида ўзининг мустақил фикри ва қарашига, ахлоқий-маънавий қадриятларига эга бўлган ёшлардир.

Муддатли ҳарбий хизматчиларнинг, миллий армиямизнинг ана шундай янги қиёфасини ҳисобга олган ҳолда, эски қолип ва мезонлардан қатъий воз кечиб, мавжуд Умумқўшин уставлари, қўлланмалари, қоида ва йўл-йўриқларини, ўқув-тарбия ишларини, қўшинларнинг жанговар хизмат фаолиятини ташкил этишнинг шакл ва методларини тубдан қайта кўриб чиқиш зарур.

Ушбу йўналишдаги ишларимизнинг бош мақсади Қуролли Кучларимиз сафларида хизмат қилаётган ёшларда қатъий ирода ва характер, ҳаётий позицияни шакллантириш, уларнинг юксак инсоний фазилатлар соҳиби ва жисмоний чиниққан бўлишларига эришиш, ўз билим ва малакасини такомиллаштириш, фан-техника янгиликларини эгаллаш, мамлакатимизда ҳавфсизликни таъминлаш, тинчлик ва барқарорликни ҳимоя қилиш борасидаги ўзининг ҳарбий бурчини сидқидилдан адо этиш учун интилиб яшаш-

га хизмат қиладиган муҳитни мустаҳкамлашдан иборат бўлиши керак.

Бу вазифани амалга оширишга Мудофаа вазирлиги қошида ташкил этилган Жамоатчилик кенгашилини, маданият, санъат, спорт намояндалари, мамлакатимиз кенг жамоатчилиги вакиллари фаол жалб этиш лозим.

Юртимизда 2013 йилнинг Обод турмуш йили деб эълон қилиниши муносабати билан ҳарбий хизматчиларни уй-жой билан таъминлаш, замонавий ҳарбий шаҳарчалар куриш ва мавжудларини реконструкция қилиш, уларда бугунги кун талабларига, ҳарбий хизматчилар ва оила аъзоларининг эҳтиёжларига жавоб берадиган барча қулайликларни яратишга қаратилган давлат дастурларини изчил амалга ошириш Мудофаа вазирлиги, ҳарбий тузилмаларга эга бўлган вазирлик ва идораларнинг раҳбарлари, ҳарбий округлар қўмондонлигининг энг муҳим вазифасидир.

Қуrolли Кучларимиз олдида қўйилган бундай долзарб вазифаларни амалга ошириш Мудофаа вазирлиги, Бирлашган штаб, ҳарбий округлар ва қўшин турлари қўмондонлари, бригада командирлари, барча офицерлар таркиби томонидан Ўзбекистон Республикаси Қуrolли Кучлари Олий Бош Қўмондонининг миллий армиямиз ташкил этилганининг 21 йиллиги байрами муносабати билан қабул қилинган Директивасида баён этилган

кўрсатма ва қоидаларни сўзсиз бажаришни тақозо этади.

Ҳурматли ватандошлар!

Ўзбекистон Республикаси Қуrolли Кучлари ташкил этилганининг 21 йиллиги муносабати билан сизларни яна бир бор табриклар эканман, бугунги кунда миллий армиямиз сафларида мураккаб ва масъулиятли вазифани, Ватан олдидаги ўзининг мукаддас бурчини шараф билан адо этиб, мардлик ва жасорат намунасини кўрсатиб келаётган барча ҳарбий хизматчиларга чин қалбимдан миннатдорлик билдираман.

Янги 2013 йилда сизларга мустаҳкам соғлиқ, юртимиз тинчлиги ва осойишталиги йўлидаги олийжаноб фаолиятингизда ютуқ ва зафарлар, кучгайрат, оилаларингизга бахту саодат, файзу барака ёр бўлишини тилайман.

*Ислом КАРИМОВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти,
Қуrolли Кучлар Олий Бош Қўмондони.
2013 йил 11 январь*

БОШ МАҚСАДИМИЗ – КЕНГ КЎЛАМЛИ ИСЛОҲОТЛАР ВА МОДЕРНИЗАЦИЯ ЙЎЛИНИ ҚАТЪИЯТ БИЛАН ДАВОМ ЭТТИРИШ

Ҳурматли мажлис иштирокчилари!

Вазирлар Маҳкамасининг бугунги кенгайтирилган мажлиси кун тартибига қўйилган асосий масала – бу Ўзбекистоннинг 2012 йилдаги ижтимоий-иқтисодий ривожланиш якунларини муҳокама этиш ва 2013 йилга мўлжалланган иқтисодий дастурнинг энг муҳим устувор йўналишларини тасдиқлаб олишдан иборат.

Ўтган йил якунларини сарҳисоб қилар эканмиз, авваламбор шуни таъкидлашимиз керакки, глобал жаҳон иқтисодиётида ҳали-бери сақланиб қолаётган жиддий муаммоларга қарамасдан, 2012 йилда Ўзбекистон ўз иқтисодиётини барқарор суръатлар билан ривожлантиришни давом эттирди, аҳоли турмуш даражасини изчил юксалтиришни таъминлади, дунё бозоридаги ўз позициясини мустаҳкамлади.

Бу даврда мамлакатимиз ялпи ички маҳсулоти 8,2 фоизга ўсди, саноат ишлаб чиқариш ҳажми 7,7 фоизга, қишлоқ хўжалиги 7 фоизга, чакана савдо айланмаси ҳажми 13,9 фоизга ошди.

Макроиқтисодий барқарорлик ва иқтисодиётнинг мутаносиблиги таъминланди.

Экспорт ҳажми сезиларли равишда, яъни 11,6 фоизга ўсди, экспорт қилинаётган маҳсулотлар таркиби ва сифати яхшиланиб бормоқда. Бунинг натижасида хомашё бўлмаган тайёр товарларнинг улуши 70 фоиздан зиёдни ташкил этмоқда. Ташқи савдо айланмасидаги ижобий сальдо 1 миллиард 120 миллион доллардан ошди.

Инфляция даражасининг ўсиш суръати прогноз кўрсаткичлари доирасида сақлаб қолинди ва 7 фоиздан ошмади.

2012 йилда солиқ юкини камайтириш сиёсати давом эттирилди. Кичик корхона ва микрофирмалар учун ягона солиқ тўлови ставкалари 6 фоиздан 5 фоизга туширилгани, якка тартибдаги тадбиркорлар учун белгиланган солиқ ставкаси эса сезиларли тарзда, яъни ўртача икки баробар камайтирилгани буни яққол тасдиқлайди.

Шуларга қарамасдан, давлат бюджетининг даромадлар қисми бўйича кўрсаткичлари тўлиқ бажарилди, эришилган профицит ялпи ички маҳсулотга нисбатан 0,4 фоизни ташкил этди.

Давлат жами харажатларининг асосий қисми, яъни қарийб 59,2 фоизи ижтимоий соҳа ва аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш чора-тадбирларини амалга оширишга қаратилди, унинг 34 фоиздан ортиғи таълим, 14,5 фоиздан кўпроғи соғлиқни сақлаш соҳаларини молиялаштиришга йўналтирилди.

Бугунги кунда, дунёнинг кўплаб мамлакатларида давлат қарзининг ортиб бориши билан боғлиқ муаммолар сақланиб қолаётган бир шароитда, Ўзбекистонимиз четдан қарз олиш бўйича пухта ўйланган сиёсат олиб бориши натижасида давлатимиз қарз ҳажмининг улушини нисбатан паст даражада ушлаб қолишга ва ўз мажбуриятларига тўлиқ жавоб берадиган мамлакат сифатида барқарор обрў-эътиборини сақлаб қолишга эришди. 2013 йилнинг 1 январь ҳолатига кўра, Ўзбекистоннинг жами ташқи қарзлари миқдори ялпи ички маҳсулотга нисбатан 16,0 фоиздан ошмагани, бу кўрсаткич эса халқаро мезонлар бўйича «ўртачадан ҳам кам» даражада баҳолангани буни исботлаб бермоқда.

Мамлакатимиз молия-банк тизими барқарор ва ишончли фаолият юритиб, юқори кўрсаткичларни намоён этиб келмоқда. 2012 йилда банк тизимининг жами капитали 24,3 фоизга, сўнгги уч йилда эса икки баробар кўпайди.

Бугунги кунда капиталнинг етарлилик даражаси 24,0 фоиздан ошиб, бу эса қабул қилинган умумий халқаро стандартлардан 3 баробар ортиқдир. 2012 йил якунлари бўйича банк тизимининг ликвидлиги 65,0 фоиздан ортмоқда, бу эса талаб этиладиган минимал даражадан 2 баробар юқоридир.

2010 йилда мамлакатимизнинг атиги 13 та тижорат банки ижобий халқаро рейтингга эга бўлган бўлса, айти пайтда уларнинг сони 28 тага етди.

Банклар фаолиятида, ўтган йиллардаги каби, инвестиция фаолиятига катта эътибор қаратилди.

2012 йилда иқтисодиётнинг реал секторига йўналтирилган кредитлар ҳажми 2011 йилга нисбатан 1,3 баробар ошди. Ажратилган кредитларнинг 76 фоиздан зиёди уч йилдан ортиқ муддатга берилган узоқ муддатли кредитлар экани, айниқса, эътиборга молик.

Мамлакатимиз иқтисодиётининг ўтган йил натижаларини баҳолаганда, Халқаро валюта жамғармаси миссияси раҳбари Вероника Бакалу хонимнинг ушбу миссиянинг Ўзбекистонда 2012 йил ноябрь-декабрь ойларидаги иши натижалари бўйича билдирган фикрларини келтириш ўринли, деб биламан. Унинг таъкидлашича, «Ўзбекистон иқтисодиёти жадал суръатлар билан ўсмоқда. Солиқ-бюджет ва ташқи фаолият соҳаларидаги мустаҳкам позиция, банк тизимининг барқарорлиги, давлат қарзининг камлиги ва ташқаридан қарз олишга эҳтиёткорлик билан ёндашиш мамлакатни глобал инқирознинг салбий оқибатларидан ҳимоя қилди».

Ўйлайманки, бундай ҳолисона баҳо кўп нарсадан далолат беради.

Хурматли мажлис иштирокчилари!

2012 йилда мамлакатимизнинг юқори суръатлар билан барқарор ўсишини таъкидлар эканмиз, бунинг боиси ва омилини, авваламбор,

иктисодиётимизга йўналтирилган капитал маблағлар, инвестициялар тобора ўсиб бораётганида, бу кўрсаткич ялпи ички маҳсулотга нисбатан 22,9 фоизни ташкил этганида, деб ҳисоблашимиз зарур.

Ўтган йилда иктисодиётимизга 11 миллиард 700 миллион доллар миқдорида ички ва хорижий инвестициялар жалб этилди ёки бу борадаги кўрсаткич 2011 йилга нисбатан 14 фоизга ўсди. Жами инвестицияларнинг 22 фоиздан ёки 2 миллиард 500 миллион доллардан ортиғини хорижий инвестициялар ташкил этди, уларнинг 79 фоиздан кўпроғи тўғридан-тўғри хорижий инвестициялардир.

Эътиборга сазовор томони шуки, жами инвестицияларнинг қарийб 74 фоизи ишлаб чиқаришни модернизация қилиш ва янгилашга қаратилган дастур ва лойиҳаларни амалга оширишга йўналтирилди.

Шу борада фақат ўтган йилнинг ўзида умумий қиймати 1 миллиард 600 миллион доллардан ортиқ бўлган капитал қўйилмалар ўзлаштирилиб, 205 та йирик инвестиция объекти куриб битказилди.

2012 йилда курилиши ниҳоясига етказилган энг йирик объектлар ҳақида гапирганда, Навоий иссиқлик электр станциясида Япониянинг «Мицубиси» компанияси томонидан ишлаб чиқарилган 478 мегавольт қувватга эга бўлган буғ-газ қурилмасининг ишга туширилганини алоҳида қайд этиш лозим.

Ушбу лойиҳанинг амалга оширилиши йилига қўшимча равишда 2 миллиард 800 миллион киловатт соат электр энергияси ишлаб чиқариш имконини беради. Шунингдек, бу лойиҳа ҳисобидан шартли ёқилғи истеъмолини 1,8 марта камайтиришга, ҳар йили 400 миллион куб метр газни тежаш ёки 110 миллион доллардан ортиқ маблағни иқтисод қилишга эришамиз.

Автомобиль саноатида Германиянинг дунёга машҳур «МАН» компанияси билан ҳамкорликда Самарқанд вилоятида йилига 3 мингта юк автомобили ишлаб чиқариш қувватига эга бўлган янги комплексни бунёд этишнинг иккинчи босқичи якунланди.

Ушбу корхонада жаҳондаги энг юксак стандартлар асосида жиҳозланган юқори технологик ишлаб чиқариш ташкил этилди. Айтиш керакки, катта ҳажмдаги юкларни ташийдиган энг замонавий автомобиллар ишлаб чиқарадиган мазкур корхона нафақат мамлакатимиз эҳтиёжини қоплайди, балки бу машиналарни экспорт қилишни ҳам таъминлайди.

Муборак газни қайта ишлаш заводида 258 минг тонна суюлтирилган газ ва 125 минг тонна конденсат ишлаб чиқариш қувватига эга бўлган заводнинг биринчи навбати фойдаланишга топширилди, «Шўртаннефтьгаз» корхонасида эса пропан-бутан қоришмаси асосида 50 минг тон-

на суюлтирилган газ ишлаб чиқарадиган қурилма ўрнатилди.

Яна бир йирик лойиҳа – умумий қиймати 250 миллион доллардан ортиқ бўлган Дехқонобод калийли ўғитлар заводининг иккинчи навбатини қуриш ишлари давом эттирилмоқда. Бу борадаги ишлар якунига етгач, корхонада йилига 600 минг тоннагача калийли ўғит ишлаб чиқариш имкони пайдо бўлади ва бу маҳсулотнинг 350 минг тоннадан кўпроғи экспорт қилинади.

Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, 2012 йилда Сурғил кони базасида, ҳатто, дунё мезонлари бўйича ҳам ноёб бўлган, қиймати 2,5 миллиард доллардан зиёдни ташкил этадиган Устюрт газ-кимё комплекси қурилиши бошланди. Мазкур объектнинг қурилиши 2016 йилда ниҳоясига етказилади ва бу корхона 4 миллиард 500 миллион куб метр табиий газни қайта ишлаш, 400 минг тонна полиэтилен ва 100 минг тонна полипропилен ишлаб чиқариш имконини беради.

Ушбу лойиҳа технологик жиҳатдан дунёдаги энг илғор лойиҳалардан бири бўлиб, энг юксак даражадаги газ-кимё технологияларини жорий этишни кўзда тутди. Бу, ўз навбатида, табиий газдан 97 фоизгача этан, пропан ва бошқа қимматбаҳо компонентларни ажратиб олишни таъминлайди.

Мазкур лойиҳада етакчи хорижий банклар консорциуми, давлат кафолатларини жалб этмаган

ҳолда, лойиҳаларни молиялаштириш принциплари асосида иштирок этмоқда.

Дунёдаги йирик «Томсон Рейтер» бизнес-ахборот агентлигининг молия соҳасидаги жаҳонга машҳур «Прожект файненс интернешнл» журнали ушбу лойиҳанинг ноёблиги ва ишга новаторлик билан ёндашиш натижаси эканини қайд этиб, Устюрт газ-кимё комплекси қурилишини нефть-газкимё саноатидаги йилнинг энг яхши лойиҳаси, деб тан олди. Бу, ҳеч шубҳасиз, барчамизга катта мамнуният бағишлайди.

2012 йилда Жанубий Африка Республикасининг «Сасол» компанияси ва Малайзиянинг «Петронас» корпорацияси билан ҳамкорликда қиймати 4 миллиард доллардан зиёдни ташкил этадиган, тозаланган метан асосида синтетик суюқ ёқилғи ишлаб чиқариш бўйича катта истиқболга эга бўлган йирик лойиҳани амалга ошириш бошланди.

Ушбу лойиҳа асосида барпо этиладиган завод дунёдаги санокли корхоналардан бири бўлиб, у синтетик суюқ ёқилғи – суюлтирилган газ, авиакеросин ва «премиум класс» тоифасидаги, яъни «Евро–4» стандартидан кам бўлмаган дизель ёқилғиси ишлаб чиқаради.

Шу ўринда автомобиль, темир йўл ва коммуникация соҳаларидаги қурилиш ишларига қисқача тўхталиб ўтмоқчиман.

Ўтган даврда қарийб 500 километрлик тўрт полосали замонавий автомобиль йўлларини қуриш ва реконструкция қилиш ишлари якунланди. Шундан 163 километри цемент-бетон ва 335 километри эса асфальт-бетон билан қопланган йўллардир.

Узунлиги 116 километр бўлган Гулистон – Оҳангарон автомобиль йўли, Қўқон шаҳрини айланиб ўтадиган автойўл фойдаланишга топширилди, Самарқандни Тошкент, Қарши ва Олот шаҳарлари билан боғлайдиган йўллар реконструкция қилинди.

Темир йўл транспорт коммуникацияларини янада ривожлантириш ишлари, темир йўл тармоқларини электрлаштириш лойиҳалари изчиллик билан амалга оширилмоқда. Бу ишлар поездлардан фойдаланиш харажатларини 20 фоизга камайтириш, йўловчи ва юк ташиш тезлигини 1,3 баробар ошириш, 830 километрлик Тошкент – Термиз темир йўлини тўлиқ электрлаштириш имконини беради.

2012 йилда узунлиги 240 километр бўлган темир йўлни қайта тиклаш ишлари давом эттирилди. Узунлиги 70 километрдан ортиқ бўлган Дашт-обод – Жиззах темир йўл тармоғи бўйлаб юк ва йўловчи поездлар ҳаракати йўлга қўйилди.

Ўтган йили телекоммуникация тармоқларини ривожлантириш ва модернизация қилиш бўйича ҳам катта ишлар бажарилди. Бу борада кўзда ту-

тилган инвестиция лойиҳаларини амалга ошириш доирасида узунлиги 180 километрдан зиёд бўлган «Бойсун – Денов», «Ургут – Шахрисабз» оптик то-лалари алоқа линияси ишга туширилди.

Фарғона, Навоий, Сирдарё ва Сурхондарё ви-лоятларида телеузатиш мосламаларини ўрнатиш орқали босқичма-босқич рақамли телевидениега ўтиш амалга оширилди. Бу аҳолини мамлакатимиз бўйича рақамли телевидение билан қамраб олиш даражасини 42 фоизга етказиш имконини берди.

Янгитдан ташкил этилган «Навоий» ва «Ан-грен» эркин индустриал-иқтисодий зоналари бу-гунги кунда мамлакатимизнинг ишлаб чиқариш салоҳиятини модернизация қилишга қаратилган лойиҳаларни амалга оширишда алоҳида ўрин эгалламоқда.

«Навоий» эркин индустриал-иқтисодий зонаси ташкил этилганидан буён бу ерда 12 та корхона қурилиб, фойдаланишга топширилди. 2012 йил-да улар томонидан қарийб 80 миллиард сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди. Аккумулятор симлари, автомобиль газ баллонлари, мобиль ва стационар телефонлар, модемлар ва интернет учун қўшимча мосламалар ишлаб чиқариш бўйича корхоналар ташкил этиш каби юқори технологиялар асосида-ги яна етти лойиҳа амалга ошириш босқичида турибди.

Шу борада тўпланган тажрибани ва Тошкент вилоятидаги ишлаб чиқариш ҳамда ресурс салоҳиятидан фойдаланиш, Фарғона водийсидаги корхоналар билан барқарор иқтисодий алоқаларни йўлга қўйишнинг келажакда муҳим аҳамиятга эга эканини ҳисобга олган ҳолда, «Ангрен» махсус индустриал зонасини ташкил этиш тўғрисида қарор қабул қилинган эди.

Мазкур индустриал зонада фаолият кўрсатаётган корхоналарга, киритилган инвестициялар ҳажмига қараб, 3 йилдан 7 йилгача бўлган муддатга кенг қўламли солиқ ва божхона имтиёзлари ҳамда преференциялар берилди, уларнинг инфра-тузилма объектлари ва коммуникацияларга кафолатли равишда уланиши таъминланмоқда.

Ҳозирги кунда «Ангрен» махсус индустриал зонаси ҳудудида қиймати 186,0 миллион долларлик 8 та инвестиция лойиҳаси амалга оширилмоқда. Шулар қаторида зарурат ва эҳтиёж баланд бўлган турли тайёр маҳсулотларни ва бутловчи буюмларни ишлаб чиқариш, шунингдек, янги шакар заводини қуриш, тайёр чарм буюмлар ишлаб чиқарадиган комплексни барпо этиш алоҳида ўрин тутди.

Умумий қиймати 245 миллион долларлик яна 22 та рентабелли лойиҳани амалга ошириш масалалари кўриб чиқилмоқда ва бунинг учун зарур ҳужжатлар тайёрланмоқда.

Кўлга киритган тажрибамиз шуни тасдиқлаб бермоқдаки, мамлакатимизнинг бошқа минтақаларида ҳам Навоий ва Ангрен каби махсус индустриал зоналарни, замонавий логистика тизимлари ва транспорт инфратузилмаларини яратиш бўйича бошлаган ишларимизни давом эттириш мақсадларимизга жавоб беради.

Хурматли мажлис иштирокчилари!

Ўтган 2012 йилда **мамлакатимиз аграр секторининг деярли барча тармоқларида** улкан ютуқ ва натижалар кўлга киритилди.

Албатта, 2012 йилда ҳам, сўнгги йиллардаги каби, янги мавсумга тайёргарлик кўриш даврида ёғингарчилик кўп бўлгани, баҳорнинг кеч келгани ва намгарчиликнинг юқори бўлгани, ёз фаслида ҳаво ҳароратининг ҳаддан зиёд ошиб кетгани қишлоқ хўжалик ишларини амалга оширишда жиддий муаммо ва қийинчиликларни юзага келтирди.

Шунга қарамасдан, 2012 йилда Ўзбекистонда деярли барча қишлоқ хўжалик экинлари – ғалла, пахта, сабзавот, полиз экинлари ва узумдан юқори ҳосил олинди. Мамлакатимиз деҳқонлари мўл ҳосил етиштиришди – 3 миллион 460 минг тоннадан ортиқ пахта, 7 миллион 500 минг тонна ғалла, 2 миллион тоннадан зиёд картошка ва 9 миллион тоннадан ортиқ сабзавот ҳамда полиз маҳсулотлари йиғиб-териб олинди.

Буларнинг барчаси, авваламбор, деҳқонларимиз, фермер ва механизаторларимиз, қишлоқ хўжалиги мутахассисларининг ўзини аямасдан қилган фидокорона меҳнати, бой тажрибаси ва ўз ишига бўлган садоқатининг амалий натижасидир. Бир сўз билан айтадиган бўлсак, бу ютуқлар барча ресурс ва имкониятларимизни тўла сафарбар эта олганимизнинг натижасидир.

Бугун мана шу юксак минбардан туриб, барча қишлоқ меҳнаткашларига уларнинг мардлиги ва матонати, мамлакатимизнинг тараққиёти ва равнақиға қўшаётган улкан ҳиссаси учун ўзимнинг чуқур ҳурматим ва самимий миннатдорлигимни билдириш менга катта мамнуният бағишлайди.

Мамлакатимизда, хорижий давлатлар тажрибасини чуқур ўрганган ҳолда, қишлоқ хўжалигини иқтисодий ислоҳ этиш бўйича ўта муҳим чоратадбирларнинг амалга оширилаётгани, қишлоқда бозор муносабатларини жорий этиш ва хусусий мулкчилик шаклини ривожлантириш, фермерлик ҳаракатини қўллаб-қувватлаш учун ҳукуқий, ташкилий ҳамда молиявий шарт-шароитларни туғдириб бериш бундай юксак натижаларни қўлга киритишда ҳал қилувчи омил бўлмоқда, десам, ҳеч қандай муболаға бўлмайди.

Бугунги кунда фермер хўжалиги ҳақли равишда қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришининг етакчи

бўғинига, уни ташкил этишнинг асосий шаклига айланди. Ҳозирги вақтда фермерлик ҳаракати ўз таркибида 66 мингдан зиёд фермер хўжалигини бирлаштирмоқда. Мамлакатимиздаги жами ҳайдаладиган ерларнинг 85 фоиздан ортиғи, етиштириладиган қишлоқ хўжалиги маҳсулотларининг асосий қисми айнан фермерлар ҳиссасига тўғри келмоқда.

Кун сайин мустаҳкамланиб, ҳал қилувчи кучга айланиб бораётган фермерлик ҳаракати Ўзбекистонда ўзини тўла оқлади ва бунга ҳеч қандай шубҳа бўлиши мумкин эмас, десам, ўйлайманки, барчамизнинг умумий фикримизни ифода этган бўламан.

Фермерларимизнинг онгу тафаккурида ўз ери ва ишлаб чиқараётган маҳсулотига нисбатан эгалик ҳиссиёти йилдан-йилга тобора мустаҳкамланиб, уларнинг ўз меҳнати натижасидан манфаатдорлиги ошиб бормоқда. Энг асосийси — одамларимизнинг онги ва дунёқараши тубдан ўзгармоқда, бебаҳо бойлигимиз бўлган ер ва сув ресурсларидан самарали ҳамда оқилона фойдаланиш учун масъулият туйғуси кучаймоқда.

Сўнгги йилларда қабул қилинган қонунлар ва меъёрий ҳужжатлар фермер хўжаликлари ваколатларини сезиларли равишда кенгайтди.

Шу билан бирга, тан олиш керакки, фермерлик ҳаракатининг Фермер хўжаликлари уюшмаси шак-

лидаги ташкилий тузилмаси қишлоқ хўжалигини ислоҳ этиш ва соҳада ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш, фермерлар олдида турган вазифаларни ҳал этиш жараёнларига кучли таъсир кўрсата олмади.

Фермерлик ўзининг тарихий илдизларига эга бўлган хорижий мамлакатлар тажрибасини ўрганиш асосида Фермер хўжаликлари уюшмаси Ўзбекистон Фермерлари кенгашига, вилоят ва туманларда эса фермерлар кенгашларига айлантирилди, энг муҳими, ушбу тузилмаларнинг ҳуқуқ ва ваколатлари жиддий равишда кенгайтирилди.

Бугунги кунда фермер хўжаликларини ташкил этиш ва қайта ташкил этиш, уларга ер участкаларини узоқ муддатга ижарага бериш, давлат ва хўжалик бошқаруви органлари томонидан фермер хўжаликларини ривожлантириш ва уларнинг фаолият кўрсатишига доир меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳаларини қабул қилиш билан боғлиқ деярли бирорта масала фермерлар кенгашларининг бевосита иштирокисиз ҳал этилиши мумкин эмас.

Мазкур кенгашларнинг асосий вазифаси давлат ва хўжалик бошқаруви, жойлардаги давлат ҳокимият органлари билан муносабатлар бўладими, тайёрлов, таъминот ва хизмат кўрсатадиган ташкилотлар билан ҳамкорлик қилиш бўладими, шунингдек, судларда

ишларни кўриб чиқиш бўладими – ҳамма ерда фермерларнинг ҳуқуқи ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилишдан иборатдир.

Бир сўз билан айтганда, фермерлар кенгашлари фермерлик ҳаракатининг ўзаги, йўналтирувчи кучи бўлиши, уни қишлоқни ривожлантириш ва шу аснода қишлоқ аҳолиси фаровонлигини оширишда масъулиятни ўз зиммасига олишга қодир қудратли ижтимоий-сиёсий кучга айлантириши лозим.

2012 йилда **хизмат кўрсатиш соҳаси** ҳам юқори суръатлар билан ривожланди. Аҳолига кўрсатилган хизматлар ҳажми қарийб 15 фоизга ўсди, ушбу соҳанинг мамлакатимиз ялпи ички маҳсулотигаги улуши эса бугунги кунда 52 фоиздан зиёдни ташкил этмоқда.

Бу жараёнда хизматларнинг юқори технологияларга асосланган ва бозор иқтисодиётига хос бўлган турлари жадал суръатлар билан ривожланмоқда. Жумладан, алоқа ва ахборотлаштириш хизматлари 24,5 фоизга, компьютер дастурлаш хизматлари 18 фоизга, технологик асбоб-ускуналарни таъмирлаш ва уларга хизмат кўрсатиш 17 фоизга, молия-банк хизматлари 17,6 фоизга ўсди.

Шу билан бирга, мамлакатимизда, айниқса, қишлоқ жойларда хизмат кўрсатиш ва сервис соҳасида ҳали-бери фойдаланилмаётган катта резерв ва имкониятлар мавжудлигини тан олиши-

миз ҳамда бунга алоҳида эътибор қаратишимиз зарур.

Ҳисобот йилида **таълим соҳасини** ривожлантириш ва ислоҳ этиш масаласи доимий равишда эътиборимиз марказида бўлди.

Таълим-тарбия соҳасининг яхлит, узлуксиз тизимини шакллантириш ва мустаҳкамлаш, жумладан, умумий ўрта таълимдан бошлаб ўрта махсус, касб-ҳунар ҳамда олий таълимгача бўлган барча босқичларда юксак билимли ва малакали касб тайёргарлигига эга бўлган авлодни тарбиялаш жараёнини такомиллаштириш ишлари изчил давом эттирилди.

Бу борада умумтаълим мактабларининг 9-синф битирувчиларини, айниқса, қишлоқ жойларда, олис аҳоли пунктларида яшайдиган қизларни касб-ҳунар коллежларида ўқишга тўлиқ жалб этиш масаласини текшириш бўйича олиб борилган кенг қўламли ишлар муҳим аҳамиятга эга бўлди.

Янги касб-ҳунар коллежлари ва уларнинг филиалларини куриш ниҳоясига етказилди. 2012–2013 ўқув йилида мамлакатимизда 12 йиллик мажбурий таълимга ўтиш тўлиқ таъминланди.

Касб-ҳунар коллежлари битирувчиларини иш билан таъминлашга алоҳида эътибор қаратилди. Ушбу коллежларнинг иш берувчи корхоналар билан кооперация алоқаларининг турли шаклларида фойдаланиши, бу масалага туман ва шаҳар жамо-

атчилигини жалб этиш мазкур вазифани адо этишнинг энг муҳим, ҳал қилувчи йўналиши бўлди.

Амалга оширилган чора-тадбирлар натижасида коллежларни тугатган 450 минг нафардан ортиқ битирувчи иш билан таъминланди, уларнинг 43 фоизи ўзлари ишлаб чиқариш амалиётини ўтаган корхоналарга ишга жойлашди.

Мана шу имкониятдан фойдаланиб, ушбу юксак минбардан туриб, барча туман ва шаҳарлар, касб-ҳунар коллежлари, корхона ва ташкилотлар раҳбарларига бугунги кунда мутлақ кўпчилик оилаларимиз учун ғоят муҳим аҳамиятга эга бўлиб бораётган ушбу масъулиятли ишга қўшган ҳиссаси учун самимий миннатдорлик билдирмоқчиман.

Ўтган даврда ўрта махсус, касб-ҳунар таълими муассасаларини малакали, педагогик ва амалий иш тажрибасига эга бўлган раҳбар ва ўқитувчи кадрлар билан янада мустаҳкамлаш ишлари давом эттирилди. 2012 йилда 687 та касб-ҳунар коллежининг директори аттестациядан ўтказилди. Бунинг натижасида уларнинг 119 нафари эгаллаб турган лавозимидан озод этилди. Ўрта махсус, касб-ҳунар таълимининг барча ўқув муассасалари танловлар орқали саралаб олинган раҳбар кадрлар билан тўлиқ таъминланди.

Етарли касбий кўникма ва малакага эга бўлмаган 2 минг 100 нафардан зиёд ишлаб чиқариш таълими устаси ишлаб чиқариш тажрибасига эга бўлган

малакали кадрлар билан алмаштирилди. Барча раҳбар ва педагог кадрларнинг 21 минг 700 нафардан ортиғи ёки 18 фоизи ўтган йили махсус курсларда ўз малакасини оширди.

Ўтган йили мамлакатимизда юқори малакали илмий ва илмий-педагог кадрларни аттестациядан ўтказиш бўйича бир поғонали тизимни ислоҳ қилиш ҳамда жорий этиш ишлари ниҳоясига етказилди.

2013 йилнинг 1 январидан бошлаб биз учун янги бўлган олий ўқув юртидан кейинги таълим, докторлик илмий ишларини тайёрлаш ва ҳимоя қилиш, илмий даража ҳамда илмий унвонлар бериш тизими жорий этилмоқда.

Илмий кенгашлар, асосан, нафақат юқори малакали кадрлар тайёрлаш маскани, аynи вақтда илмий тадқиқотлар олиб бориладиган марказга айланиши лозим бўлган етакчи олий ўқув юртлари қошида ташкил этилади.

Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссиясининг ташкилий тузилиши ва унинг низоми тубдан қайта кўриб чиқилди.

2013 йилнинг 1 январидан бошлаб мамлакатимизда олий ўқув юртлари фаолиятини баҳолашнинг рейтинг тизими жорий этилмоқда. Рейтинг тузиш вазифаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Давлат тест маркази зиммасига юкланади. Ушбу марказ рейтинг баҳоларини тузишнинг ҳозирча вақтинчалик тасдиқланган методикаси

асосида Ҳукуматга мамлакатимизда олий таълимнинг қандай ривожланаётгани тўғрисида ҳар йили таҳлилий маълумотлар тақдим этади.

Олий ўқув юртлари фаолияти баҳоланадиган мезонларни шакллантиришда олий ўқув юртларидаги ўқитиш сифати ва илмий салоҳият даражаси индексига асосий эътибор қаратилади ва уларнинг ҳар бири натижасига кўра, 35 фоиздан энг юқори баллар қўйилади. Шунингдек, талаба ва битирувчиларнинг иш берувчилар ўртасида сўров ўтказиш натижасида аниқланадиган малака индексига алоҳида аҳамият берилади ва бу кўрсаткич 20 фоиз билан баҳоланади. Қолган 10 фоиз бошқа кўрсаткичлар бўйича берилади.

Рейтинг тизимини жорий этишнинг маъноси ва аҳамияти фақат ҳар бир олий ўқув юртининг мамлакатимиз олий ўқув юртлари орасида қандай ўринни эгаллаб тургани ҳақида ҳолис маълумотга эга бўлишдан иборат эмас.

Энг асосийси, шу аснода олий ўқув юртлари ўртасида соғлом рақобат ва мусобақа муҳитини шакллантириш, шунингдек, ишимиздаги эътибордан четда қолиб келаётган жиҳатлар ва резервларни баҳолаш, юқори малакали кадрлар тайёрлаш даражаси ҳамда сифатини янада ошириш бўйича аниқ таклифларни ишлаб чиқиш имконияти пайдо бўлади.

Таълим соҳасидаги ишларимизни сарҳисоб қилар эканмиз, Франциядаги дунёнинг энг яхши

бешта бизнес мактаби қаторига кирадиган «Инс-сад» халқаро бизнес мактабининг 2012 йилги «Инновацияларнинг глобал индекси» маърузасида баён этилган маълумотларни келтириш ўринли, деб ўйлайман. Маъруза Жаҳон интеллектуал мулк ташкилоти билан ҳамкорликда тайёрланган.

Ушбу маърузада дунёнинг 141 мамлакатадаги инновацион ривожланиш комплекс тарзда таҳлил қилинган. Таҳлилнинг асосий таркибий қисмларидан бири инсон капиталини ривожлантириш даражаси бўлиб, мазкур кўрсаткич бўйича бизнинг мамлакатимиз 35-ўринни эгаллаган. Таълим тизимини ривожлантириш даражаси бўйича эса Ўзбекистон – шунга эътибор беринглари – дунёнинг 141 мамлакати орасида иккинчи ўринни банд этган.

Ўйлайманки, бу ўринда ортиқча изоҳга ҳожат йўқ.

Мамлакатимизда **соғлиқни сақлаш тизимини янада ислоҳ қилиш ва ривожлантириш** бўйича ҳам 2012 йилда изчил ва аниқ мақсадга қаратилган ишлар амалга оширилди.

Соғлиқни сақлаш муассасаларининг моддий-техник базасини янада мустаҳкамлаш учун ўтган йили Таълим муассасаларини реконструкция қилиш, мукаммал таъмирлаш ва жиҳозлаш жамғармаси Таълим ва тиббиёт муассасаларини реконструкция қилиш, мукаммал таъмирлаш ва жиҳозлаш жамғармасига айлантирилди.

Бу фақат ўтган йил давомида Жамғарма маблағлари ҳисобидан 154 та тиббиёт муассасасини қуриш ва реконструкция қилишга 255 миллиард сўмдан ортиқ маблағ йўналтириш, 7,5 минг ўринга мўлжалланган шифохоналарни ва бир сменада 11 минг кишини қабул қила оладиган амбулатория-поликлиника объектларини фойдаланишга топшириш имконини берди. Тиббиёт муассасаларини замонавий диагностика ва даволаш ускуналари билан жиҳозлаш учун Жамғарма томонидан 8 миллиард сўмдан ортиқ маблағ ажратилди.

Республика ихтисослаштирилган жарроҳлик марказида замонавий, юсак технологияларга асосланган тиббиёт ускуналари билан жиҳозланган, юрак-қон томир касалликларига чалинган беморларга жаҳон стандартлари даражасида диагноз қўйиш ва уларни даволаш имконини берадиган кардиожарроҳлик бўлимининг очилиши ўтган йили шу соҳада қилган энг муҳим ишларимиздан бири бўлди.

Шуни мамнуният билан қайд этмоқчиманки, репродуктив саломатликни таъминлаш бўйича ўзбек модели БМТ томонидан Шарқий Европа, Болтиқбўйи ва Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги мамлакатлари учун энг яхши минтақавий дастур сифатида тавсия этилди.

Юртимизда спортни, авваламбор, болалар спортини ривожлантиришга доимий равишда катта эъ-

тибор қаратаётганимиз ҳам, ҳеч шубҳасиз, аҳоли саломатлигини мустаҳкамлашга хизмат қилмоқда.

2012 йилда 108 та болалар спорти объекти, жумладан, 16 та сузиш ҳавзаси, Навоий шаҳрида 10 минг ўринли янги стадион, Нукус шаҳрида теннис мактаби, мамлакатимиз ҳудудларида 12 та болалар ва ўсмирлар спорт мактаби фойдаланишга топширилди.

Самарқанд шаҳрида эшкак эшиш каналини реконструкция қилиш ишлари ниҳоясига етказилди.

Айни пайтда 6 ёшдан 15 ёшгача бўлган қарийб 1 миллион 600 минг бола ёки юртимиздаги болаларнинг 35,6 фоизи турли спорт турлари билан мунтазам шуғулланмоқда.

Тошкент шаҳрида халқаро стандартларга жавоб берадиган замонавий «Бунёдкор» ва «Локомотив», Бекобод шаҳрида «Металлург» футбол стадионлари бунёд этилди. Спорт кураши бўйича ихтисослаштирилган олимпия захиралари мактаби ташкил қилинди.

Мамлакатимизда **янги иш ўринларини яратиш**, аҳолини, биринчи навбатда, ёшларни ишга жойлаштириш муаммосига ғоят катта эътибор берилаётгани ҳақида бугун ортиқча гапиришга зарурат йўқ, деб ўйлайман.

2012 йилда мамлакатимизда комплекс чоратадбирлар дастурини амалга ошириш ҳисобидан қарийб 1 миллионта янги иш ўрни ташкил этил-

ди. Бу иш ўринларининг 62 фоизга яқини қишлоқ жойларда яратилди. Бу борада кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ривожлантириш эвазига 485 минг киши, касаначиликнинг барча шакллари-ни кенгайтириш ҳисобидан эса 218 минг киши иш билан таъминланди.

Ушбу кўрсаткичларни мамнуният билан қайд этар эканмиз, бу вазифа жорий ва келгуси йиллар-да ҳам ижтимоий-иқтисодий дастурларимизнинг марказида бўлиши лозимлигини барчамиз яхши англаймиз, албатта.

Ҳурматли мажлис қатнашчилари!

**Ўзбекистонни 2013 йилда иқтисодий ри-
вожлантириш дастурининг энг муҳим устувор
йўналишларини белгилар эканмиз, биз, аввало,
ўтган йилларда иқтисодиётимизда эришилган
марралар, истикболга мўлжалланган узоқ муд-
датли мақсадлар, шунингдек, жаҳон бозорида-
ги реал ва кутилаётган, прогноз қилинаётган
ҳолатдан келиб чиқамиз.**

Бугун шуни тан олиш керакки, ҳамон давом этаётган глобал молиявий-иқтисодий инқироз ҳамда унинг оқибатларини юмшатиш ва барта-раф этиш бўйича амалга оширилган инқирозга қарши дастурлар ва кўрилаётган чора-тадбирлар-га қарамасдан, бу борадаги аҳвол, афсуски, яхши-ланмаяпти, айрим кўрсаткичлар бўйича эса унинг ёмонлашиш тенденцияси кузатилмоқда.

Дунёнинг кўплаб етакчи мамлакатларида давлат қарзи ва миллий бюджетлар тақчиллиги муаммоси деярли ҳал этилмасдан қолмоқда, реал иқтисодиётда ишлаб чиқариш пасайиб бормоқда, жаҳон бозорида харид талабининг камайиши давом этмоқда, ишсизлик даражаси юқориликгича қолмоқда, ижтимоий кескинлик кучаймоқда.

Кредит олувчиларнинг тўловга лаёқатсизлиги, ҳисоб-китоб қилишга қурби етмаётгани молия-банк тизимида жиддий муаммолар пайдо бўлишига олиб келмоқда.

Дунёнинг энг йирик давлатлари марказий банклари томонидан реал активлар билан деярли таъминланмаган пулларни чиқариш давом этаётгани, шунингдек, сунъий молиявий воситалар – деривативларнинг назоратсиз чиқарилаётгани кўплаб нуфузли халқаро таҳлил марказлари ва экспертларда жиддий ташвиш уйғотмоқда.

Молия ва банк бозорини ортиқча ликвидлик билан тўлдириш, бундай сиёсатни давом эттириш улкан спекулятив «кўпиклар» ҳосил бўлиши, захира валюталари ва миллий валюталарнинг кадрсизланиши, инфляция даражасининг ўсиш хавфини туғдирмоқда.

Тобора ўсиб бораётган бундай муаммолар бугунги кунда глобал инқироз келтириб чиқараётган чуқур жараёнларни фақат эски восита ва принципларни тузатиш билан ҳал этиб бўлмаслигидан да-

рак бермоқда ва, авваламбор, молия ва банк тизимининг янги тузилмасини, уни назорат қилиш ва тартибга солиш механизмларини кўп томонлама асосда ишлаб чиқишни тақозо этмоқда.

Ана шундай мураккаб шароитда 2013 йил ва яқин келажакда ҳамон давом этаётган глобал инқирознинг барча хавф-хатар ва оқибатларининг Ўзбекистон иқтисодиётига кўрсатадиган таъсирини ҳисобга олиш алоҳида принципиал аҳамият касб этади.

Бугунги вазият ўтган йиллар мобайнида инқирозга қарши курашиш борасида тўплаган тажрибамизга суяниб, мамлакатимизни ривожлантириш, ислоҳ этиш ва янгилаш бўйича эришган суръатларни бой бермаслик учун мавжуд ресурс ва имкониятларни сафарбар этишни талаб қилмоқда.

Ана шу вазифадан келиб чиққан ҳолда, 2013 йилда изчил юқори ўсиш суръатларини, макроиқтисодий барқарорликни сақлаш ва иқтисодиётимиз рақобатдошлигини ошириш энг муҳим устувор йўналишимизга айланиши даркор.

Жорий йилда мамлакатимиз иқтисодиётини 8 фоизга, саноатни 8,4 фоизга, қишлоқ хўжалигини 6 фоизга, асосий капиталга киритилган инвестициялар ҳажмини 11 фоизга, хизмат кўрсатиш соҳасини қарийб 16 фоизга ошириш ва ялпи ички маҳсулотда унинг улуши 53 фоизгача ўсишини таъминлаш вазифаси қўйилмоқда.

Юқори қўшимча қийматга эга бўлган маҳсулотлар ишлаб чиқаришни кўпайтиришни таъминлайдиган кимё, нефть-газ ва нефть-кимё саноатини, машинасозлик, металлни қайта ишлаш, қурилиш материаллари ишлаб чиқариш, енгил, озиқ-овқат саноатининг юқори технологияларга асосланган тармоқларини ва бошқа соҳаларни юксак даражада ривожлантириш олдимизга қўйилган мақсадларга эришишнинг асосий манбаи бўлиши даркор.

Қишлоқ хўжалигида пахта ва ғалланинг барқарор ҳажмини сақлаган ҳолда, картошкачилик, сабзавотчилик, узумчилик ва чорвачиликни жадал ривожлантириш учун барча зарур шарт-шароитлар яратилди.

2013 йилда мутаносиб ва барқарор давлат бюджетини шакллантириш мақсадида солиқ маъмурчилигини янада такомиллаштириш ва эркинлаштириш, маҳаллий бюджетларнинг даромад қисмини мустаҳкамлаш, бутун солиқ тизимини соддалаштириш ва унинг ошкоралигини таъминлаш бўйича тегишли тадбирлар кўзда тутилмоқда. Шуларнинг ҳисобидан солиқ юки даражасининг ошмаслиги таъминланиб, ялпи ички маҳсулотга нисбатан бу кўрсаткич 21,3 фоизни ташкил этади.

2013 йилда ҳам Давлат бюджетининг ижтимоий йўналтирилганлиги сақлаб қолинади. Унинг

харажатлар қисмининг 60 фоиздан ортиғи ижтимоий эҳтиёжларни молиялаштиришга қаратилган.

Жорий йилда мутаносиб қатъий пул-кредит сиёсатини амалга ошириш давом эттирилади, инфляция кўрсаткичлари 7–9 фоизни ташкил қилади, Марказий банкнинг қайта молиялаш ставкаси 12 фоиз даражасида сақланади.

Бу борада банк тизимининг молиявий барқарорлигини янада мустаҳкамлаш, Республика молия-банк тизимини янада ривожлантириш ва унинг барқарорлигини оширишнинг устувор йўналишлари бўйича қабул қилинган дастурда кўзда тутилган тадбирларни сўзсиз амалга ошириш, банк назоратини кучайтириш, банк активлари ва кредит портфелининг сифатини яхшилашга алоҳида эътибор қаратилади. Банк тизими жами капиталини камида 20 фоизга кўпайтириш мўлжалланмоқда.

Хурматли дўстлар!

2013 йил ва яқин келажакка мўлжалланган дастуримизни амалга оширишда иқтисодиётимиз ва унинг етакчи тармоқларини модернизация қилиш, техник ҳамда технологик янгилашни жадаллаштириш ва унинг кўламини кенгайтириш, ишлаб чиқаришни диверсификация қилиш марказий ўрин тутиши даркор.

Бу борада 2013 йил учун ишлаб чиқилган ва 370 дан ортиқ стратегик муҳим лойиҳани амалга

оширишни кўзда тутадиган Инвестиция дастури
ғоят муҳим аҳамият касб этади.

Ушбу мақсадлар учун ажратилаётган 13 мил-
лиард долларнинг 75 фоизини ички манбалар
ҳисобидан молиялаштириладиган маблағлар, қол-
ган қисмини жалб этиладиган хорижий инвести-
циялар ташкил этади.

Ишлаб чиқариш қурилиши учун мўлжал-
ланаётган жами инвестицияларнинг қарийб
тўртдан уч қисмини янги ишлаб чиқариш кор-
хоналарини барпо этиш, реконструкция ва мо-
дернизация қилиш учун йўналтиришга тўғри
келмоқда.

Инвестиция дастурини амалга оширишда
Ўзбекистон Тикланиш ва тараққиёт жамғармаси
тобора муҳим ўрин тутмоқда. 2013 йилда фақат
Жамғарма маблағлари ҳисобидан қиймати 780
миллион долларлик 34 тадан ортиқ муҳим лойиҳа,
биринчи навбатда, хорижий шериклар билан
ҳамкорликда барпо этилаётган объектларни молия-
лаштириш режалаштирилмоқда.

2013 йилда асосий мақсадимиз – қурилиши
бошланган ва мамлакатимизнинг саноат ишлаб
чиқариш таркибини тубдан ўзгартиришга хиз-
мат қиладиган объектларни барпо этиш суръатла-
рининг пасайишига йўл қўймаслик принципиал
аҳамиятга эга. Жорий йилда 115 та муҳим объект-
ни ишга тушириш кўзда тутилмоқда.

Ҳамкорларимиз билан келишилган янги объектлар қурилишини бошлашни тезлаштириш зарур. Шулар қаторида Қўнғирот сода заводининг иккинчи навбатини, «Резинотехника» очиқ акциядорлик жамияти негизида автомобиль шиналари ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш, бир қанча қўшма корхоналарнинг қувватини ошириш лозим.

2013 йилда қишлоқ жойларда намунавий лойиҳалар асосида якка тартибдаги уй-жойларни қуриш кўламини янада кенгайтириш алоҳида ўрин тутиши зарур.

Шу борада барчамиз бир фикрни чуқур англаб олишимизни истардим. **Қишлоқларда такомиллаштирилган замонавий лойиҳалар асосида янги уй-жойлар қуриш ва қишлоқ аҳоли пунктларини комплекс равишда ривожлантириш — бу, аввало, одамларимизнинг турмуш тарзи ва менталитетини тубдан ўзгартириш бўйича эзгу мақсадларни кўзлайдиган қишлоқ аҳолиси ҳаётини сифатли ташкил этиш ва яхшилашга доир узок муддатли давлат дастурининг асосий маъно-мазмунини ташкил этади.**

Замонавий муҳандислик, транспорт ва ижтимоий инфратузилмага эга бўлган янги ва кўркем уй-жой массивларини барпо этиш — мамлакатимиз қиёфасини ҳар томонлама обод қилишга қаратилган, истиқболга мўлжалланган муҳим вазифамиздир.

Ана шу истикбол режаларидан келиб чиққан ҳолда, жорий йилда қишлоқ жойларда якка тартибдаги янги уй-жойлар қуришни 8,5 мингтадан 10 мингтага етказиш кўзда тутилмоқда. 2013 йилда бу мақсадлар учун 1 триллион 400 миллиард сўм, яъни ўтган йилга нисбатан 54 фоиз кўп маблағ йўналтириш мўлжалланган.

Бу борада шуни эътиборга олиш керакки, мазкур мақсадлар учун тузилаётган пудратчи қурилиш-монтаж ташкилотлари, барча ҳудудларда шакллантирилаётган уларнинг кучли моддий-ишлаб чиқариш базаси нафақат уй-жойлар, балки саноат ва хизмат кўрсатиш объектларини қуришга ҳам жалб этилади.

2013 йил ва ундан кейинги йилларда дастурий вазифаларимизни амалга оширишда йўл-транспорт ва коммуникация инфратузилмасини жадал ривожлантириш устувор аҳамият касб этади.

Бугун мамлакатимизни модернизация қилиш ва янгилаш, иқтисодиётимизнинг сифат жиҳатидан янги, замонавий таркибий тузилмасини шакллантириш, ҳудудларимизни комплекс ривожлантириш бўйича барча режаларимизнинг муваффақиятли амалга оширилиши инфратузилма тармоқларини юксак суръатлар билан ривожлантиришга узвий боғлиқ экани ҳақида гапиришнинг ҳожати йўқ, деб ўйлайман.

Инфратузилмани ривожлантириш бўйича қабул қилинган дастурларда яқин истиқболда янги энергетика қувватларини, электр энергиясини узатиш тармоқларини барпо этиш ва мавжудларини реконструкция қилиш бўйича 26 тадан ортиқ инвестиция лойиҳасини амалга ошириш кўзда тутилган.

Булар, авваламбор, Таллимаржон иссиқлик электр станциясида умумий қуввати 900 мегавольт бўлган иккита буғ-газ қурилмасини, Тошкент иссиқлик электр станциясида қуввати 370 мегавольтни ташкил этадиган буғ-газ қурилмасини, Ангрен иссиқлик электр станциясида қуввати 130–150 мегавольтдан иборат энергоблокни, Фарғона водийсида янги энергетика қувватларини барпо этиш, Сирдарё ва Янги Ангрен иссиқлик электр станцияларини бир-бири билан боғлайдиган юқори вольтли электр узатиш тармоғини қуриш, Устюрт газ-кимё мажмуасининг ташқи энергия таъминотини ташкил этиш каби муҳим стратегик лойиҳалардир.

Мазкур объектлар қурилишининг якунланиши ва ишга туширилиши мамлакатимиз бутун энергия тизимини, авваламбор, техник жиҳатдан тубдан қайта жиҳозлаш, ўз энергия ресурсларимиз ҳисобидан мамлакатимизнинг барча ҳудудларини ишончли таъминлаш имконини беради. Шу билан бирга, мазкур тизим фаолияти самарадорлигини ошириш, электр энергияси ишлаб чиқариш

ва узатиш жараёнида сарф-харажатлар ва техник йўқотишларни сезиларли даражада қисқартириш, энергетика ресурслари таркибини оптималлаштиришга хизмат қилади.

«Ўзбекэнерго» давлат-акциядорлик компанияси буғ-газ электр станцияларини куриш, муқобил энергия манбаларидан фойдаланиш, электр энергияси истеъмоли ҳисобини юритиш ва назорат қилишнинг автоматлаштирилган тизимини жорий этиш, электр энергияси ишлаб чиқариш ва уни транспортировка қилишда технологик йўқотишларни қисқартиришга қаратилган лойиҳаларни амалга ошириш бўйича қўшимча чораларни кўриши даркор.

2013 йилда халқаро стандартларга жавоб берадиган 526 километрлик автомобиль йўлларини куриш ва реконструкция қилиш, Қамчиқ дово-нида 71 километрлик автомобиль йўли участка-сида реконструкция ишларини якунлаш, шунинг-дек, қатор кўприк ва йўлўтказгичларни барпо этиш режалаштирилмоқда. Ушбу мақсадлар учун 1 триллион 200 миллиард сўм, шу жумладан, Республика йўл жамғармаси маблағлари ҳисоби-дан 870 миллиард сўмдан ортиқ ҳамда халқаро молия институтлари – Осиё тараққиёт банки, Ислом тараққиёт банки, Араб Мувофиқлаштириш гуруҳининг қарийб 120 миллион долларга тенг маблағларини йўналтириш кўзда тутилмоқда.

«Ўзавтоёўл» давлат-акциядорлик компанияси, Республика йўл жамғармаси, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари автомобиль йўлларини қуриш, реконструкция қилиш ва таъмирлаш ҳамда йўллар бўйида тегишли инфраструктузилмани ривожлантиришга доир белгиланган вазифаларни сўзсиз бажариш юзасидан амалий чоралар кўриши лозим.

Темир йўл коммуникациялари тизимини жадал ривожлантиришга, юк ташиш ҳажмининг асосий қисмини таъминлайдиган коммуникация тармоқлари билан мамлакатимизнинг барча ҳудудларини ишончли тарзда боғлашга биз алоҳида эътибор қаратмоқдамиз. Жорий йилда бу борада 16 та инвестиция лойиҳасини амалга ошириш кўзда тутилмоқда.

Биринчи навбатда, 140 километрлик «Мароқанд – Қарши», 325 километрлик «Қарши – Термиз» темир йўл участкаларини электрлаштиришни тугатиш, шунингдек, ҳаракатланадиган таркибни модернизация қилиш ишларини амалга ошириш режалаштирилмоқда.

«Ўзбекистон темир йўллари» давлат-акциядорлик темир йўл компанияси ушбу лойиҳаларни амалга оширишнинг боришини яна бир бор танқидий баҳолаши ва тармоқ жадвалларига аниқликлар киритиб, уларнинг сўзсиз бажарилишини таъминлаши лозим.

Ахборот-коммуникация ва телекоммуникация технологиялари соҳасидаги чора-тадбирлар ва лойиҳаларни жадал амалга ошириш тобора муҳим аҳамият касб этмоқда. Биз ўзимизга шуни аниқ тасаввур этишимиз керакки, иқтисодиётнинг барча соҳаларига, кундалик ҳаётимизга замонавий ахборот-коммуникация тизимларини кенг жорий этиш бўйича туб ва ижобий маънодаги портлаш эффектини берадиган ўзгаришларни амалга оширмасдан туриб, истиқболдаги мақсадларимизга эришиш қийин бўлади. Биз қисқа вақт мобайнида нафақат ахборот хизматлари кўрсатишнинг кўплаб турлари бўйича мавжуд камчиликларни бартараф этишимиз, балки ахборот-коммуникация технологияларини жорий этиш борасида юксак даражага эришган илғор мамлакатлар сафига қўшилишимиз зарур.

Жорий йилнинг ўзида Жиззах, Тошкент, Фарғона ва Хоразм вилоятларида бешта рақамли телевизион узатгич ўрнатиш йўли билан рақамли телевидениени ривожлантириш лойиҳаларини амалга ошириш ва мамлакатимиз аҳолисини рақамли телевидение билан қамраб олиш даражасини 42 фоиздан 45 фоизга етказишни таъминлаш лозим.

Замонавий технологиялар асосида видеотелефонлар, интернет-телевидение, юқори тезликдаги интернет, HDTV каналларини намоиш қилиш ва

бошқа хизматлар кўрсатиш имконини берадиган 2 минг километр узунликдаги кенг полосали оптик толали алоқа тармоғи қурилишини якунига етказиш даркор.

Янги ташкил этилган Алоқа, ахборотлаштириш ва телекоммуникация технологиялари давлат қўмитаси, бу соҳада асосий мувофиқлаштирувчи орган сифатида, ўтган йилда қабул қилинган Ахборот-коммуникация технологияларини жорий қилиш ва янада ривожлантириш дастури бажарилишини қатъий назоратга олиши, унинг ижроси натижалари тўғрисида Ҳукуматга мунтазам равишда ахборот бериб бориши зарур.

Бу борада «Электрон ҳукумат» тизимини, шу жумладан, бошқарув жараёнлари, шунингдек, бизнес соҳасига ва фуқароларга давлат хизматлари кўрсатиш тизимини шакллантириш концепцияси ва комплекс дастурини ишлаб чиқишни жадаллаштиришга, Ахборот тизимларининг идоралараро ва идоравий комплексларни интеграция қиладиган миллий тизимини яратишга алоҳида эътибор қаратиш лозим.

Ҳурматли юртдошлар!

Фаол инвестиция сиёсати мамлакатимизни модернизация қилиш ва янгилаш бўйича амалга оширилаётган чора-тадбирларнинг энг муҳим шарти ва манбаи бўлмоғи керак. Ўзбекистонда сўнгги беш йил мобайнида

инвестицияларнинг йиллик ўсиш суръати 9 фоиздан зиёдни ташкил этмоқда ва бу дунёдаги юқори, барқарор кўрсаткичлардан бири ҳисобланади. Жаҳон миқёсида глобал молиявий-иқтисодий инқироз давом этаётганини инобатга оладиган бўлсак, бугунги мураккаб шароитда биз эришган бу натижанинг аҳамияти ва моҳияти янада яққол аён бўлади.

Кейинги 10 йилда мамлакатимиз иқтисодиётига киритилган инвестициялар ҳажми 3,2 баробар ошган бўлса, шу даврда тўғридан-тўғри хорижий инвестициялар ҳажми 20 баробардан зиёд ўсгани эътиборга сазовордир.

Стратегик хорижий инвесторларни жалб этиш мақсадида мамлакатимизда инвесторларнинг ўзи учун ҳам, хорижий инвестициялар иштирокидаги корхоналар учун ҳам ноёб кафолатлар тизими яратилди.

Аввало, давлат томонидан хорижий инвесторларнинг барча ҳуқуқлари таъминланмоқда, уларнинг сармоялари, мамлакатимиз ҳудудида улар томонидан яратилган мулкнинг дахлсизлиги кафолатланмоқда, яратилаётган имтиёз ва преференцияларни кенгайтириш ва либераллаштириш бўйича олиб борилаётган ишлар изчил давом эттирилмоқда.

«Чет эллик инвесторлар ҳуқуқларининг кафолатлари ва уларни ҳимоя қилиш чоралари

тўғрисида»ги Қонунга кўра, қонунчилик нормаларининг ўзгартирилиши инвестициялаш шарт-шароитларини ёмонлаштиришга олиб келган тақдирда, чет эллик инвесторларга нисбатан ўн йил мобайнида инвестиция киритилган санада амал қилган қонунчилик қўлланади.

Яна бир қулайлик томони шундаки, давлат бошқарув органлари ёки давлат ҳокимияти маҳаллий органлари томонидан чет эллик инвесторларнинг ҳуқуқларини камситадиган норматив ҳужжатлар қабул қилинган, шунингдек, чет эллик инвесторларнинг ҳўжалик фаолиятига ғайриқонуний аралашишга йўл қўйилган тақдирда, буларнинг оқибатида етказилган зарар суд орқали мазкур органлар томонидан қопланади.

Мамлакатимизда чет эллик инвесторнинг Ўзбекистонда олган даромадларини қайтадан инвестиция сифатида киритиш бўйича ҳеч қандай чекловлар йўқ – чет эллик инвесторнинг даромади, унинг хоҳишига кўра, ҳар қандай шаклда ишлатилиши мумкин.

Мазкур Қонунга мувофиқ, юртимизда чет эл инвестициялари ва хорижий инвесторларнинг бошқа активлари халқаро ҳуқуқда қабул қилинган умумий ҳолатларни (масалан, табиий офатлар, фалокатлар ва бошқаларни) мустасно этганда, национализация қилинмаслигига яна бир бор эътибор қаратиш ўринлидир.

Ўзбекистонда 2012 йилда мамлакатимизнинг инвестициявий жозибадорлигини янада яхшилашга йўналтирилган бир қатор қўшимча муҳим қонун ҳужжатлари ва ҳуқуқий нормалар қабул қилинди.

Биз мамлакатимизда хорижий инвесторлар учун муҳим аҳамият касб этадиган инвестиция лойиҳаларини амалга ошириш йўлида зарур бўлган барча ишлаб чиқариш инфратузилмаларини давлат маблағлари ҳисобидан таъминлаш принципини нафақат қабул қилдик, балки уни амалда жорий этмоқдамиз.

Биз қиймати 50 миллион доллардан ошадиган ва хорижий инвесторнинг улуши камида 50 фоиз бўлган аниқ лойиҳаларнинг ўз муддатида амалга оширилишини таъминлайдиган инфратузилмани лойиҳа ҳужжатлари асосида ўз вақтида қуриш мажбуриятини зиммамизга оламиз. Сурғил қони неғизда Устюрт газ-кимё мажмуасини қуриш бўйича амалга оширилаётган лойиҳа бунинг яққол далилидир. Бу ерда умумий қиймати 212 миллион долларни ташкил этадиган ташқи муҳандислик инфратузилмасини барпо этишни давлат ўз зиммасига олган. «Навоий» эркин индустриал-иқтисодий зонаси ва «Ангрен» махсус индустриал зонасида яратилган шароитлар ҳам бунга мисол бўлиши мумкин.

Мамлакатимизда яратилган ишбилармонлик муҳити қулай инвестициявий жозибадорликнинг муҳим таркибий қисми ва омилидир.

Ўзбекистонда Жаҳон банки томонидан ишлаб чиқилган методологияга мос ва мамлакатимизда бизнесни юритиш билан боғлиқ барча жараёнларни янада либераллаштириш, соддалаштириш, арзонлаштириш ва уларнинг очиқлигини таъминлашга йўналтирилган комплекс дастур қабул қилинди.

2012 йил давомида мазкур дастур доирасида олти та муҳим қонун, жумладан, «Хусусий мулкни ҳимоя қилиш ва мулкдорлар ҳуқуқларининг кафолатлари тўғрисида»ги, янги таҳрирдаги «Тадбиркорлик фаолияти эркинлигининг кафолатлари тўғрисида»ги қонунлар, шунингдек, рухсат бериш тартиб-таомилларини соддалаштириш, солиқ ва статистик ҳисоботларни қисқартиришга қаратилган қонун ҳужжатлари ва норматив актлар мажмуаси қабул қилинди.

Рухсат беришга оид 80 та тартиб-таомил, лицензияланиши талаб этиладиган 15 та фаолият тури бекор қилинди, статистик, солиқ ва молиявий ҳисоботларнинг шакллари ва даврийлиги бир ярим-икки баробар қисқартирилди. Давлат ва назорат қилувчи идораларнинг тадбиркорлик субъектлари билан электрон шаклдаги билвосита алоқаси босқичма-босқич жорий этилмоқда.

Бугунги кунда Ўзбекистонда бизнесни рўйхатга олиш жараёни «бир дарча» тамойили асосида атиги икки кун ичида амалга оширилади

ва бу энг яхши халқаро амалиёт талабларига тўла мосдир.

Мамлакатимизда тадбиркорлик субъектлари ҳуқуқларининг устуворлиги тамойили жорий этилган бўлиб, бунда тадбиркорлик фаолиятини юритиш билан боғлиқ қонунчиликдаги бар-тараф этиб бўлмайдиган қарама-қаршилик ва ноаниқликлар тадбиркорлик субъекти фойдасига талқин қилиниши белгилаб қўйилган.

Юртимизда ишбилармонлик муҳитини такомиллаштириш борасидаги чора-тадбирлар ўзининг илк натижаларини кўрсатаётганини таъкидлаш жоиз. Жаҳон банки ҳисоб-китобларига кўра, 2012 йилда Ўзбекистон бизнесни юритиш бўйича рейтингда 14 ўрин юқорига кўтарилди.

Айни пайтда мазкур йўналишда яна кўп ишларни амалга ошириш лозимлигини таъкидлаш керак. Мамлакатимиздаги ишбилармонлик муҳити жаҳон тажрибасида қабул қилинган бизнесни юритиш мезонларига қай даражада мос келишини доимо кузатиб боришимиз ва тегишли қарорлар қабул қилишимиз зарур. Вазирлар Маҳкамаси бу ишга раҳбарлик қилиши, Хусусийлаштириш, монополиядан чиқариш ва рақобатни ривожлантириш давлат қўмитаси бу масала билан тизимли асосда шуғулланиши мақсадга мувофиқ бўлур эди.

Янги иш ўринлари ташкил этиш ва мамлакатимиз аҳолиси бандлигини таъминлаш 2013

йил ва ундан кейинги йилларга мўлжалланган мақсадли вазифаларни ҳал қилишнинг энг муҳим устувор йўналиши бўлиб қолади.

Олий Мажлис томонидан маъқулланган дастурда 2013 йилда 970 мингдан ортиқ янги иш ўрни ташкил этиш кўзда тутилган. Муҳим ижтимоий аҳамиятга эга бўлган мазкур масалани ҳал этишда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни, хизмат кўрсатиш ва сервис соҳасини жадал ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратилади. Ушбу соҳаларда қарийб 500 минг иш ўрни яратиш режалаштирилмоқда.

Банд бўлмаган аҳолини иш билан таъминлашда касаначиликнинг турли шакллари, биринчи навбатда, касаначилар ва корхоналар ўртасидаги кооперацияни меҳнат шартномалари асосида кенгайтириш, оилавий бизнесни ривожлантириш катта резерв ҳисобланади. Мазкур соҳалар ҳисобидан 280 мингдан ортиқ кишини ишга жалб қилиш кўзда тутилган.

Иш ўринларини ташкил қилишда, биринчи навбатда, тармоқ дастурларини амалга ошириш, корхоналарни модернизация қилиш ва технологик янгилаш, ишлаб чиқаришни маҳаллийлаштириш, қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини қайта ишлашни чуқурлаштириш, транспорт ва коммуникация қурилишини, ижтимоий ва бозор инфратузилмасини жадал ривожлантириш, аҳоли пунктларини

ободонлаштириш ишларини кенгайтириш масалалари муҳим ўрин тутати ва бу соҳаларда 250 минг кишини иш билан таъминлаш белгиланган.

Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар, шаҳар ва туманлар, хўжалик юритувчи субъект ва ташкилотлар раҳбарларига мурожаат этиб, ушбу масалани ҳал қилиш юзасидан тегишли аниқ дастурларни ишлаб чиқиш ва уларнинг сўзсиз бажарилишини таъминлаш зарурлигига эътиборингизни қаратмоқчиман.

Барчамиз, авваламбор, катта-кичик раҳбарлар бир нарсани ҳеч қачон эсимиздан чиқармаслигимиз лозим. Ҳар қайси оиладаги фаровонлик, юртдошларимизнинг ҳаётга бўлган муносабати, пировард натижада бутун жамиятимизнинг барқарорлиги, аввало, одамларимизнинг қандай иш билан таъминлангани, ўз меҳнатига яраша муносиб маош олишига боғлиқдир.

Ҳурматли дўстлар!

Юқорида баён қилинган фикрларни умумлаштириб, ўтган даврда амалга оширган кенг кўламли ишларимиз ҳам, жорий йилдаги ва ундан кейинги йиллардаги барча саъй-ҳаракатларимиз ҳам ягона эзгу мақсадга — халқимизнинг ҳаёт даражаси ва сифатини юксалтиришга қаратилганини яна бир бор таъкидламоқчиман.

Бу соҳада эришилган реал рақам ва кўрсаткичлар мамлакатимизда амалга оширилаётган демократик ислохотлар ва ўзгаришларнинг самарадорлигини яққол намоён этаётганини ҳар биримиз ўзимизга аниқ тасаввур қилишимиз лозим.

Ҳеч кимга сир эмаски, ҳаёт даражаси, биринчи навбатда, аҳолининг даромадлари миқдори билан белгиланади. Ўтган 2012 йилда бу кўрсаткич юртимизда 17,5 фоизга ўсди, энг кам иш ҳақи 26,5 фоизга ошди.

Умуман олганда, 2000 йил билан таққослаганда, реал даромад аҳоли жон бошига 8,6 баробар кўпайди. Ҳисоб-китобларга кўра, ўртача иш ҳақи истеъмол саватчаси баҳосидан 4 баробардан зиёд ошди.

2013 йилда бюджет ташкилотлари ходимларининг иш ҳақи, пенсиялар, нафақа ва стипендиялар миқдорини ўртача 23 фоиздан кам бўлмаган даражада ошириш, 2013 йилда ва кейинги икки йилда аҳоли реал даромадларини камида бир ярим баробар кўпайтириш вазифаси қўйилмоқда.

Мамлакатимизда аҳоли даромадларининг ошиб бориши билан унинг таркиби ўзгариб, тадбиркорлик фаолиятидан олинаётган даромад барқарор ўсиб бораётгани алоҳида эътиборга моликдир.

Ўтган 2012 йилда ушбу кўрсаткич 51 фоизни ташкил қилди, бошқача айтганда, одамларимиз

даромадининг ярмидан кўпи, биринчи навбатда, тадбиркорлик, кичик ва хусусий бизнес ҳисобидан шаклланмоқда.

Ана шу даврда аҳолининг банклардаги омонатлари ўсиши 34,6 фоизни ташкил қилди, сўнгги ўн йилда эса 40 баробардан зиёд ошди. 2012 йилда мамлакатимиздаги барча инвестицияларнинг 20 фоиздан ортиғини аҳоли инвестициялари ташкил этгани, айниқса, эътиборлидир.

Ўзбекистонда аҳолининг энг кўп таъминланган 10 фоизи ва энг кам таъминланган 10 фоиз қатлами даромадлари ўртасидаги тафовут 2012 йилда атиги 8,0 баробарни ташкил этганини алоҳида таъкидлашни истардим. Бу жаҳондаги энг паст кўрсаткичлардан бири бўлиб, мамлакатимизда жамиятнинг кескин табақаланишига йўл қўймаслик борасида олиб борилаётган ижтимоий сиёсатимизнинг самараси, десак, ҳеч қандай хато бўлмайди.

Одамларнинг ўзига-ўзи баҳо бериши, ўзини аҳолининг муайян гуруҳига мансублигини англаши уларнинг турмуш даражаси ва сифатининг умумий ҳамда яқуний индикатори ҳисобланади.

Бу борада, албатта, аҳоли жон бошига тўғри келадиган даромад билан бир қаторда, яшаш шароити ва стандартлари, аҳолининг обод ва замонавий уй-жойлар билан таъминлангани, одамлар истиқомат қиладиган муҳитни ривожлантириш ҳамда ободонлаштириш, зарур инфратузилманинг

мавжудлиги ва унинг самараси, аҳолини сифатли истеъмол товарлари, шу жумладан, мамлакатда ишлаб чиқарилган товарлар билан таъминлаш, замонавий талаблар асосида таълим олиш ҳамда соғлиқни сақлаш тизимидан баҳраманд бўлиш каби ҳаёт даражасини белгилайдиган муҳим кўрсаткичлар инобатга олинади.

Ўзбекистонда юқорида қайд этилган аксарият индекс ва кўрсаткичлар бўйича катта ўзгариш ва ютуқларга эришилди. Бу ҳақда сўз юритганда, шунини айтиш жоизки, айни пайтда оилаларнинг 97 фоизи ўз уйига эга, аҳолининг 90 фоизи узоқ муддат фойдаланиладиган барча асосий товарлар билан таъминланган, ҳар уч оиладан бири шахсий енгил автомобилга эга, аҳоли истеъмол маҳсулотлари билан етарли даражада таъминланмоқда.

Ўтказилган сўровларга кўра, айни пайтда мамлакатимиз аҳолисининг 50 фоизга яқини ўзини ўрта тоифага мансуб деб билади. Ҳолбуки, 2000 йилда атиги 24 фоиз аҳоли ўзини шу тоифага мансуб деб билар эди.

Шунини унутмаслик керакки, ўрта синф улушининг юқорилиги фуқаролик жамиятини шакллантиришнинг замини ва асоси, давлатнинг барқарорлиги ва мустаҳкамлигининг, одамларнинг ўз келажагига бўлган ишончининг муҳим омили сифатида қабул қилинади.

Ўзбекистонда амалга оширилаётган ислохотлар муваффақияти, аҳоли турмуш даражаси ва ҳаёт сифатини ошириш бўйича эришилган ютуқлар етакчи халқаро ташкилотлар ҳамда экспертлар ҳамжамияти томонидан кенг эътироф этилиб, ҳолисона баҳоланмоқда.

2012 йилда Буюк Британиянинг халқаро миқёсда тан олинган Легатум институти ўзининг Фаровонлик ва ривожланиш индексида Ўзбекистонни дунё мамлакатлари орасида ҳақли равишда 64-ўринга киритгани эътиборга лойиқдир.

Ижтимоий фаровонлик, жумладан, умр кўриш давомийлиги, oilаларнинг тинчлиги ва осойишталиги, ишсизлик даражасининг пастлиги, ижтимоий инфратузилмадан фойдаланиш даражаси бўйича ҳам Ўзбекистон жаҳон ҳамжамиятида ўзгалар ҳавас қиладиган ўринни мустаҳкам эгаллаб турибди.

Ҳеч шубҳасиз, халқимизнинг тинимсиз меҳнати, мардлиги ва матонати эвазига қўлга киритган бундай ютуқлардан ва марралардан ҳар қайсимиз ғурурланиб, бошимизни баланд кўтариб яшашга ҳақлимиз.

Қадрли дўстлар!

Биз 2013 йилни юртимизда «Обод турмуш йили» деб эълон қилдик.

Аҳолимизнинг тинч-омон ҳаётини таъминлаш, унинг фаровонлигини ошириш, иқтисодиёти-

мизни изчил ривожлантириш, Ўзбекистони-
мизнинг халқаро майдондаги обрў-эътибори ва
позициясини юксалтириш, минтақамизда тинчлик
ва барқарорликни мустаҳкамлаш бўйича ўз ол-
димизга қўяётган мақсадлар, миқёси ва кўламига
кўра, халқимизнинг эзгу орзу-умидлари билан
ҳамоҳангдир.

Шуни алоҳида таъкидлаб айтмоқчиман,
2013 йилда ва ундан кейинги йилларда дасту-
рий мақсадларимизни амалга ошириш учун
ўз салоҳиятимиз, барча имконият ва куч-ғай-
ратимизни сафарбар этиш бугунги кундаги энг
катта ва масъулиятли вазифамиздир.

Шу йўлда барчангизга сихат-саломатлик, омад
ва янги-янги ютуқлар тилайман.

*2012 йилда мамлакатимизни
иқтисомий-иқтисодий ривожлантириш
яқунлари ҳамда 2013 йилга мўлжалланган
иқтисодий дастурнинг энг муҳим устувор
йўналишларига бағишланган
Вазирлар Маҳкамасининг мажлисидаги маъруза.*

2013 йил 18 январь

ЎЗБЕКИСТОН ХОТИН-ҚИЗЛАРИНИНГ РЕСПУБЛИКА КОНФЕРЕНЦИЯСИ ИШТИРОКЧИЛАРИГА БАЙРАМ ТАБРИГИ

Азиз опа-сингиллар, мухтарама аёллар!

Авваламбор, сизларга – Ўзбекистон хотин-қизлари республика конференциясининг барча иштирокчиларига, сизларнинг тимсолингизда бутун мамлакатимиз аёлларига ўзимнинг чуқур ҳурматимни билдириб, анжуман ишига катта муваффақиятлар тилайман.

Бундан йигирма бир йил олдин ташкил топган Ўзбекистон Хотин-қизлар қўмитаси ўзининг жойлардаги бўлимлари ва тузилмалари билан бирга ўтган қисқа давр мобайнида, айтиш мумкинки, ўта муҳим ва масъулиятли, улкан вазифаларни амалга оширишда кўпгина ютуқ ва марраларга эришди. Бу ташкилотнинг мамлакатимиз аёлларининг манфаатлари, ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилиш, уларнинг жамиятимиз ҳаётидаги ўрни ва нуфузини ошириш борасидаги кўп қиррали фаолияти, жаҳон хотин-қизлар ҳаракатининг эътибор марказида турган долзарб масалаларни ҳал қилишга қўшган ҳиссаси, айниқса охириги йилларда унинг халқаро майдондаги обрў-эътиборини кучайтиришга олиб келди.

Мамлакатимиз олдида турган устувор вазифаларни амалга оширишда – бу жамиятни демокра-

тик янгилаш бўладими, иқтисодиётимизни ислоҳ қилиш, халқимизнинг ҳаёт даражаси ва сифатини ошириш бўладими, таълим-тарбия, соғлиқни сақлаш, илм-фан, маданият соҳаларини ривожлантириш бўладими – буларнинг барчасини мужассам қилиб айтганда, Ўзбекистонимиз эришган ва дунё ҳамжамияти тан олаётган марраларни эгаллаш йўлида бутун халқимиз қатори аёлларимизнинг ҳеч нарса билан қиёслаб бўлмайдиган ҳиссаси борлигини бугун яна бир бор чуқур миннатдорлик билан эътироф этишни зарур деб биламан. Ҳақиқатан ҳам, улар ўзларининг меҳнатсеварлиги, оқилалик ва шукроналик фазилатлари, сабрбардоши, эртанги кунга ишонч туйғуси билан барча қийинчилик ва машаққатларни енгиб, бошқаларга ўрнак бўлиб келаётганини кўплаб ҳаётий мисолларда яққол кўриш мумкин.

Шу борада ўзимизга мос кадрият ва қарашларимизни ифода этадиган муҳим бир масалага эътиборимизни қаратишни ўринли, деб ҳисоблайман.

Ҳар қайси оилада гўзаллик ва нафосат, меҳр-муҳаббат тимсоли, хонадонларимиз осойишталигининг посбони бўлмиш, бир сўз билан айтганда, оилани оилага, жамиятимизни жамиятга айлантирадиган аёл зотига қанча тасаннолар айтсак, қанча таъзим этсак – барибир барчамиз ўзимизни улар олдида доимо қарздор, деб ҳис қиламиз.

Фақатгина аёл зотига мансуб бўлган мана шундай ноёб, бетакрор хусусият ва фазилатларни таърифлаш ва улуғлаш, уларнинг кундалик турмушимиздаги аҳамияти ва таъсирини кучайтириш, оилаларимизни янада мустаҳкам қилиш, шу аснода ҳаётимизни ҳар томонлама обод, гўзал ва мазмунли этиш – бундай долзарб вазифалар бугунги кунда Хотин-қизлар кўмитаси иш фаолиятида эътибордан четда қолмаслигини истардим.

Такрор-такрор айтишга тўғри келади: ҳозирги вақтда оилани, хусусан, ёш оилаларни мустаҳкамлаш, оғирини енгил қилиш, улар дуч келадиган турли муаммоларни ечиш, зарур кўмак ва ёрдам бериш ҳам ана шу масалаларнинг узвий бир қисми эканини яхши англаб олишимиз лозим.

Ҳеч кимга сир эмас, ҳар бир ота-онанинг эзгу орзуси бўлган соғлом ва баркамол авлодни вояга етказиш, оналик ва болаликни ҳимоя қилиш сингари ҳал қилувчи аҳамиятга эга бўлган вазифаларни амалга оширишда хотин-қизлар ташкилотлари ва унинг жойлардаги бўлинмалари фаолиятининг самарасини янада кучайтиришни бугун ҳаётнинг ўзи талаб этмоқда.

Муҳтарама опа-сингилларимизнинг ўз билим ва профессионал малакасини, салоҳияти ва истеъдодини рўёбга чиқаришлари учун, аёлларимиз, ёш қизларимизни, айниқса, қишлоқ жойларда иш билан таъминлаш, касаначилик, оилавий бизнес ва тадбиркорликни ривожлантириш учун янги имко-

ниятлар туғдириб бериш бугунги куннинг энг долзарб вазифалари қаторига киради.

Ҳозирги вақтда дунёда ва минтақамизда вазият тобора кескинлашиб, ўзаро қарама-қаршилик ва зиддиятлар кучайиб бораётган бир шароитда оилаларда, маҳаллаларда фаол иш олиб бориш, ёш авлодимизни турли зарарли оқим ва таъсирлардан сақлаш, азал-азалдан халқимизга мансуб бўлган инсоний фазилатларни асраш қандай муҳим аҳамият касб этаётганини, ўйлайманки, ҳаммамиз яхши тушунамиз. Шу борада болаларимизни, айниқса, қиз болаларни соғлом руҳда тарбиялаш, уларнинг замонавий билим ва касб-ҳунарларни, ҳаётда ўз муносиб ўрнини эгаллашига кўмаклашиш, урф-одат ва маросимларни давр талаблари билан уйғунлаштириш Хотин-қизлар кўмитаси, унинг жойлардаги вакиллари ва фаоллари, диний-маърифий ишлар бўйича маслаҳатчилар олдида турган энг муҳим вазифадир.

Бугунги анжуманда сизлар айтишди шу йўналишда олиб бораётган ишларингизга танқидий баҳо бериб, хотин-қизлар ташкилотлари фаолиятини янги, юқори босқичга кўтаришга қаратилган амалий қарорлар қабул қиласиз, деб ишонаман.

Барчангизга сиҳат-саломатлик, куч-ғайрат, ишларингизда янги муваффақиятлар тилайман.

*Ислом КАРИМОВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти.
2013 йил 25 январь*

ЎЗБЕКИСТОН ХОТИН-ҚИЗЛАРИГА БАЙРАМ ТАБРИГИ

Мухтарама онахонлар, қадрли опа-сингиллар,
дилбар қизларим!

Табиат уйғониб, тобора чирой очаётган мана шу шукухли айёмда Сиз, азизларни, сизлар орқали бутун Ўзбекистон аёлларини 8 март – Халқаро хотин-қизлар куни билан чин қалбимдан муборакбод этиб, эзгу тилакларимни билдиришдан бахтиёрман.

Биз ҳаёт фалсафаси, маъно-мазмуни ва гўзаллигини биринчи навбатда барчамизни дунёга келтирган, оқ ювиб, оқ тараб вояга етказган муқаддас Она сиймосида, аёл тимсолида кўрамиз, аёл зотини Яратганнинг тенгсиз мўъжизаси, деб улуғлаймиз.

Ҳақиқатан ҳам, гўзаллик ва нафосат, меҳру муҳаббат, вафо ва назокат рамзи бўлган, ўзининг меҳрибонлиги, қалб саховати билан ҳар қайси оилани оила қиладиган, унга файзу тароват берадиган, фарзандларимиз юрагига ўз она юртига севги ва садоқат туйғусини сингдирадиган аёлларимизнинг бетакрор фазилатлари ҳақида ҳар қанча гапирсак, уларни ҳар қанча эъзозласак, ар-

зийди, десам, ўйлайманки, бугун барча юртдошларимнинг кўнглидаги фикрларни ифода этган бўламан.

Қадрли опа-сингиллар!

Барчамизга аёнки, дунёда давлат ва жамиятнинг нуфузи, маданий даражасини кўрсатадиган мезонлар кўп. Лекин ҳар қайси миллат ва халқнинг маънавий камолотини яққол акс эттирадиган шундай бир мезон борки, у ҳам бўлса, жамиятнинг хотин-қизларга бўлган муносабати, ҳурмати билан белгиланади.

Шу маънода, аёлларни улуғлаб, ардоқлаб, бошига кўтариб яшайдиган халқ ўзининг юксак маданияти ва олийжаноб қадриятларини амалда намоён қиладиган ва тасдиқлайдиган халқ сифатида обрў-эътибор қозонади, десак, янглишмаган бўламиз.

Мустақил тараққиёт йилларида Ўзбекистонимизни ҳар томонлама раванқ топтириш, олдимизда турган эзгу мақсадларга эришиш йўлида бутун халқимиз қатори хотин-қизларимизнинг беқиёс ҳиссаси борлигини биз ҳамisha миннатдорлик билан таъкидлаймиз.

Азалдан мухтарама аёлларимизга хос бўлган меҳнатсеварлик, меҳрибонлик, шукроналик ва орасталик, рўзгорни, умуман, оила ҳаётини оқилона бошқариш фазилатлари энг юксак таҳсинларга сазовордир.

Айни вақтда давлат идоралари бошқарувида ва ижтимоий-иқтисодий ҳаётимизда – ишлаб чиқариш, қишлоқ хўжалиги, таълим-тарбия, соғлиқни сақлаш, илм-фан, маданият каби турли жабҳаларда, хусусан, Кадрлар тайёрлаш миллий дастури, «Соғлом она – соғлом бола» сингари бутун дунёда тан олинган дастурларимизни амалга оширишда опа-сингилларимизнинг ибрат кўрсатиб, самарали меҳнат қилаётганини мамнуният билан эътироф этамиз.

Шу борада биргина мисол – мамлакатимиз иқтисодиётининг барча соҳа ва тармоқларида меҳнат қилаётган аҳолининг 50 фоизга яқинини айнан хотин-қизлар ташкил этаётганининг ўзи кўп нарсани англатади, деб ўйлайман.

Албатта, биз опа-сингилларимизнинг меҳнат ва турмуш шароитларини янада яхшилаш, оила, оналик ва болаликни ҳимоя қилиш, фарзандларимиз, айниқса, қиз болаларнинг замонавий билим ва касб-ҳунар, илм-фан чўққиларини эгаллаб, ҳаётдан муносиб ўрин олишлари учун бошлаган ишларимизни изчил давом эттиришимиз кераклигини яхши тасаввур этамиз.

Юртимизда 2013 йилга «Обод турмуш йили» деб ном берганимиз ва шу асосда Давлат дастури қабул қилганимиз замирида, аввало, ана шундай амалий ишларимизни янги, юксак босқичга кўтаришдек эзгу мақсад мужассамдир.

Жорий йилда давлат бюджети харажатларининг қарийб 60 фоизини ижтимоий соҳаларга йўналтириш, иш ҳақи, пенсия, нафақа ва стипендиялар миқдорини ўртача 23 фоизга ошириш бўйича белгилаб олган режаларимиз, ҳеч шубҳасиз, бу йўлда яна бир салмоқли қадам бўлади.

«Обод турмуш йили» Давлат дастурида оила институтини мустаҳкамлаш, аёлларнинг жамият ҳаётидаги роли ва нуфузини юксалтириш, уларнинг қобилият ва имкониятларини рўёбга чиқариш, хотин-қизларни, хусусан, қишлоқ жойларда иш билан таъминлаш, оилавий бизнес ва касаначилиқни ривожлантириш, аёлларга кредит ажратиш орқали уларни тадбиркорлик фаолиятига кенг жалб этиш каби биз учун устувор бўлган вазифаларга алоҳида ўрин берилгани, айниқса, эътиборлидир.

Халқимизнинг ҳаёт даражаси ва сифатини янада ошириш мақсадида замонавий ишлаб чиқариш корхоналари, шифохоналар, таълим-тарбия, маданият ва санъат, спорт масканлари, коммуникация тармоқлари, савдо ва хизмат кўрсатиш шохобчаларини қуриш, янги турувчи жойлар, жумладан, қишлоқларимизда намунавий лойиҳалар асосида 10 мингта уй-жой барпо этиш, катта ҳажмда ободончилик ишларини амалга ошириш кўзда тутилмоқда.

Шулар қаторида аёлларимизнинг оғирини енгил қилиш масаласи ҳам, табиийки, эътиборимиз марказида бўлади. Хусусан, хотин-қизларнинг уй-рўзгор юмушларини енгиллатиш мақсадида мамлакатимизда ишлаб чиқарилаётган маиший техника ва зарур товарларни харид қилиш учун бериладиган истеъмол кредитлари ҳажмини 1,3 баробар ошириш мўлжалланаётганини қайд этиш жоиз.

Бундай улкан режаларни ҳаётга татбиқ этиш учун 6 триллион 650 миллиард сўмдан зиёд маблағ йўналтирилаётганининг ўзи бутун ҳаётимизни камраб оладиган кенг кўламли мақсад ва вазифаларни яққол ифода этади, десам, айти ҳақиқатни айтган бўламан.

Азиз опа-сингилларим, қадрли қизларим!

Айни шу дамларда қалбимда, юрагимда сизларга доимо сақланиб келаётган чуқур ҳурматимни изҳор этиб, бир фикрни билдирмоқчиман.

Аёл зотига, айнан сизларга мансуб гўзал фазилатлар, ҳаётимизда ҳукм сураётган тинчлик-осойишталик ва меҳр-оқибат муҳитини мустаҳкамлаш, ҳамжихатлик ва аҳиллик каби инсоний туйғуларни янада юксалтириш, фарзандларимизни соғлом ва баркамол этиб тарбиялаш йўлидаги эзгу интилишларингиз, бекиёс хизматларингиз учун бутун юртдошларимиз, халқимиз номидан

барчангизга таъзим қилишни ўзимнинг шарафли бурчим, деб биламан.

Яна ва яна бир бор сизларни баҳор ва нафосат айёми бўлмиш 8 март байрами билан самимий табриклайман.

Умрингиз узок, ризку насибангиз зиёда бўлсин!
Ҳамиша толеингиз баланд бўлсин!

Хонадонларимиздан шоду хуррамлик, қут-барака аримасин!

Халқимиз, Ватанимиз, фарзандларингиз бахтига доимо омон бўлинг, азизларим, меҳрибонларим!

*Ислом КАРИМОВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти.
2013 йил 7 март*

СПОРТ – БАРКАМОЛ АВЛОДНИ ТАРБИЯЛАШНИНГ ЭНГ МУҲИМ ВА САМАРАЛИ ОМИЛИДИР

Хурматли Ҳомийлик кенгаши аъзолари ва мажлис қатнашчилари!

Бугунги йиғилишимиз кун тартибига кiritилган масалаларни кўриб чиқишдан олдин мамлакатимизда 2002 йил октябрь ойида Ўзбекистон Президентининг Фармони билан ташкил этилган Болалар спортини ривожлантириш жамғармасининг иш бошлаганига **10 йил тўлганини эслатиб ўтишни истардим.**

Шу муносабат билан Жамғарманинг ана шу ўтган даврдаги фаолияти натижаларини қисқача сарҳисоб қилсак, айти муддао бўлади, деб ўйлайман.

Шу борада барчамиз учун эзгу мақсадимизга айланиб қолган вазифа – яъни **«Соғлом ва баркамол авлодни тарбиялаш – келажаги буюк давлат пойдеворини қуриш, дунёда ўзимизга юксак обрў эгаллаш демакдир»** деган шиорни эслашимиз ўринли бўлади.

Бошқача қилиб айтганда, Жамғармани ташкил этишда биз соғлом ва баркамол авлодни шакллантириш, соғлом ҳаёт тарзини кенг қарор топтириш, ёш наслимизни турли салбий таъсирлардан

асраш, болалар спортини том маънода оммавий, умумхалқ ҳаракатига айлантиришдек олийжаноб мақсадларни ўз олдимизга қўйганимизни яна бир бор таъкидлаб ўтмоқчиман.

Чунки, ҳеч кимга сир эмас, ҳар қайси ота-онанинг орзуси бўлган, яъни ўз фарзандларининг жисмоний, интеллектуал ва маънавий жиҳатдан етук бўлиб, ҳаётда муносиб ўрин эгаллашини энг устувор, энг олий мақсад, деб билган мамлакат ва халқгина юксак тараққиётга эриша олади.

Мухтасар айтганда, биз болалар спортини таълим-тарбия жараёни билан мутаносиб равишда изчил ривожлантиришни ўз олдимизга мақсад қилиб қўйдик ва бу йўлда кенг кўламли ишларни амалга ошириб келмоқдамиз.

Жамғарма фаолиятида асосий эътибор болалар спортини, биринчи навбатда, қишлоқ жойларда ривожлантириш, унинг моддий-техник базасини шакллантириш, умумтаълим мактабларида замонавий болалар спорт комплекслари тармоғини барпо этиш, уларни замонавий спорт ускуна ва инвентарлари билан жиҳозлаш, шунингдек, бу иншоотлардан самарали фойдаланишга кўмаклашиш масалаларига қаратилгани ҳар жиҳатдан тўғри бўлганини бугун ҳаётнинг ўзи тасдиқлаб бермоқда.

Ўтган охириги 10 йил давомида Болалар спортини ривожлантириш жамғармаси маблағлари ҳисобидан 1113 та болалар спорт объекти, жум-

ладан, 252 та янги спорт комплекси, 861 спорт зали барпо этилгани, буларнинг 84 фоизи қишлоқ жойларда қурилганини таъкидлаш лозим.

Бундан ташқари, фаолият кўрсатаётган 262 та спорт иншооти реконструкция қилинди ва капитал таъмирланди. Бу мақсадлар учун 570 миллиард сўмдан ортиқ маблағ йўналтирилди. Биргина ўтган йилда 92 та болалар спорт объекти ва 16 та сузиш ҳавзаси қурилди ва реконструкция қилинди.

Айтиш жоизки, юқорида келтирилган рақамлар фақатгина Болалар спортини ривожлантириш жамғармаси маблағлари ҳисобидан амалга оширилган ишларни ифода этади.

Мамлакатимиз бўйича умуман бугун мавжуд бўлган спорт объектилари ҳақида гапирганда куйидаги кўрсаткичларни эътиборга олиш зарур.

Бугунги кунда умумтаълим мактабларининг сони 9600 тани ташкил этадиган бўлса, уларнинг 81 фоизи янгитдан қурилган ва реконструкция қилинган спорт залларига эга.

1549 та коллеж ва лицейлар замонавий жиҳозланган спорт заллари билан 100 фоиз таъминланган.

Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, фойдаланишга топширилган янги спорт иншоотларининг барчаси Ўзбекистон давлат архитектура ва қурилиш қўмитаси томонидан махсус ишлаб

чиқилган замонавий намунали лойиҳалар асосида барпо этилди ва жиҳозланди.

Болалар спорти объектлари, авваламбор, мамлакатимизда ишлаб чиқарилган анжомлар билан жиҳозланди ва қайта жиҳозланмоқда. Бугунги кунда 120 турдаги спорт инвентарлари ва ускуналарининг 114 таси мамлакатимиз корхоналарида ишлаб чиқарилаётгани ўтган даврда бу борада ҳам жиддий қадамлар қўйилганидан далолат беради.

Айни вақтда спорт объектларидан тўла ва самарали фойдаланиш униб-ўсиб келаётган фарзандларимиз, айниқса, қизларимизнинг спортга бўлган қизиқиш ва интилишини орттириш йўлида муҳим ўрин тутади.

Ҳозирги пайтда янгитдан бунёд этилган болалар спорти объектларида фаолият кўрсатаётган 57,5 мингдан ортиқ спорт секцияларида 1 миллион 800 минг нафардан зиёд бола спорт билан шуғулланаётгани ва бунинг натижасида ҳар қайси спорт иншоотининг кундалик ўртача бандлик даражаси 9,2 соатга етгани, ҳеч шубҳасиз, фаолиятимизнинг энг муҳим самараси, десак, айни ҳақиқатни айтган бўламиз.

Биз учун яна бир муҳим масала — бу қизларимизни ёшлигидан спортга жалб этиш, қизиқтириш билан боғлиқ бўлиб келмоқда. Эртага она бўладиган, янги инсонни дунёга келтирадиган,

оила ва жамият таянчи бўладиган қизларимизни ёшлиқдан спорт билан ошно этиш масаласига янада жиддий эътибор беришимиз, бу борада эскидан қолган қарашларга бутунлай чек қўйишимиз зарур.

Турли, биз учун кўп жиҳатдан янги спорт турларини ўзлаштириш ва ҳаётга татбиқ этиш мақсадида амалга оширган ишларимиз мисолида сув спортини ривожлантиришга оид масалаларга тўхталиб ўтмоқчиман.

Ўтган беш йилда мамлакатимизнинг барча вилоятларида намунавий лойиҳалар асосида ҳажми 25 метрга 12 метр бўлган 14 та янги, замонавий ёпиқ сузиш ҳавзаси барпо этилди, 13 та сузиш ҳавзаси қайтадан қурилди, 83 таси капитал таъмирланди. Шу даврда 110 та сузиш ҳавзаси фойдаланишга топширилди, уларнинг умумий сони бугунги кунда юртимиз бўйича 203 тага етди.

Яратилган бундай кенг имкониятлар болаларнинг сув спорти турлари – сузиш, синхрон сузиш, сувга сакраш, ватерпол билан оммавий равишда шуғулланиши учун хизмат қилмоқда.

Ҳозирги вақтда 13 минг нафардан ортиқ ўғил-қизларимиз мамлакатимизда айни шу спорт турлари билан мунтазам равишда шуғулланаётгани алоҳида эътиборга сазовор.

Ана шундай саъй-ҳаракатларимиз натижасида сўнгги йилларда Ўзбекистон спортчилари сув спор-

ти турлари бўйича кўплаб халқаро мусобақаларда юксак натижаларга эришмоқда.

2012 йили Германияда бўлиб ўтган сузиш бўйича халқаро мусобақада мамлакатимиз терма жамоаси 9 та олтин, 9 та кумуш ва 6 та бронза медални қўлга киритди.

Ана шу беллашувларда жуда фаол иштирок этган 12 яшар Амирбек Усмонов дунёнинг мана-ман деган давлатларидан келган тенгдошларини ортда қолдириб, 5 та олтин ва битта кумуш медални қўлга киритгани, ҳеч шубҳасиз, барчамизга чуқур мамнуният бағишлади. Австрия мамлакатидда ўсмирлар ўртасида сузиш бўйича бўлиб ўтган халқаро турнирда ҳам Амирбек беш марта олтин медаль соҳиби бўлди.

Ўзимизга бир фараз қилайлик, илгари ёшларимиз сув спорти бўйича бундай катта ютуқларга эриша олармиди? Холисона тан олиб айтадиган бўлсак, бундай ютуқ ва ғалабалар илгари тушимизга ҳам кирмас эди. Бундай ҳаётни фақат орзу қилишимиз мумкин эди, холос.

Энг қувонарлиси, кўпчиликни ҳайратда қолдираётган бундай ёш чемпионлар қизларимиз орасидан ҳам кўплаб етишиб чиқмоқда. Мисол учун, Малайзияда ўтказилган синхрон сузиш мусобақаларида спортчи қизларимиз 4 та олтин, 1 та кумуш ва 2 та бронза медални қўлга кириштиди. **Наманган вилоятининг ўсмирлар ва**

**қизлар жамоалари эса ватерпол бўйича Ма-
лайзияда бўлиб ўтган халқаро беллашувда би-
ринчи ўринларни эгаллашди.**

Бугун нафақат Наманган, балки бутун Ўзбе-
кистонимиз бу қизларга ҳар қанча олқишлар айтса
арзийди. Чунки бир пайтлар, Наманганда қизлар,
аёллар ижтимоий фаол эмас, деган гаплар ҳам
бўлган эди. Шу маънода, спортчи қизларимиз бу-
гун эришган бундай юксак марралар, албатта, бар-
чамизни хурсанд қилади.

Маълумки, спорт оламидаги ҳар қандай ютуқ
ўз-ўзидан келмайди. Спорт майдонларида эри-
шиладиган ютуқлар – аввало, шу йўлда тинимсиз
интилиб, курашиб яшайдиган инсоннинг ютуғи,
айни вақтда шу инсонни тарбиялаб вояга етказган
жамиятнинг ютуғидир.

Мен ишонаман – бугун бутунлай янгича ша-
роитларда ўсиб, камол топаётган бизнинг болала-
римиз, қизларимиз бундан ҳам катта ютуқларни
қўлга киритишга албатта қодир. Шунинг учун ҳам
бундай истеъдодли, навқирон фарзандларимизни
ҳар томонлама қўллаб-қувватлашимиз, уларнинг
салоҳиятини тўла рўёбга чиқариш учун барча
шарт-шароитларни яратиб беришимиз керак.

Мамлакатимизда катта теннис ва стол тенниси,
бадий ва спорт гимнастикаси, сузиш, енгил атле-
тика, баскетбол, гандбол, волейбол, футбол, дзюдо,
кураш ва дунё бўйлаб кенг тарқалган бошқа спорт

турлари жадал ривожланиб, тобора оммавийлашиб бормокда.

Айни пайтда, юқорида айтилганидек, юртимизда 1 миллион 800 минг нафардан ортиқ бола 30 дан зиёд спорт тури билан мунтазам шуғулланмокда. Бу рақам, 2003 йилга нисбатан олганда, 1,4 баробар кўпдир. Шу даврда мактаб ўқувчиларини жисмоний тарбия ва спорт машғулотларига жалб этиш 20,4 фоиздан 40,5 фоизга, жумладан, кизлар ўртасида 16,4 фоиздан 32,5 фоизга ўсгани, албатта, ҳаммамизни қувонтиради.

Шуни алоҳида таъкидлаш лозимки, ўтган йиллар давомида қишлоқ жойларда болалар спортини ривожлантириш билан боғлиқ ишлар тубдан яхшиланди.

Холбуки, яқин-яқингача ҳам қишлоқларда болалар спортини қандай қониқарсиз аҳволда бўлиб келгани ҳақида ортиқча гапириб ўтиришнинг ҳожати йўқ, деб ўйлайман.

Агарки рақамларга мурожаат қиладиган бўлсак, сўнгги ўн йилда қишлоқ жойларда болаларнинг спорт билан шуғулланиши 14,5 фоиздан 39 фоизга ўсганини кўриш мумкин. Бугунги кунда қишлоқларда спорт билан мунтазам равишда шуғулланадиган болаларимиз сони 2003 йилга нисбатан икки баробар кўпдир.

Ҳеч иккиланмасдан айтиш мумкинки, ўтган йиллар мобайнида кизларни спортга

жалб қилиш борасида улкан натижаларга эришилди. 2012 йилда мамлакатимизда спорт билан шуғулланаётган қизлар сони, 2003 йил билан солиштирганда, 1,6 баробар, жумладан, қишлоқ жойларда 1,3 баробар ўсди.

Спортнинг бадий гимнастика, сузиш, синхрон сузиш, теннис ва бошқа турлари билан шуғулланаётган қизлар сафи сезиларли даражада кенгайганини мамнуният билан қайд этиш лозим.

Мисолларга мурожаат қиладиган бўлсак, **бадий гимнастика бўйича жойларда ҳудудий федерациялар ва марказларнинг ташкил этилгани натижасида спортнинг саломатлик учун ҳар томонлама фойдали бўлган ушбу нафис тури билан мунтазам шуғулланаётган қизлар сони кескин ошганини кўрамиз.**

Эътибор беринглар, агар 2003 йилда бор-йўғи 1700 нафар қиз бола бадий гимнастика билан шуғулланган бўлса, 2012 йилда уларнинг сони 36 мингтага етди.

Энг муҳими, қизларимизнинг спорт билан шуғулланиши уларнинг нафақат саломатлигида, айти пайтда қадди-қомати тўғри шаклланишида, юриш-туришида нақадар муҳим аҳамият касб этаётганини бугун ота-оналарнинг ўзлари қувонч билан таъкидлашмоқда.

Болаларнинг спорт билан шуғулланишга қизиқишини янада ошириш мақсадида мамлакатимиз ҳудудларида спортнинг кўплаб турлари бўйича

мусобақалар, спорт фестиваллари, ўртоқлик учрашувлари ва ўқув-машғулот йиғинлари мунтазам равишда ўтказилмоқда.

Мисол учун, 2003–2012 йилларда 23 мингта спорт тадбири ўтказилган бўлса, уларнинг қарийб 17 мингтаси қишлоқ жойларда ташкил этилганини айтиш лозим. Ана шу тадбирларда 10,5 миллиондан ортиқ бола, жумладан, қишлоқ жойларда яшайдиган 7,6 миллион нафар ўғил-қизларимиз иштирок этди.

Шуни алоҳида айтиш керакки, юртимизда анъанавий тарзда ўтказиладиган, Олимпия ҳаракати тамойилларига тўлиқ мос келадиган уч босқичли спорт ўйинлари – «Умид ниҳоллари», «Баркамол авлод» ва Универсиада мусобақалари мамлакатимиз терма жамоаларини шакллантиришда муҳим аҳамият касб этмоқда.

Азиз дўстлар, спортни, биринчи навбатда, **болалар спортини ривожлантириш борасидаги ишларнинг муваффақияти ушбу соҳага юқори малакали ўқитувчи ва мураббий кадрларни кенг жалб этиш билан боғлиқ экани ҳеч кимга сир эмас.**

Шу мақсадда ўтган йиллар давомида болалар спортини объектларини мураббий кадрлар, айниқса, аёл спорт устозлари билан таъминлаш бўйича кўпгина ишлар амалга оширилгани сизларга яхши маълум, албатта.

Аввало, мураббийлар меҳнатини рағбатлантириш бўйича юртимизда янги, самарали тизим жорий этилгани бугунги кунда ўзининг амалий натижасини бермоқда. Бу борада 2012 йилда мураббий-ўқитувчилар сони 2003 йилга нисбатан 1,7 баробар кўпайгани, жумладан, аёл спорт устозларининг сони 5 баробар ошганини қайд этиш лозим.

Шу билан бирга, мураббий-ўқитувчи кадрлар таркиби ҳам сифат жиҳатидан ўзгарганини, яъни уларнинг қарийб ярми бугунги кунда ўз соҳаси бўйича олий маълумотга эга эканини таъкидлаш жоиз.

Ёш спортчиларимизнинг халқаро, китъа ва минтақа миқёсидаги мусобақаларда кўлга киритган ғалабалари болалар спортини ривожлантириш борасида эришган ютуқларимизнинг яққол тасдиғи бўлмоқда.

Бу ҳақда сўз юритганда, 2005–2012 йиллар мобайнида **Жамғарма маблағлари ҳисобидан қарийб 4 минг нафар бола 333 та халқаро спорт тадбирида, турли фестиваль ва ўқув-машғулот йиғинларида иштирок этганини айтиб ўтиш ўринлидир. Ана шу мусобақаларда қатнашганларнинг асосий қисми – қарийб 2400 нафари қишлоқ жойларда яшаётган ўғил-қизларимиздир.**

Биз барпо этган спорт объектларида спортчи сифатида шаклланиб, камолга етган **бу ёш-**

лар дунёнинг 34 тадан ортиқ мамлакатада бўлиб, спортнинг 30 тури бўйича Ватанимиз шарафини муносиб ҳимоя қилгани ҳақида ҳар қанча ғурурланиб гапирсак арзийди, албатта. Ана шундай ёш спортчиларимиз ўтган даврда ўз маҳорати, азму шижоатини намоён этиб, 922 та медални, жумладан, 363 та олтин, 282 та кумуш ва 277 та бронза медални қўлга киритгани алоҳида таҳсинга сазовордир. **Биргина 2012 йилнинг ўзида спортчи йигит-қизларимиз 204 та медаль соҳиби бўлдилар. Уларнинг 81 таси олтин, 61 таси кумуш ва 62 таси бронза медалидир.**

Айниқса, ўсмир ёшдаги шахматчиларимизнинг ўтган йили эришган катта ғалабалари миллий спортимиз тарихида том маънода ёрқин из қолдирадиган воқеа бўлди.

Бундай мисолларни давом эттирадиган бўлсак, 2012 йилда тўққиз яшар жажжигина шахматчимиз Нодирбек Абдусатторов Словениянинг Марибор шаҳрида тезкор шахмат бўйича ўтказилган, дунёнинг – шунга эътибор беринг – 126 мамлакатидан қарийб 2600 нафар спортчи иштирок этган жаҳон чемпионатида ғолиб чиққани, ёш спортчимиз Нафиса Мўминова эса Ўзбекистон хотин-қиз шахматчилари орасида биринчи бўлиб Халқаро шахмат федерацияси – ФИДЕнинг халқаро гроссмейстер, деган юксак унвонига сазовор бўлганини алоҳида таъкидлаш лозим.

Шу билан бирга, мохир сузувчи қизларимиз Шоҳида Зоҳидова, Севара Бобоқулова ва Гулсанам Йўлдошева синхрон сузиш бўйича Индонезияда бўлиб ўтган Осиё чемпионатининг кумуш медалларини қўлга киритгани ҳам миллий спортимиз шуҳратини ошириш йўлидаги жиддий қадам бўлди.

Ўзингиз ўйланг, мана шу уч нафар қизимиз, ўзбек қизлари спортнинг энг мураккаб тури бўлган синхрон сузиш бўйича Осиё қитъасида кумуш медалга сазовор бўлгани, ҳақиқатан ҳам, жуда катта воқеа. Илгари юртимиз қизларининг шу борада бундай муваффақиятли қатнашганларини эслай олмаيمиз. Бу ютук, авваламбор, ўзбек оилаларидаги маданий муҳит, керак бўлса, маънавий савия қандай ўзгариб, дунёқарашимиз, онгу тафаккуримиз қандай юксалиб бораётганининг исботи эмасми?

Айтиш керакки, бу уч нафар қиз Индонезияда медаль олибди, деган шунчаки оддий гап эмас. Бу ютуқнинг моҳияти ва аҳамиятини англаб, чуқур мулоҳаза юритадиган бўлсак, шу мисолнинг ўзи ҳам одамларимиз, жамиятимизнинг ҳаёт тарзи, дунёқараши тубдан ўзгариб бораётганини намоён этмайдими? Бу, ўз навбатида, ҳаётимизда замон билан ҳамқадам бўлиб яшашга интилишнинг кучайиб, демократик қадриятлар, аввало, оилавий демократиянинг ривожланиб бораётганининг тасдиғи эмасми?

Шунинг учун ҳам четдан туриб бизга ақл ўргатадиган, Ўзбекистон ҳақида куруқ сафсата со-тадиган баъзи кимсаларнинг гаплари таги пуч даъ-волардан бошқа нарсаси эмас.

Ишончим комилки, мана шундай ютуқлари-мизнинг барчаси соҳа ва тармоқларда янада кўпайиб бориши тирноқ тагидан кир қидирадиган бундай кимсаларга энг ўткир жавоб бўлади.

Мен спорт соҳасида шундай марраларни қўлга киритаётган болаларимизни бугунги кунда мам-лакатимизда катта куч бўлиб майдонга чиқаётган миллионлаб Ўзбекистон ёшларининг муносиб вакиллари, деб биламан. Айнан ана шундай азму шижоатли ўғил-қизларимиз ўз ютуқлари мисолида бошқа минг-минглаб тенгдошларига ибрат бўлади, керак бўлса, уларни ҳам катта мақсадлар йўлида руҳлантиради. Бу эса ўзбек халқи бугунги кунда дунёда тобора кескинлашиб бораётган рақобат ша-роитида ҳеч қачон ҳеч кимдан кам бўлмайди, де-ган ҳақиқатни яна ва яна бир бор амалда тасдиқлаб беради. Агарки баландпарвоз гапларни бир четга йиғиштириб қўйиб айтадиган бўлсак, бундай бо-лалар биз орзу қилган соғлом ва баркамол авлод тимсоли, эртанги кунимиз учун намуна бўладиган ёшлардир.

Биз албатта Хоразмий, Фарғоний, Беруний, Мирзо Улуғбек, Алишер Навоий каби буюк аж-додларимиз билан ҳақли равишда фахрлана-

миз. Айни вақтда мана шундай ёшларимизнинг ютуқларини кўриб, бугун бизнинг давримиз келди, Ўзбекистоннинг замони келди, дунё бизни тан оляпти, деган юксак ғурур-ифтихор туйғуси, катта ишонч билан яшашимиз табиийдир.

Шу нуқтаи назардан караганда, ҳар қайси вилоят ёки туман раҳбари, ҳар қайси етакчи ва мутасадди шахс болалар спортини ривожлантириш масаласига ғоят жиддий эътибор қаратиши зарур. Қаерда, қайси соҳада бўлмасин — бу илм-фан, маданият, адабиёт ва санъат, спорт соҳаси бўладими, агарки йилт этган истеъдод пайдо бўлса, бундай болаларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш орқали уларни, аввало, Ватанимиз, халқимиз қўллаб-қувватлаётганини жамоатчилигимизга, ёшларимизга етказишимиз, англатишимиз керак. Айниқса, оммавий ахборот воситалари ходимлари, журналистларимиз бундай муҳим мавзуларни ёритишда янада фаоллик кўрсатишларини истардим.

Шу ўринда алоҳида айтиш жоизки, спортда эришган юксак натижалари учун синхрон сузиш бўйича Шоҳида Зоҳидова ва айкидо бўйича Осиё чемпиони сурхондарёлик Сарвиноз Шайдуллаева Зулфия номидаги Давлат мукофоти билан тақдирланди.

Яқинда Тошкентда Хотин-қизлар байрамига бағишланган тантанали маросимда сўзга чиққан

С. Шайдуллаеванинг фикрларига эътибор берадиган бўлсак, унинг қандай ишонч билан, ўз юрти ҳақида фахр билан гапиргани барчамизни мамнун этади. Мен билмадим, бундай қизларга ҳар томонлама муносиб куёв бўлиш, уларнинг меҳрини, муҳаббатини қозониш учун энди йигитларимиз қандай марраларни забт этиши керак бўлар экан?..

Эшкак эшиш спорти бўйича ҳам фарзандларимиз халқаро мусобақаларда юксак натижаларга эришмоқда. Францияда ўтказилган байдарка ва каноэда эшкак эшиш бўйича 17-халқаро мусобақада терма жамоамиз 5 та медални қўлга киритди. Жумладан, тошкентлик Артур Нургалиев ва Сергей Бухальцев 2 та олтин медалга сазовор бўлишди.

Шулар қаторида Дилшод Чориев ва Рамзиддин Саидов дзюдо бўйича Осиё чемпионатида олтин медалларни қўлга киритишди.

Ўзбекистоннинг 16 ёшгача бўлган ўсмирлар терма жамоаси футбол бўйича Осиё чемпионатининг финал учрашувида Япония терма жамоаси устидан ғалаба қозониб, Осиё чемпиони деган унвонга сазовор бўлди.

Албатта, бу ютуқлар ёш спортчиларимиз томонидан халқаро мусобақаларда қўлга киритилган ғалабаларнинг фақатгина бир қисми эканини барчамиз яхши тушунамиз.

Энг муҳими, фарзандларимиз жаҳон спорт майдонларида эришаётган бундай ютуқ ва нати-

жалар мамлакатимизда болалар спортини кўллаб-қувватлаш ва рағбатлантириш борасида изчиллик билан олиб борилаётган кенг кўламли ишларимиз юксак самара бераётганининг яққол исботи сифатида барчамизга катта куч-ғайрат ва ишонч бағишлайди.

Шу борада яна бир ҳақиқатни ҳаммамиз яхши англаймиз. Яъни жисмоний тарбия ва спорт билан шуғулланишнинг энг муҳим натижалари халқаро, минтақа ва мамлакат миқёсидаги мусобақаларда юқори натижаларга эришиш билан бирга, **энг аввало, юртимизда болалар саломатлигини мустаҳкамлаш, маънавий етук, жисмонан соғлом ёш авлодни вояга етказишда намоён бўлмоқда.**

2003–2012 йилларда ўтказилган тадқиқотлар ва ҳар йили ўтказиладиган мактаб ёшидаги болаларнинг профилактик кўрик натижалари шундан далолат бермоқдаки, жисмоний тарбия ва спорт билан мунтазам шуғулланиш болаларнинг жисмоний ривожланиши ва саломатлигини мустаҳкамлашга хизмат қилмоқда.

Бу фикрнинг амалий тасдиғи сифатида ўтган даврда ўқувчилар ўртасида ўткир респиратор вирусли инфекциялар, пневмония, бронхит, сколиоз билан касалланиш ҳолатлари сезиларли даражада камайганини, мамлакатимизнинг барча ҳудудларида болалар саломатлиги яхшиланиши кузатилаётганини таъкидлаш мумкин.

Яна бир муҳим натижа шундан иборатки, сўнгги ўн йилда 14 ёшгача бўлган ўғил болалар ўртасида ўртача вазн кўрсаткичи 43 килограммдан 47 килограммга, қизлар ўртасида эса 44 килограммдан 48 килограммга ортгани кузатилмоқда.

Болаларнинг бўйи эса ўғил болалар ўртасида ўртача 3 сантиметрга, қиз болалар ўртасида эса 2,9 сантиметрга ўсгани аниқланган. **Таъкидлаш жоизки, ҳозирги вақтда 92 фоиз ўғил-қизларимизнинг вазни ва бўйига доир кўрсаткичлари Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти стандартларига тўла мос келади ва ўйлайманки, бу барчамизга катта мамнуният бағишлайди.**

Шу ўринда яна бир фактга эътиборингизни қаратмоқчиман. **Агар 2003 йилда ҳарбий хизматга яроқли деб топилган йигитлар юртимизда 67,6 фоизни ташкил этган бўлса, 2012 йилда бу кўрсаткич 82,5 фоизга етган.**

Айтиш керакки, бу кўрсаткичлар шунчаки оддий рақамлар эмас. Уларнинг замирида бизнинг мустақиллик йилларида юртимизда дунёда ҳеч кимдан кам бўлмайдиган соғлом ва баркамол авлодни вояга етказиш борасида қилаётган қанча-қанча меҳнатларимиз, шу борада эришаётган улкан ютуқларимиз мужассамдир.

Айни вақтда бу рақамлар спорт билан мунтазам шуғулланиш ўсиб келаётган ёш авлоднинг са-

ломатлиги ва жисмоний ривожланишига нақадар катта таъсир кўрсатаётганининг яна бир ёркин далилидир.

Такрор ва такрор айтишга тўғри келади: **болалар ва ёшларнинг спорт билан оммавий равишда шуғулланиши уларнинг характери тоблайди, кучли, мард ва жасур бўлиб камол топишига хизмат қилади, қатъиятли, ҳаёт синовлари ва қийинчиликларини мардона енгиб ўтишга қодир инсонлар этиб тарбиялайди. Спорт билан мунтазам шуғулланиш фарзандларимизнинг феъл-атвори ва турмуш тарзини ижобий томонга ўзгартиради.**

Бу сўзларнинг маъноси шуки, бугунги кунда тобора ҳал қилувчи кучга айланиб бораётган, эртага бизнинг ўрнимизни босадиган ёшларимизга спорт мана шундай ноёб фазилатларни бахш этар экан, биз болаларимизни спорт билан ошно этиш учун, албатта, бор куч ва имкониятларимизни янада кўпроқ ишга солишимиз, бу борада ҳеч нарсани аямаслигимиз керак.

Мухтасар айтганда, спорт мамлакатимизда баркамол авлодни тарбиялашнинг энг муҳим воситаси бўлиб келмоқда ва келажакда ҳам шундай бўлиб қолиши муқаррар. **Чунки спорт – соғлом авлод, соғлом келажак дегани. Бинобарин, фақат соғлом халқ, соғлом миллатгина буюк ишларга қодир бўлади.**

Бугун ўтган 10 йил давомида амалга оширган ишларимизни қисқача сарҳисоб қилар эканмиз, мана шу имкониятдан фойдаланиб, корхона ва ташкилотлар, компания ва фирмалар раҳбарлари ва жамоаларига, хусусий тадбиркорларга, ўзининг молиявий ҳиссаси ва шахсий иштироки билан Ўзбекистонда болалар спортини ривожлантиришдек эзгу ишга салмоқли ҳисса қўшган барча инсонларга самимий миннатдорлик билдирмоқчиман.

Мамлакатимиздаги чет эл бизнеси вакиллари-га Болалар спортини ривожлантириш жамғармаси фаолиятидаги иштироки, ўсиб келаётган ёш авлод-ни қўллаб-қувватлаш борасидаги хайрли ишлари учун алоҳида ташаккуримизни изҳор этамиз.

Бундан ўн йил олдин бошлаган ишларимиз ана шундай кенг қўллаб-қувватлангани туфайли Ўзбекистонда болалар спортини ривожлантириш қисқа муддатда том маънода умуммиллий ҳаракатга айланди, деб айтишга, ўйлайманки, бугун барча асосларимиз бор.

Хулоса қилиб айтадиган бўлсак, мамлакатимизда ўтган йиллар мобайнида болалар спорти объектларини барпо этиш, уларни юксак малакали кадрлар билан таъминлаш ҳамда ана шу имкониятлар асосида самарали иш олиб бориш бўйича катта тажриба тўпланди, бошқача айтганда, яхлит тизим яратилди.

Шу маънода, болалар спорти юртимизда нафақат катта ижтимоий, умуммиллий ҳаракатга айланди, балки Ўзбекистонимизнинг ҳар томонлама тараққиётга эришиши, ривожланган замонавий демократик мамлакатлар қаторидан муносиб ўрин олиши йўлида мустаҳкам пойдевор бўлиб хизмат қилмоқда, десак, ўйлайманки, айти ҳақиқат бўлади.

Эндиги асосий вазифамиз – бу борадаги ишларни жаҳон андозаларига мос равишда изчил давом эттириб, янги, юксак босқичга кўтаришдан иборатдир.

Шу йўлда барчангизга сихат-саломатлик, янги-янги ютуқлар тилайман.

*Ўзбекистон Болалар спортини
ривожлантириш жамғармаси Ҳомийлик
кенгашининг навбатдаги йиғилишидаги нутқ.
2013 йил 16 март*

ЭЗГУЛИК, ГЎЗАЛЛИК ВА ОБОДЛИК АЙЁМИ

Ассалому алайкум, азиз ватандошлар!

Мухтарам меҳмонлар!

Шу кунларда каттаю кичик барча юртдошларимиз бағрини кенг очиб, баҳор, яшариш ва янгиланиш рамзи бўлмиш Наврўз айёмини «Хуш келибсан ўлкамизга, Наврўзи олам!» деб, шоду хуррамлик билан кутиб олмоқда.

Шу мунаввар тонгда сиз азизларни, сизларнинг тимсолингизда бутун халқимизни Наврўз айёми билан чин қалбимдан табриклаб, барчангизга ўзимнинг ҳурмат-эҳтиромим ва самимий тилакларимни изҳор этишдан бахтиёрман.

Қадрли юртдошлар!

«Нима учун биз Наврўзни доимо соғиниб, интизорлик билан кутамиз? Нима учун бу сана барчамиз учун энг севимли, энг ардоқлайдиган байрамимизга айланиб қолган?», деган савол берилиши табиийдир.

Бунинг сабаби, Наврўзи олам биз учун энг қадимий, асл миллий, турли мафкура ва сиёсатлардан холи, урф-одатларимизга ва қадриятларимизга жавоб берадиган байрам, десам, айни ҳақиқатни айтган бўламан.

Нега деганда, Наврӯз ўз руҳи ва ғоялари билан ҳар қайси инсон она заминнинг, табиатнинг ажралмас узвий қисми эканини, табиатнинг нақадар гўзал эканини ҳис қилиб, уни эъзозлаб, ҳамнафас бўлиб яшашга ундаши билан бизга қадрлидир.

Ҳар қандай ғараз, гиналар ва низолардан воз кечиб, тинч ва осойишта ҳаётнинг қадрига етиш, аҳиллик ва бирдамлик, элатлар орасида ўзаро ҳурмат ва ҳамжихатлик нақадар бебаҳо бойлик эканини улуғлаши, ўзининг даъватлари билан Наврӯз байрами халқимизнинг қарашларига ғоят ҳамоҳангдир.

Айни ана шундай чуқур мазмун ва маънога эга бўлгани туфайли, хосият ва файз, қут-барақа ва мурувват каби хусусиятларни ўзида мужассам этиши билан кун ва тун тенг келадиган шарқона Янги йилимизни – бу гўзал баҳор айёмини барчамиз орзиқиб кутамиз, эъзозлаймиз, хурсандчилик билан умуммиллий байрам сифатида ўтказамиз.

Бунинг яққол тасдиғини шу кунларда юртдошларимизнинг тобора очилиб келаётган табиатдан баҳра олиб, сумалак ва ҳалим, гўжа ва кўксомса каби баҳорий неъматлар тортилган дастурхонлар атрофида, яшил майдон ва кўкаламзорларда ўтказилаётган сайил-томошаларда, миллий кураш ва улоқ чопиш мусобақаларида кўриш ва кузатиш қийин эмас.

Айни шу бетакрор фаслда одамларимиз халқимизга мансуб бўлган, унинг одатига айланиб кетган қадриятлар – бир-бирига меҳр-оқибат кўрсатиш, беморлар, кўнгли ярим инсонларга беминнат ёрдам бериш, табаррук кексаларимизнинг дуосини олиш каби эзгу фазилатларни яққол намоён этиб, ўз қувончи ва шодлигини яқинлари, дўсту ёрлари, қўни-қўшнилари билан баҳам кўришга интилади.

Она Ватанимизда яшайдиган, миллати, тили ва динидан қатъи назар, барча-барча юртдошларимиз ана шундай хурсандчилик кайфиятига берилиб, Наврўзни ўз қадрдон байрамидек қабул қилади.

Мана шундай қувончли дамларда бугун халқимизга катта ҳурмат ва эҳтиром билдириб, шу гўзал майдонда Наврўз шодиёналаримизда иштирок этаётган чет мамлакатларнинг муҳтарам элчилари ва халқаро ташкилотлар вакиллари, хорижий шерик ва ҳамкорларимизни, барча азиз меҳмонларимизни сизларнинг номингиздан, бутун халқимиз номидан қутлаб, уларга миннатдорчилик билдиришга рухсат бергайсиз.

Азиз дўстларим, қадрдонларим!

Шу ёруғ лаҳзаларда мана шундай муҳташам ва файзли майдонда жамулжам бўлган сиз азизларга, сизларнинг сиймонгизда барча табаррук кексаларимиз, мунис опа-сингилларимизга, кўзлари ёниб турган, халқимизнинг таянчи ва суянчи бўлмиш

навқирон ёшларимизга — менинг фарзандларимга ўзимнинг чуқур меҳрим, севги ва ҳурматимни изҳор этаман.

Барчангизни бағримга босиб, яна ва яна бир бор бугунги дилбар айём билан кутлаб, юрагимда, қалбимда бўлган самимий тилакларимни билдираман.

«Обод турмуш» деб ном олган йилимизнинг Наврўзи ҳаммамизга, барча-барча хонадонларга, оилаларга тинчлик-омонлик, бахту саодат, файзу барака келтирсин!

Орзу-ниятларимиз ушалсин, Ўзбекистонимиз янада обод ва фаровон бўлсин!

Наврўзи олам барчамизга муборак бўлсин!

*Наврўз байрамига бағишланган тантанали
маросимдаги табрик сўзи.*

2013 йил 19 март

**МАМЛАКАТИМИЗНИНГ ТАРАҚҚИЁТИ,
ЭЛ-ЮРТИМИЗ ФАРОВОНЛИГИ,
ВАТАНИМИЗНИНГ ОБРЎ-ЭЪТИБОРИНИ
ЯНАДА ОШИРИШ ЙЎЛИДА МЕХНАТ
ҚИЛИШ – МУҚАДДАС БУРЧИМИЗ**

Азиз дўстлар!

Сиз, ҳурматли депутатлар ва сессия қатнашчилари билан, Тошкент вилоятининг фаоллари билан кўришиб турганимдан хурсанд бўлганимни ва шу фурсатдан фойдаланиб, барчангизга ўзимнинг чуқур ҳурматимни билдиришдан мамнунман.

Очигини айтадиган бўлсам, сиз азизлар билан кўпдан бери учрашмаганимизни англаб, ўзим ҳам сизлар билан яқиндан учрашиб, суҳбат куришга эҳтиёж сезиб юрганимни айтмоқчиман.

Сизлар билан дийдор кўришиб, ҳол-аҳвол сўрашиб, бугунги ҳаёт ҳақида – ҳаёт муаммосиз бўлмайди, албатта – олдимизда турган вазифалар, мавжуд муаммоларнинг ечимини топиш ҳақида фикр алмашиб, тегишли хулосалар чиқариб олиш кераклигини бугун ҳаётнинг ўзи тақозо этмоқда.

Мана шундай очик учрашув ва мулоқотларда ён-атрофимиздаги бугунги нотинч, тобора мураккаблашиб бораётган бир вазиятда турли хавф-хатарларнинг олдини олиш, юртимиздаги тинчлик

ва осойишталикни асраб, ҳаётимизнинг даражаси ва сифатини юксалтириш, уни янада мазмунли қилиш бўйича очикчасига гаплашиб олиш, сизларнинг фикр-мулоҳаза ва таклифларингизни эшитиш, ҳеч шубҳасиз, айти муддао бўлур эди.

Шу маънода, бугун фақат сессия кун тартибига киритилган масала билан чегараланмасдан, Тошкент вилоятининг ривожланиш суръатлари, эришилган ютуқлар билан бирга, ҳали-бери ечилмасдан келаётган, одамларни ўйлантираётган, безовта қилаётган муаммолар ҳақида атрофлича гаплашиб олсак, ҳар томонлама тўғри бўлади.

Тошкент вилоятининг юртимиз ҳаётидаги мавқеи ва аҳамияти ҳақида сўз борганда, қайси нуқтаи назардан қарамайлик – бу унинг тарихий ёки жуғрофий ўрни бўладими, иқтисодий-ижтимоий имкониятлари, инсоний салоҳияти бўладими – мамлакатимиз тараққиётида катта роль ўйнайдиган ана шундай омиллар ҳақида, албатта, кўп гапириш мумкин.

Тошкент вилояти, бошқа минтақалар билан солиштирганда, ҳосилдор тупроғи, бой минерал-хомашё манбалари, етарли сув захиралари билан алоҳида ажралиб туради. Ўзининг бетакрор иқлими, гўзал табиати ва хушманзара масканлари билан ҳар қандай кишининг ҳайратини ўзига тортади.

Вилоятнинг унумдор заминида миришкор деҳқонларнинг пешона тери билан етиштириладиган

ноз-неъматлар фақат воҳа аҳолисини эмас, шу билан бирга, азим пойтахтимизда, бу улкан шаҳарда яшаётган 2 миллион 600 мингга яқин одамни мева-чева, сабзавот, гўшт, сут, тухум ва бошқа ҳаётий зарур маҳсулотлар билан узлуксиз таъминлашга қандай катта ҳисса қўшаётганини барчамиз яхши биламиз.

Тошкент вилоятида иқтисодиётимизнинг етакчи тармоғи бўлмиш саноат соҳаси юқори даражада ривожлангани ҳаммамизга яхши маълум. Бугунги кунда вилоятнинг мамлакатимиз саноатидаги улуши, Тошкент шаҳри билан қўшиб ҳисоблаганда, 33,5 фоизни ташкил этиши ҳам шуни тасдиқлаб беради. Умуман олганда, мамлакатимиз бўйича яратилаётган ялпи ички маҳсулотнинг 9,6 фоизи, саноат маҳсулотларининг 12,4 фоизи, хизматларнинг 9,4 фоизи айнан Тошкент вилояти ҳиссасига тўғри келиши унинг катта ишлаб чиқариш салоҳиятига эга эканини кўрсатади.

Воҳада ёқилғи-энергетика мажмуаси, кимё ва нефть-кимё, қурилиш индустрияси, қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишлаш бўйича иқтисодиётимизнинг локомотиви бўлган йирик ишлаб чиқариш корхоналари фаолият юритмоқда. Бунга мисол қилиб АҚШнинг машҳур «Женерал Моторс» компанияси билан ҳамкорликда барпо этилган, Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги ҳудудида ноёб ҳисобланган автомобиль двига-

теллари ишлаб чиқарадиган замонавий заводни, Чирчиқ, Олмалиқ, Бекобод шаҳарларидаги йирик саноат мажмуаларини келтириш мумкин. Бу корхоналарда ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларни нафақат минтақамиз, балки чет элларда ҳам харидорлар яхши билади ва тан олади.

Тошкент вилояти ҳақида гапирганда, яна бир муҳим хусусият ҳақида тўхталиб ўтишни жоиз, деб биламан. Бу, аввало, вилоят аҳолисининг интеллектуал даражаси, билим ва тажрибаси, маънавий савияси билан ажралиб туришида намоён бўлади, десам, айни ҳақиқатни айтган бўламан. Шу боис мана шу диёрга меҳр қўйиб, уни обод қилиб келаятган меҳнатсевар ва олийжаноб инсонлар ҳақида ҳар қанча фахрланиб гапирсак, уларга миннатдорлик билдирсак, арзийди, албатта.

Ҳурматли депутатлар!

Мустақил тараққиёт йилларида Тошкент вилоятида яратилган иқтисодий салоҳиятни янада ошириш, уни пойтахт вилояти деган номга муносиб даражага кўтариш учун сизлар билан бирга амалга оширган ишлардан ҳаммамиз, албатта, хабардормиз.

Вилоятнинг кейинги йиллардаги иқтисодий ўсиши ҳақида сўз юритадиган бўлсак, аввало, бутун мамлакатимизда бўлгани каби, бу ерда ҳам барқарор ривожланиш суръатлари сақланиб қолаётганини таъкидлаш лозим. Бунни ўтган 2012

йилда вилоятда ялпи ҳудудий маҳсулот 5 фоизга, саноат қарийб 8 фоизга, қишлоқ хўжалиги 6,7 фоизга, пуллик хизматлар 15 фоизга ўсгани яққол тасдиқлаб турибди.

Агарки 2000 йилга нисбатан қиёслайдиган бўлсак, ялпи ҳудудий маҳсулот ва қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари икки баробар, пуллик хизматлар олти баробар, қурилиш-пудрат ишлари эса уч баробардан зиёд ошганини кўриш мумкин.

Вилоят саноатини эл-юртимиз, аввало, мана шу заминда яшаётган инсонлар манфаатини кўзлаб ривожлантириш бўйича кейинги йилларда қилган ишларимиз ҳақида кўп гапириш мумкин. Хусусан, Олмалик кон-металлургия комбинати, Бекобод металлургия заводи, Чирчиқ ва Олмалик шаҳарларидаги кимё корхоналарига кенг қўламли инвестициялар жалб этилиб, техник ва технологик модернизация ишлари амалга оширилди. Шулар қаторида Қуйи Бўзсув ГЭСлар каскади, Фарҳод ГЭС, Чорвоқ ГЭС, Янги Ангрен иссиқлик электр станцияси сингари энергетика объектларида, Ангрен кўмир конида модернизация ишлари давом эттирилмоқда.

Айниқса, «Ангрен» махсус индустриал зонаси фаолияти йўлга қўйилиши билан вилоят иқтисодиёти учун янги-янги имкониятлар очилмоқда. Мен бу ҳақда кўп гапирмасдан, фақат баъзи рақамларни келтириш билан кифояланмоқчиман.

Ҳозирги вақтда мазкур индустриал зона ҳудудида 186 миллион доллардан ортиқ қийматдаги 8 та инвестиция лойиҳаси амалга оширилмоқда. Жумладан, ишлатилган нефть маҳсулотларидан базавий мой тайёрлаш, турли ҳажмдаги мис қувурлар, санитария-техник ва бутловчи буюмлар, сопол плиталар, кўмир брикети, чарм буюмлар ишлаб чиқариш комплекси шундай лойиҳалар сирасига киради. Шунингдек, бу ерда шакар ишлаб чиқариш заводи қуриш мўлжалланмоқда. Буларга қўшимча равишда умумий қиймати 245 миллион долларни ташкил этадиган яна 22 та лойиҳани амалга ошириш бўйича зарур ҳужжатлар тайёрланмоқда. Собиқ «Резинатехника» корхонаси негизида автомобиллар ва қишлоқ хўжалиги техникалари учун зарур маҳсулотлар ишлаб чиқарадиган лойиҳа бўйича эса ишлар бошлаб юборилди.

Бир сўз билан айтганда, **охирги беш йил давомида Тошкент вилояти бўйича 1 миллиард 500 миллион доллар миқдоридаги маблағ сарфланиб, 58 та йирик инвестиция лойиҳаси тўла амалга оширилди. Бу ишларнинг давоми сифатида 2013 йилги инвестиция дастури доирасида вилоятда қарийб 545 миллион доллар маблағ ҳисобидан 69 та лойиҳани ҳаётга жорий этиш кўзда тутилмоқда.**

Азиз дўстлар, албатта, бу рақамлар ҳақида шунчаки гапириш осон, лекин улар қандай катта

маблағ, қандай катта меҳнат ҳисобидан амалга оширилаётганига эътибор беринг. Бундай лойиҳаларни амалга ошириш, хорижий инвесторларни отанг яхши, онанг яхши, деб юртимизга олиб келиш ўз-ўзидан бўлаётгани йўқ. Бунинг учун тинимсиз ҳаракат қилиш, хорижий ҳамкорларни топиб, уларга барча зарур шароитларни яратиб бериш керак. Масалан, мана шу «Резинатехника» заводи бўйича хитойлик ҳамкорларимиз билан аниқ бир битимга келиш учун кейинги уч йил давомида қанча-қанча иш олиб боришга тўғри келди.

Ёки Тошкент вилоятининг салоҳиятига салоҳият қўшишга хизмат қиладиган «Ангрен» маҳсус зонасини оладиган бўлсак, бу лойиҳага худдики ўзининг шахсий ишидек қараб, уни амалга оширишга сидқидилдан ҳисса қўшган барча мутахассис ва мутасаддиларга раҳмат айтсак, арзийди.

Албатта, халқимизнинг машаққатли ва фидо-корона меҳнати билан қўлга киритилган бундай ютуқ ва марралар, режа ва дастурлар барчамизга ғурур-ифтихор, энг муҳими, эртанги кунга ишонч бағишлайди. Лекин, биз бугун қўлга киритилган ютуқ ва марралар билан бир қаторда, Тошкент вилоятини ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш, мавжуд бой имконият ва ресурслардан етарлича фойдаланиш борасида бир қатор камчилик ва оқсоқликларга йўл қўйилаётганига кўпроқ эътибор беришимиз зарур.

Кўзга ташланадиган муаммолар ҳақида гапирганда, аввало, шуни таъкидлашимиз зарурки, вилоят саноатининг 88 фоизи Олмалик, Ангрен, Бекобод, Чирчиқ шаҳарлари ҳамда Оҳангарон, Қибрай, Янгийўл ва Зангиота туманлари ҳиссасига тўғри келмоқда. Қолган 10 та туманнинг бу борадаги улуши 12 фоизни ташкил этади, холос.

Айниқса, Оққўрғон, Бўка, Бекобод, Қуйи Чирчиқ туманларининг вилоят саноатидаги улуши бир фоизга ҳам етмаслигини қандай баҳолаш мумкин?

Худудий саноат таркибида маҳаллий тасарруфдаги корхоналар ҳиссаси йилдан-йилга пасайиб бормоқда. Охириги 3 йилда бу кўрсаткич 25,3 фоиздан 22,8 фоизга тушиб қолгани ҳам шундан далолат беради.

Ўзингиз ўйланг, азиз дўстлар, бу ҳудудларнинг барчасида ўзимизнинг одамларимиз яшайди. Лекин нима учун бир туманда саноат жадал ривожланмоқда, иккинчисида эса оқсоқликка йўл қўйилмоқда? Ҳолбуки, Тошкент вилоятида саноат, ишлаб чиқаришни изчил ривожлантириш учун барча шарт-шароит мавжуд. Бу вилоят шундай ихчам жойлашганки, унинг бир туманидан иккинчи туманига бориш жуда қулай, яъни йўл-коммуникация масаласида бу ерда ҳеч қандай тўсиқ йўқ. Шундай экан, талаб ҳам шунга яраша катта бўлиши табиий.

Мана, ўзингиз кўряпсиз, ҳозирги кунда ёшларимиз замонавий касб-хунарларни эгаллашга,

ҳаётдан ўз ўрнини топишга интилмоқда. Лекин нима учун Юқори Чирчиқ, Ўрта Чирчиқ, Қуйи Чирчиқ туманларида янги, замонавий саноат корхоналарининг салмоғи ва самараси ҳалигача сезилмаяпти?

Такрор айтаман – бизга бўлаверади, деган эскича қараш билан фақат томорқадан олинадиган даромад ёки олди-сотди ишларига кўз тикиб яшаш бизга энди ярашмайди. Бунинг учун одамда, аввало, ғурур туйғуси бўлиши лозим.

Бу муқаддас заминда ғурурсиз, ифтихорсиз яшаб бўлмайди. Шахсан мен, ўзбек боласи қаерда бўлмасин, доимо ўз юртига сажда қилиб, унинг тупроғини кўзига тўтиё этиб яшашини истардим. Ҳар қандай шароитда ҳам ор-номус деган тушунчани баланд тутиб, шундай буюк юртга муносиб фарзанд бўлиб яшаш керак. «Ор-номус» деган сўзнинг бошқа тилларда ўхшаши, таржимаси йўқлигининг ўзи ҳам Яратганимиз бизнинг халқимизга қандай улуғ, қандай беқиёс фазилатлар ато этганини англабмайдами?

Мен Президент – давлат раҳбари сифатида мамлакатимизни ривожлантириш, турмушимизни обод қилиш, халқимиз, авваламбор, ёшларимизнинг эркин ва фаровон ҳаёт кечириши учун нимаки керак бўлса, барча-барчасини ташкил қилиб беришга, ана шу эзгу мақсад йўлида ҳаётимни бағишлашга ҳамиша тайёрман.

Бу Ватан — ўзимизники, барчамизники. Унинг камчилиги ҳам, ютуғи ҳам ўзимизники. Шундай экан, гўзал ва бетакрор юртимизнинг бугунги ва эртанги куни, ёруғ келажаги учун, авваламбор, ўзимиз масъул эканимизни унутмаслик керак.

Шу нуқтаи назардан фикримизни давом эттирадиган бўлсак, Тошкент вилоятида баъзи корхоналарнинг тўла қувват билан ишламаётганидан ҳам кўз юмиб бўлмайди. Ўтган йили вилоят корхоналарида ип-газлама ишлаб чиқариш бўйича қувватлардан атиги 34 фоиз, трикотаж мато ишлаб чиқариш бўйича 52 фоиз, трикотаж буюмлар ишлаб чиқариш бўйича эса 66 фоиз фойдаланилгани ҳам бу фикрни тасдиқлайди.

Ана шундай оқсоқлик туфайли сўнгги беш йилда Тошкент вилоятида саноат маҳсулотлари ҳажмининг ўсиш суръатлари мамлакатимиз бўйича ўртача кўрсаткичдан анча кам, яъни 2,5 фоизга паст бўлгани ташвиш уйғотмасдан қолмайди.

Бугунги кунда бутун мамлакатимизда кенг қўламдаги қурилиш ва ободонлаштириш ишлари олиб борилмоқда. Хусусан, замонавий қурилиш материаллари ишлаб чиқариш масаласига қандай катта аҳамият берилаётгани барчамизга яхши маълум.

Тошкент вилоятида «Оҳангаронцемент», «Оҳангароншифер», «Бекободцемент» акциядорлик жамиятлари, «Ғазалкентойна» қўшма корхо-

наси ва бошқа йирик қувватлар бўлишига қарамасдан, қурилиш материаллари ишлаб чиқарадиган тармоқнинг ялпи саноат маҳсулотигаги улуши камайиб, 2000 йилдаги 9,5 фоиздан 2012 йилда 8,5 фоизга тушиб қолган.

Экспорт масаласига эътибор қаратадиган бўлсак, 2012 йилда бу борадаги дастурга киритилган корхоналардан 30 таси белгиланган кўрсаткичларни бажармагани туфайли 36 миллион доллардан ортиқ маҳсулотни экспорт қилиш режаси бой берилганини афсусланиб айтиш лозим.

Вилоятда хорижий сармоялар иштирокида ташкил этилган 451 та корхонадан 21 таси фаолият кўрсатмаяпти. Бундай корхоналарнинг асосий қисми Оҳангарон, Ўрта Чирчиқ, Қибрай туманларида, Олмалиқ ва Янгийўл шаҳарларида жойлашган.

Ҳеч кимга сир эмас, вилоят ҳудудида кўмир, коалин, мис, асбест ҳамда қурилиш хомашёларининг бой захиралари мавжуд. Шунингдек, катта миқдорда мева-сабзавот, гўшт, сут, пилла маҳсулотлари етиштирилади. Лекин минг афсуски, ана шу қимматбаҳо хомашё ва маҳсулотлардан самарали фойдаланиш, уларни чуқур қайта ишлайдиган замонавий корхоналар ташкил этиб, кўшимча маблағ, кўшимча даромад топиш, энг муҳими, одамларимиз учун янги-янги иш ўринлари яратиш масалалари эътибордан четда қолиб келмоқда.

Бундай аҳволни тубдан ўзгартириш учун Вазирлар Маҳкамаси тегишли вазирлик ва идоралар, вилоят ҳокимлиги билан биргаликда аниқ чоратадбирлар дастурини амалга ошириши зарур. Бунда, авваламбор, «Ангрен» махсус индустриал зонасида ташкил этилаётган корхоналарга берилган кенг кўламли солиқ ва божхона имтиёзларидан самарали фойдаланиш, салоҳиятли маҳаллий ишлаб чиқарувчиларга хорижий шерикларни жалб этиш учун кўмаклашиш, шунинг ҳисобидан юқори технологиялар ва инновацион ғоялар, тайёр маҳсулот, ички ва ташқи бозорда рақобатдош бўлган товарларни ишлаб чиқаришни йўлга қўйишни кўзда тутиш даркор.

Азиз дўстлар!

Тошкент вилояти азалдан ўзининг деҳқончилик анъаналари билан шуҳрат қозониб келгани барчамизга яхши маълум.

Вилоятда ҳозирги вақтда 6 минг 100 дан кўпроқ фермер хўжалиги фаолият юритмоқда. Ўтган йили улар томонидан қарийб 588 минг тонна ғалла, 241 минг 400 тонна пахта хирмони бунёд этилди.

Бугун мен, мана шу юксак минбардан туриб, вилоятнинг барча деҳқон ва фермерларига ана шундай фидокорона меҳнатлари учун чуқур миннатдорлик билдиришни ўзимнинг бурчим, деб биламан.

Мен яхши тушунаман, тўғри англайман – қишлоқ хўжалиги шундай мураккаб соҳаки, унда ҳар йили кутилмаган бир муаммо пайдо бўлади. Деҳқоннинг меҳнати, чеккан машаққатини фақат деҳқон билади. Саноат корхонасида ишлаш ҳам албатта осон эмас, лекин ишчи ёки муҳандиснинг иш вақти аниқ. Аммо айтинглар, деҳқоннинг аниқ иш вақти борми? Агарки шундай меҳнатни қадрламасак, нимани қадрлашимиз керак ўзи?

Бугунги кунда деҳқоннинг косасини оқартирадиган, бу – фермерлик ҳаракати эканини ҳаммамиз яхши тушуниб олдик, деб ўйлайман. Биз шу йўлга ўтдикми, энди фермерларимиз учун янада кенг йўл очиб беришимиз керак.

Таъкидлаш жоизки, кейинги йилларда вилоятда нафақат пахта ва ғаллачилик, балки сабзавотчилик, узумчилик, чорвачилик ва бошқа соҳаларда ҳам самарали фаолият юритаётган, қурилиш, хизмат кўрсатиш, савдо, қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишлаш асосида янги ишлаб чиқариш қувватларини ташкил этаётган **ўнлаб кўп тармоқли фермер хўжаликлари фаолият кўрсатмоқда.**

Бугунги давр талабини, эртанги кунни ўйлаб иш олиб бораётган Пскент туманидаги «Зиёда», Қибрай туманидаги «Шухрат Мираҳмедов», Янгийўл туманидаги «Муфассал агро», Юқори Чирчиқ туманидаги «Кавсар замин», Паркент ту-

манидаги «Бойқозон байналмилал», Зангиота туманидаги «Сайфуддинова Хонзода», Ўрта Чирчиқ туманидаги «Мирзакарим Тешабой», Бўстонлик туманидаги «Сойлик Азимжон», Оққўрғон туманидаги «Сарбон Самандар» каби фермер хўжаликларини бунга мисол қилиб келтириш мумкин.

Албатта, ҳаммамизга аёнки, мўл ҳосил етиштириш учун, аввало, ернинг унумдорлигини ошириш лозим. Шу мақсадда, бутун мамлакатимизда бўлгани каби, Тошкент вилоятида ҳам Суғориладиган ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш давлат дастури доирасида **охирги беш йилда кенг кўламли ишлар амалга оширилмоқда. Шу борада 46 миллиард 100 миллион сўм маблағ ўзлаштирилиб, 173 та замонавий мелиоратив техника, жумладан, 95 та экскаватор ва бульдозер харид қилинди.**

Ҳозирги кунда 88 километрдан зиёд коллектор-дренаж тармоқлари қурилгани ва реконструкция қилингани, қарийб 6 минг километрлик тармоқда эса таъмирлаш-тиклаш ишлари амалга оширилгани, ҳеч шубҳасиз, ўз амалий натижасини бермоқда. Жумладан, охирги 4 йилда вилоятда картошка етиштириш 67 минг тоннага, сабзавот 378 минг тоннага, полиз маҳсулотлари 28 минг тоннага, мева ва узум эса 60 минг тоннага ошгани ана шундай ишларимиз самараси, десак, янглишмаган бўламиз.

Шу билан бирга, давлатимиз томонидан кўрсатилаётган улкан амалий ёрдамга қарамасдан, Тошкент вилоятининг бир қатор туманларида сўнгги йилларда пахта ва ғалла ҳосилдорлигининг пасайиш ҳолатлари кузатилаётгани барчамизни афсуслантиради.

Агарки 2012 йилда пахта ҳосилдорлиги мамлакатимиз бўйича ўртача 26,8 центнерни ташкил этган бўлса, ушбу кўрсаткич Ўрта Чирчиқ туманида 20,6 центнерни, Бекобод ва Бўка туманларида 25 центнерни ташкил этгани ҳам бу фикрни тасдиқлайди. Ёки бошоқли дон экинлари ҳосилдорлиги мамлакатимиз бўйича 52,3 центнерни ташкил этган бўлса, бу рақам Бекобод туманида 37,7 центнерни, Янгийўл туманида эса 32,2 центнерни ташкил этган.

Вилоятдаги айрим фермер хўжаликлари сурункали равишда шартнома мажбуриятларини бажармасдан келмоқда. Ўтган йили вилоятда давлатга пахта ва ғалла сотиш бўйича шартнома мажбуриятлари тўлиқ бажарилган бўлса-да, 110 та фермер хўжалиги пахта, 151 та фермер хўжалиги эса ғалла етиштириш бўйича зиммасига олган шартнома мажбуриятини уддалай олмаган.

Тошкент вилояти мева-сабзавот маҳсулотлари ва узум етиштириш, ҳосилдорликни ошириш ва янги агротехнологияларни жорий этиш, юқори самара берадиган боғ ва узумзорлар яратиш бўйича

катта имкониятларга эга экани ҳақида кўп гапириш мумкин.

Вилоятда янги мевали боғлар ва токзорларни барпо этишга етарлича эътибор қаратилмаяпти. Мисол учун, 2012 йилда вилоят бўйича атиги 623 гектар янги боғ ва 146 гектар токзор ташкил этилган. Янгийўл, Қуйи Чирчиқ, Бўстонлиқ туманларидаги айрим фермер хўжаликларида мевали боғ майдонларидан гектарига 50–55 центнер ҳосил етиштирилган, холос.

Ўтган 2012 йил мавсумида вилоятда мева ишлаб чиқаришнинг ўсиш суръатлари 4 фоизни ташкил этган бўлиб, бу кўрсаткич Самарқанд ва Наманган вилоятларига қараганда 4–5 фоиз пастдир. Шунингдек, 2012 йилда вилоят бўйича мева-сабзавот ва узумни қайта ишлаш қувватларидан фойдаланиш даражаси ўртача 40 фоизни ташкил этганини қониқарли баҳолаб бўлмайди.

Қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини қиш мавсуми учун сифатли сақлаш мақсадида Тошкент вилоятида мева-сабзавотларни сақлайдиган холодильникларнинг қуввати охириги беш йилда икки баробар оширилиб, 80 минг тоннадан ортгани эътиборга лойиқ, албатта. Лекин ўтган йили ташкил этиш режалаштирилган 6 та холодильникдан фақат 4 таси ишга туширилгани бу масалада ҳам оқсоқлик борлигини кўрсатади.

Бугунги кунда вилоят қишлоқ хўжалиги соҳасини замон талаблари асосида ривожлантириш, жумладан, кўп тармоқли фермер хўжаликларини ташкил қилиш, уларнинг самарали ишлаши учун барча шароитларни яратиб бериш ҳукумат ва мутасадди ташкилотларнинг устувор вазифаси бўлиши лозим. Бу борада биз янги ташкил этилган Ўзбекистон Фермерлари кенгаши ва унинг жойлардаги бўлимлари томонидан ташаббус ва амалий ҳаракатларни кутишга ҳақлимиз. Жорий йилда Тошкент вилоятида ҳокимликлар ва фермерлар кенгашлари бошчилигида 2 минг 260 дан зиёд кўп тармоқли фермер хўжаликларини барпо этиш бўйича 97 миллиард сўм маблағ сарфлаш кўзда тутилаётгани бу масаланинг ижобий ҳал этилишига ишонч туғдиради.

Мухтарам депутатлар!

Кейинги йилларда Тошкент вилоятида йўл-транспорт, коммуникация инфратузилмасини жадал ривожлантириш масаласига қандай катта эътибор берилаётгани сизларга яхши маълум, албатта.

Айниқса, Ангрен шаҳрида ташкил этилган Халқаро транспорт логистика маркази орқали 2010 йилдан бошлаб Фарғона водийси вилоятларига ва улардан мамлакатимизнинг бошқа минтақаларига 16 миллион тоннадан ортиқ юк етказиб берилганини алоҳида таъкидлаш лозим.

Бизга сувдек, ҳаводек зарур бўлган бундай марказларни, транспорт ва коммуникация

тармоқларини жадал ривожлантиришни бугунги ҳаётнинг ўзи талаб қилаётганини ҳаммамиз яхши тушунамиз. Шу мақсадда яқинда 116 километр узунликдаги «Гулистон – Оҳангарон» янги автомобиль йўли куриб битказилганидан хабардорсиз. Бу йўлнинг аҳамияти шундаки, у фақат масофани қисқартириб қолмасдан, Тошкент минтақаси орқали ўтадиган транспорт воситалари сонини оптималлаштиришга ҳам хизмат қилади.

Бу соҳада ҳали қиладиган ишларимиз кўп. Жумладан, жорий йилнинг ўзида 8 миллиард сўм маблағ ҳисобидан маҳаллий аҳамиятга молик автомобиль йўлларида қурилиш-таъмирлаш, шунингдек, 10 миллиард 600 миллион сўм маблағ йўналтириб, 160 дан ортиқ аҳоли пунктидаги ички йўللарда жорий ва капитал таъмирлаш ишларини амалга ошириш кўзда тутилмоқда.

Ҳурматли мажлис қатнашчилари!

Мамлакатимизда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ривожлантириш бўйича қулай ишбилармонлик муҳити яратилганини Тошкент вилояти мисолида ҳам яққол кузатиш мумкин.

Ҳозирги пайтда вилоятда 20 мингга яқин кичик бизнес субъекти фаолият кўрсатмоқда. Агарки мамлакатимизда кичик бизнес соҳасининг ялпи ички маҳсулотдаги улуши 54,6 фоизни, саноатдаги улуши эса 22,2 фоизни ташкил этаётган бўлса, бу кўрсаткичлар Тошкент вилоятида тегишли равиш-

да 56,7 фоиз ҳамда 21,9 фоизни ташкил этмоқда. Айни вақтда мазкур соҳада бир қатор муаммолар борлигини ҳам айтмасдан ўтолмаймиз. Хусусан, 2012 йил якунларига кўра, Бўка, Зангиота, Ўрта Чирчиқ туманларида янгитдан ташкил этилган кичик тадбиркорлик субъектлари сони камайишига йўл қўйилган.

Адлия органлари томонидан 2011–2012 йилларда ўтказилган ўрганишлар давомида тадбиркорларнинг мурожаатларини кўриб чиқиш борасида 224 та қонунбузилиш ҳолати аниқланган.

Тадбиркорлар баъзан ўз бизнесини ташкил этиш учун ер олиш, кадастр органларида ҳужжатларни расмийлаштириш, ишлаб чиқариш эҳтиёжлари учун табиий газ, сув ва электр энергияси билан барқарор таъминланишда қийинчиликларга дуч келмоқда. Масалан, муҳандислик тармоқларига уланиш бўйича 253 та мурожаатдан 214 таси ҳал этилмагани ҳам шунни кўрсатади.

Энг ёмони, назорат органларининг тадбиркорлик субъектлари фаолиятига ноқонуний аралашувлари давом этмоқда. 2012 йилда адлия органлари томонидан 46 та ана шундай ҳолат аниқланган.

Шу муносабат билан илгари ҳам айтган бир фикрни яна бир марта таъкидламоқчиман. Тадбиркорлик фаолияти йўлига тўсиқ қўйиш, унга қарши чиқиш, бу – давлат сиёсатига, Президент сиёсатига

қарши чиқиш, деб баҳоланиши керак. Буни қайси лавозимда ўтирганидан қатъи назар, барча мансабдор ва масъул раҳбарлар қулоғига қуйиб олиши шарт.

Вилоятда хизмат кўрсатиш соҳасини ривожлантиришда ҳам муаммолар кўзга ташланмоқда. Масалан, айрим маҳаллий ҳокимият органлари раҳбарлари томонидан етарлича эътибор берилмаслиги оқибатида алоқа, транспорт, савдо ва умумий овқатланиш бўйича прогноз кўрсаткичлари бажарилмаяпти.

Вилоятда кўплаб дам олиш масканлари фаолият кўрсатаётганига қарамасдан, жами хизматлар ҳажмида туризм хизматларининг салмоғи атиги 0,5 фоиздан ошмаётгани албатта ҳеч кимни қониқтирмайди. Айнан хусусий тадбиркорлик ва кичик бизнес соҳаси одамларимизни иш билан таъминлаш ва шунинг ҳисобидан аҳолимиз даромадларини ошириш, унинг ҳаёт даражасини яхшилашда ҳал қилувчи омил бўлиб келаётганини унутмаслигимиз зарур.

Охириги йилларда Тошкент вилоятида аҳоли даромадлари ошиб бораётганини қуйидаги рақамлар тасдиқлаб бермоқда. **Айниқса, 2000 йилга нисбатан аҳоли жон бошига тўғри келадиган реал даромадлар 9,6 баробар ўсгани, ўртача иш ҳақи 14 баробар, пенсия ва нафақалар 12,5 баробар ошгани мисолида бунинг амалий ифодасини кўриш қийин эмас, деб ўйлайман.**

Бунинг яна бир якқол тасдиғини кейинги ўн йилда вилоятда енгил автомобилга эга бўлган оилалар 15 фоиздан 37 фоизга, телевизорга эга хонадонлар 80 фоиздан 143 фоизга, холодильникка эга оилалар 50 фоиздан 93 фоизга, кир ювиш машинаси бўлган оилалар 32 фоиздан 72 фоизга кўпайганида кузатиш мумкин.

Биз учун устувор мақсад бўлган соғлом ва баркамол авлодни тарбиялаш масаласини оладиган бўлсак, вилоятда кейинги тўрт йилда 204 та умумтаълим мактаби, 19 та мусиқа ва санъат мактаби, 38 та касб-хунар коллежи ва 6 та академик лицей замонавий асосда қурилгани ва тубдан реконструкция қилинганини таъкидлаш лозим.

Ана шу даврда соғлиқни сақлаш соҳасида 1 минг 190 ўринга эга бўлган тиббиёт муассасалари ҳамда бир сменада 1 минг 335 нафар беморга хизмат кўрсатадиган поликлиникалар қурилгани ва реконструкция қилинганини қайд этиш зарур. Фақат ўтган йилнинг ўзида вилоятдаги тиббий муассасаларни қуриш ва реконструкция қилиш учун марказлаштирилган манбалар ҳисобидан 16 миллиард 600 миллион сўм йўналтирилганининг ўзи бу борадаги ишларимизнинг миқёси ва кўламини кўрсатади. Шулар қаторида кейинги вақтда вилоятда 31 та спорт объекти ишга туширилди ва реконструкция қилинди.

Ана шундай қулайликлардан баҳраманд бўлиб ўсаётган бугунги ёшлар ҳамма нарсани тушунади.

Улар ҳозирги ахборот воситалари, айниқса, интернет орқали кўп нарсадан хабардор бўлмоқда. Интернет тармоғини қандайдир темир девор билан тўсиб, тақиқлаш, бу – мутлақо ақлга сиғмайдиган иш. Мана, жаҳоннинг айрим минтақаларида, араб дунёсида турли нотинчлик ва қарама-қаршиликлар юз бермоқда. Бу ҳолатнинг сабаблари кўп, лекин уларнинг аксарияти ёшларга, уларнинг ҳаётий манфаатларини ҳал қилишга етарли эътибор бермаслик натижасида содир бўлаётганидан ҳам кўз юмиб бўлмайди. Шунинг учун барчамиз, биринчи навбатда, вазифада ўтирган раҳбарлар ёшларнинг ҳаётий манфаатларини таъминлаш, уларга кенг йўл очиб бериш, истеъдод ва қобилиятини рўёбга чиқариш бўйича олиб бораётган ишларимизни давр талаблари билан ҳамоҳанг бўлиб, янги босқичга кўтариш зарурлигини ҳеч қачон эсидан чиқармаслиги керак.

Шу нуқтаи назардан қараганда, Тошкент вилоятида ёш авлод тарбиясига бевосита боғлиқ бўлган соҳа ва тармоқларда қўлга киритилаётган ҳар томонлама таъсирчан ютуқ ва марралар сўзсиз барчамизни қувонтиради, қалбимизга ғурур ва ифтихор етказди, албатта.

Айни шу борада яна ва яна бир бор эътиборингизни бундай кўрсаткичлар негизида ётган ўта муҳим мезонларга қаратмоқчиман.

Бугунги кунда Тошкент вилоятида 2 миллион 700 минг киши, жумладан, 1 миллион 600 мингга

яқин меҳнатга яроқли одам истиқомат қилмоқда. Шу сабабли ҳар қайси оиладаги фаровонлик, одамларнинг ҳаётга бўлган муносабати, жамиятимизнинг ижтимоий барқарорлиги, аввало, аҳолининг иш билан қандай таъминланганига, уларнинг иши қандай ташкил этилганига, ўз меҳнатига муносиб даромад топишига чамбарчас боғлиқ, десам, ўйлайманки, барчангиз шу фикрга қўшиласиз.

Масалага шу кўз билан қарайдиган бўлсак, вилоятда ўтган йили бандлик дастури доирасида 87 мингдан ортиқ иш ўрни яратилган бўлса ҳам, ишга жойлаштиришга муҳтож кишилар сони 45 минг 400 нафарни ташкил этган. Бу кўрсаткич Бекобод ва Бўка туманларида, Бекобод шаҳрида, айниқса, юқори ҳисобланади.

Шунингдек, вилоятдаги касб-хунар коллежларини битириб чиқаётган ёшларни ўз эгаллаган мутахассисликлари бўйича иш билан таъминлаш борасида жиддий муаммолар сақланиб қолмоқда. Масалан, 2012 йилда Оққўрғон, Чиноз, Юқори Чирчиқ туманларида бу кўрсаткич республикадаги энг паст даражани ташкил этгани ҳам бу фикрни тасдиқлайди.

Бугунги фурсатдан фойдаланиб, яна бир бор огоҳлантириб айтмоқчиман: маҳаллий ҳокимият идоралари раҳбарларининг фаолиятига одамларни, биринчи навбатда, касб-хунар коллежлари битирувчиларини ишга жойлаш-

тириш масаласи уларнинг ҳудудида қандай ҳал қилинаётганига қараб баҳо берилади.

Яна бир муҳим масала – аҳолини ичимлик суви билан таъминлаш ҳақида тўхталадиган бўлсак, кейинги тўрт йилда вилоятда сув таъминоти ва канализация хизматларини яхшилашга марказлаштирилган манбалардан 9 миллиард 200 миллион сўм маблағ ажратилганини айтиш лозим. Шу асосда 520 километр, жумладан, қишлоқ жойларда 490 километрдан ортиқ сув тармоқлари ишга туширилди. Бироқ водопровод тармоқларининг каттагина қисми эскиргани туфайли сув таъминотида узилишларга йўл қўйилмоқда, истеъмолчилар томонидан тўланмаган қарзлар ҳажми ортиб бормоқда. Бўка, Ўрта Чирчиқ, Қуйи Чирчиқ, Юкори Чирчиқ, Паркент туманларида аҳолини тоза ичимлик суви билан таъминлаш даражаси қониқарсиз бўлиб қолмоқда.

Шу муносабат билан вилоятда қўшимча водопровод тармоқларини қуриш, жумладан, Чимён – Чирчиқ дам олиш ва ҳордиқ чиқариш ҳудудида тозалаш иншоотлари қувватларини кенгайтириш керак. Шу ўринда вилоятда жойлашган шаҳарлардаги кўп қаватли уйларнинг иссиқлик таъминотини яхшилаш ишлари етарли даражада эмаслигини афсус билан айтишга тўғри келади. Кўпгина уйларнинг муҳандислик ускуналари ва иссиқлик тармоқлари капитал ва жорий таъмирлашга муҳтож.

Коммунал хизматлар учун ҳисоб-китоблар интизомининг пастлиги сабабли Чирчиқ шахри, Оққўрғон, Бўстонлиқ туманларида муддати ўтган дебиторлик қарзлар сақланиб қолмоқда. Бу эса, ўз навбатида, кўрсатилаётган хизматлар сифатига салбий таъсир этмоқда.

Балки кимдир, Президент шундай майда камчиликларни айтиб ўтирадимиз, деб ўйлаши ҳам мумкин. Мен сизларга дўст сифатида айтмоқчиманки, менинг ишимда, ҳар қайси раҳбарнинг фаолиятида иккинчи даражали ёки майда масаланинг ўзи йўқ ва бўлиши ҳам мумкин эмас. Нега деганда, инсон манфаати ҳақида гап кетганда, ҳеч қачон майда масаланинг ўзи бўлмайди.

Ўзингиз ўйланг, жойларда ичимлик суви етишмаса, кўп қаватли уйларда табиий газ, иссиқлик етказишда узилишлар бўлса, одамлар, айниқса, ёш болали оилалар тепада — раҳбарлик лавозимида ўтирганларга нисбатан қандай фикр билдириши мумкин?

Бу ҳаётдан ҳаммамиз ҳам ўтиб кетамиз, ҳеч ким дунёга устун бўлган эмас. Шунинг учун ҳам мен доимо ўзимга, сендан эртага нима қолади, деб савол бераман. Ҳар бир одам бу саволни ўзига қайта-қайта берса, савоб ишни ҳар ким қилиши керак, савоб ишни ҳар кун қилиш керак, деган қоида билан яшаса, ўйлайманки, Яратган ҳам, инсонлар ҳам ундан рози бўлади.

Мухтарам дўстлар!

Қишлоқ аҳоли пунктларини замонавий лойиҳалар бўйича комплекс қуришга қаратилган дастурга мувофиқ, 2009–2012 йилларда вилоятда намунавий лойиҳалар асосида 2 минг 355 та уй-жой фойдаланишга топширилди. Бу мақсад учун жами 228 миллиард сўмдан ортиқ маблағ сарфланди. Бироқ таассуфки, биз учун устувор аҳамиятга эга бўлган бу масалага панжа орасидан қараш туфайли айрим туманларда уй-жойларни муддатидан кечиктириб ва сифатсиз топшириш ҳолатларига йўл қўйилмоқда. Жумладан, 2011–2012 йилларда бу борада йўл қўйилган жиддий камчилик ва қонунбузилишлари учун Чиноз тумани ҳокими А. Тешабоев, Оҳангарон тумани ҳокими Б. Солибоев ўз вазифасидан озод этилгани, Қуйи Чирчиқ тумани ҳокимининг биринчи ўринбосари А. Отажонов ва Ўрта Чирчиқ тумани ҳокимининг биринчи ўринбосари Ш. Шомансуров жиноий жавобгарликка тортилгани, Бўстонлик, Юқори Чирчиқ, Қибрай, Янгийўл, Ўрта Чирчиқ туманларининг ҳокимлари ва уларнинг биринчи ўринбосарларига ҳайфсан эълон қилингани ҳам буни тасдиқлайди. Лекин гап фақат кимгадир жазо беришда эмас, балки вазиятни ҳолисона ва танқидий баҳолаб, зарур хулоса ва сабоқ чиқариб олишда.

Жорий йилда вилоятдаги 39 та массивда 1 минг 50 та уй-жой қуриш учун 147 миллиард

сўм, яъни ўтган йилдагига нисбатан 16,5 фоиз кўп маблағ жалб этиш назарда тутилмоқда. Бу эса шу йўналишда кўшимча ишчи кучи, моддий ва техник ресурсларни сафарбар қилишни, ишни оқилона ва самарали ташкил этишни тақозо этади.

Ҳокимлар бу масалани бир-икки йиллик иш деб билмаслиги, аксинча, узоқ муддатли муҳим ижтимоий дастур деб қабул қилиши лозим. Нега деганда, бу борадаги ишлар қишлоқда яшаётган одамларнинг шароити шаҳардагидан кам бўлмаслиги керак, деган эзгу мақсадни амалга оширишга қаратилган.

Бугунги кунда аҳолининг даромади ортиб борапти. Лекин баъзи одамлар уй қуриш ўрнига машина олишга шошиляпти. Менга қолса, машина ҳам, уй ҳам керак, лекин, барака топқурлар, аввал уй қуришлар, кейин машина олишлар. Яхши, замонавий уй қурган одамларнинг болалари эртага ота-онасига раҳмат айтади. Энг муҳими, бундай шинам уйларда туғилиб вояга етган болаларнинг соғлиғи, фикри, дунёқараши ҳам бошқача бўлади.

Мен яхши эслайман, 1986 йили Қашқадарёда ишлаган пайтимда Шаҳрисабзда янги уйлар қуриш тажрибасини бошлаган эдик. Ўшанда уйларнинг ташқи деворини пишиқ ғишдан, ички деворини эса хом ғишдан қуришга мажбур бўлганмиз. Чунки пишиқ ғиш ҳам, ғиш заводлари ҳам бугунгидек кўп эмас эди. Бугун эса, мана, кўряпмиз, ҳар

томонлама қулай шарт-шароитларга эга бўлган уй-жойларни қуриш учун барча шароитлар етарли.

Шу ўринда долзарб бир масалага эътиборингизни қаратишни истардим. Маҳаллий пудрат ишлари бозорини ривожлантириш борасида берилган имтиёзларга қарамасдан, **вилоятда бу борадаги ишларни такомиллаштириш, зарур қурилиш асбоб-анжомлари билан таъминланган, малакали қурувчиларга эга бўлган замонавий пудрат ташкилотларини шакллантириш, уларга керакли моддий база яратиш учун тегишли ёрдам бериш масалалари вилоят ҳокимияти эътиборидан мутлақо четда қолганини таъкидлашимиз лозим.**

Давлат бюджетидан катта ҳажмдаги молиявий ресурслар ажратилаётганига қарамасдан, вилоят раҳбарияти ва мутасадди шахсларнинг бу масалага совуққонлик билан қараши натижасида муҳим иншоотларни ўз вақтида ва сифатли ишга тушириш режалари барбод қилинмоқда. Мисол учун, 2009 – 2012 йиллар мобайнида марказлаштирилган капитал қўйилмалар ҳисобидан ижтимоий объектларни қуриш ва реконструкция қилиш учун 163 миллиард сўмдан зиёд маблағ ажратилган бўлиб, уларни ўзлаштириш 156 миллиард 500 миллион сўмни ёки умумий кўрсаткичга нисбатан 95,8 фоизни ташкил этган.

Тошкент вилоятининг бугунги ривожланиш суръатлари, бу борада йўл қўйилаётган камчи-

лик ва муаммолар, уларни ҳал этиш ҳолати шуни тасдиқлайдики, бу ўта муҳим йўналиш бўйича ишлар қониқарли даражада эмас. Бундай вазиятни кескин ўзгартириш, керакли хулосалар чиқариш зарурати кўриниб турибди. Мавжуд аҳволни ижобий томонга ўзгартириш учун мамлакатимиз ҳукумати, вазирлик ва идораларнинг бевосита кўмагида керакли чора ва тадбирларни амалга оширишимиз зарур.

Ҳурматли депутатлар!

Энди бугунги сессия кун тартибидаги ташкилий масалани кўриб чиқишга ўтсак.

Ҳаммамизга маълум, бундан тўрт йил олдин, яъни 2008 йилнинг декабрь ойида биз сизлар билан бирга Рустам Холматовга катта ишонч билдириб, уни Тошкент вилоятининг ҳокими лавозимига тасдиқлаган эдик.

Албатта, улкан салоҳиятга эга бўлган, мамлакатимизда етакчи ўрин тутадиган Тошкент вилоятини бошқариш, раҳбарлик қилиш, унинг кўп тармоқли иқтисодиётини барқарор суръатлар билан ривожлантириш, аҳолининг ҳаёт даражасини юксалтириш – бундай вазифаларни уйдлаш оғир ва ўта масъулиятли ишдир.

Эътироф этиш керакки, Р. Холматовнинг иш фаолияти давомида дастлаб вилоят тараққиёти йўлида, кўпгина муаммоларни ечишда амалий ҳаракат ва ижобий ишлар кузатилди. Лекин охириги йилларда унинг ишга муносабати ўзгарди, ўзига нисбатан талабчанликни бўшаштириб, хо-

тиржамлик, ўзибўларчилик кайфиятига берилиб, вилоят раҳбари ва етакчиси сифатида масъулиятни йўқотишга йўл қўйди. У ўзига нисбатан билдирилган кўпгина огоҳлантириш ва танқидий гаплардан хулоса чиқармади, аҳволни ижобий томонга ўзгартириш ҳақидаги ваъдалари қуруқ гап бўлиб қолаверди. Ўз қўлида ишлайдиган кўпгина муовин ва мутахассисларнинг, фаолларнинг бошини қовуштириш, уларга бир кўз билан қараш, уларни бирлаштириш ўрнига, қўл остидагиларга юқоридан қараш, менсимаслик, кўпол муносабатда бўлишни ўзига маъкул топди.

Албатта, одамлар ҳар хил бўлади, уларнинг юриш-туриши, феъл-атвори ҳам бир-биридан фарқ қилади. Лекин раҳбар бўлиб масъулиятни ўз зиммасига олган одам, ёқадими-йўқми, ҳар қайси ходимга, аввало, ишнинг манфаатини кўзлаб, тўғри баҳо бериши керак.

Вилоят ҳокимининг ана шундай мезонлар асосида ўзидан олдин ишлаган раҳбарларнинг хатоларидан хулоса чиқариб олмагани умумий ишга зиён етказгани ҳақида кўп гапириш мумкин.

Биз одатда бирон-бир раҳбарнинг оддий одамлар орасидан чиққанига эътибор берамиз, лекин афсуски, нафс балоси уни бузади, натижада боши айланиб, оёғи ердан узилади. Асосан, хушомадгўй одамлар, раҳбарлар соясида юриб бирор нарса орттиришни ўйлайдиган кимсалар бунга сабаб

бўлади. Менга қолса, раҳбарга эмас, уни бузадиган ана шундай одамларга жазо берган бўлардим.

Мухтасар қилиб айтганда, мамлакатимиздаги марказий бир ҳудудни бошқариш, одамлар билан тил топишиб, уларнинг ишончини қозониб, обрў орттириш, улкан мақсадлар сари сафарбар этиш учун Р. Холматовга кенг миқёсда фикрлаш, узоқни кўриш, улкан салоҳиятли вилоятни бошқариш хусусиятлари – қурби етишмади. Ўз-ўзидан аёнки, бундай ҳолат охир-оқибатда унга билдирилган ишончни йўқотишга олиб келди.

Йўл қўйилган хато ва камчиликларга тан бериб, иқдор бўлиб, Р. Холматов эгаллаб турган вазифасидан озод қилишни сўраб, ариза билан мурожаат қилди.

Мажлис раисидан ушбу масалани овозга қўйишни сўрайман.

Мухтарам дўстлар!

Тошкент вилоятидек катта вилоятга янги раҳбарни танлаш ва тайинлаш – ўта мураккаб ва масъулиятли иш. Ўйлайманки, сиз, ҳурматли мажлис иштирокчилари, барчангиз буни яхши англаб, тушуниб турибсиз.

Албатта, ҳар бир номзодни тавсия қилаётганда, биз фаоллар, депутатлар билан кўп маслаҳатлашамиз, унинг таржимаи ҳоли, дунёқараши, аввалги иш фаолияти, инсоний хусусиятлари, феъл-атвори, ҳар хил қинғир-қийшиқ ишлардан узоқ бўлганини биринчи навбатда эътиборга ола-

миз. Бундай номзодларга қўйиладиган энг асосий талаблар қаторида, аввало, ўзини раҳбар, етакчи деб ҳисоблайдиган шахс бугунги шиддат билан ўзгараётган, тараққий топаётган замон талабларига жавоб бериши, эртанги кунимизнинг энг долзарб, энг устувор йўналишларини ўзига яққол тасаввур қилган ҳолда, унга ишонч билдирган эл-юрт олдида унинг зиммасига юкланган вазифаларни амалга оширишда ўз масъулиятини чуқур сезиши, ҳис қилиши шарт.

Энг муҳими, раҳбар халқ ғами ва ташвиши, умиди ва интилишлари билан яшаши, одамларни бир-биридан ажратмасдан – биттасига иссиқроқ, бошқасига эса совуқроқ қарамасдан, ошна-оғайнигарчиликка берилмасдан, оёғи ердан узилмасдан, адолат, талабчанлик ва қатъият билан иш олиб бориши, бундай қараш, бундай муносабат унинг бурчига, ҳаётий мақсадига айланиши даркор.

Катта салоҳиятга эга бўлган Тошкент вилоятини бошқариш учун юқори савия, билим ва тажрибага эга бўлган етакчи керак. Ҳаёт синовларида тобланган, улкан режа ва дастурларни амалга оширишга, юртни обод, элнинг турмушини янада фаровон қилишга қурби-кучи етадиган раҳбар керак.

Вилоят депутатлари ва фаоллари, жамоатчилик вакиллари билан маслаҳатлашганда, айни шундай юксак талабларга жавоб берадиган вилоят раҳбари кераклиги ҳақида сўз юритилди. Шундай фикр-мулоҳазалар натижасида бугунги кунда Ан-

дижон вилояти ҳокими лавозимида ишлаб келаётган Аҳмад Усмонов номзодини Тошкент вилояти ҳокими вазифасига тавсия этишга қарор қилдик.

Аҳмад Усмоновнинг таржимаи ҳоли ҳақида гапирадиган бўлсак, у 1957 йилда Самарқанд вилояти Қўшработ туманида туғилиб, Самарқанд давлат университетини 1981 йилда ҳуқуқшунослик мутахассислиги бўйича битирган.

Кўп йиллар Жиззах, Сирдарё, Наманган вилоятларида масъулиятли вазифаларда ишлаган. Ички ишлар вазирининг ўринбосари лавозимида хизмат қилган. Охирги етти йил мобайнида Андижон вилояти ҳокими бўлиб ишлаб келмоқда.

Ҳаммамизга маълум бўлиши керак: охирги йиллар давомида вилоятнинг қайси соҳасини олмайлик — бу қишлоқ хўжалиги бўладими, саноат бўладими, ижтимоий соҳалар бўладими, Андижон вилоятининг А. Усмонов раҳбарлигида ўсиш, тараққий топиш суръатлари, шаҳар ва қишлоқларнинг қиёфаси тубдан ўзгариб ва очиқлиб бораётгани кўпчиликнинг ҳавасини тортиб келмоқда, десак, ҳеч қандай хато бўлмайди.

А. Усмоновни Тошкент вилояти ҳокими вазифасига тавсия этар эканмиз, аввало, унинг одамлар кўнглига йўл топиб ишлаш, уларнинг дарду ташвишлари билан яшаш, аҳолини рози қилиш ва ишончини қозониш, Тошкент вилояти халқига сидқидилдан хизмат қилишда ўзининг бой ҳаётий ва раҳбарлик тажрибасини ишга солади ва вило-

ят олдида турган вазифаларни амалга оширишда жонбозлик кўрсатади, деб ишонамиз.

Азиз ва мухтарам ватандошлар!

Такрор-такрор айтишни истардим, Тошкент вилояти – ўзининг иқтисодий, ижтимоий ва маънавий обрў-эътибори билан том маънода юртимизда бошқаларга ўрнак бўлиб келган вилоятдир.

Шунинг учун бугун сиз, азизларга, вилоятнинг барча фаоллари ва фидойиларига, кўп миллатли воҳа аҳлига қарата айтмоқчиман: Тошкент вилояти ҳеч қачон орқада юришни ўзига маъқул топмаган ва мамлакатимизнинг тараққиёти, эл-юртимиз фаровонлиги, Ватанимизнинг нуфузини ошириш йўлида ўзининг нималарга қодир эканини кўрсатиш, намоён этиш учун куч-қудрати етарли, десам, айти ҳақиқатни айтган бўламан.

Тошкент вилоятининг кўпни кўрган, меҳнатсевар ва бағрикенг халқи бугун мажлисимизда тасдиқлаб олган янги раҳбар атрофида жипслашиб, бир ёқадан бош чиқариб, мамлакатимизнинг етакчи вилоятига хос бўлган ўрнини, обрўсини қўлдан бермайди.

Барчангизга шу йўлда сиҳат-саломатлик, бахт ва омад, янги-янги ютуқлар тилайман.

*Халқ депутатлари Тошкент вилояти
Кенгашининг навбатдан ташқари
сессиясидаги нутқ.
2013 йил 1 апрель*

ТАРАҚҚИЁТ ВА ФАРОВОНЛИК ОМИЛИ

Хурматли конференция иштирокчилари, хонимлар ва жаноблар!

Сиз, азиз меҳмонларимиз, Бирлашган Миллатлар Ташкилоти, Халқаро валюта жамғармаси, Жаҳон банки, Осиё тараққиёт банки, Ислом тараққиёт банки, АСЕАН, ЮНЕСКО каби нуфузли халқаро ташкилотлар, молия институтлари ҳамда бошқа тузилмалар вакиллари, уй-жой қурилиши соҳасидаги йирик компаниялар раҳбарлари ва етакчи мутахассисларни – бугунги конференциянинг барча қатнашчиларини қутлаш, ушбу форумда иштирок этаётганингиз учун ўзимнинг чуқур ҳурматим ва самимий миннатдорлигимни изҳор этиш менга катта мамнуният бағишлайди.

Уй-жой қурилиши соҳаси ўткир ижтимоий муаммоларни ҳал этиш учун улкан аҳамиятга эга экани, қурилиш билан боғлиқ кўплаб тармоқлар ва бутун мамлакат иқтисодиётининг мутаносиб ривожланиши ҳамда барқарор ўсиш суръатларини таъминлайдиган энг муҳим омил эканини ҳисобга оладиган бўлсак, бугунги конференция учун танланган қишлоқда уй-жой қурилишининг роли

ҳақидаги мавзунинг долзарблиги тўғрисида гапириб ўтиришнинг ҳожати бўлмаса керак.

Эксперт марказларининг маълумотларига кўра, иқтисодий ривожланган давлатларда инвестициялар таркибида умумий сармоялар ҳажмининг 20 фоизидан 40 фоизигача бўлган улуши айнан уй-жой қурилиши соҳасига тўғри келаётгани, албатта, бежиз эмас.

Бугунги кунда уй-жой қурилиши ва иқтисодиётнинг мазкур соҳа билан боғлиқ тармоқларини ривожлантириш молия тизимини шакллантириш ва барқарор ривожлантиришнинг энг муҳим бўғинларидан бири ҳамда банклар активлари ва ишончли ресурс базасининг мустаҳкам манбаи бўлиб қолмоқда.

Бу ҳолат жаҳон молиявий-иқтисодий инқирози ҳамон давом этаётган ҳозирги шароитда алоҳида аҳамият касб этмоқда.

Кредит маблағлари билан етарлича таъминланаётганига қарамасдан, бу маблағлар якуний истеъмолчи, яъни иқтисодиётнинг реал секторига етиб бормаётгани глобал молиявий-иқтисодий инқироздан чиқишда жиддий тўсиқлардан бири экани сир эмас. Ҳолбуки, асосий захира валюталарини чиқарадиган эмитент мамлакатларда фоиз ставкалари даражаси ниҳоятда паст. Айрим ҳолларда бу ставкалар ноль қийматигача тушиб кетаётганига эса ишониш қийин.

Мухтасар айтганда, кредит ресурслари ҳажмининг етарлилиги кўплаб ҳолатлар, биринчи навбатда, 2008 йилда глобал молиявий-иқтисодий инқирозни юзага келтирган жиддий сабабларнинг бартараф этилмагани туфайли, афсуски, иқтисодиётни жонлантирадиган туртки ва омилга айлана олмаяпти.

Бундай шароитда уй-жой қурилиши ва у билан биргаликда ривожланадиган инфратузилма – коммунал ва ижтимоий сектор, транспорт ва коммуникация тармоқлари, замонавий қурилиш материаллари ҳамда конструкцияларини ишлаб чиқариш капитал ва инвестицияларни жалб этиш, шунингдек, энг мураккаб ва жиддий ижтимоий масалалардан бири – аҳоли бандлиги муаммосини ҳал этишнинг ғоят мақбул ва **самарали соҳаси сифатида хизмат қила оладиган ҳамда хизмат қилиши лозим бўлган йўналишга айланмоқда.**

Аксарият давлатларнинг тарихий тажрибаси шундан далолат берадики, уй-жой қурилиши ва инфратузилма соҳасини тараққиётнинг устувор йўналиши сифатида белгилаш миллий иқтисодиётни қайта тиклашнинг ҳал қилувчи воситаси бўлиб хизмат қилади. Масалан, Буюк депрессия деб аталган 1930 йиллардаги инқироз даврида АҚШда Президент Рузвельт якка тартибдаги уй-жой қурилишини кредит билан таъминлаш тизимини жорий қилди ва бу ислохот иқтисодий ўсишни тиклашда ҳал қилувчи аҳамият касб этди.

Ўз вақтида Германия, Буюк Британия, Скандинавия давлатлари ва бошқа мамлакатларда иқтисодиётни рағбатлантириш ҳамда қайта тиклаш мақсадида ана шундай дастурлар қабул қилинган.

Хурматли конференция қатнашчилари!

Ўзбекистонда амалга оширилаётган модель — қишлоқда уй-жой қуришни комплекс амалга ошириш дастурининг мазмун-моҳиятини баён этишдан олдин мамлакатимизни иқтисодий, ижтимоий ривожлантириш ва модернизация қилишнинг ана шу энг муҳим соҳасида яқин-яқингача қандай муаммолар тўпланиб қолгани, ҳақиқий аҳвол қандай бўлгани ҳақида қисқача тўхталиб ўтишга ижозат бергайсиз.

Бу соҳанинг бош хусусияти шунда эдики, у деярли бошқарилмас, бошқача айтганда, ўзбошимчалик авж олган эди.

Бу аслида нимани англатар эди?

Қишлоқда уй-жойлар аҳоли пунктларини барпо этишда қўлланиши зарур бўлган бош режаларсиз қурилар, ҳудудларнинг ўзига хос табиий ва иқлим хусусиятлари, ўзбек оиласининг миллий анъаналарини ҳисобга олиб, пухта ишлаб чиқилган намунавий уй-жой лойиҳалари йўқ эди.

Ўзи ҳам буюртмачи, ҳам қурувчи бўлган қишлоқ аҳолисининг имкониятлари чеклангани, шунингдек, қурилиш материалларининг доимий танқислиги ҳамда қишлоқда ривожлан-

ган қурилиш саноати бўлмагани учун бу борадаги ишлар ўз ҳолига ташлаб қўйилган эди. Бошқача айтганда, уй-жойлар қўлбола қурилиш материаллари — хом ғишдан қурилар, хоналарига ёғочдан пол қилинмас, том ёпиш материали сифатида, асосан, асбест шиферлардан фойдаланилар эди.

Бош режасиз қурилган уй-жойларни коммунал қулайликлар билан таъминлаш, ичимлик суви тармоғига, электр энергияси ва газ тармоғига улаш борасида жиддий муаммолар пайдо бўлар эди.

Янги қурилган уй эгаларининг тиббиёт муассасалари, мактаблар, болалар боғчалари, савдо шохобчалари, бозорлар, ҳовлисига олиб борадиган йўл, яъни оиланинг қулай шароитда яшаши учун зарур бўлган инфратузилма билан таъминланишда қандай муаммоларга дуч келгани ҳақида гапириб ўтирмаса ҳам бўлади.

Ҳозирги вақтда Ўзбекистон аҳолисининг қарийб 50 фоизи, яъни 15 миллионга яқин одам қишлоқ жойларда истиқомат қилаётганини ҳисобга оладиган бўлсак, бугунги кунда ушбу соҳада ҳал қилишимиз лозим бўлган мураккаб вазифаларнинг кўлами ва миқёсини тасаввур этиш қийин эмас.

Бу борада шуни инобатга олиш керакки, Ўзбекистонда қишлоқ жойларда ҳар йили 150 мингдан ортиқ янги оила вужудга келмоқда, мустақил тараққиётимиз йилларида эса қиш-

лоқларимизда 2 миллион 600 мингдан зиёд ёш оила пайдо бўлди ва улар ўз уйига эга бўлишга эҳтиёж сезмоқда. Шу муносабат билан **ҳозирги кунда қишлоқ жойларда якка тартибда уй-жой қуриш бўйича узок йиллар мобайнида шаклланган ёндашувлар, усул ва амалиётни қайта кўриб чиқиш вақти келгани, буни ҳаётнинг ўзи илгари сураётгани янада яққол аён бўлмоқда.**

Ўзбекистонда амалга оширилаётган Қишлоқ жойларда намунавий лойиҳалар асосида якка тартибдаги уй-жойлар қуриш дастурининг муҳим хусусиятлари, долзарблиги, унга бўлган талаб ва эҳтиёжнинг принципиал хусусиятлари нималардан иборат?

Бу борада биринчи навбатда ҳал этиш лозим бўлган принципиал масалалардан бири – уй-жой қурилишининг қонунчилик, ҳуқуқий ва норматив базасини тубдан қайта кўриб чиқиш ҳамда ислоҳ этишдан иборат эди.

Ўзбекистон Республикаси Конституциясида мустаҳкамланган хусусий мулкнинг дахлсизлиги ҳақидаги принципга асосланган ҳолда қабул қилинган Уй-жой ва Шаҳарсозлик кодекслари, Ўзбекистон Республикасининг «Ипотека тўғрисида»ги Қонуни, бошқа қонун ва меъёрий ҳужжатларда мулкдорнинг уй-жой ҳамда у барпо этилган ер участкасига муддатсиз эгалик қилиш

ва уни мерос қилиб олиш ҳуқуқи мустаҳкамлаб қўйилган.

Қишлоқ аҳолисига якка тартибда уй-жой қуриш учун ер участкалари бир оилага 6 сотих ҳисобида умрбод мерос қилиб олиш ҳуқуқи билан бепул ажратилаётганини алоҳида таъкидлашни истардим. Бу эса бизнинг ер ресурсларимиз чекланган шароитда ниҳоятда катта аҳамиятга эгадир.

Тасдиқланган меъёрий ҳужжатларга мувофиқ, қишлоқ жойларда уй-жой массивларини қуриш ишлари якка тартибда уй-жой қурувчи ташкилотлар томонидан ишлаб чиқилган ва маъқулланган намунавий лойиҳалар асосида, муҳандислик-коммуникация, ижтимоий ва бозор инфратузилмаси объектлари билан биргаликда барпо этилмоқда. Республика ва маҳаллий бюджетлар ҳисобидан автомобиль йўллари, ички коммуникация тармоқларини қуриш, сув, газ ва энергия таъминотини йўлга қўйиш албатта амалга оширилиши лозим бўлган муҳим шартлардандир.

Янги уй-жой массивларида яшайдиган аҳоли сони инобатга олиниб, мактаблар, болалар боғчалари, қишлоқ врачлик пунктлари, савдо шохобчалари ва спорт иншоотлари ҳам намунавий лойиҳалар асосида барпо этилмоқда.

Қишлоқларда уй-жой комплексларини қуришда муҳандислик-коммуникация инфратузилмаси билан бир қаторда, янги турдаги сервис ва электрон хизматлар кўрсатиш объектларини барпо этиш

ҳамда ишга тушириш ҳам алоҳида эътиборга лойиқ масалалардандир.

Бу билан мен нима демоқчиман?

Бу ўринда янги, замонавий уй-жойлар барпо этиш билан бирга, қишлоқдаги уйлар, қишлоқдаги оилаларга энг замонавий компьютерлар, ахборот-коммуникация технологиялари, замонавий теле-коммуникация тизими, интернет кириб бораётгани ҳақида сўз бормоқда.

Энг асосийси, қишлоқ аҳолиси учун деярли янги бўлган бундай турдаги хизматлар одамлар эҳтиёжини таъминлаш билан бирга, қишлоқ касб-ҳунар коллежларида таълим олган ва касб эгаллаган минглаб, ўн минглаб йигит-қизларни иш билан банд этиш имконини бермоқда.

Фарзандларимиз, униб-ўсиб келаётган ёш авлод учун бу қанчалик муҳим аҳамиятга эга эканини ўзингизга бир тасаввур қилинг. Буни сўз билан ифода этиб бўлмайди.

Шу ўринда якка тартибда уй-жой қурилишига кредит ажратиш механизмига эътибор қаратишни истардим. Қишлоқда яшайдиган одам уйнинг намунавий лойиҳасини танлаганидан сўнг дастлабки бадал сифатида уй қийматининг 25 фоизи миқдоридаги ўз маблағини тўлайди. Унга қулай шартлар асосида узоқ муддатга – 15 йилга имтиёзли фоиз ставкаси бўйича – биринчи йил белгиланган фоизни тўламаслик шarti билан – 7 фоиз

микдоридаги ипотека кредити берилади. Бу Марказий банкнинг йиллик 12 фоиз микдорида белгиланган қайта молиялаш ставкасидан анча пастдир.

Қишлоқ жойларда якка тартибда уй-жой қуриш бўйича комплекс ишларни амалга ошириш учун яхлит институционал тузилма ташкил этилди.

Намунавий уй-жойларни лойиҳалаштириш, ижтимоий ва муҳандислик-коммуникация инфра-тузилмасига эга бўлган уй-жой массивларини комплекс қуриш режасини ишлаб чиқиш **«Қишлоқ қурилиш лойиҳа»** ихтисослаштирилган лойиҳа-тадқиқот институти зиммасига юкланган. Шу билан бирга, мазкур институт қурилиш ишлари ба-жарилиши устидан муаллифлик назоратини ҳам амалга оширмоқда.

Намунавий лойиҳалар асосида якка тартибдаги уй-жойлар қурилишини кредит асосида молиялашни шу мақсадда ташкил этилган **«Қишлоқ қурилиш банк»** акциядорлик-тижорат банки амалга оширмоқда. Унинг низом жамғармаси бугунги кунда қарийб 130 миллион доллар микдоридаги маблағга тенгдир.

Мазкур банк ташкил этилганидан буён ўтган тўрт йил мобайнида қишлоқда 23,6 минг нафар якка тартибда уй-жой қурувчига қиймати 677 миллион доллардан зиёд ипотека кредитлари берилди.

Банк нафақат аҳоли, балки қишлоқда уй-жой ва ишлаб чиқариш ҳамда ижтимоий инфратузилма объектларини барпо этаётган қурилиш ташкилотлари, шунингдек, қишлоқ қурилишида фойдаланиладиган замонавий материаллар ва конструкциялар ишлаб чиқарувчи корхоналарни ҳам кредит билан таъминламоқда.

Қишлоқ жойларда якка тартибда уй-жой қуриш дастурини амалга оширишда мамлакатимизнинг бошқа банклари – Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки ва «Ипотека банк» акциядорлик-тижорат банки ҳам фаол иштирок этмоқда.

Уй-жойларни намунавий лойиҳалар асосида тайёр ҳолда топшириш шарти билан қуриш борасидаги ҳамма ишлар **«Қишлоқ қурилиш инвест»** ихтисослаштирилган инжиниринг компанияси зиммасига юкланган. Ягона буюртмачи бўлган ушбу компания мамлакатимизнинг барча ҳудудларида ўз филиалларига эга бўлиб, у қишлоқ жойларда уй-жой массивларини сифатли қуриш бўйича ягона сиёсатни амалга оширмоқда.

Шу билан бирга, мамлакатимиз ҳудудларида ташкил этилган 900 дан ортиқ янги ихтисослаштирилган пудратчи қурилиш ташкилотларида бугунги кунда 20 минг нафарга яқин қурувчи меҳнат қилмоқда, замонавий қурилиш материаллари, конструкциялар, ёғоч пол, дераза панжаларлари, том ёпиш ва бошқа материаллар ишлаб

чиқарадиган 60 дан зиёд корхона ташкил қилинди. **Кенг кўламли имтиёз ва преференциялар тизими яратилди.**

«**Қишлоқ қурилиш банк**» кредитлари ҳисобидан якка тартибда уй-жой қураётган қишлоқ аҳолиси ипотека кредитларини қайтариш ва уларнинг устама фоизларини қоплашга йўналтириладиган даромад солиқларини тўлашдан озод этилган. Бундан ташқари, улар сотиб олган уй-жойдаги мулк учун ипотека кредитини тўлиқ тўлагунга қадар солиқ тўлашдан озод этилди.

Қишлоқ жойларда уй-жой қуришда иштирок этаётган «**Қишлоқ қурилиш инвест**» инжиниринг компанияси, пудратчи ташкилотлар ва қурилиш материаллари ишлаб чиқарадиган ихтисослаштирилган корхоналар барча турдаги солиқлар ҳамда мақсадли давлат фондларига мажбурий ажратмалар, шунингдек, олиб келинаётган қурилиш техникаси ва кичик механизация воситалари учун божхона тўловларини тўлашдан озод этилган. Бу эса қишлоқ аҳолиси учун қурилаётган уй-жойлар қийматини сезиларли равишда камайитириш имконини бермоқда. Бундай уй-жойларнинг бир квадрат метри шаҳардаги уй-жой қийматидан бугунги кунда ўртача 2 баробар пастдир.

Эътиборингизни яна бир масалага қаратмоқчиман. 2009–2012 йилларда намунавий лойиҳалар асосида уй-жой қуриш бўйича махсус

дастурнинг амалга оширилиши натижасида мамлакатимизнинг 159 та қишлоқ туманида 650 та янги қишлоқ уй-жой массиви барпо этилди, умумий майдони 3,2 миллион квадрат метр бўлган 23,6 мингдан ортиқ якка тартибдаги уй-жой қурилди. Ушбу мақсадларга 1,2 миллиард доллардан зиёд миқдордаги инвестициялар йўналтирилди. Узунлиги 732 километр асфальтланган автомобиль йўллари, мингдан зиёд ижтимоий ва бозор инфра-тузилмаси объектлари барпо этилди.

Ҳозирги вақтда мамлакатимизда қишлоқ аҳолисини марказлашган тармоқлар орқали тоза ичимлик суви билан таъминлаш даражаси 75,8 фоизни, табиий газ билан таъминлаш даражаси эса 76,2 фоизни ташкил этмоқда.

Жорий йилда ҳам қишлоқ жойларда уй-жойларни кенг қўламда қуриш ишлари кўзда тутилган. 353 та қишлоқ массиви ҳудудида бошланган қурилиш ишлари жадал давом эттирилмоқда. Уларда намунавий лойиҳалар асосида умумий майдони 1,4 миллион квадрат метр бўлган 10 мингта барча қулай шарт-шароитларга эга уй-жой қуриш кўзда тутилган бўлиб, бу ўтган йилга нисбатан 17,5 фоиз кўпдир. Айни пайтда узунлиги 300 километрдан ортиқ ичимлик суви тармоқлари ва 280 километрдан зиёд электр тармоқлари ишга туширилади, қарийб 240 километрлик автомобиль йўллари қурилади, кенг қўламли ижтимоий ва бозор ин-

фратузилмаси яратилади. Бу мақсадлар учун 2013 йилда салкам бир миллиард доллар миқдоридаги инвестиция йўналтирилади.

Қишлоқда қурилиш ҳажми ортиб бораётгани муносабати билан замонавий қурилиш саноати ривожланмоқда, янги иш ўринлари ташкил этилмоқда, аҳоли бандлиги таъминланиб, унинг даромади ва фаровонлиги тобора ошмоқда.

Биз учун айниқса янгича асосда мулкдорлар синфи шаклланаётгани, қишлоқларимиз қиёфаси кўз ўнгимизда тубдан ўзгариб бораётгани, одамларнинг маданияти юксалиб, уларнинг турмуш тарзи, онгу тафаккури ва менталитети ўзгараётгани бекиёс аҳамиятга эгадир.

Янги ва замонавий шароитларда вояга етаётган, эски тузумнинг барча асоратларидан холи бўлган, ўз келажагига қатъий ишонадиган, юксак билимли, мустақил фикрлайдиган, баркамол ўғил-қизлар ҳақли равишда бизнинг ғуруримиздир.

Бундай авлод билан, ҳақиқатан ҳам, фахрланиш ва энг дадил истикбол режаларини тузиш мумкин.

Қишлоқ жойларда намунавий лойиҳалар асосида уй-жой қуриш бўйича махсус дастурни амалга оширишда Осиё тараққиёт банки, Ислон тараққиёт банки, Жаҳон банки каби кўплаб нуфузли халқаро молия институтлари ва ташкилотлари ҳам фаол иштирок этаётганини алоҳида мамнуният билан таъкидлашни истардим. 2011 йилда Осиё

тараққиёт банки Директорлар кенгаши томонидан жами 500 миллион АҚШ доллари миқдоридаги «Ўзбекистонда қишлоқ жойларда уй-жойлар қуришни ривожлантириш» лойиҳасини кўп траншли молиялаш дастури маъқулланди. 2012 йилда дастлабки транш доирасида 160 миллион доллар ажратилган бўлса, жорий йилда ушбу маблағнинг 200 миллион долларлик иккинчи транши тақдим этилади.

Фурсатдан фойдаланиб, ушбу юксак минбардан туриб Осиё тараққиёт банки ва бошқа халқаро тузилмалар раҳбариятига бизга мазкур стратегик муҳим вазифани амалга оширишда кўрсатаётган қимматли ёрдами учун чуқур миннатдорлигимизни изҳор этмоқчиман.

Хурматли конференция қатнашчилари!

Хонимлар ва жаноблар!

Ўзбекистонда ишлаб чиқилган ва амалга оширилаётган қишлоқ жойларда якка тартибдаги уй-жойларни қуриш дастурини мамлакатимизда амалга оширилаётган улкан демократик ўзгариш ва янгиланишлар жараёнларидан айри ҳолда тасаввур этиб бўлмайди.

Бугунги кунда Ўзбекистоннинг биз танлаб олган ижтимоий йўналтирилган демократик давлат барпо этиш йўлидан жадал илгарилаб бораётгани, пухта ўйланган сиёсий, иқтисодий ва ижтимоий ислохотларнинг устувор йўналишлари, туб

ўзгаришларни тадрижий, босқичма-босқич жорий этиш стратегияси танлангани ва изчил амалга оширилаётгани шундай мустаҳкам ва ишончли асос бўлиб хизмат қилмоқдаки, унинг негизда миллий иқтисодиётимиз барқарор ҳамда жадал ривожланмоқда, аҳоли даромадлари ва ҳаёт даражаси муттасил ошиб бормоқда, мамлакатимизнинг халқаро миқёсдаги обрў-эътибори юксалмоқда, деб тўла ишонч билан айтишимиз мумкин.

Бу борада аниқ рақамларни келтирмоқчиман.

Глобал молиявий-иқтисодий инқирозга қарамасдан, Ўзбекистон иқтисодиёти дунёдаги саноқли давлатлар қатори юксак барқарор ўсиш суръатларига эришмоқда. Сўнгги 6 йилда мамлакатимиз ялпи ички маҳсулотининг йиллик ўсиш суръатлари 8 фоиздан зиёдни ташкил этмоқда. Давлат бюджетининг барқарор профицит билан бажарилиши, олтин-валюта захирасининг етарлилиги таъминланмоқда. Ташқи қарз ялпи ички маҳсулотга нисбатан 12 фоиздан ошмасдан, пастлигича қолмоқда.

Давлат бюджетининг ижтимоий йўналтирилгани унинг ўзига хос хусусияти бўлиб қолмоқда. Давлат сарф-харажатларининг қарийб 60 фоизи ижтимоий соҳаларни молиялашга, жумладан, 34 фоизи таълим, 15 фоиздан ортиғи соғлиқни сақлаш соҳасига йўналтирилмоқда.

Банк тизими ҳам ишончли ва барқарор фаолият кўрсатмоқда. Бугунги кунда банк капиталининг етарлилик даражаси 24 фоизни ташкил қилмоқда ва бу кўрсаткич дунёда умумий қабул қилинган халқаро стандартлардан 3 баробар кўпдир. 2012 йил якуни бўйича банк тизимининг ликвидлиги талаб этилган энг кам даражадан 2 баробар юқори бўлди.

Ҳар йили янги, замонавий ишлаб чиқариш қувватларини ташкил этиш, фаолият кўрсатаётган корхоналарни модернизация қилиш ва янгилаш бўйича юзлаб йирик инвестиция лойиҳалари амалга оширилмоқда.

Мамлакатимизда 2000 йилдагига нисбатан инвестицияларнинг йиллик ўсиши 4 баробар ошди ва сўнгги йилларда ўртача камида 12 миллиард долларни ташкил этмоқда. Инвестиция маблағларининг қарийб 78 фоизи – шунга алоҳида эътибор беришингизни сўрардим – ички манбалар ҳисобидан шакллантирилмоқда, жумладан, инвестициялар умумий ҳажмининг 21 фоизини аҳоли омонатлари ташкил этмоқда.

2012 йилда жами инвестицияларнинг 22 фоиздан ортиғи ёки 2,5 миллиард доллардан кўпроғини хорижий инвестициялар ташкил этди. Уларнинг 80 фоизга яқини тўғридан-тўғри чет эл инвестицияларидир. Бу, ўз навбатида, хорижлик инвесторларнинг Ўзбекистонга, мамлакатимизда бизнес учун

яратилган шарт-шароитларга ишончи тобора ортиб бораётганидан далолат беради.

Аҳолининг банклардаги омонатлари ҳажми ўтган 2012 йилда 35 фоизга, 2000 йилдагига нисбатан эса 60 баробар ошди.

Ўзбекистон Республикаси Тикланиш ва тараққиёт жамғармаси ташкил этилди ва айни пайтда унинг капитали 15 миллиард долларга етди.

Буларнинг барчаси Ўзбекистон ўзи танлаган замонавий демократик ва иқтисодиёти ривожланган давлатлар қаторига кириш, аҳоли учун муносиб турмуш шароити яратиб бериш ва жаҳон ҳамжамиятида муносиб ўрин эгаллаш йўлидан қатъий ишонч билан бораётганининг яна бир тасдиғидир.

Кадрли дўстлар!

Мазкур анжуман кун тартибига киритилган масалаларни тўлиқ муҳокама этиш, ушбу серқирра муаммонинг барча жиҳатини қамраб олиш имкони йўқлигини барчамиз яхши тушунамиз.

Қишлоқда уй-жой қурилишини янада ривожлантириш бўйича ўз стратегиямизни шакллантиришда конференция қатнашчилари томонидан бошқа мамлакатларда бу борада тўпланган қимматли тажрибани эътиборга олган ҳолда билдириладиган тилак ва таклифларни эшитиш биз учун жуда фойдали ва муҳимдир.

Шуни алоҳида таъкидлашни истардимки, Ўзбекистон барча халқаро ташкилотлар ва молия

институтлари, чет эл банклари ва компаниялари, олимлар ҳамда экспертлар билан ўз олдига қўйган мақсадни рўёбга чиқариш – қишлоқларимиз қиёфасини тубдан ўзгартириш, қишлоқ аҳолисининг ҳаёт даражаси ва сифатини янада изчил ошириш, уларни ривожланган давлатлардаги стандартларга яқинлаштиришда ҳамкорликни кенгайтиришдан манфаатдордир.

Муҳтарам меҳмонлар ва халқаро конференция иштирокчилари, сизларнинг тимсолингизда, биз, аввало, Ўзбекистонда амалга оширилаётган кенг қўламли ислохотлар ва мамлакатни модернизация қилиш йўлида эришилаётган ютуқлардан чин дилдан манфаатдор бўлган инсонларни кўриб турибмиз.

Фурсатдан фойдаланиб, Сизларга ўзимнинг чуқур ҳурматим ва самимий миннатдорлигимни яна бир бор изҳор этмоқчиман.

Конференциянинг барча қатнашчиларига анжуман иши самарали бўлишини, азиз меҳмонларимизнинг саховатли ўзбек заминига ташрифи мазмунли ўтишини ҳамда барчангизга мустаҳкам соғлиқ ва фаолиятингизда муваффақиятлар тилайман.

Эътиборингиз учун раҳмат.

«Замонавий уй-жой қурилиши – қишлоқ жойларни комплекс ривожлантириш ва қиёфасини ўзгартириш ҳамда аҳоли ҳаётининг сифатини яхшилаш омили» мавзусидаги халқаро конференциянинг очилиш маросимидаги нутқ.

2013 йил 17 апрель

СОҒЛОМ АВЛОД – МИЛЛАТ КЕЛАЖАГИ

Қадрли дўстлар!

Ҳурматли конференция иштирокчилари!

Авваламбор, сиз, азизларни – «Соғлом авлод учун» хайрия жамғармаси ташкил этилганининг 20 йиллигига бағишлаб ўтказилаётган халқаро анжуман қатнашчиларини, Жамғарманинг барча ходимлари ва фаолларини бугунги кутлуғ сана билан чин қалбимдан муборакбод этаман.

Мустақил Ўзбекистон тарихида ҳукуматга қарашли бўлмаган биринчи жамғарма сифатида ташкил топган, ноёб ва бетакрор хусусиятлари билан ажралиб турадиган ушбу ижтимоий тузилма ўтган давр мобайнида, ўта муҳим ва масъулиятли вазифаларни амалга оширишда кўпгина ютуқ ва марраларга эришди.

Айниқса, юртимизда оналик ва болаликни ҳимоя қилишдек эзгу мақсадга қаратилган, дунё ҳамжамияти томонидан тан олинган «Соғлом она – соғлом бола» дастурини ҳаётга жорий этишда Жамғарманинг бекиёс ўрни ва моҳиятини ўлчаш ва баҳолаш қийин.

Азал-азалдан ўзининг болажонлиги, оилага меҳри ва садоқати билан танилган эл-юртимизнинг,

халқимизнинг қалбида доим сақланиб келаётган бундай олийжаноб интилишлар мустақиллик йилларида Ўзбекистонда том маънодаги умуммиллий ҳаракатга айланди, десак, айти ҳақиқатни айтган бўламиз.

Мамлакатимизда ўтган йиллар давомида миллат генофондини яхшилаш, оналар ва болалар саломатлигини мустаҳкамлаш мақсадида Тошкент шаҳри ва барча вилоятлар марказларида замонавий перинатал ва скрининг марказлари бунёд этилгани, биргина 2012 йилда тиббиёт муассасаларини қуриш ва реконструкция қилиш, диагностика ва даволаш ускуналари билан жиҳозлаш учун 263 миллиард сўмдан ортиқ маблағ сарфланганининг ўзи, ўйлайманки, бу йўналишдаги ишларимизнинг кўлами ва миқёсидан далолат беради.

Юртимизда шаклланган репродуктив саломатликни таъминлаш бўйича миллий модель Бирлашган Миллатлар Ташкилоти томонидан Шарқий Европа, Болтиқбўйи ва Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги мамлакатлари учун энг яхши минтақавий дастур сифатида тавсия этилгани, ҳеч шубҳасиз, халқаро миқёсдаги юксак эътирофдир.

Бундай улкан ютуқларни қўлга киритишда кўплаб давлат ва жамоат ташкилотлари билан биргаликда «Соғлом авлод учун» жамғармаси ҳам муносиб ҳисса қўшиб келмоқда. Бунини Жамғарма томонидан 1996 йилдан буён мамлакатимизнинг

чекка ва олис туманларида яшаётган 3 миллиондан зиёд юртдошларимизга малакали тиббий-ижтимоий патронаж ёрдами кўрсатилгани мисолида яққол кўриш мумкин.

Мазкур Жамғарма билан деярли бир вақтда таъсис этилган, мустақил Ватанимизнинг биринчи ордени бўлган «Соғлом авлод учун» ордени билан шу кунга қадар жами 850 дан ортиқ юртдошимиз, жумладан, чет эл фуқаролари тақдирлангани ва уларнинг сафи тобора кенгайиб бораётгани чуқур рамзий маънога эга.

Бу чиройли нишон кўксини безаб турган инсонларни кўрганда, менинг назаримда, мамлакатимизнинг бош майдони бўлмиш Мустақиллик майдонида ўрнатилган «Бахтиёр она» ҳайкали сиймосида айнан ана шу ордендаги она ва бола тасвири мужассам бўлгандек туюлади.

Мана шу қувончли айёмда «Соғлом авлод учун» ордени соҳибларини ва бугун давлатимизнинг юксак мукофотлари билан тақдирланган ватандошларимизни чин қалбдан табриклашни ўзим учун катта шараф, деб биламан.

Фурсатдан фойдаланиб, оила, оналик ва болаликни муҳофаза қилишдек масъулиятли вазифани ўз зиммасига олган сизлар каби фидойи инсонларга, Жамғарманинг барча ходимлари ва фаолларига, аввало, унинг жойлардаги бўлимларида, маҳаллаларимизда сидқидилдан хизмат қилаётган

жонкуяр опа-сингилларимизга ҳурмат-эҳтиром ва миннатдорлик билдиришни ўзимнинг бурчим, деб ҳисоблайман.

Шулар қаторида мана шундай эзгу мақсад йўлида Жамғарма билан доимий ва самарали ҳамкорлик қилиб келаётган юртимиздаги ва чет эллардаги ҳомий ташкилотларга, халқаро институтларга самимий ташаккур изҳор этаман.

Қадрли дўстлар!

Барчангизни «Соғлом авлод учун» халқаро хайрия жамғармасининг 20 йиллиги билан яна бир бор табриклаб, сизларга сиҳат-саломатлик, оилаларингизга тинчлик-хотиржамлик, олийжаноб фаолиятингизда янги-янги ютуқлар тилайман.

*«Соғлом авлод учун» жамғармаси ташкил
этилганининг 20 йиллигига бағишланган
халқаро илмий-амалий конференция
иштирокчиларига йўлланган табрик.*

2013 йил 24 апрель

ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ АНДИЖОН ВИЛОЯТИ КЕНГАШИНИНГ НАВБАТДАН ТАШҚАРИ СЕССИЯСИДАГИ НУТҚ

Ассалому алайкум, ҳурматли депутатлар!

Қадрли дўстлар!

Авваламбор, сиз, азизлар билан, Андижон аҳли вакиллари, депутатлар ва фаоллари билан кўришиб, барчангизни соғ ва бардам кўриб турганимдан ва шу фурсатдан фойдаланиб, сизларга, сизлар орқали бутун вилоят халқига ўзимнинг чуқур ҳурмат ва эҳтиромимни изҳор этишдан бахтиёрман.

Мажлисимизнинг кун тартибига ўтишдан олдин, аввало, сиз, Андижон элининг ҳол-аҳволини сўраб, тинч-омон юрганингиздан хабардор бўлиб, барчангизга куч-қувват ва янги омадлар тилаш менга, ҳақиқатан ҳам, катта хурсандчилик етказди.

Ҳаётимиз қандай шиддат билан ўзгараётганини ҳисобга оладиган бўлсак, сиз ҳурматли юртошларим билан қанча тез учрашиб туриш, ён-атрофимиздаги аҳвол, пайдо бўлаётган турли муаммолар ҳақида фикр алмашиш, уларнинг ечимини топиш зарурати ва эҳтиёжи кўпайиши табиийдир.

Бугунги учрашувимизга ҳам шу кўз билан қараб, Андижон аҳолисининг ўтган давр мобай-

нида қўлга киритган ютуқларини сарҳисоб қилиш билан бирга, сизларнинг эртанги кунни қандай кўраётганингиз, режа ва мақсадларингиз билан яқиндан танишиб, бир ёқадан бош чиқариб, ҳаракатларимизни бирлаштириб иш тутсак, айни муддао бўлур эди.

Ҳеч шубҳасиз, мамлакатимиз қўлга киритаётган, жаҳон ҳамжамияти тан олаётган ютуқ ва марраларга эришиш йўлида бутун Ўзбекистонимиз қатори Андижон вилояти меҳнаткашлари ҳам муносиб ҳисса қўшаётгани, кўп соҳаларда етакчи ўринларни эгаллаб келаётганини эътироф этиш, вилоят маркази, барча шаҳар ва қишлоқлар қиёфаси тубдан ўзгариб, тобора обод бўлиб, халқнинг ҳаёт сифати ва даражаси юксалиб бораётгани, албатта, барчамизни қувонтиради ва мамнуният етказди.

Ҳақиқатан ҳам, Андижон вилоятида кейинги йиллар давомида амалга оширилган ишларга ҳолисона баҳо берар эканмиз, бошқаларга намуна қилиб кўрсатишга арзийдиган ютуқ ва натижалар ҳақида кўп гапириш мумкин.

Кейинги етти йил мобайнида вилоятнинг ялпи ҳудудий маҳсулоти 2 баробар, саноат 2,9 баробар, қишлоқ хўжалиги 1,6 баробар, пуллик хизматлар 2,7 баробар, қурилиш ишлари 3,4 баробар ошганини қайд этиш зарур.

Бу рақамларни гапириш, албатта, осон. Лекин уларнинг ортида қандай машаққатли меҳнат ёт-

ганини, ўйлайманки, ҳаммамиз яхши тушунамиз. Ҳаётга холисона кўз билан қарайдиган одам бу рақамларни эшитиб, ҳайратга тушиши табиий.

Эътиборли томони шундаки, бундай ижобий ўзгаришларни бугунги кунда бутун Андижон вилоятида, қишлоқларда ҳам, шаҳарларда ҳам кўриш, кузатиш мумкин. Сизларнинг бундай ютуқлардан ғурурланиб, лекин уларга маҳлиё бўлмасдан, яна янги марраларни эгаллаймиз, доимо олдинга интиламиз, деган кайфият билан яшаётганингизни барчамиз яхши биламиз ва юксак қадрлаймиз.

Шу борада бир фикрни алоҳида таъкидлаб айтмоқчиман: кимки бугунги кунда Ўзбекистонда амалга оширилаётган улкан ўзгаришларни кўрмоқчи, улардан тўлиқ хабардор бўлмоқчи бўлса, биринчи галда Андижонга келсин, ўзини андижонлик деб атайдиган одамларнинг меҳнати, ҳаёти, бугунги ютуқлари билан яқиндан танишсин.

Маълумки, илгариги замонда «Биз кўрмагани болаларимиз кўрсин», деган ният ва қараш, керак бўлса, армон билан ота-боболаримиз дунёдан яшаб ўтди. Бугун эса замоннинг талаби бошқача. Яъни фарзандларимиз биздан кўра кучли, билимли, доно ва албатта, бахтли бўлиши шарт, деган шиор ҳаётимиздан чуқур жой олмоқда. Шу билан бирга, бугунги яшаётган одамлар, халқимиз ҳаётдан рози бўлиб, ҳеч кимдан кам бўлмасдан, эркин ва фаровон яшаши керак.

Бугун одамларимизнинг юриш-туриши, муомала ва кийиниш маданияти, айниқса, аёлларимизнинг ўзига, ҳаётга қараши, умуман, халқимизнинг турмуш даражаси кескин ўзгариб бораётганига барчамиз гувоҳ бўлмоқдамиз. Бу, ҳеч шубҳасиз, ижтимоий-иқтисодий ҳаётимиздаги ўзгаришларнинг энг муҳим натижасидир.

Андижон вилоятининг ишлаб чиқариш соҳасида янги тармоқлар пайдо бўлиши билан бир қаторда, саноат соҳасини модернизация ва диверсификация қилиш, технологик янгилаш, мавжуд маҳаллий хомашёдан самарали фойдаланиш боразида кенг қўламли ишлар амалга оширилганини таъкидлаш лозим.

Айниқса, халқаро бозорда рақобатдош, қўшимча қийматга эга бўлган маҳсулотлар ишлаб чиқарадиган замонавий корхоналар барпо этиш масаласига жиддий эътибор қаратаётганимиз ўзининг ҳосили ва натижаларини бермоқда.

Бу борада иқтисодиётимизнинг локомотиви бўлган, ижтимоий ҳаётнинг маъно-мазмунини кескин ўзгартиришга хизмат қилаётган корхоналар, биринчи навбатда, Асака шаҳридаги автомобиль заводи фаолияти ҳақида ҳар қанча гапирсак арзийди, албатта.

Бу корхонанинг мамлакатимиз учун бутунлай янги бўлган замонавий автомобилсозлик тармоғининг шаклланишига пойдевор қўйгани, юк-

сак технологияларни, илғор илм-фан ютуқларини ўзлаштиришда қандай катта роль ўйнаётганини барчамиз яхши биламиз.

Хусусан, 2008 йилдан бошлаб, жаҳон автомобиль саноатида етакчи ҳисобланган «Женерал Моторс» компанияси билан ҳамкорликда ушбу заводда машҳур «Шевроле» бренди билан автомобиллар ишлаб чиқариш йўлга қўйилгани саноатимиз ривожига янги тарихий босқич бўлди, десак, муболаға бўлмайди.

Айни шу асосда ишлаб чиқарилаётган автомобилларнинг тури, технологик хусусиятлари тубдан яхшиланиб, мутлақо янги платформалар негизида «Ласетти», «Спарк», «Кобальт» каби 8 хилдаги замонавий автомобиль ишлаб чиқарилаётгани бу фикрни исботлаб турибди.

Маълумки, бугунги кунда кооперация асосида автомобилларга бутловчи ва эҳтиёт қисмлар етказиб берадиган машинасозлик корхоналари тармоғи юртимизда кенгайиб бормоқда. Биргина Андижон вилоятининг ўзида бундай корхоналар сони сўнгги етти йилда 47 тадан 108 тага, улар томонидан тайёрланган маҳсулот ҳажми эса 1 триллион 100 миллиард сўмга етди. Бу эса мазкур тармоқда меҳнат қилаётган ишчи-хизматчилар сонини 22 минг 400 кишига етказиш имконини берди.

Мазкур тармоқнинг мамлакатимиз иқтисодиётидаги ўрни ва аҳамиятини инобатга олиб, соҳани

юксак малакали кадрлар билан таъминлаш мақсадида Асака туманида ихтисослаштирилган касб-хунар коллежини, Андижон муҳандислик-иктисодиёт институти негизида Андижон машинасозлик институтини, Тошкент шаҳрида эса Турин политехника университетини ташкил этганимиз, ҳеч шубҳасиз, Ўзбекистонни замонавий автомобилсозлик марказига айлантириш йўлида салмоқли қадамлар бўлди.

1996 йили бу ноёб ва улкан корхонани қуришга киришганимизда юксак технологияларга асосланган бундай заводни ўзимизнинг одамлар бошқаришига ким ишонарди? Ўша пайтда четдан туриб, Ўзбекистон энди автомобилсиз қолади, ўзбеклар фақат шофёр бўлиб ишлашга ярайди, деган турли-туман тухмат гаплар ҳам бўлган эди. Бугун Асакадаги заводнинг энг замонавий автомобиллар ишлаб чиқараётганини кўриб, ўша одамларга, қалайсиз энди, десангиз, улар жим, ломим деб овоз чиқаролмайди.

Ана шу заводни бугунги кунда ким бошқармоқда, ким уни бутун дунёга машҳур қилмоқда? Ўзимизнинг истеъдодли болаларимиз, Жанубий Кореяда, бошқа мамлакатларда ўқиб, билим ва малакасини оширган ўз ёшларимиз. Бу инсонларнинг барчасига ана шундай фидойи меҳнати учун шу юксак минбардан туриб, чин қалбимдан миннатдорлик билдиришни ўз бурчим деб биламан.

Вилоят иқтисодиётида алоҳида ўрин тутадиган енгил саноат тармоғида ҳам кенг кўламли ўзгаришлар амалга оширилмоқда. Бу ҳақда кўп гапирмасдан, фақат айрим рақамларга эътиборингизни қаратмоқчиман.

Агар 2006 йилда вилоятда етиштирилган пахта толасини қайта ишлаш ҳажми 31,5 фоизни ташкил этган бўлса, 2012 йилда бу рақам 40 фоизга етди. Шу ўтган даврда қиймати 66 миллион долларлик 19 та йирик лойиҳа амалга оширилиб, 45 минг тоннадан ортиқ ип-калава, қарийб 9 минг тонна трикотаж полотно, 9 миллион донадан зиёд тайёр тикув-трикотаж буюмлари ишлаб чиқариш бўйича кўшимча қувватлар, энг муҳими, 3,5 мингта янги иш ўрни яратилди.

2006–2012 йилларда Андижонда пойафзал ишлаб чиқариш 8,6 баробар, чарм-галантерея буюмлари 11 баробар, мебель маҳсулотлари ишлаб чиқариш 13 баробар ўсгани ҳам вилоят иқтисодиётида амалга оширилаётган туб ислохотлар самарасидир.

Вилоятда ўтган етти йилда 224,5 миллион долларга яқин чет эл инвестицияси, жумладан, 174 миллион 200 минг долларлик тўғридан-тўғри хорижий инвестиция ўзлаштирилди.

Ҳозирги вақтда бу ерда чет эл инвестицияси иштирокидаги 86 та корхона фаолият кўрсатмоқда. Ялпи саноат маҳсулотининг қарийб 79 фоизи,

жами экспорт ҳажмининг эса салкам 89 фоизи ана шу корхоналар ҳиссасига тўғри келмоқда. **Вилоятда экспорт таркиби ҳам кескин ўзгариб, қайта ишланган ва тайёр маҳсулотлар улуши 87 фоиздан 95 фоизга ортгани, айниқса, муҳим аҳамиятга эга.**

Албатта, янги ютуқлар, қўлга киритилган марралар билан бирга, йўл қўйилган камчиликлар, ишга солинмаган кўпгина имкониятлар, барчамизни ҳали-бери ташвишга солаётган муаммолар борлигини ҳеч ким инкор этолмайди.

Шу нуктаи назардан қараганда, вилоят саноатини ривожлантиришда бир қатор муаммолар, номутаносиблик ҳолатлари кўзга ташланаётганини очик айтиш керак. Масалан, ишлаб чиқарилаётган саноат маҳсулотларининг 92 фоизи Андижон, Хонобод шаҳарлари, Асака, Андижон, Шаҳрихон туманларининг ҳиссасига тўғри келмоқда. Қолган 11 та туманда эса бу кўрсаткич, афсуски, паст даражада қолмоқда.

Енгил саноат тармоғидаги фойдаланилмаётган имкониятлар ҳақида гапирганда, вилоятдаги йигирув фабрикаларининг 63 фоиз кувват билан ишлаётгани, албатта, ҳеч кимни қониқтирмайди.

Андижон вилоятининг 2013–2015 йилларга мўлжалланган ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш дастурида белгиланган лойиҳаларни ўз вақтида бажариш масаласи алоҳида эътиборни талаб қилади.

Катта ҳажмдаги лойиҳаларни амалга ошириш учун, албатта, вилоятдаги мавжуд салоҳият билан бирга, ҳукуматимиз, тегишли вазирлик ва идораларнинг куч-имкониятларини сафарбар этишимиз даркор.

Жумладан, «Ўзқурилишматериаллари» компанияси вилоят ва туман ҳокимликлари билан биргаликда қурилиш маҳсулотлари ишлаб чиқариш бўйича қиймати 25 миллион долларлик 174 та лойиҳани амалга ошириши лозим.

«Ўзфармсаноат» компанияси маҳаллий тадбиркорлар иштирокида яқин икки йилда умумий қиймати 10 миллион доллар бўлган 5 та лойиҳани амалга ошириши зарур.

«Ўзэлтехсаноат» уюшмаси эса вилоятда маиший техника маҳсулотларини ишлаб чиқаришга қаратилган, умумий қиймати 10 миллион долларга яқин 5 та лойиҳани амалга оширишни таъминлаши керак.

Шунингдек, «Ўзбекэнерго», «Ўзтрансгаз» компаниялари ҳамда тегишли тижорат банклари ишлаб чиқарувчилар ва истеъмолчиларни узлуксиз энергия манбалари ва молиявий ресурслар билан кафолатланган тарзда таъминлаш бўйича зарур чоралар кўриши даркор.

Ҳар қайси корхона, ҳар қайси ҳудуд, қолаверса, вилоят ёки бутун мамлакатимиз миқёсида бўладими, ишлаб чиқариш соҳаларини ривожлан-

тириш, замонавий технологияларни жорий этиш, шиддат билан ўсиб бораётган рақобатга бардош бериш ва даромад олиш учун сармоя ва яна бир бор сармоя, яъни инвестиция керак.

Доимо изланишда бўлиб, эртанги кунимизни ўйлаб, ишчиларимизга муносиб маош тўлаш, уларнинг ҳаётини фаровон қилиш учун қўшма корхоналар тузиш, кичик бизнес ва тадбиркорликка кенг йўл очиб бериш, бу борадаги сунъий тўсик ва ғовларни олиб ташлаш энг муҳим масала, десам, ўйлайманки, бу ҳақиқат бугун ҳеч кимга сир эмас.

Чунки айти шу омиллар ҳисобидан Андижон вилоятининг энг ўткир муаммоларини ечиш мумкин, одамларимизни рози қилишимиз мумкин.

Агарки Андижон воҳасида суғориладиган, ҳайдаладиган ер танқислиги, аҳолининг эса жуда зич яшаши энг мураккаб муаммолардан бири эканини инобатга оладиган бўлсак, айнан шундай йўл яккаю ягона тўғри, ўзини оқлаган йўл эканини ҳаётнинг ўзи тасдиқлаб бермоқда. Лекин, минг афсуски, айрим туманлар, хусусан, Пахтаобод, Улуғнор туманлари ана шундай йўлни жорий этишда, яъни четдан сармоя олиб келишда ўзини кўрсата олмаяпти.

Ҳурматли дўстлар!

Андижон заминида шаклланган қадимий деҳқончилик мактабининг шуҳрати нафақат юр-

тимизда, балки бошқа ўлкаларда ҳам яхши маълум. Тобора ривожланиб, бугунги кунда қишлоқда ҳал қилувчи кучга айланиб бораётган фермерлик ҳаракати айнан Андижон заминида тобланиб, янги тажриба ва куч топаётгани ҳеч кимга сир эмас.

Ўз ишининг чинакам фидойиси ва устаси бўлган андижонлик деҳқон ва фермерлар ўтган йили биринчилар қатори шартнома мажбуриятларини бажариб, 293 минг тонна пахта, 508 минг тонна бошоқли дон етиштириб бергани ҳар қандай тасанноларга арзийди.

Вилоятда кейинги олти йилда сабзавот етиштириш ҳажми 1,9 баробар, картошка – 2,2 баробар, полиз маҳсулотлари – 3,5 баробар, мева – 1,8 баробар, узум – 2,2 баробар ортиб, уларни қайта ишлаш ҳажми ўсаётгани айнан фермерларимиз ва деҳқонларимизнинг ишга ёндашуви ўзгариб, ўз ери, ўз мулкига эгалик ҳиссиёти кучайиб бораётганининг натижасидир.

Чорвачиликни оладиган бўлсак, сўнгги олти йилда қорамоллар сони 1,6 баробар, парранда – 2,2 баробар, гўшт ва сут етиштириш – 1,5 баробар, тухум етиштириш – 1,8 баробар кўпайганини кўриш мумкин.

Буларнинг барчаси нафақат вилоят, балки мамлакатимиз аҳолисининг озиқ-овқат маҳсулотларига бўлган эҳтиёжини қондириш билан бирга,

бозорларимиздаги серобчилик ва арзончиликни таъминлашда муҳим роль ўйнамоқда.

Бугун мен, мана шу юксак минбардан туриб, вилоятнинг миришкор деҳқон ва фермерларига ана шундай фидокорона меҳнатлари учун чуқур миннатдорлик билдиришни ўзимнинг бурчим, деб биламан.

Табиийки, бундай ютуқлар туфайли фермерларнинг даромадига даромад қўшилмоқда, энг асосийси, уларнинг ўрта синф – мулкдорлар синфи сифатида мавқеи ошиб, кишлоқда ҳақиқатан ҳам ҳал қилувчи кучга айланмоқда.

Бу ютуқлар биринчи навбатда, юртдошларимизнинг онгу тафаккури, дунёқараши тубдан ўзгариб бораётганидан далолат беради. Бу одамлар энди 1990 йилдаги кишилар эмас. Мен юртимизда ҳам, чет элларда ҳам бир фикрни кўп айтаман: биз эришган ютуқларни, эртанги кунимизнинг қандай ёруғ бўлишини билмоқчи бўлсангиз, аввало, лицей ва коллежларимизга бориб, ёшларимиз билан учрашинг, уларнинг ёниб турган кўзларига қаранг, шунда сиз кўп нарсани тушуниб етасиз, дейман ва бу сўзларда чиндан ҳам катта ҳақиқат бор.

Ўйлайманки, ҳаммамиз яхши тушунамиз, ерни асраб-авайлаш, у билан тиллашиб яшаш керак. «Сен ерни боқсанг – ер сени боқади» деган чуқур маъноли ибора, менинг назаримда, айнан ўзбек заминида пайдо бўлгандек туюлади.

Табиийки, қишлоқ хўжалигида юксак мар-
раларни қўлга киритишда авваламбор юқори
ҳосилдорликка эришишнинг гарови – ерларнинг
мелиоратив ҳолатини яхшилаш бўйича амалга
ошираётган кенг кўламли ишларимиз пойдевор
бўлиб хизмат қилмоқда.

Бу ҳақда сўз юритганда, **2008–2012 йиллар-
да** вилоятда 6000 километрга яқин очиқ коллек-
тор-дренаж тармоқлари, 225 километрлик ёпиқ
горизонтал дренаж тармоқлари, Улуғнор мелио-
ратив насос станцияси, 180 та мелиорация иншо-
оти, 365 та дренаж қудуқ ҳамда бошқа объектларда
қурилиш ва реконструкция ишлари амалга оши-
рилганини айтиш лозим.

Шу даврда вилоят бўйича салкам 55 мил-
лиард сўм маблағ сарфланиб, 120 минг гектар
суғориладиган ернинг мелиоратив ҳолати яхши-
лангани натижасида **ғалла ҳосилдорлиги ўртача
6–8 центнерга, пахта ҳосилдорлиги 4–5 цент-
нерга ошгани бу борадаги ишларимизнинг энг
муҳим самараси, десам, ўйлайманки, сизлар
ҳам бу фикрга қўшиласиз.**

Вилоятда қишлоқ хўжалиги техникаси пар-
кини янгилаш масаласига ҳам алоҳида эътибор
берилмоқда. Шу мақсадда охирги етти йилда
қарийб 53 миллиард сўмлик 2 минг 300 дан ортик
замонавий техника воситалари сотиб олингани
ҳам буни тасдиқлайди.

Шу билан бирга, бу йўналишда ҳали кўп иш қилишимиз зарурлиги, айниқса, боғ ва токзорлар орасига ишлов берадиган махсус техникаларни сотиб олишга эътибор қаратиш, мавжуд техника паркини ҳар йили камида 10 фоизга янгилаб бориш лозимлигини қайд этиш жоиз.

Маълумки, 2011 йилда Асака тумани тўлиқ мева-сабзавот етиштиришга ихтисослаштирилди. Бунинг натижасида, аввало, туманда етиштириладиган мева-сабзавот маҳсулотлари ҳажмини 45–50 фоизга ошириш, бозорларда нарх-навонинг барқарор бўлишига, деҳқончиликда даромад анча кўпайишига эришилди.

Янги имкониятларни инобатга олган ҳолда, Республика озиқ-овқат корхоналари уюшмаси томонидан келгуси уч йилда вилоятда мева-сабзавотни қайта ишлайдиган 27 та, гўшт ва сут маҳсулотларини қайта ишлайдиган 48 та, шунингдек, бошқа кишлоқ хўжалиги маҳсулотларини қайта ишлайдиган 140 та корхона янгитдан ташкил қилиниши мўлжалланмоқда.

Қадрли юртдошлар!

Андижон халқининг изланувчанлиги, янгиликка интилиб яшаши, ташаббускорлиги – ана шундай фазилатлари кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик соҳасини ривожлантиришда ўз ифодасини топмоқда.

Бугунги кунда Андижон вилоятида мазкур йўналишда фаолият кўрсатаётган корхоналар

сони 22 минг 200 тани ташкил этаётгани ва айни шу соҳада аҳолининг 80 фоиздан ортиғи банд бўлганининг ўзи кўп нарсадан далолат беради.

Агарки Андижон халқининг 80 фоизи тадбиркорлик ҳисобидан яшаётган бўлса, қани, айтинглар, бу соҳага одамларни жалб этиш учун яна қандай даъват бўлиши мумкин? Эришилган мана шундай маррани маҳкам ушлашимиз керак. Такрор айтаман, кичик бизнес ва тадбиркорлик йўлида мавжуд бўлган ҳар қандай сунъий тўсиқни олиб ташлаш лозим. Ҳуқуқ-тартибот идоралари ходимлари, вазирлар ва ҳокимлар буни чуқур тушуниб олиши шарт.

Ўзингиз ўйланг, тадбиркор ўз кучи, ўз сармояси ҳисобидан ўз ишини ташкил қилади ва шу орқали даромад топади. Бизнинг ишимизга халақит бермасангиз, ўз оиламизни ҳам, эл-юртни ҳам боқишга ҳисса қўшамиз, деб меҳнат қилади. Бундай одамларни фақат қўллаб-қувватлаш, фақат ёрдам бериш керак.

Тадбиркорлик азал-азалдан халқимизнинг қонида бор. Энг зўр ҳунармандлар, савдогарлар, усталар бизнинг юртимизда бўлган. Буюк бобомиз Амир Темур ўз даврида бу борада шундай тартиб ўрнатган эдики, унинг «Тузуқлар» асарида ёзилишича, агар салтанатнинг у чеккасидан бу чеккасига ёш бола бир лаган тиллони бошига

кўйиб борадиган бўлса, унга ҳеч ким дахл қилмас экан.

Бу билан улуғ аждодимиз, ўзи ишламасдан, бошқаларнинг ҳисобидан кун кўрадиган ҳар хил қароқчи ва зўравонларнинг адабини бердим, бутун мамлакатда адолат ўрнатдим, деб таъкидлаётганини тушуниш қийин эмас, деб ўйлайман.

Мен бир пайтлар эртанги кунимизни, келажакни ўйлаб, фермерлик ҳаракатига ўтганимизда, фермерларга қарата, ҳеч нарсадан кўрқмасдан, олдинга босаверинглар, ортингизда Президент турибди, деб айтган эдим. Бугун эса барча тадбиркорларга қарата айтмоқчиман: дадил қадам босаверинглар, ортингизда Президент турибди.

Вилоятдаги кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектларининг замонавий ишлаб чиқариш соҳаларига, хусусан, автомобилсозлик ва автомобилларга хизмат кўрсатиш тармоғига кенг жалб этилаётгани, умуман, замонавий сервис соҳасини ривожлантиришга катта эътибор берилаётгани аҳолимизни иш билан таъминлашда, одамларнинг даромадини оширишда муҳим ўрин тутмоқда.

Андижон вилоятида 2007–2012 йилларда, яъни охириги олти йилда хизматлар ҳажми 2,6 баробар ортиб, мазкур соҳада қарийб 160 мингта иш ўрни яратилгани бу йўналишда кўп иш қилинаётганидан далолат беради.

Айниқса, мобиль алоқа тармоғини кенгайтириш, 160 километрдан зиёд оптик толали алоқа линиясини барпо этиш, 44 та «Интернет-кафе» ташкил қилиш, автомат телефон станцияларини юз фоиз рақамли тизимга ўтказиш бўйича амалга оширилган инвестиция дастурлари мобиль алоқа абонентлари сонини 4,6 баробар, интернетдан фойдаланувчилар сонини 7,8 баробар ошириш имконини берди. Бунинг натижасида алоқа ва ахборот хизматлари ҳажми 3,7 баробар ўсди.

Ана шундай ўзгаришлар туфайли ялпи ҳудудий маҳсулот таркибида жами хизматларнинг улуши ортиб, 2006 йилдаги 31,5 фоиздан 2012 йилда 45,5 фоизга етганини, албатта, ижобий баҳолаш лозим.

Ҳурматли депутатлар!

Андижон вилоятида қишлоқ жойларда намунавий лойиҳалар асосида уй-жойлар қуриш дастурининг ижроси алоҳида эътиборга лойиқ.

Мен 2011 йилнинг кузида Андижон туманининг Ўрикзор массивида барпо этилган ана шундай янги ҳовли-жойларнинг эгалари билан учрашганимда, уларнинг юз-кўзидаги хурсандчиликни кўриб, бу иморатлар ҳақиқатан ҳам халқимиз орзу қилган, унинг кўнглидаги уйлар эканига яна бир бор ишонч ҳосил қилган эдим.

Ўтган тўрт йил мобайнида Андижон вилоятида 89 та мавзеда 2 минг 115 та намунавий уй-жой барпо этилиб, кўплаб оилалар шаҳар шароитидан асло

кам бўлмаган қулай уйларга кўчиб кирди. Ана шу массивларда қарийб 100 километрлик сув тармоғи, 61 километр электр тармоғи, 76 километр табиий газ тармоғи, 56 километр ички йўллар ва бошқа инфратузилма объектлари барпо этилганини таъкидлаш лозим.

Сизларга маълумки, шу йил 16–17 апрель кунлари Тошкент шаҳрида катта бир халқаро конференция бўлиб ўтди. Ушбу анжуманда Ўзбекистонда қишлоқ аҳолиси учун замонавий уй-жойлар қуриш тажрибаси ва эришилган натижаларни ўрганиш учун дунёнинг 60 дан ортиқ мамлакатидан, шунингдек, Бирлашган Миллатлар Ташкилоти, Халқаро валюта жамғармаси, Жаҳон банки, Осиё тараққиёт банки, Ислон тараққиёт банки, АСЕАН, ЮНЕСКО каби нуфузли халқаро ташкилотлар, молия институтларидан вакиллар, уй-жой қурилиши соҳасидаги йирик компаниялар раҳбарлари ва етакчи мутахассислар, жами 300 дан зиёд чет эллик меҳмон иштирок этди.

Анжуман қатнашчилари юртимизнинг бир қанча вилоят ва туманларида бўлиб, қишлоқ аҳли учун бунёд этилган уйлар билан яқиндан танишдилар, одамларимиз билан суҳбатлашиб, уларнинг ҳаётга қараши, маданий савияси, эртанги кунга ишончи ортиб бораётганига юксак баҳо бердилар. Ўзбекистоннинг қандай буюк салоҳиятга эга бўлаётганига, эркин ва фаровон ҳаёт қуришдек

эзгу мақсад йўлидан қатъият билан бораётганига, энг муҳими, биз 22 йил олдин танлаган тараққиёт йўлимиз тўғри эканига иқрор бўлдилар.

Азиз дўстлар!

Андижон вилоятида бошқа муҳим ижтимоий дастурларни ҳаётга жорий қилиш бўйича ҳам салмоқли натижаларга эришилмоқда. Бу ҳақда гапирганда, кейинги йилларда аҳолини марказлаштирилган тармоқлар орқали ичимлик суви билан таъминлаш 89,7 фоизни, табиий газ билан таъминлаш эса 75,3 фоизни ташкил этганини қайд этиш лозим.

Бу борадаги ишларимизни давом эттирган ҳолда, келгуси уч йилда ичимлик ва оқова сув тизимини комплекс ривожлантириш ва модернизация қилиш дастури асосида вилоятда 150 километр магистраль сув тармоғи барпо этилади, 183 километрлик тармоқ эса реконструкция қилинади. Бу ишларни амалга ошириш учун давлат бюджетидан 45 миллиард сўмдан зиёд маблағ ажратиш кўзда тутилган. Натижада вилоятдаги 230 дан ортиқ қишлоқда ичимлик суви таъминотини янада яхшилаб, бу борадаги кўрсаткични 92,3 фоизга етказиш мўлжалланмоқда.

Аҳолига транспорт хизматини кўрсатиш масаласини оладиган бўлсак, вилоят бўйича 2006–2012 йилларда 490 тадан ортиқ янги автобус сотиб олинганини айтиш лозим.

Яқин келгусида вилоятга яна 400 та автобус олиб келиш ва шу асосда қишлоқ жойларда, айниқса, узоқ ва чекка ҳудудларда яшайдиган аҳолига транспорт хизмати кўрсатишни яхшилаш режалаштирилмоқда.

Халқимизнинг турмуш даражаси ва сифатини оширишга қаратилган бундай ишлар ҳақида гапирганда, сизларнинг эътиборингизни яна бир муҳим стратегик лойиҳага қаратмоқчиман. Ушбу йирик лойиҳага биноан, қиймати 1 миллиард доллар, қуввати 900 мегавольт бўлган Тўрақўрғон иссиқлик электр станцияси барпо этилади.

Бу улкан иншоотнинг ишга туширилиши Фарғона, Наманган, Андижон вилоятларининг электр энергиясига бўлган бугунги эҳтиёжини тўлиқ таъминлаш имконини берибгина қолмасдан, бу ҳудудларнинг истиқболдаги ривожига қандай катта ўрин тутишини, ўйлайманки, ҳаммамиз яхши тушунамиз.

Биз учун сувдек, ҳаводек зарур бўлган яна бир муҳим тармоқ – транспорт-коммуникация соҳасини ривожлантириш бўйича ҳам катта ишлар амалга оширилмоқда. Бу борада Қамчиқ довони орқали ўтадиган автомобиль йўлини кенгайтириш ва реконструкция қилиш учун кейинги 5 йилда қарийб 630 миллиард сўм, жумладан, йўл техникаси харид қилишга 8 миллиард сўм йўналтирилганини таъкидлаш лозим. Бу эса Фарғона водийси, жумладан,

Андижон вилоятига ва бу ердан мамлакатимизнинг бошқа минтақаларига юк ва йўловчи ташиш ҳажми ва сифатини янада ошириш имконини бермоқда.

Шу борада биз кўпдан буён ўйлаб юрган, бугунги кунга келиб рўёбга чиқариш имкони пайдо бўлган яна бир муҳим режамиз ҳақида сизларга ахборот бермоқчиман. У ҳам бўлса, Ангрен – Поп йўналишида умумий узунлиги қарийб 125 километр бўлган электрлаштирилган темир йўл қуриш лойиҳасини амалга оширмоқчимиз.

Маълумки, Фарғона водийси мамлакатимизнинг темир йўл тармоқларига уланиш нуқтаи назаридан Ўзбекистоннинг бошқа ҳудудларидан ажралиб қолган. Ҳозирги кунда темир йўл орқали водийга бориш учун қаердан ўтишга тўғри келишини сизлар яхши биласиз.

Бугунги кунда Фарғона водийсида 10 миллиондан ортиқ аҳоли яшайди. «Олтин водий» деб ном олган бу минтақани Ўзбекистоннинг бошқа ҳудудлари билан темир йўл орқали боғлаш масаласини эътибордан четда қолдиришга бизнинг ҳаққимиз йўқ.

Таъкидлаш керакки, айнан шу лойиҳанинг жорий этилиши Фарғона водийси вилоятларини мамлакатимиз темир йўллари тизими билан ишончли асосда бевосита боғлаш имконини яратади. Шу тариқа биз бутун Ўзбекистоннинг ҳудуд ва минтақаларини қамраб оладиган ягона миллий темир йўл тармоғини

барпо этишга эришамиз. Ҳеч шубҳасиз, бу нафақат иқтисодий-ижтимоий, керак бўлса, сиёсий аҳамиятга молик стратегик лойиҳадир.

Бир пайтлар Ўзбекистоннинг электр, табиий газ тармоқлари, автомобиль йўллари бошқа давлатларнинг ҳудуди орқали ўтарди. Кейинги ўн йил ичида биз бу борада жуда катта ишларни амалга ошириш ҳисобидан ушбу коммуникацияларнинг барчасини ўз мамлакатимиз ҳудудидан ўтказишга эришдик. 2014–2015 йилларда темир йўл масаласида ҳам бу ишни албатта охирига етказамиз. Насиб этса, 2016 йилда мана шу темир йўл қуриб битказилиши билан водийга, жумладан, Андижонга поезд билан бемалол қатнаш имконига эга бўламиз.

Қадрли юртдошлар!

Ижтимоий соҳадаги ўзгаришлар ҳақида сўз юритганда, аввало, ёш авлодимизнинг соғлом ва баркамол бўлиб вояга етишида беқиёс ўрин тутадиган таълим тизимида амалга оширилаётган катта ишлар ҳақида гапиришимиз табиийдир.

Вилоятда 2006–2012 йилларда 53 та лицей ва коллеж, 159 та умумтаълим мактаби, 17 та мусиқа ва санъат мактаби қурилгани ва реконструкция қилингани бу борадаги дастурларимиз изчиллик билан бажарилаётганидан далолат беради. Жорий йилда яна 6 та мактаб, 3 та касб-хунар коллежи ва академик лицей, 2 та олий ўқув юрти реконструкция қилинади, 12 та мактаб ва 6 та касб-хунар кол-

лежи капитал таъмирланади, Андижон тиббиёт институтининг ахборот-ресурс маркази барпо этилади.

Соғлиқни сақлаш соҳасидаги ислохотлар ҳам вилоятда ўзининг ижобий самарасини бермоқда. Бунинг тасдиғини шу ўтган даврда ҳар сме-нада 3 минг нафардан ортиқ кишига хизмат кўрсатадиган поликлиника муассасалари, 930 ўринга эга бўлган шифо масканлари фойдаланиш-га топширилгани мисолида кўриш мумкин.

2013 йилда яна 9 та тиббиёт муассасасини, жумладан, вилоят онкология диспансери, болалар кўп тармоқли тиббиёт маркази ва болалар санато-рийсини реконструкция қилиш режалаштирилган. Бу мақсадлар учун 54 миллиард 900 миллион сўм маблағ сарфлаш кўзда тутилмоқда.

Аҳоли саломатлигини мустаҳкамлашнинг му-хим омили бўлган спорт соҳасида ҳам юқори на-тижалар қўлга киритилмоқда. Айниқса, вилоят ёшларининг мамлакатимиз ва жаҳон миқёсидаги мусобақаларда юқори ўринларни эгаллаб келаёт-гани барчамизга ғурур-ифтихор бағишлайди.

Ҳақиқатан ҳам, 2006–2012 йилларда нуфуз-ли халқаро мусобақаларда Андижон ёшлари ора-сидан 107 нафар ўқувчи, жумладан, 57 нафар қиз бола иштирок этиб, уларнинг 72 нафари совринли ўринларни қўлга киритгани, албатта, ҳаммамизни хурсанд қилади.

Ҳозирги кунда энг долзарб аҳамиятга эга бўлган аҳолини иш билан таъминлаш масаласига эътибор қаратадиган бўлсак, вилоятда 2006–2012 йилларда, **яъни охири етти йилда ярим миллионга яқин иш ўрни яратилгани ва бунинг қарийб 70 фоизи қишлоқ жойларда ташкил этилганини катта ютуғимиз сифатида қабул қилишимиз керак.**

Айни вақтда бу борада ҳали кўп иш қилишимиз зарурлигини, ўйлайманки, барчамиз тўғри тушунамиз. Хусусан, **жорий йилда тасдиқланган дастурга кўра, вилоят бўйича қарийб 80 мингта янги иш ўрни ташкил этиш назарда тутилмоқда.** Бу борада барча даражадаги раҳбарлар учун 53 минг 200 нафар касб-хунар коллежлари ва академик лицейлар битирувчиларини ишга жойлаштириш кун тартибидаги энг асосий вазифа бўлиб турганини алоҳида уқтириб ўтмоқчиман.

Бу вазифани бир ёқадан бош чиқариб, албатта, бажариш барча-барчамизнинг энг олийжаноб бурчимиздир.

Сўнгги 6 йил давомида вилоятда аҳоли даромадлари сезиларли даражада ўсиб, аввало, шунинг ҳисобидан халқимизнинг ҳаёт даражаси ва сифати ошиб бораётганини биз юқори баҳолаймиз.

Халқимиз даромадларининг асосий қисми, яъни 54 фоизга яқини тадбиркорлик ҳисобидан изчил ошиб бораётганини алоҳида таъкидлаш зарур.

Бу шахсан мен учун жуда катта аҳамиятга эга бўлган кўрсаткич. Бу рақам, авваламбор, Андижон аҳлининг ўз меҳнати, ўз тадбиркорлик фаолияти, ўз бизнеси ҳисобидан ўзини ва оиласини боқаётганининг яққол далили, такрор айтаман, бизнинг энг катта ютуғимиздир.

Аҳолимизнинг фаровонлиги ошиб бораётганини вилоятда хонадонларнинг телевизор, холодильник, мебель билан таъминланиш кўрсаткичлари мамлакатимиздаги ўртача кўрсаткичдан юқори экани, автомобилларга эга бўлган хонадонлар сони сўнгги 6 йилда ҳар 100 та оилага нисбатан олганда, 19 тадан 30 тага етгани ҳам исботлайди.

Эсингизда бўлса, совет даврида одамлар машина олиш учун ўн йиллаб навбатда турар эди. Менга қолса, ҳар юзта оилага юзта автомобиль тўғри келсаям, ёмон бўлмас эди.

Ҳаётимизнинг маъно-мазмунини ўзгартириб бораётган бундай ютуқлар ҳақида гап кетганда, мен биринчи навбатда, аёлларга муносиб турмуш шароити яратиб бериш тўғрисида гапиришдан ҳеч чарчамайман. Шахсан мен ҳар юзта хонадонда юзта кир ювиш машинаси бўлишини истардим.

Шу ўринда эркакларга мурожаат қилиб айтмоқчиман: аёлларга кўпроқ ҳурмат кўрсатиш, уларга кўпроқ эътибор бериш, оғирини енгил қилиш биз, эркак зотининг энг асосий вазифаси, бурчи бўлиши лозим. Нега деганда, аёл бахтли

бўлса, оила бахтли, оила бахтли бўлса, бутун жамият бахтлидир.

Андижон вилоятида кейинги йилларда амалга оширилган ўзгаришлар, қўлга киритилган ютуқлар ҳақида гапирганда, кенг кўламли қурилиш ва ободонлаштириш ишлари ҳақида алоҳида сўз юритиш ўринлидир. Бу ишларнинг ёрқин намунасини вилоятнинг барча шаҳар ва қишлоқларида, айниқса, Андижон шаҳри мисолида яққол кўриш, кузатиш мумкин.

Ҳозирги вақтда юртимизнинг турли ҳудудларидан бу ерга кўплаб мутахассислар, меъмор ва муҳандислар келиб, сизларнинг тажрибангизни ўрганаётгани кўпчиликка яхши маълум.

Ана шу ишларни изчил давом эттириш мақсадида 2011–2015 йилларда Андижон вилоятининг шаҳар ва туманларида яқка тартибда уй-жой массивларини қуриш, коммунал инфратузилма тармоқларини жадал ривожлантиришни кўзда тутадиган дастур қабул қилинган эди. Фурсатдан фойдаланиб, ана шу дастурнинг дастлабки натижалари ҳақида қисқача тўхталиб ўтмоқчиман.

Икки йил давомида вилоятда 372 километрлик ичимлик суви, 2 километрлик канализация, 211 километрлик табиий газ тармоғи тортилди ва реконструкция қилинди. 195 километрлик электр тармоғи янгиланди, 121 та трансформатор ўрнатилди, 46 километрлик кўчаларда чироқлар

янгиланиб, 2 минг 650 та хонадонга телефон ўрнатилди.

Асака туманидаги Шинам, Карвонсарой, Умид, Имом Бухорий кўчалари таъмирланиб, электр, табиий газ ва ичимлик суви таъминоти тармоқлари янгиланди. Хўжаобод, Олтинкўл туманлари марказий кўчаларини намунавий кўчаларга айлантириш мақсадида йўл бўйида замонавий уй-жойлар қурилди, кўчаларни ёритиш тизими ва электр тармоқлари янгиланиб, табиий газ қувурларининг ер остидан ўтказилиши натижасида ушбу масканларнинг қиёфаси таниб бўлмас даражада ўзгариб кетди.

Ҳозирги вақтда Пахтаобод, Жалақудук, Қўрғонтепа, Андижон туманларининг марказий кўчаларида ана шундай ишлар ниҳоясига етказилмоқда ва бундай ижобий тажрибалар бошқа ҳудудларда ҳам қўлланмоқда.

Амалга оширилган ана шундай кенг кўламли қурилиш-ободонлаштириш ишлари туфайли 250 мингдан зиёд аҳолининг электр таъминоти, 80 мингга яқин аҳолининг табиий газ таъминоти яхшилангани, 35 километрдан ортиқ магистраль ва 380 километрлик ички автомобиль йўллари таъмирлангани «Обод турмуш йили» деб ном олган жорий йилда биз белгилаб олган мақсад ва вазифаларга ҳамоҳанглиги билан, айниқса, эътиборлидир.

Ҳеч иккиланмасдан айтиш керак: Андижон вилоятининг маркази, шаҳар ва тураржойларнинг кўринишини бутунлай ўзгартириш, гўзал ва ўзига хос майдонлар, кўча ва уйларга барчанинг ҳавасини тортадиган янги қиёфа бериш, обод ва бетакрор ўлкага айлантириш – бундай олийжаноб ва улкан ишларга қўл урган барча-барча Андижон аҳлига ҳар қанча тасаннолар айтсак, арзийди, албатта.

Кўп йиллар, балки юз йиллар ўтар, лекин сиз, азизларнинг амалга оширган ишларингиз абадий сақланиб қолур.

Бир нақл бор – катта, улкан ишларни узоқдан кўриш мумкин. Шу маънода, бундай олийжаноб ишларнинг аҳамияти узоқдан қараганда, баҳо берганда, айниқса, яққол аён бўлади.

Нима учун бундай ишлар абадий сақланиб қолади? Чунки бу ишлар замиридаги фидойилик, ўз юртига меҳр ва садоқат туйғуси ҳеч қачон завол билмайди. Андижон аҳли бундай ишлари билан, таъбир жоиз бўлса, ўзига ҳайкал қўйди. Бу – баландпарвоз гап эмас, айна ҳақиқат ва бу билан ғурурлансак арзийди. Ҳаётда ғурур-ифтихор билан, шукроналик билан яшайдиган одамнинг умри узоқ бўлади.

Менинг тилагим, истагим шуки, мана шундай обод шаҳар ва қишлоқлар, кўп-кўп соҳаларда эришяётган ютуқлар Андижон аҳлига буюрсин!

Ҳурматли сессия қатнашчилари!

Энди кун тартибига киритилган ташкилий масалани муҳокама қилишга ўтсак.

Бугунги мажлисимизнинг асосий мақсади Андижон вилоятининг ҳоками вазифасида ишлаб келган Аҳмад Усмоновнинг Тошкент вилояти ҳоками этиб сайлангани муносабати билан Андижон вилояти ҳоками лавозимига янги номзодни сайлаб-тасдиқлаб олишдан иборат.

Сизларга яхши маълумки, Ўзбекистонимизнинг барча ҳудуд ва минтақаларини мутаносиб ва изчил ривожлантириш устувор вазифамиздир. Бу ҳақда гапирганда, улкан салоҳиятга эга бўлган, мамлакатимизда етакчи ўрин тутадиган Тошкент вилоятини бошқариш, унинг кўп тармоқли иқтисодиётини барқарор суръатлар билан ривожлантириш, аҳолининг ҳаёт даражасини юксалтириш – бундай вазифаларни уддалаш ғоят оғир ва масъулиятли иш эканини яна бир бор таъкидлаш ўринлидир.

Тошкент вилоятида кейинги пайтда ўткир муаммоларнинг ечими топилмасдан, кўпгина масалаларда оқсоқликка йўл қўйилгани, биринчи раҳбарда ташкилотчилик, етакчилик қобилиятлари етишмагани сабабли уни ишдан озод қилишга тўғри келди.

Мана шу масъулиятли лавозимга, яъни Тошкент вилоятини бошқаришга Андижон вилоятида етти йил давомида ҳоким бўлиб ишлаган, эл-юртга

бош-қош бўлиб, вилоят эришган ютуқ ва марраларга муносиб ҳисса кўшган Аҳмад Усмонов номзоди маъқул деб топилди.

Айни пайтда Аҳмад Усмоновга билдирилган ишонч сиз, Андижон элига билдирилган ишонч ва ҳурмат белгиси, ифодаси, десам, сиз, азизлар мени тушунасизлар, деб ўйлайман.

Андижон аҳли ўз юртига бўлган меҳри ва садоқатини, ғурур ва ифтихорини, ор-номусини юксак кадрлаб, ўз кучи ва қудратига ишониб яшайдиган халқ.

Бундай олийжаноб фазилатларга эга эл-юртни бошқарадиган, унинг эришган марралари, ўсиш суръатларини пасайтирмасдан, аҳолининг бошини қовуштириб, янги мақсад ва уфқларга сафарбар эта оладиган янги раҳбар сайлаш бугунги мажлисимиз кун тартибига қўйилган.

Кенг ва юқори салоҳиятга эга бўлган, ҳам инсонийлик, ҳам ташкилотчилик, ҳам талабчанлик нуқтаи назаридан эл-юртнинг дарду ташвиши билан яшайдиган, одамларнинг ҳаракатига ҳаракат, интилишига интилиш, ишончига ишонч қўшиб, юртни янада обод, халқнинг ҳаёт даражаси ва сифатини оширишга қурб истадиган раҳбарни топиш, ўзингиз тушунасиз – бу оғир вазифа.

Шуни айтмоқчиманки, кўп жойларда янги раҳбарни лавозимга тавсия этар эканмиз, одамлар аввало Президент билдирган таклифга ишонч би-

лан қарайди. Мен бу ишончни юксак қадрлайман ва айни вақтда унинг замиридаги катта масъулиятни ҳам чуқур ҳис қиламан.

Бугун Андижон вилоятида 2 миллион 700 мингдан ортиқ аҳоли яшайди. Ана шундай улкан вилоят аҳлининг ҳаётига, ҳудудни иқтисодий-иҷтимоий ривожлантириш, унинг муаммоларини ҳал қилишга доимо жиддий қарашимиз керак. Бир пайтлар шунга етарли эътибор бермаганимиз биз учун катта сабоқ бўлди. Мен кимнидир айбламоқчи эмасман, лекин бундай масалаларга, такрор айтаман, бепарво бўлишга ҳаққимиз йўқ. Бинобарин, вилоятга янги раҳбар танлашда кўп ва узоқ ўйлашга, жамоатчилик билан кенгашишга тўғри келди. Баъзан ўз жойида туппа-тузук ишлаб турган раҳбар янги жойда ўзини кўрсатолмаслиги, оқибатда ўзига ҳам, умумий ишга ҳам зарар етказиши мумкин. Шунинг учун бу масалада етти ўлчаб, бир кесиш керак.

Шуларнинг барчасини инобатга олиб, Андижон вилояти фаоллари ва депутатлари, оқсоқоллар билан кўп маслаҳатлашдик, очиқчасига гаплашиб олдик. Билдирилган фикр ва мулоҳазалардан келиб чиққан ҳолда, ҳозирги вақтда Андижон вилояти ҳокими вазифасини вақтинча бажарувчи лавозимида ишлаб келаётган Шухратбек Абдурахмонов номзодини Андижон вилояти ҳокими вазифасига тавсия этишга қарор қилдик.

Бу номзоднинг таржимаи ҳоли ҳақида гапирадиган бўлсак, у 1969 йилда туғилган. Андижон пахтачилик институтини 1992 йилда агроном мутахассислиги бўйича битирган. Кўп йиллар Пахтаобод тумани ҳокими, вилоят ҳокимининг муовини лавозимларида ишлаб, етарли тажриба ортирган. Энг муҳими, у Андижон вилоятининг шароити, вилоят аҳлининг табиати, орзу-интилишлари, ташвиш ва муаммоларини яхши билади, шу тупроқнинг тузини ичиб улғайган.

Одамнинг кимлигини билмоқчи бўлсанг, унга амал бериб кўр, деган гап бежиз айтилмаган. Ҳақиқатан ҳам, эл-юрт ҳар қандай раҳбарни у амалга ўтирган пайтдан бошлаб синайди ва унга баҳо беради.

Айтиш керакки, Ш. Абдурахмонов оддий бригада бошлиғи лавозимидан шу даражага кўтарилган. Пахтаобод туманида кўп йиллар хизмат қилган. Зарур пайтда, масалан, ана шу туманда фермерликни жорий этишда ўзини принципал жиҳатдан кўрсатган.

Биз бугун юртимизда янги давлат, янги жамият қурмоқдамиз. Шу нуқтаи назардан қараганда, вилоятнинг янги раҳбари эришилган марраларни янада мустаҳкамлаб, ўсиш суръатларини тезлаштиришга интилиши лозим. Янги раҳбарнинг келиши билан эл-юрт қандайдир ўзгаришлар бўлади, деб кутади. Агарки ҳеч қандай ўзгариш

сезилмаса, одамларнинг раҳбарга бўлган ишончи йўқолади.

Бу ўринда раҳбарнинг фақат ваъда бериши эмас, аввало, Андижон аҳлига, вилоятнинг депутат ва фаолларига, кенг жамоатчиликка таяниб, ишни қандай ташкил этиш, қандай режа ва дастурларни амалга ошириш борасидаги фикрлари муҳимдир.

Вилоят ҳокими, аввало, унга ишонч билдирган халқ олдида, унинг вакиллари бўлмиш депутатлар олдида ўз вақтида ҳисоб бериб туриши керак.

Қадрли ва муҳтарам юртдошлар!

Бугун сиз, азизлар билан бирга кейинги даврда амалга оширган ишларимизга якун ясаб, эришган ютуқларимизга баҳо бердик, йўл қўйилган камчилик ва муаммолар, олдимизда турган вазифалар ҳақида ҳам фикр алмашиб олдик. Энг асосийси, бугун Андижон вилоятида ҳукм сураётган тинчлик-осойишталик, бағрикенглик ва аҳиллик муҳитини кўз қорачиғидек асраш, мустаҳкамлаш бўйича сиз, азиз депутат ва фаолларнинг фикрларини тингладик, эртанги кунимизнинг режаларини аниқлаб олдик.

Шу ўринда юрагимда, қалбимда бўлган бир фикрни айтишни истардим: мен учун доимо яқин ва қадрдон бўлган Андижон аҳли эришган барча ютуқларни мен ҳамиша гўёки ўзимнинг ютуқларим, деб қабул қиламан ва бу билан фахрланаман.

Ишончим комил, ҳамиша замон билан ҳам-нафас бўлиб, ўзининг мустаҳкам иродаси, яратувчилик салоҳияти, она юртга улкан меҳри ва садоқатини намоён этиб келаётган Андижон халқи янги раҳбар атрофида бирлашиб, у билан бамаслаҳат иш олиб бориб, Ватанимиз равнақи йўлида барча куч ва имкониятларини сафарбар этади.

Азиз дўстлар, яна бир бор сизларга ўзимнинг самимий ҳурматимни изҳор этиб, барчангизга сиҳат-саломатлик, хонадонларингизга тинчлик-хотиржамлик, файзу барака тилайман.

2013 йил 26 апрель

ЎЗБЕК ХАЛҚИГА ТИНЧЛИК ВА ОМОНЛИК КЕРАК

Бугун халқимиз Иккинчи жаҳон урушида фашизм устидан қозонилган Ғалабанинг 68 йиллигини, 9 май – Хотира ва қадрлаш кунини кенг нишонламоқда.

Шу кунларда барча юртдошларимиз ўз инсоний бурчини бажо этиб, Ватанимиз озодлиги, мусаффо осмонимиз учун жон бериб, қурбон бўлганларнинг муқаддас хотираси олдида бош эгиб, таъзим қилмоқда.

Бугунги кунда орамизда ҳаёт бўлиб, бизга маънавий ибрат кўрсатиб юрган мухтарам уруш қатнашчиларини ана шу буюк сана билан чин қалбдан табриклашни ўзим учун катта шараф деб биламан.

Айни вақтда фронт ортида хизмат қилиб, ўта оғир шароитда ғалаба қозонишга катта ҳисса қўшган юртдошларимизга, барча фахрийларимизга сихат-саломатлик, узоқ умр тилаб қоламан.

Бугун бу улуғ айёмни нишонлар эканмиз, Иккинчи жаҳон урушида эришилган ғалабанинг кўпчилик қатори бизнинг халқимиз учун ҳам нақадар қимматга тушгани, эл-юртимиз мудҳиш

қирғинларда қанча қурбонлар, қанча йўқотишлар бергани, қанча етим-есирларнинг оху фарёди, мислсиз азоб-укубатларни кўрганини ёдга олсак, айтиш мумкинки, бутун инсониятнинг тақдири, унинг келажаги ҳал бўлган ўша мусибатли даврларни эслайдиган бўлсак, бу қонли уруш одамларимизнинг хотирасида ҳеч қачон ўчмасдан умрбод қолажагига яна ва яна бир бор ишонч ҳосил қиламиз.

Йиллар, балки асрлар ўтади, бу ёвуз, бу бешафқат уруш халқимизнинг тарихий хотирасида абадий сақланади. Нега деганда, юртимизда биронта оила йўқки, уни бу даҳшатли қирғин четлаб ўтган бўлса. Айниқса, шу кунларда, миллати, тили ва динидан қатъи назар, юртимизда яшаётган қайси бир одам билан гаплашманг, орадан 68 йил вақт ўтган бўлса ҳам, албатта ана шу уруш ҳақида, унинг қандай битмас жароҳатлар қолдиргани, жумладан, унинг оиласи, ота-боболари ёки қариндошлари учун оғир йўқотишларга сабаб бўлгани тўғрисида катта алам ва изтироб билан эслайди.

Ҳозирги кунда мамлакатимиздаги ҳар бир хонадонда, фарзандлари бағрида тинч-осуда ҳаёт кечи-раётган кекса авлод вакиллари, аввало, шундай ёруғ кунларга етказгани учун шукроналар айтиб, уруш балоси ҳеч қачон қайтарилмасин, деган эзгу орзу-ниятлар билан бу санани қаршилайди. Албатта, орзу-ният қилиш ўз йўли билан, айна вақтда шун-

дай фожиали воқеалар бошқа такрорланмаслиги учун курашиш, керак бўлса, барча куч ва имкониятларни шу мақсад йўлида ишлатиш, сафарбар этиш зарур. Ҳаётнинг, замоннинг ўткир талаби ҳам шундан иборат.

Ақли расо ҳар қайси одам тарихдан сабоқ чиқариб, тинчликнинг қадри, урушнинг ҳалокатли оқибатлари ҳақида чуқур ўйлаб, бугун пайдо бўлаётган ҳар хил хавф-хатарларнинг қандайдир чорасини кўриш, мана шундай азобларни кўрмаган, билмаган болаларимизга шундай кайфиятни сингдиришга ҳаракат қилади. Айниқса, бизнинг мухтарам фахрийларимиз, уруш даври ва ундан кейинги йиллардаги азоб-уқубатларни кўрган одамларимиз, ишончим комил, айтиш шундай фикрлайди.

Ҳозирги вақтда баъзи давлатларда айтилаётган «Урушнинг энг оғир юкини биз кўтардик», деган мазмундаги гаплар, даъволарга холисона баҳо бериб, бу урушнинг заҳмати, машаққатини собиқ СССР таркибида бўлган барча республикалар, уларнинг халқлари, минг-минглаб оддий одамлар ўз елкасида бирдек кўтарган, десак, ҳақиқатни айтган бўламиз.

Бу ҳақда гапирганда, баъзи бир рақамларни келтириб ўтишни ўринли деб биламан.

Урушдан олдин Ўзбекистонда 6,5 миллионга яқин аҳоли яшаган бўлса, шундан 1,5 миллиони жангларда бевосита иштирок этган бўлиб,

500 мингга яқин юртдошимиз шу урушда ҳалок бўлганини, қанчаси бедарак кетганини, қанчаси майиб-мажруҳ бўлиб қайтганини ҳисобга оладиган бўлсак, бизнинг халқимиз фашизм балосига қарши курашга қандай ҳисса қўшганини тасаввур қилиш қийин эмас.

Мен бу рақамларни ҳеч ким ҳеч қачон эсидан чиқармаслигини истайман.

Ҳаётнинг ўзи бир ҳақиқатни такрор ва такрор исботлаб бермоқда. Яъни, тарихни билмаган, тарихни унутган, тарихдан хулоса чиқармаган ҳар қандай инсон, ҳар қандай халқ ўз йўлидан адашиши, бир вақт йўл қўйган хатоларни яна такрорлаши мумкин.

Тарих ўргатади, тарих огоҳ этади. Айни пайтда тарих бизга тўғри йўлни танлашда маслаҳат беради. Бундан олдинги замонларда қандай воқеалар бўлганини, улардан қандай хулосалар чиқариб, қайси хатоларни такрорламаслик кераклигини, қайси йўлдан олдинга бориш лозимлигини ким ўргатади? Албатта, тарих ўргатади. Дунёда бундай ўткир ва таъсирчан бошқа бирон куч борми? Менимча, йўқ.

Қанча вақт, қанча замонлар ўтмасин, тарихни чуқур англаш, тарихдан хулоса чиқариб яшаш керак. Айниқса, бугун – 9 май санасида бу ҳақиқатни асло унутмаслигимизни шахсан мен жуда-жуда истардим.

Айни шу кунларда халқимиз уруш даврида бошидан кечирган оғир синовларни яна ва яна бир бор ҳаёлимиздан ўтказар эканмиз, ўтмиш воқеалар, албатта барчамизни ўйлантиради ва керакли хулосалар чиқаришга даъват этади.

Биз бугун қандай шиддат билан ўзгариб, ён-атрофимизда қарама-қаршилиқ, хавф-хатарлар қучайиб бораётган нотинч замонда яшаётганимизни кузатиш ва англаш қийин эмас.

Ҳеч кимга сир эмас – ҳозирги кунда бизнинг ҳудудимизда, Марказий Осиё минтақасида тинчлик ва барқарорликка энг катта хавф-хатар – бу Афғонистонда ўттиз йилдан зиёд давом этаётган урушдир.

Ана шу ўтган даврда бу жафокаш заминда тинч ҳаёт нима эканини билмайдиган янги бир авлод вояга етди. Уруш бошланган пайтда туғилган болалар бугун 30–35 ёшга чиқди. Бу авлоднинг изидан ҳозир яна бир янги авлод оёққа турмоқда. Улар ўз ҳаётида нимага гувоҳ бўлиши мумкин? Фақат уруш, одам ўлдириш, қон тўкиш. Бу ёшларнинг ҳаёти шундан иборат бўлиб қолмаяптими? Ўзингиз ўйланг, шу ҳам ҳаётми ўзи?

Кўпни кўрган афғон халқининг бошига тушган бундай офатни бошқа ҳеч кимга ҳеч қачон кўрсатмасин. Шундан огоҳ бўлиш, шундан хулоса чиқариш зарур.

Бугун Афғонистондаги мавжуд вазиятни кўпчилик халқаро сиёсатчилар ночор, ўта оғир ва қалтис, деб баҳоламоқда.

Содда қилиб айтганда, кўп йиллардан буён давом этаётган бу қонли урушни ҳарбий куч билан ҳал қилиш йўли йўқлигига урушда қатнашаётган томонлар тобора иқдор бўлмоқда, айти шу ҳолатни кўпчилик тан олмақда.

Агар эътибор берадиган бўлсак, бу урушни тезроқ тугатиш, афғон заминиди тинчлик ўрнатиш ҳақида бугун бутун дунё бонг урмоқда. Вазият шу даражага етдики, бир пайтлар бу можарони сиёсий йўл билан ҳал этишга мутлақо қарши чиққанлар ҳам энди фикрини ўзгартирмоқда.

Бошқача айтганда, бу инқирозни бартараф этишнинг ягона йўли – сиёсий йўл бўлиб, қандай қийин бўлмасин, қарама-қарши кучларни музокара-лар орқали ўзаро келишувга олиб келиш экани тобора ўз тасдиғини топмоқда. Айти шу аснода вақтинчалик ҳукумат тузиш, сайловлар ўтказиш, Афғонистон олдида турган оғир муаммоларни ҳал этишга ўтиш имкони пайдо бўлишини кўпчилик эътироф этмоқда.

НАТОнинг 2008 йил Бухарест шаҳрида бўлиб ўтган саммитида Ўзбекистон Президенти сўзга чиқиб, дунёдаги қудратли давлатларнинг вакилларига мамлакатимизнинг бу борадаги қатъий позициясини аниқ-равшан баён қилган эди.

Бу ташаббуснинг мазмун-моҳияти шундан иборат эдики, аввало БМТ раҳбарлиги остида «6+3» мулоқот гуруҳини ташкил этиш кўзда тутилган эди. Бу мулоқот гуруҳи АҚШ, НАТО, Россия, шунингдек, Афғонистон билан бевосита қўшни мамлакатлардан иборат бўлиши керак эди. «6+3» мулоқот гуруҳининг энг муҳим мақсади — бир-бирига қарши курашаётган томонларга Афғонистонда ҳарбий ҳаракатларни тўхтатиш дастурини таклиф этиш, мамлакатни пароканда қилаётган асосий муаммо ва зиддиятлар бўйича ўзаро муроса асосидаги ечимларни топиш, хавфсизликни таъминлаш ҳамда барча томонларнинг манфаатларини ҳисобга олган ҳолда, зарур қафолатларни беришдан иборат.

Кўриб турибмизки, Ўзбекистоннинг ана шу саммитда билдирган амалий, конструктив таклифлари бугун ҳам ўз долзарблигини йўқотгани йўқ. Аксинча, янада ўткир аҳамият касб этиб бормоқда.

Биз Афғонистон халқи билан қадимдан ёнма-ён қўшни бўлиб яшаб, қиз бериб, қиз олиб, қудандачилик қилиб келганмиз. Амударёнинг икки томонида туриб бир-биримизнинг ҳолимиздан доимо хабардор бўлиб турганмиз. Шу нуқтаи назардан қараганда, афғон фожиасини бошқалардан ҳам кўра ўзига яқин билган ўзбек халқи, албатта, бу заминда бўлаётган воқеаларни ҳаёлидан, юрагидан мутлақо бошқача ўтказди.

Бу қонли тўқнашувлар содир бўлаётган юртдан узоқда яшаётганлар эса, афсуски, уларни бутунлай бошқача қабул қилади. Масалан, ўтган асрнинг 60-йилларида Америка Қўшма Штатлари томонидан Вьетнамга қарши олиб борилган уруш ҳақида гап кетса, баъзи олис давлатлардаги одамлар Вьетнам дунёнинг нариги чеккасида, бизга бу ўлкадаги воқеаларнинг дахли йўқ, деб эслаши мумкин. Лекин Афғонистон масаласида бизнинг қисматимиз шундайки, бундай фикрлашга, бундай ёндашишга мутлақо ҳаққимиз йўқ. Нега деганда, тарих яна аввалги ўзанига қайтади, хулоса чиқармаган одамнинг бошига кулфат етказди. Болаларимиз, невараларимизнинг тақдирини ўйламоқчи бўлсак, биз бугун ана шу муаммо ҳақида жиддий бош қотиришимиз керак.

Бу дунё – қайтар дунё, деган гап бор. Бухарест саммитида, жаҳон ҳамжамияти вакилларига мурожаат қилиб, сизлар бир ҳолатни ҳисобга олинглар, афғон можаросини ҳарбий йўл билан ҳал этишнинг имкони йўқ, деб Ўзбекистон номидан очиқ айтилган эди. Қарийб 35 йилдан буён давом этиб келаётган урушни қандай тўхтатиш ҳақида ўйлайдиган бўлсангиз, буни ҳарбий йўл билан эмас, балки фақат сиёсий йўл билан ечиш мумкин, деган фикр қатъий таъкидланган эди.

Мана, шундан бери беш йил ўтяпти. Катта-катта давлатлар, Европа Иттифоқи ва бошқа мам-

лакатлар вакиллари ўша пайтда, бу одам нима ҳақида гапиряпти, деб Ўзбекистон раҳбари томонидан билдирилган амалий таклиф ва хулосаларни инобатга олмаган эди.

Бугун энди нима бўляпти? Айни ўша сиёсатчилар бу таклифларни энг тўғри таклиф сифатида қабул қилишга мажбур бўляпти. Яъни, уларнинг ҳаммаси шундай хулосага келяптики, ҳақиқатан ҳам, афғон можаросини ечишнинг ҳарбий йўли йўқ экан. Уруш билан, қон тўкиш, бир-бирини ўлдириш билан бу урушни тугатиб бўлмас экан, деб уларнинг ўзлари шунга иқдор бўлмоқда. Чиндан ҳам, бундай даҳшатли қирғинга яна қанча чидаш мумкин?

Такрор айтаман – фақат сиёсий мулоқот йўли билан бу инқирозни ҳал қилиш мумкин. Минг афсуски, бугунги кунда Афғонистоннинг ўзида ва унинг ташқарисидаги айрим кучлар ўз манфаатларини кўзлаб, бу можарони сиёсий асосда ечишга қарши чиқмоқда.

Бундай боши берк йўл яна қанча одамнинг бевақт ҳаётдан кўз юмиши, қанча-қанча гўдакларнинг етим, аёлларнинг бева, бегуноҳ инсонларнинг майиб-мажруҳ бўлиб қолишига олиб келиши мумкин. Лекин, мана, кўряпмиз, бунинг ечими бўйича ҳали-бери бирон-бир амалий ҳаракат сезилаётгани йўқ. Бутун бир янги авлод майдонга чиққани ҳақида гапирамиз, аммо улар ҳам

мана шу урушда курбон бўляпти. Бу нима деган гап ахир? Бу ўринда бутун бир халқ, бутун бир мамлакат тақдири ҳақида гап бормоқда.

Илгари урушни фақат уруш билан енгиш мумкин, фақат куч билан афғон муаммосини ҳал этамиз, деб керилиб юрганлар ҳам бугун бу йўл билан урушга барҳам бериб бўлмас экан, деб айтишга мажбур бўлмоқда. Қишлоқлар, шаҳарлар устига бомба ташлаш, ўт-олов ёғдириш қарама-қаршилиқни баттар кучайтиришга олиб келмоқда, бундай йўл билан ҳеч нарсани ечиб бўлмайди, деган фикрга бугун аксарият кўпчилик келмоқда.

Агарки кимда озгина инсоф, озгина ақл-заковат, инсонийлик, одамийлик хусусиятлари сақланиб қолган бўлса, шу ҳақиқатга иқрор бўлмоқда.

Минг афсуски, Афғонистоннинг ўзида ҳам, унинг атрофида, ундан узоқ-узоқ жойларда ҳам урушдан манфаатдор бўлганлар, урушнинг жиловини қўлида ушлаб турган кимсалар мавжуд, десак, ҳеч қандай хато бўлмайди. Улар ўз ғаразли манфаатларини минг-минглаб одамларнинг ҳаётидан устун қўймоқда.

Бу ҳақда кўп гапириш мумкин. Лекин бир нарсаниқ – бундай одамларнинг қабих йўл билан топган давлати, мол-дунёси барибир ўзига буюрмайди.

Яна бир бор таъкидламоқчиман, бугун турли сиёсатчилар, кузатувчилар Афғонистон замини-

да тинчлик ўрнатишнинг қарама-қарши кучлар ўртасида ўзаро келишиш, ўзаро мулоқотни йўлга қўйишдан бошқа йўли йўқ эканини баралла айтмоқда. Ҳақиқатан ҳам, қандай қийин бўлмасин, орада қанча алам, адоват ўтган бўлмасин, бундай кучларни бир жойга йиғиб, бу масаланинг ечими аввало сизларнинг қўлингизда, урушни тўхтатишнинг барибир бундан бошқа йўли йўқ, деб бутун жаҳон ҳамжамияти, биринчи навбатда қудратли давлатлар мана шу сиёсий позицияда қатъий турса, мен ишонаман, муаммонинг ечими албатта топилади.

Ҳарбий йўл билан Афғонистон можаросини ҳал этиб бўлмаслиги ҳақида НАТО кучлари, АҚШ, Европа давлатларининг раҳбарлари хулоса чиқариб, мана шундай ўта оғир ва таҳликали бир вазиятда асосан АҚШ ва Европа давлатларининг АЙСЕФ, яъни тинчлик ўрнатиш кучлари деб ном олган ҳарбий қўшинини 2014 йилнинг охиригача Афғонистондан олиб чиқиб кетишни режалаштирмоқда. Очигини айтадиган бўлсак, бу жараён ҳозирданоқ бошланди.

Буларнинг барчасини инобатга оладиган бўлсак, савол туғилади: мазкур қўшин Афғонистон ҳудудидан олиб чиқиб кетилиши билан бу мамлакатда аҳвол қандай тус олади?

Минг афсуски, бу ўзгаришдан кейин Афғонистонда ўзаро қарама-қарши кучлар ўртасидаги

курашнинг авжига чиқиши, террорчилик, курол-
яроғ савдоси, наркотрафик, турли диний, миллат-
лараро низолар кучайиб боришининг хавфи орта-
ди.

Яна бир ўринли савол шундан иборатки, бун-
дай кескин вазият қўшни давлатларга қандай таъ-
сир кўрсатади? Тарих сабоқларини ҳисобга ола-
диган бўлсак, бунинг таъсири салбий бўлиши
табiiй. Яъни, Афғонистондаги вазият тўлиқ
ҳал қилинмасдан туриб коалиция кучларининг
бу мамлакатдан олиб чиқиб кетилиши Марка-
зий Осиёда кескинликни янада оширади. Бунинг
оқибатида минтақа давлатлари учун хавф-хатар
ортиши мумкин.

Бу ҳақда мен ғоят ташвишланиб, афсус билан
гапиряпман. Бу — ҳаёт ҳақиқати, ундан ҳеч қаерга
қочиб бўлмайди.

Бизнинг бу масалага ёндашишимиз, шу бора-
даги сиёсатимиз қандай бўлиши керак, деган
саволга жавобан айтиш керакки, ана шундай
қалтис вазиятда миллий таракқиётимизни, мам-
лакатимизнинг ривожланиш суръатларини, энг
муҳими, халқимизнинг тинч-осойишта ҳаётини
саклаш учун барча зарур чораларни кўриш маса-
ласи олдимизда жуда жиддий вазифа бўлиб ту-
рибди.

Ўзбекистоннинг Афғонистон давлатига нисба-
тан олиб бораётган сиёсати аниқ ва очик.

Ўзбекистон Афғонистоннинг ички ишларига аралашмаслик, Афғонистонга қарши қаратилган турли ҳарбий-сиёсий бирлашмаларда қатнашмаслик, Афғонистон билан алоқаларимиз ва ҳамкорлигимизни фақатгина икки томонлама асосда ташкил қилиш, афғон халқи танлаган ҳукуматни қўллаб-қувватлаш сиёсатини ўзига маъқул топади.

Бундай ёндашув, бундай позиция бизнинг мамлакатимизда қабул қилинган қонунлар билан муҳраб қўйилган.

Айни шундай сиёсатни олиб боришни:

- кимнингдир «ўйин»ларига қўшилмаслик;
- қўшниларимиз билан тинч-осойишта яшаш;
- эл-юртимизнинг тинчлиги ва манфаатларини ҳимоялаш;

- яқин тарихимизнинг сабоқлари ва бошимиздан кечираётган ўта мураккаб замоннинг ўзи талаб қилмоқда.

Биз 2012 йилда «Ўзбекистон Республикасининг ташқи сиёсий фаолияти концепцияси тўғрисида»ги қонунни қабул қилдик.

Бу қонуннинг аҳамияти нимадан иборат?

Афғонистонда 30 йилдан зиёд давом этаётган урушни ҳисобга оладиган бўлсак, шу даврда бу муаммо атрофида жуда кўп чалкаш, зиддиятли, ҳатто бир-бирига мутлақо қарама-қарши бўлган фикрлар билдирилди.

Шу мавзуда турли-туман конференциялар, саммитлар, қанча-қанча суҳбатлар, мулоқотлар ўтказилипти. Мухтасар айтадиган бўлсак, ўзини сиёсатчи деган одам борки, шу мавзуда гапириб обрў топмоқчи бўлади. Барака топкур, аниқ бир таклифинг, амалий дастуринг бўлмаса, нима қиласан ўзингни ҳам, бошқаларни ҳам чалғитиб!

Ахир, Афғонистон биринчи навбатда Ўзбекистон билан, Тожикистон ва Туркманистон билан бевосита чегарадош эмасми? Шундай экан, бу муаммонинг қандай катта хавфи борлигини аввало қўшни давлатлар билади. Шунинг учун Ўзбекистон бу масалада доимо жон куйдириб келмоқда.

Бизга нима керак? Тинчлик керак! Яна бир бор тинчлик ва қўшни давлатлар билан ҳамжиҳатлик керак. Мана шундай хулоса негизида биз ташқи сиёсатимизнинг ҳар томонлама асосланган тамоийилларини қонуний асосда белгилаб олдик.

Совет даврида биз афғон урушида мажбуран қатнашганмиз. Халқимизда «Кўр ҳассасини бир марта йўқотади», деган гап бор. Шу сабабли биз қандайдир ҳарбий бирлашмаларга кириб, бошқалар билан бирга Афғонистонга қарши чиқмаймиз. Бундай бирлашмалар келадию кетади, ўз ишини битиради, биз эса шу ерда қолиб, афғон халқи билан доимо ёнма-ён яшашимиз керак.

Бизга манфаати бўлса, афғон халқига манфаати бўлса, фақат икки томонлама алоқаларни ўрнатамиз ва бундай муносабатларни қўллаб-қувватлаймиз.

Кўпни кўрган халқимиз қўшничиликнинг қадрини яхши билади. Бинобарин, биз қўшнилариимизга нисбатан муносабатда ҳеч қачон миллий ўзлигимиз, меҳр-окибатимизни йўқотмаганмиз. Бизга тинчлик керак деган даъват бугун бутун халқимиз учун ягона даъват бўлиши лозим. Ўзбекистонга тинчлик керак, осуда ҳаёт керак. Тараққиётимиз учун биронта ҳам тўсик керак эмас. Биз баъзи давлатларнинг «ўйин»ига қўшилиб, балога қолишни ҳеч қачон хоҳламаймиз.

Яна бир бор таъкидлайман, биз биронта ҳарбий блокка қўшилмаймиз. Бундай бирлашмалар қандай аталмасин, агар асл негизини кўрадиган бўлсак, ҳарбий тузилма бўлиб чиқади. Бундай блокларда биз қатнашмаймиз.

Такрор-такрор айтаман, биз тарихдан сабоқ чиқариб, хулоса чиқариб, сиёсат олиб боришни ўзимиз учун тўғри йўл деб қабул қилганимизни бутун дунёга эълон қилдик. Жаҳонда биронта давлат йўқки, бизнинг бу қароримизга қарши чиққан бўлса.

Биз бу сиёсатни амалга ошириш учун қандай мезон ва омилларга суянишимиз керак?

Биз қатъий таяниб иш олиб борадиган биринчи ва асосий омил ҳақида гапирадиган бўлсак, бу – тинчлик ва осойишталикдир.

Ҳаммамизга аён, халқимиз қачон, қаерда бўлмасин, дуога қўл очар экан, аввало тинчлик бўлсин, омонлик бўлсин, деб ният қилади, Яратгандан шуни сўрайди. Бу икки сўз эл-юртимизнинг қон-қони, юрак-юраги, суяк-суягига сингиб, унинг учун ҳаёт мазмунига – бебаҳо қадриятга айланиб кетган.

Одамларимиз боши узра чарақлаб турган офтобни, мана шу мусаффо осмонни улкан бахт, тинчлик-осойишталик, фаровонлик белгиси сифатида қабул қилади. Ана шундай беғубор осмон остида шукроналик туйғуси билан яшаётган инсонлар бундай бахтни, бундай қувончни бошқалар билан баҳам кўришни, ҳаёт лаззатини ўз яқинлари, дўстлари билан биргаликда тотишни истайди. Инсон аслида бахт учун яратилган. Инсон инсон бўлиб яшаш учун дунёга келган.

Маълумки, биз яқинда Ватанимиз мустақиллигининг 22 йиллигини катта байрам қиламиз. Ана шу даврда босиб ўтган йўлимиздан хулоса чиқариб айтадиган бўлсак, биз охирги йилларда Ўзбекистон тараққиётида жуда катта ўсиш суръатларига, бошқаларнинг ҳаваси, эътиборини тортадиган натижа ва марраларга эришмоқдамиз. Буни ҳеч ким инкор эта олмайди. Ана шу йўлда

тинчлик-осойишталик, миллатлар ва фуқаролараро тотувлик, ўзаро меҳр-оқибат ва ҳамжиҳатлик барча ютуқларимизнинг асосий омили бўлмоқда.

Чиндан ҳам, тинчлик бўлган жойда тараққиёт бўлади. Бир-бирини кўролмасдан, гижгижлашган, низо-адоватга борган жамоада ҳам, эл-юртда ҳам ҳеч қачон ривожланиш, раванк бўлмайди. Бу ҳақиқатни онгу шууримизга чуқур сингдириб, унинг кадр-кимматини унутмаслигимиз зарур.

Иккинчи масала шуки, тинчлик осмондан тушмайди. Тинчлик-осойишталик мустақил тараққиётимиз, фаровон ҳаётимизнинг асоси экан, бунинг учун курашиш, керак бўлса, бу йўлда фидоийлик кўрсатиш лозим. «Олма пиш – оғзимга туш» деган номақбул қарашларнинг вақти аллақачон ўтиб кетди. Бизнинг бугунги ёшларимиз бундай калтабин қарашларни ҳеч қачон қабул қилмайди. Ўзлигини, кимларнинг авлоди эканини англаган, замонавий илм-фан ва касб-ҳунарларни пухта эгаллаган ўғил-қизларимиз бугун мутлақо бошқача фикрлайди.

Тинч-осойишта ҳаёт, барқарорликнинг энг муҳим шарти шуки, беғамлик ва бепарволикка йўл қўймасдан, доимо огоҳ, ҳар томонлама сезгир ва уйғоқ бўлиш, тарихдан, ҳаётдан хулоса чиқариб яшаш керак. Бундай қараш, бундай кайфият шу азиз юртимиздаги барча ватандошларимизнинг ҳаётий мақсадига айланишини истардим.

Огоҳ бўлиб яшайдиган одам четдан келаётган хавф-хатарни олдиндан кўриб, уни бартараф этиши осон кечади. Агарки турли боло-казолардан ўз вақтида огоҳ бўлмаса, уларга бепарво қараса, кейин уларни йўқ қилиш жуда қийин бўлади. Бу ҳақиқат неча минг йиллик тарихимизда кўп бор исботини топган.

Хавф-хатарни олдиндан кўрсанг – чорасини топасан, олдиндан кўролмасанг – чорасини топишга вақтинг ҳам, имконинг ҳам қолмайди.

Шу ўринда яна бир фикрга эътиборингизни қаратмоқчиман. Гўзал ва бетакрор диёримизда яшаётган одамлар, биринчи навбатда ёшларимиз – менинг фарзандларим «Бу Ватан – меники, агарки уни ҳар қандай боло-казолардан асраш, ҳимоя қилиш учун мен курашмасам, ким курашади?» деган фикр билан яшаса, мана шундай қараш униб-ўсиб келаётган болаларимиз учун энг катта даъватга, ҳаётий эътиқодга айланиб, уларнинг қалбидан, онгу тафаккуридан чуқур жой олса, айтинглар, бундай халқни йўлидан қайтариб бўладими, бундай халқни енгиб бўладими?!

Ҳозирги мураккаб замонда ҳар биримиз шундай эзгу мақсад билан яшасак, биринчидан, ҳеч қачон кам бўлмаймиз, иккинчидан, келажак – бизники, марра албатта бизники бўлади.

Бугунги маросим, бугунги байрамдан келиб чиқадиган энг асосий хулоса шуки, эл-юртимиз

бошидан кечирган шунча қийинчиликлар, қанча-қанча қурбонлар, йўқотишлар, азобу уқубатларнинг ҳаммасини ҳисобга оладиган бўлсак, менинг ишончим комил: бундай синовлар, бўрон ва тўфонлар олдида халқимиз ҳеч қачон бўш келмаган. Улардан муносиб тарзда ўтиб, мардлик ва матонат кўрсатиб, ҳеч кимнинг олдида бош эгмаган ва аминман, бундан буён ҳам ҳеч кимнинг олдида ҳеч қачон бош эгмайди, ўз мақсад-муддаоларига албатта етади.

Менинг истагим шу – Худонинг ўзи юртимизни, халқимизни ёмон кўзлардан, ҳасадлардан асрасин! Шу юртда яшаётган ҳар қайси оила, ҳар қайси инсон, ҳар қайси юртдошимиз бахтли бўлсин, тинчлик ва омонлик уларга ҳамиша ёр бўлсин!

*Хотира ва қадрлаш куни муносабати билан
оммавий ахборот воситалари учун
берилган интервью.
2013 йил 9 май*

«УНИВЕРСИАДА – 2013» СПОРТ ЎЙИНЛАРИ ИШТИРОКЧИЛАРИГА

Қадрли ўғил-қизларим!

Мухтарам устоз ва мураббийлар, ҳурматли меҳмонлар!

Бугун униб-ўсиб, катта ният ва ишонч билан ҳаётга кириб келаётган сиз, азиз фарзандларимни Ўзбекистон ёшларининг ҳаётидаги улкан воқеа – ёшлик, гўзаллик ва спорт байрами бўлмиш «Универсиада – 2013» ўйинларининг тантанали очилиши билан чин қалбимдан муборакбод этаман.

Ўлкамиздаги барча спорт мухлислари, миллионлаб ёшларимиз, бутун халқимизнинг диққат-этиборини бугун ўзига тортаётган бу спорт байрамининг «Кўҳна ва боқий Бухоро» деб ном олган табаррук заминда ўтказилаётгани ушбу тантанага алоҳида маъно-мазмун ва кўтаринки руҳ бағишламоқда, десам, айна ҳақиқатни айтган бўламан.

Азиз «Универсиада» қатнашчилари!

Сизларнинг «Кичик Олимпиада» деб аталган мана шу нуфузли мусобақага қандай кескин кураш ва беллашувлар орқали етиб келганингиз, ўз олдингизга қўйган мақсад йўлида азму шижоат ва қатъият кўрсатиб, олий ўқув юртларида илму

фан чўққиларини эгаллаш билан бирга, спорт майдонларида ҳам умидбахш натижаларга эришганингиз, мамлакатимизда ўтказиладиган спорт ўйинларининг энг юқори босқичи бўлган 2013 йилги «Универсиада» финалига чиққанингизнинг ўзи, ҳеч шубҳасиз, ҳар бирингиз ўзингиз танлаган спорт тури бўйича катта ютуқларни қўлга киритганингиздан гувоҳлик беради.

Албатта, бундай юксак марралар ва шохсупаларга кўтарилиш учун қанча-қанча ҳаракат, қанча куч-қувват, ирода ва мардлик кераклигини ана шундай ҳолатларни бошидан кечирган ҳар қайси одам ўзига яхши тасаввур қилиши муқаррар.

Бу фикрларнинг тасдиғини қуйидаги рақам ва мисоллар яққол намоёни қилади.

«Универсиада» ўйинларининг саралаш босқичларида иштирок этган қарийб 138 минг талаба орасидан якуний босқичга 1020 нафар қатнашчининг етиб келгани бу мусобақаларнинг миқёси нақадар кенглиги ва уларнинг нечоғли қаттиқ курашлар асосида ўтганини кўрсатади.

Мамлакатимизда олтинчи бор ташкил этилаётган «Универсиада» беллашувларини юқори савияда, уюшқоқлик билан ўтказиш учун, аввало, жойларда, вилоят ва шаҳарларда зарур шароитлар яратилгани, жумладан, Бухоро шаҳрида

ўнлаб мухташам спорт саройлари ва мажмуалари бунёд этилгани, қарийб 93,5 миллиард сўм маблағ сарфланиб, катта ҳажмдаги қурилиш, реконструкция ва ободонлаштириш ишлари амалга оширилганини инобатга оладиган бўлсак, ҳар уч йилда ўтказиладиган бу спорт байрамига давлатимиз ва жамиятимиз томонидан қандай улкан эътибор ва аҳамият берилаётгани янада яққол аён бўлади.

Буларнинг барчаси, авваламбор, сиз, азиз болаларимизни жисмоний ва маънавий жиҳатдан соғлом ва баркамол этиб тарбиялаш, вояга етётган фарзандларимизнинг тараққий топган давлатлардаги тенгдошларидан кам бўлмаслиги, улар билан бемалол беллашувга тайёр бўлиши учун, лўнда қилиб айтганда, навқирон ёшларимизнинг халқимиз, Ўзбекистонимизнинг таянчи ва суянчи, биз интилаётган юксак марраларга етиш йўлида ҳал қилувчи куч бўлиб ҳаётга кириши учун – ана шундай буюк мақсадларга эришиш учун амалга оширилаётганини тушуниш, англаш қийин эмас.

Қадрли фарзандларим!

Халқимиз, жамоатчилигимизга яхши таниш бўлган, ҳаммамизга куч-қувват бағишлайдиган, эртанги кунга ишонч туғдирадиган «Биз ҳеч ким-

дан кам эмасмиз ва ҳеч қачон кам бўлмаймиз!» деган олийжаноб даъват барчамизни мана шундай гўзал ва бетакрор Ватанимизга меҳр қўйиб, ғурур ва ифтихор билан яшашга чорлайди.

Ҳозирги вақтда миллий спортимиз ифтихори-га айланган Ришод Собиров, Аббос Атоев, Рустам Қосимжонов, Окгул Омонмуродова, Светлана Радзивил, Севара Қодирова, Денис Истомин, Саида Искандарова, Вадим Меньков, Дилшод Мансуров каби ўнлаб истеъдодли ёшларимизнинг спорт оламидаги ютуқлари учун айнан «Универсиада» мусобақалари парвоз майдончаси бўлиб хизмат қилгани яхши маълум. Сизлар ҳам ана шундай мохир спортчиларимизнинг изидан бориб, келажакда Ватанимиз байроғини жаҳон спорт майдонларида баланд кўтаришингизга барчамиз тилакдошмиз.

Ҳеч шубҳасиз, «Универсиада – 2013» беллашувлари эл-юртимизга хос бўлган ҳалоллик, мардлик ва ўзаро ҳурмат руҳида ўтади, қадимий Бухоро заминида яшаб ўтган буюк аجدодларимизнинг руҳи поклари сизларни қўллаб-қувватлайди, деб ишонаман.

Фурсатдан фойдаланиб, сизларга атаб юксак талабларга жавоб берадиган замонавий спорт мажмуаларини барпо этган қурувчи ва муҳандисларга,

мутасадди ва ҳомий ташкилотларга, бағрикенг,
меҳмондӯст Бухоро аҳлига ўз номимдан, халқимиз
номидан самимий миннатдорлик изҳор этаман.

Азиз ўғил-қизларим!

Барчангизни бағримга босиб, сизларга сиҳат-
саломатлик, бахт ва омад ҳамиша ёр бўлишини ти-
лайман.

*Ислом КАРИМОВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти.
2013 йил 6 июнь*

МАТБУОТ ВА ОММАВИЙ АХБОРОТ ВОСИТАЛАРИ ХОДИМЛАРИГА

Қадрли дўстлар!

Авваламбор, сиз, азизларни, оммавий ахборот воситалари, нашриёт ва матбаа соҳасида хизмат қилаётган инсонларни бугунги касб байрамингиз билан чин қалбимдан муборақбод этишдан ва барчангизга ўз ҳурмат-эҳтиромимни билдиришдан хурсандман.

27 июнь куни – Матбуот ва оммавий ахборот воситалари ходимлари куни деб эълон қилинган бу санага бу йил роппа-роса йигирма йил тўлаётгани нафақат соҳа хизматчилари, балки уларнинг ижод ва меҳнат маҳсулидан баҳраманд бўладиган миллионлаб муштарийлар, барча зиёлиларимиз томонидан мамлакатимизда қутлуғ байрам сифатида нишонланаётгани ҳаммамизга катта мамнуният етказди.

Ҳеч шубҳасиз, ана шу тарихан қисқа даврда Ўзбекистон оммавий ахборот воситалари жамиятимизда амалга оширилаётган чуқур ижтимоий-сиёсий ислохотлар, замон талабларига жавоб берадиган демократик янгиланишларнинг кўзгусига, одамларимизни, кенг оммани янгича фикрлаш-

га, маънавий уйғоқликка, онгу тафаккуримизни ўзгартиришга даъват этадиган кудратли кучга, қисқача айтганда, кундалик ҳамроҳимизга айланиб бораётганининг гувоҳи бўлмоқдамиз.

Юртимизда янги ҳаёт куриш, янги марраларни эгаллаш борасида босиб ўтган мустақил тараққиёт йўлимизни сарҳисоб қилар эканмиз, Ватанимиз эришган барча-барча ютуқларда, ҳаётимизда амалга оширилаётган, ўзгаларнинг ҳавасини тортаётган улкан ўзгаришларда сиз, азизларнинг муносиб хиссангиз борлигини халқимиз яхши билади ва юксак қадрлайди.

Матбуот ва оммавий ахборот воситаларининг ҳаётимиздаги ўрни ва таъсири ортиб, халқимиз ўртасида «Тўртинчи ҳокимият» сифатида тобора катта ишонч ва ҳурмат қозониб бораётган экан, бунинг негизида, авваламбор, журналистлар, кўп ҳолатларда кўзга ташланмайдиган камтарин муҳаррирлар, ноширлар, матбаа соҳаси ва замонавий ахборот-коммуникация тармоқларининг минг-минглаб заҳматкаш ишчи-хизматчиларининг кундалик оғир ва сермашаққат меҳнати мужассам, десам, ўйлайманки, кўпчиликнинг фикрини ифода этган бўламан.

Шу борада жамиятимизнинг бугунги ва эртанги куни бўладими, узоқ келажаги ва порлоқ уфқлари бўладими, бир сўз билан айтганда,

Ўзбекистонни дунёдаги тараққий топган мамлакатлар қаторига кўтаришдек юксак марраларни кўзлаган қонунларимиз, дастурларимиз бўладими – буларнинг барчасини амалга ошириш учун халқимизга очик ва равшан қилиб етказиш, эл-юртимизни сафарбарликка чорлаш, руҳини кўтариш йўлида матбуот ва ахборот воситаларининг ўрни ва аҳамияти беқиёс десам, айти ҳақиқатни айтган бўламан. Ва бу оғир юкни, бундай масъулиятли вазифани сиз, азиз дўстларим шараф билан ўз зиммангизда, ўз елкангизда кўтариб келмоқдасиз.

Матбуот, телевидение, турли информация воситаларининг – бугунги глобаллашув замонида жаҳон миқёсида барча-барча ўлкалар ва халқлар ҳаётида ҳал қилувчи ўрин олаётган бу соҳанинг тобора ошиб бораётган аҳамияти ва таъсири ҳақида ортиқча гапиришга ҳожат йўқ, деб ўйлайман.

Бугунги кунда жамият, фуқаролик институтлари, қолаверса, ҳар қайси инсоннинг ҳаёти айнан ахборот-коммуникация соҳалари билан узвий ва чамбарчас боғланиб бораётганини инобатга олмайдиган мамлакат ўз ривожига умумбашарий тараққиётдан четда қолиб кетиши ва интеллектуал бойлигидан жудо бўлиши табиийдир.

Ҳаётда ўз тасдиғини топган ана шу ҳақиқатни ҳисобга олган ҳолда, мамлакатимизда оммавий

ахборот воситалари фаолиятини давр талаблари даражасига кўтариш учун уларнинг моддий-техник базасини мустаҳкамлаш, соҳа ходимларининг ижтимоий ҳаётдаги ўрни ва нуфузини ошириш, машаққатли меҳнатини рағбатлантириш мақсадида марказий ва ҳудудий теле-радиоканаллар, вилоят ва туман газеталарида, мавжуд 150 дан зиёд нашриёт, 1630 дан ортиқ матбаа корхонасида кенг кўламли ислоҳотлар, техник ва технологик янгилаш жараёнлари амалга оширилганини алоҳида таъкидлаш лозим.

Шулар қаторида матбуот ва оммавий ахборот воситалари, нашриёт, матбаа корхоналари ва матбуот тарқатувчи ташкилотлар учун қўшимча солиқ имтиёзлари ва афзалликлар берилгани, уларнинг моддий-техник базасини мустаҳкамлаш бўйича олиб борилаётган ишлар бугунги кунда ўзининг катта амалий самарасини бермоқда.

Айни вақтда аҳолининг тезкор ва ҳаққоний ахборот олишга бўлган эҳтиёжини юксак даражада таъминлаш, телекўрсатувларнинг мазмуни ва сифатини ошириш мақсадида мамлакатимизда рақамли телевидениега ўтиш бўйича кенг кўламли ишлар олиб борилмоқда. Фақатгина жорий йилнинг ўзида бу борадаги кўрсаткични 42 фоиздан 45 фоизга етказиш кўзда тутилаётгани, айниқса, эътиборлидир.

Жумладан, охирги вақтда Ўзбекистон Миллий телерадиокомпанияси таркибида «Маданият ва маърифат», «Дунё бўйлаб», «Болажон» телеканаллари ташкил этилгани, ҳеч шубҳасиз, бу йўлдаги яна бир муҳим қадам бўлди.

Ўзбекистон оммавий ахборот воситаларининг салоҳияти тобора ўсиб бораётганининг тасдиғини юртимизда оммавий ахборот воситалари сони 1991 йилга нисбатан қарийб 3,5 баробар ортиб, 1326 тага етгани, фуқаролик жамиятининг муҳим шарти бўлган нодавлат оммавий ахборот воситалари тармоғи шаклланиб, самарали фаолият кўрсатаётгани, анъанавий ахборот тизимлари билан бирга интернет сайтлари, интернет-радио, интернет-телевидение ҳам ҳаётимиздан кенг ўрин эгаллаб бораётгани мисолида яққол кўриш мумкин.

Ўзбекистон теле-радио каналлари томонидан тайёрланаётган кўрсатув ва эшиттиришлар глобал тармоқ орқали реал вақт режимида дунёнинг кўплаб давлатларига узатилаётгани, юртимиз оммавий ахборот воситаларининг аксарияти интернетда ўз веб-сайтига эга экани мамлакатимизнинг халқаро медиамакондан муносиб ўрин эгаллаши учун хизмат қилиши шубҳасиз.

Бугунги байрам кунida нафақат ана шундай ижобий натижалар ҳақида сўз юритиш, балки мат-

буот ва оммавий ахборот воситаларимизнинг олди-да турган долзарб вазифалар, йўлимизда ҳали-бери тўсиқ-ғов бўлиб, ўз ечимини кутаётган масалалар ҳақида холисона ва атрофлича фикр алмашиб олишимиз айтилиши мумкин бўларди.

Шу маънода, маънавий ҳаётимизни, бу йўналишда олиб бораётган сиёсатимизни, бугун шиддат билан ўзгариб бораётган замон билан уйғун ва ҳамоҳанг ривожлантириш мақсадида бизнинг ўзлигимиз, ҳаёт ва тафаккур тарзимизнинг ифодаси бўлган миллий қадриятларни кўз қорачиғидек асраб, шу билан бирга, жаҳон миқёсида эришилган, эътироф этилган умумбашарий ютуқларга таяниб, уларни ўзлаштириб иш олиб боришимиз зарур. Ва айнан ана шундай мезонлар матбуот ва оммавий ахборот воситалари фаолиятининг асосий тамойилларини ташкил қилиши керак.

Ҳозирги вақтда мамлакатимизда ана шу талабларга жавоб бера оладиган, эски тузум асоратлари ва қолипларидан бутунлай холи бўлган, замонавий ахборот-коммуникация технологияларини, чет тилларни пухта эгаллаган журналистларнинг янги авлоди шаклланиб келаётгани барчамизни қувонтиради.

Ўзбекистон оммавий ахборот воситаларининг жаҳон ахборот майдонида ўзини муносиб намоён эта олиши бугунги кунда жуда катта аҳамиятга эга.

Мана шундай ўта муҳим ва долзарб вазифани амалга оширишда давлатимиз, бутун жамиятимиз, шахсан ўзим зарур кўмак ва рағбатлантириш чораларини кўришга, сиз, журналистларнинг олдингизда пайдо бўлаётган турли муаммоларни биргалашиб ечишга тайёр эканимни билдиришни истардим.

Барчамизга яхши аёнки, эл-юртимиз, жамиятимиз журналистлар фаолиятига авваламбор уларнинг ўз Ватани, ўз халқи ҳаётига дахлдорлик туйғуси, гражданлик позицияси, ижтимоий масъулиятига қараб баҳо беради ва ўйлайманки, бу энг тўғри ва ҳаққоний баҳодир.

Шу нуқтаи назардан қараганда, бугунги нотинч ва таҳликали замонда юртимиздаги тинч ва осуда, эркин ва фаровон ҳаётни асраш ва мустаҳкамлашда сиз, азиз журналистлардан халқимиз янада кўпроқ фаоллик ва жонбозлик кўрсатишни кутишга ҳақлидир. Айниқса, унибўсиб келаётган ёшларимизни мустақил фикрлайдиган, бизнинг қандай буюк тарих ва меросга эга эканимизни англаб, ана шу бебаҳо бойликни кадрлаб яшайдиган, биз бошлаган улуг ишларнинг муносиб давомчилари бўлган инсонлар этиб вояга етказишда матбуот аҳлининг ҳаққоний сўзи, унинг таъсири ғоят муҳим, айтиш мумкинки, ҳал қилувчи аҳамиятга эга эканини ҳеч қачон эсимиздан чиқармаслигимиз лозим.

Мухтарам дўстлар!

Бугун юртимизда матбуот ва оммавий ахборот воситалари ходимлари байрамини кенг нишонлар эканмиз, миллий журналистикамиз ривожига йўлида ўзини аямасдан, фидокорона меҳнат қилиб келаётган барча инсонларни, мухтарам фахрийларимизни ушбу қутлуғ сана билан яна бир бор самимий табриклайман.

Доимо соғ-омон бўлинг, умрингиздан, меҳнатингиздан барака топинг, азизларим!

*Ислом КАРИМОВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти.
2013 йил 27 июнь*

ЎЗБЕКИСТОН ҒАЛЛАКОРЛАРИГА

Қадрли дўстлар!

Сиз, азиз деҳқон ва фермерларимизни, барча дала меҳнаткашларини ризқ-рўзимиз ва бойлигимиз манбаи, дастурхонларимизнинг тўкинлиги, тўқчилик белгиси бўлмиш ғалладан 7 миллион 610 минг тоннадан зиёд юксак хирмон бунёд этиб, улкан меҳнат ғалабасини қўлга киритганингиз билан чин қалбимдан муборакбод этаман.

Бугун Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги тарихида биринчи бор мана шундай мисли кўрилмаган натижага эришиб, кўпчилик вилоят ва туманларда, фермер хўжаликларида ҳосилдорликни юксак даражага етказганимиз фидойи деҳқон ва фермерларимиз қандай буюк ишларга қодир эканини намоён этиб, бутун халқимизнинг кайфияти ва руҳини кўтарди, десак, ҳеч қандай муболаға бўлмайди.

Халқимизга мансуб бўлган азалий қадриятга кўра, нонни азиз ва табаррук неъмат сифатида қадрлаб, эъзозлаб, уни доимо кўзига тўтиё қилиб яшайдиган эл-юртимиз бу ютуқ қандай оғир ва

машаққатли меҳнатингиз, азму шижоатингиз эвазига қўлга киритилганини яхши билади ва юксак баҳолайди.

Ҳақиқатан ҳам, бу йилги мавсумда ўртача ҳосилдорликни 55 центнерга етказганингиз, ўтган йилга нисбатан қарийб 500 минг тонна кўп ғалла олишга эришганингиз ҳар қанча таҳсин ва тасанноларга муносибдир.

Азиз дўстларим, кадрдонларим!

Жорий йилда барпо этилган улкан ғалла хирмонини 90-йилларда мамлакатимизда шу борада мавжуд бўлган ҳолат билан қиёслаб, солиштирадиган бўлсак, бизнинг тарихан қисқа даврда тасаввур қилишнинг ўзи ҳам қийин бўлган буюк йўлни босиб ўтганимиз, бу ғалабанинг нақадар юксак, юртимиз учун нақадар қадрли экани яна ва яна бир бор аён бўлади.

1991 йилда, Ўзбекистон энди мустақилликка эришган кунларда ўлкамизда жами 940 минг тонна ғалла етиштирилиб, ўртача ҳосилдорлик бор-йўғи 17 центнерни ташкил этганини, республикамиз дон ва ун таъминоти бўйича бутунлай Марказга қарам бўлиб кун кечирганини ўзимизга фараз қилсак, ўтган йиллар мобайнида ғалла мустақиллигини қўлга киритганимиз, ҳосилдорлик 3 каррадан кўпроқ ошгани, умумий ҳосил 7 баро-

бардан зиёд кўпайгани, ҳозирги вақтда нафақат ўз эҳтиёжимизни таъминлаш, айни пайтда хорижий давлатларга дон экспорт қилишга эришганимиз бизнинг қандай юксак марраларни забт этганимиздан яққол далолат беради ва ўзгаларнинг ҳайратини тортади.

Албатта, кўлга киритилган бундай улкан натижаларнинг асосий омил ва мезонлари нималардан иборат, деган табиий савол туғилади.

Мустақилликнинг дастлабки йилларидан бошлаб бизнинг бугунги кунда дунё ҳамжамияти томонидан эътироф этилган, ривожланишнинг «ўзбек модели» деб ном олган тараққиёт йўлини, демократлаштириш ва янгиланиш йўлини танлаганимиз, халқимизнинг ҳаёт даражаси ва сифатини юксалтириш мақсадида чуқур ўйланган, кенг кўламли ислохот ва ўзгаришларни, аввало, иқтисодиётнинг етакчи тармоғи бўлмиш қишлоқ хўжалигидан бошлаганимиз мана шундай ютуқларимизнинг негизини ташкил этмоқда, десак, айни ҳақиқатни айтган бўламиз.

Ўзини оқламаган эски тизимнинг ўзаги бўлган мулкчилик шаклларидан воз кечиб, бозор муносабатлари ва хусусий мулкчиликни жорий этганимиз қишлоқ хўжалигида мутлақо янги ишлаб чиқариш муносабатларини ривож топтиришда, энг муҳими,

қишлоқ аҳлининг бутунлай янгича фикрлаш, ўз меҳнатига янгича қарашини шакллантиришда энг асосий ва муҳим омил бўлди.

Шу борада фермерлик ҳаракатига кенг йўл очиб берганимиз, уни мустаҳкамлаш ва тараққий эттириш учун ҳукуқий, ташкилий ва молиявий замин яратиб берганимиз, бу ҳаракатни ҳар томонлама рағбатлантириб, қўллаб-қувватлаганимиз бугунги кунда унинг қишлоқ хўжалигида чиндан ҳам ҳал қилувчи куч бўлиб майдонга чиқишида, деҳқон ўзини ҳақиқий ер эгаси, мулк соҳиби деб ҳис қилишида, фермерларни, таъбир жоиз бўлса, жамиятимизнинг таянчига айлантиришда бекиёс аҳамият касб этди.

Шу маънода, барчамизни боқадиган, жамики ноз-неъмат ва бойликларнинг бунёдкори бўлмиш деҳқон ва фермерларимизнинг дунёқараши, онгу тафаккури, ҳаётга муносабати, сиёсий савияси ва ижтимоий фаоллиги юксалиб бораётгани бугун қўлга киритаётган улкан марраларимизнинг асосий шарти ва гарови бўлмоқда, десак, ҳеч қандай хато бўлмайди.

Айтиш керакки, бу йилги мавсум ўтган мавсумларга нисбатан осон бўлгани йўқ. Ғаллакорларимиз табиат ва иқлим қийинчиликлари билан боғлиқ турли синовларни енгиб ўтишларига тўғри келди.

Қиш фаслида ҳавонинг совуқлик даражаси меъёридан ортиқ бўлгани, март ойида эса ҳароратнинг одатдагидан кўра пасайиб кетгани, дўл ва жалалар ёғиши деҳқонларимиз учун жиддий ташвиш ва муаммолар туғдирди.

Айни шундай мураккаб шароитда дала меҳнаткашлари, аввало, ишни тўғри ташкил қилиш, замонавий агротехнологиялардан самарали фойдаланиш ҳисобидан ҳосилни сақлаб қолишга ва белгиланган марраларни эгаллашга муваффақ бўлдилар.

Бу ҳақда гапирганда, мавсум давомида ғаллазорларга жами 12 миллион тонна, ҳар гектар майдонга ўртача 10 тоннадан ортиқ маҳаллий ўғит берилгани, деҳқонларимизнинг ҳар туп кўчат устида парвона бўлиб, ўзини аямасдан меҳнат қилганини миннатдорлик билан таъкидлаш лозим.

Албатта, мана шундай юксак хирмон яратишга эришганимизнинг омиллари ҳақида сўз юритганда, охириги йилларда ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш, селекция ишларини тўғри йўлга қўйиш, ғалла навларини ҳар бир ҳудуднинг иқлим ва тупроқ шароитини, сув билан таъминланиш даражасини инобатга олган ҳолда жойлаштириш, замонавий техника, янги комбайнлар, минерал ўғитлар, ёқилғи-мойлаш материалларини ўз вақтида етказиб бериш, ҳашарот ва зарарку-

нандаларга қарши курашиш – албатта, буларнинг барчаси амалий самарасини берганини унутмаслигимиз керак.

Ишнинг кўзини билиб амалга оширилган ана шундай муҳим чора-тадбирлар туфайли барча вилоят, жумладан, нисбатан оғир шароитда бўлган Қорақалпоғистон Республикаси ва Хоразм вилояти ғаллакорлари ҳам давлатга дон сотиш шартнома мажбуриятини бажаришга эришдилар. Айниқса, Қашқадарё, Андижон, Самарқанд, Наманган, Фарғона, Бухоро ва Тошкент вилоятларида суғориладиган ерларда ҳосилдорлик ўртача 57–63 центнерни ташкил қилганини бу йилги мавсумнинг энг муҳим натижаси сифатида баҳолаш ўринлидир.

Бошқаларга ибрат ва намуна бўлган Учкўрғон, Норин, Уйчи, Сариосиё, Вобкент, Яккабоғ, Қарши, Олтинкўл, Иштихон, Пахтаобод, Избоскан, Балиқчи, Оқдарё, Учкўприк, Косон, Дўстлик, Ромитан, Тошлоқ, Фурқат, Пискент, Юқори Чирчик, Хатирчи туманларида ҳосилдорлик 60–75 центнердан ошганини алоҳида қайд этиш жоиз.

Каттакўрғон туманидаги «Ҳосил», «Шакарота», Учкўприк туманидаги «Фаровон ҳаёт сари», Норин туманидаги «Аҳмаджон Алижон ота ўғли», Учкўрғон туманидаги «Гулхумор», Бувайда туманидаги «Ёқубжон ота», Олтинкўл туманидаги «На-

муна серҳосил ери», Жондор туманидаги «Бахтиёр Яраш ўғли», Дўстлик туманидаги «Омонтурди ота», Хатирчи туманидаги «Тасмачи иқболи», Ўрта Чирчиқ туманидаги «Иброҳим Абдурахмонов» каби ўнлаб фермер хўжаликларида гектаридан 100 центнер ва ундан ошириб ҳосил олингани юртимиз деҳқонларининг ҳақиқий омилкорлик фазилатлари ва меҳнат жасоратининг яна бир амалий ифодаси бўлди.

Энг асосийси, етиштирилган жами ҳосилнинг қарийб 50 фоизи ёки 3 миллион 524 минг тоннаси фермер хўжаликлари ихтиёрида қолдирилганини деҳқонларнинг омборлари донга, рўзғорлари қут-баракага тўлиб бораётгани, улар ўз меҳнатидан катта манфаат кўраётганининг ёрқин далили сифатида қабул қиламиз.

Қадрли ва мухтарам дўстларим!

Ишончим комил – бугунги қувончли айёмда сиз, азиз ғаллакорларимиз, деҳқон ва фермерларимиз эришган бу улкан ғалаба Ўзбекистонимизда каттаю кичик барчани, касбу кори, вазифасидан қатъи назар, ҳеч кимни бефарқ қолдирмайди.

Бугун эл-юртимизнинг тилида ва дилида сизларнинг шаънингизга бағишлаб, «Баракалла, барчамизни қойил қолдирдингиз, ҳеч қачон кам бўлманг!» деб айтиладиган ҳис-туйғулар, эзгу ти-

лаклар мужассам, десам, ўйлайманки, янглишмаган бўламан.

Мана шундай хурсандчилик кунда сиз, миришкор дехқон ва фермерларни, механизатор ва комбайнчиларни, қишлоқ хўжалиги мутахассисларини, юксак хирмонга муносиб ҳисса қўшган барча-барча юртдошларимизни бағримга босиб, яна бир бор самимий табриклайман.

Фидокорона ва ҳалол меҳнатингиз учун ўз номидан, бутун халқимиз номидан таъзим қиламан.

Доимо соғ-омон бўлинг, азизларим, қадрдонларим!

Гўзал ва бетакрор, муқаддас Ватанимизни, заҳматкаш ва олийжаноб халқимизни Яратганимиз доимо ўз паноҳида асрасин!

*Ислом КАРИМОВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти.
2013 йил 16 июль*

МУНДАРИЖА

ТАҚДИРИМСАН, БАХТИМСАН, ЭРКИН ВА ОЗОД ВАТАН!

*Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг 21 йиллигига
бағишланган тантанали маросимдаги табрик сўзи.*

2012 йил 31 август 3

БАРҚАРОР ИЖТИМОИЙ-ИҚТИСОДИЙ РИВОЖЛАНИШ- НИНГ МУҲИМ ОМИЛИ.

*«Ўзбекистонда ижтимоий-иқтисодий сиёсатни амалга
оширишда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликнинг роли
ва аҳамияти» мавзусидаги халқаро конференция*

очилишидаги нутқ. 2012 йил 14 сентябрь 11

ЗАМОНАВИЙ, ГЎЗАЛ ВА БЕТАКРОР.

*«Бунёдкор» спорт комплексининг очилишига
бағишланган тантанали маросимдаги нутқ.*

2012 йил 28 сентябрь 32

ЎЗБЕКИСТОН ЎҚИТУВЧИ ВА МУРАББИЙЛАРИГА.

2012 йил 28 сентябрь 42

ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ХОРАЗМ ВИЛОЯТИ КЕНГАШИНИНГ НАВБАТДАН ТАШҚАРИ СЕССИЯСИДАГИ НУТҚ.

2012 йил 9 октябрь 48

ЎЗБЕКИСТОН ПАХТАКОРЛАРИ ВА БАРЧА МЕҲНАТКАШЛАРИГА.

2012 йил 19 октябрь 76

ИНСОН МАНФААТИ, ҲУҚУҚ ВА ЭРКИНЛИКЛАРИНИ ТАЪМИНЛАШ, ҲАЁТИМИЗНИНГ ЯНАДА ЭРКИН ВА ОБОД БЎЛИШИГА ЭРИШИШ – БИЗНИНГ БОШ МАҚСАДИМИЗДИР. <i>Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 20 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги маъруза. 2012 йил 7 декабрь</i>	83
--	----

ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ФАРҒОНА ВИЛОЯТИ КЕНГАШИНИНГ НАВБАТДАН ТАШҚАРИ СЕССИЯСИДАГИ НУТҚ. <i>2012 йил 14 декабрь</i>	116
---	-----

ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚИГА ЯНГИ ЙИЛ ТАБРИГИ. <i>2012 йил 31 декабрь</i>	150
--	-----

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҚУРОЛЛИ КУЧЛАРИ ТАШКИЛ ЭТИЛГАНИНИНГ 21 ЙИЛЛИГИ МУНОСАБАТИ БИЛАН ВАТАН ҲИМОЯЧИЛАРИГА БАЙРАМ ТАБРИГИ. <i>2013 йил 11 январь</i>	156
---	-----

БОШ МАҚСАДИМИЗ – КЕНГ КўЛАМЛИ ИСЛОҲОТЛАР ВА МОДЕРНИЗАЦИЯ ЙўЛИНИ ҚАТЪИЯТ БИЛАН ДАВОМ ЭТТИРИШ. <i>2012 йилда мамлакатимизни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш якунлари ҳамда 2013 йилга мўлжалланган иқтисодий дастурнинг энг муҳим устувор йўналишларига бағишланган Вазирлар Маҳкамасининг мажлисидаги маъруза 2013 йил 18 январь</i>	165
---	-----

ЎЗБЕКИСТОН ХОТИН-ҚИЗЛАРИНИНГ РЕСПУБЛИКА КОНФЕРЕНЦИЯСИ ИШТИРОКЧИЛАРИГА БАЙРАМ ТАБРИГИ. <i>2013 йил 25 январь</i>	213
--	-----

ЎЗБЕКИСТОН ХОТИН-ҚИЗЛАРИГА БАЙРАМ ТАБРИГИ. <i>2013 йил 7 март</i>	217
СПОРТ – БАРКАМОЛ АВЛОДНИ ТАРБИЯЛАШНИНГ ЭНГ МУҲИМ ВА САМАРАЛИ ОМИЛИДИР. <i>Ўзбекистон Болалар спортини ривожлантириш жамғармаси Ҳомийлик кенгашининг навбатдаги йиғилишидаги нутқ. 2013 йил 16 март</i>	223
ЭЗГУЛИК, ГЎЗАЛЛИК ВА ОБОДЛИК АЙЁМИ. <i>Наврўз байрамига бағишланган тантанали маросимдаги табрик сўзи. 2013 йил 19 март</i>	244
МАМЛАКАТИМИЗНИНГ ТАРАҚҚИЁТИ, ЭЛ-ЮРТИМИЗ ФАРОВОНЛИГИ, ВАТАНИМИЗНИНГ ОБРЎ- ЭЪТИБОРИНИ ЯНАДА ОШИРИШ ЙЎЛИДА МЕҲНАТ ҚИЛИШ – МУҚАДДАС БУРЧИМИЗ. <i>Халқ депутатлари Тошкент вилояти Кенгашининг навбатдан ташқари сессиясидаги нутқ. 2013 йил 1 апрель</i>	248
ТАРАҚҚИЁТ ВА ФАРОВОНЛИК ОМИЛИ. <i>«Замонавий уй-жой қурилиши – қишлоқ жойларни комплекс ривожлантириш ва қиёфасини ўзгартириш ҳамда аҳоли ҳаётининг сифатини яхшилаш омили» мавзусидаги халқаро конференциянинг очилиш маросимидаги нутқ. 2013 йил 17 апрель</i>	282
СОҒЛОМ АВЛОД – МИЛЛАТ КЕЛАЖАГИ. <i>«Соғлом авлод учун» жамғармаси ташкил этилганининг 20 йиллигига бағишланган халқаро илмий-амалий конференция иштирокчиларига йўлланган табрик. 2013 йил 24 апрель</i>	300
ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ АНДИЖОН ВИЛОЯТИ КЕНГАШИНИНГ НАВБАТДАН ТАШҚАРИ СЕССИЯСИДАГИ НУТҚ. <i>2013 йил 26 апрель</i>	304

ЎЗБЕК ХАЛҚИГА ТИНЧЛИК ВА ОМОНЛИК КЕРАК.

*Хотира ва қадрлаш куни муносабати билан оммавий
ахборот воситалари учун берилган интервью.*

2013 йил 9 май 338

«УНИВЕРСИАДА – 2013» СПОРТ ЎЙИНЛАРИ

ИШТИРОКЧИЛАРИГА. 2013 йил 6 июнь 357

МАТБУОТ ВА ОММАВИЙ АХБОРОТ

ВОСИТАЛАРИ ХОДИМЛАРИГА.

2013 йил 27 июнь 362

ЎЗБЕКИСТОН ҒАЛЛАКОРЛАРИГА.

2013 йил 16 июль..... 370

Ислом Абдуганиевич Каримов

**МАМЛАКАТИМИЗНИ ЯНАДА
ОБОД ЭТИШ ВА
МОДЕРНИЗАЦИЯ ҚИЛИШНИ
ҚАТЪИЯТ БИЛАН
ДАВОМ ЭТТИРИШ ЙЎЛИДА**

21 том

Нашр учун масъул *А. Саъдуллаев*

Бадий муҳаррир *Ҳ. Қутлуқов*

Техник муҳаррир *Т. Харитонова*

Мусахҳиҳ *С. Салохутдинова*

Компьютерда тайёрловчи *Л. Абкеримова*

Нашриёт лицензияси АІ № 158, 14.08.09.
Босишга 2013 йил 23 августда рухсат этилди.
Қоғоз формати 84×108^{1/32}.
«Таймс» гарнитурада офсет усулида босилди.
Шартли босма табағи 20,16.
Нашр табағи 15,27. Тиражи 10000. Буюртма № 13-308.

Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигининг
«Ўзбекистон» нашриёт-матбаа ижодий уйи.
100129, Тошкент, Навоий кўчаси, 30.

00000

K 25

Мамлакатимизни янада обод этиш ва модернизация қилишни қатъият билан давом эттириш йўлида. Т. 21/ И.А. Каримов. – Тошкент: «Ўзбекистон», 2013. – 384 б.

ISBN 978-9943-01-978-2

УЎК: 323(575.1)
КБК 66.3(5Ў)